

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE STŘEDOČESKÉHO KRAJE

2017

Regionální statistiky

Praha, 31. 8. 2018

Kód publikace: 330126-18

Č. j.: 02586 / 2018 – 7201

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu pro Středočeský kraj

Ředitel odboru: Ing. Monika Braunšveigová

Kontaktní osoba: Ing. Mgr. Pavel Hájek, e-mail: pavel.hajek@czso.cz

Bc. Ondřej Junášek, e-mail: ondrej.junasek@czso.cz

Mgr. Iva Šnejdová, e-mail: iva.snejdova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 163
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků	5
1. Demografický vývoj.....	8
2. Sociální vývoj.....	29
3. Ekonomický vývoj	57
4. Životní prostředí.....	81
5. Mezikrajské srovnání	91
Tabulková příloha.....	101
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	102
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj	103
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj	104
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí	105
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Středočeského kraje v letech 2001–2017.....	106
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – demografický vývoj	108
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj.....	109
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj.....	112
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – životní prostředí	114
Zkratky krajů a okresů.....	115
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Středočeského kraje v roce 2012 a 2017	116

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Středočeského kraje v roce 2017, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2012). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2017. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) zpracovat hodnocení pouze do roku 2016, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2017 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat. Využita byla také data z mimořádného zjišťování ČSÚ za rok 2016 o veřejném občanském a technickém vybavení obcí.

Obdobné analytické materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, a to podle jednotné osnovy. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů po roce 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz> nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.stredocesky.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Středočeského kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Středočeského kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2018. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Středočeský kraj je od roku 2010 nejlidnatějším krajem ČR, v roce 2017 dosáhl po hl. m. Praze nejvyššího přírůstků počtu obyvatel.
- Obyvatel v kraji přibývá již od roku 1997, přírůstek stěhováním byl v roce 2017 nejvyšší ze všech krajů, v porovnání s rekordním rokem 2007 byl však méně než poloviční.
- Z poloviny se na přírůstků počtu obyvatel v kraji podílely okresy Praha-východ a Praha-západ, které dlouhodobě dosahují nejvyšších přírůstků v rámci celé republiky.
- Okresy Praha-východ a Praha-západ byly zároveň věkově nejmladšími okresy republiky, obdobně jako z mezikrajského pohledu celý Středočeský kraj.
- Dvanáctým rokem po sobě se narodilo více dětí, než kolik osob zemřelo. Počet živě narozených dětí v roce 2017 byl nejvyšší od roku 1981. Úhrnná plodnost byla nejvyšší ze všech krajů republiky.
- Pokračoval trend odkládání porodů do vyššího věku. Nadále stoupá podíl dětí narozených mimo manželství, zde kraj zůstává pod celorepublikovým průměrem.
- Ukazatele úmrtnosti zaznamenávají příznivý vývoj, zejména pak u mužů, u nichž byla hodnota naděje dožití vyšší než celorepublikový průměr.
- V roce 2017 byl dosažen nejvyšší počet cizinců žijících v kraji. Zastoupení cizinců ve Středočeském kraji na celkovém obyvatelstvu (5,1 %) bylo čtvrté nejvyšší mezi všemi kraji republiky.

Sociální vývoj

- Míra ekonomické aktivity rostla, byla druhá nejvyšší mezi kraji, stejně jako míra zaměstnanosti.
- Zvyšovala se zaměstnanost v terciéru (u zaměstnaných s pracovištěm v kraji), snižovala zaměstnanost v sekundéru a především v priméru. Zaměstnanost v terciéru a sekundéru byla pod průměrem republiky, v priméru byla naopak nadprůměrná.
- Kraj vynikal zastoupením zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet, podíly byly mezi kraji druhé nejvyšší.
- Podíl úředníků byl druhý nejvyšší mezi kraji, podíl specialistů, technických a odborných pracovníků čtvrtý nejvyšší. Naopak druhý nejnižší podíl vykázal kraj v případě pomocných a nequalifikovaných pracovníků.
- Podíl nezaměstnaných osob klesal, patřil k nejnižším mezi kraji, ale v mezikrajském srovnání se postavení Středočeského kraje zhoršovalo. Klesal podíl dlouhodobě nezaměstnaných, rostl počet volných pracovních míst.
- Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v posledních dvaceti letech rostl, po Praze byl druhý nejvyšší, příjmová situace středočeských domácností patřila mezi nejlepší v republice.
- Průměrná mzda byla v kraji po Praze druhá nejvyšší, medián mezd třetí nejvyšší. Středočeští řemeslníci, opraváři či montéři pobírali nejvyšší mzdy ve srovnání s kraji ČR.
- Nárůst počtu dětí v mateřských školách se zmírnil, vlna se přesunula do škol základních. Zastavil se pokles studentů středních škol. Počet vysokoškoláků Středočechů se dále snižoval.
- Středočeské obce byly podprůměrně vybavené kulturními a sportovními zařízeními.
- Počet lékařů rostl, počet lůžek v nemocnicích byl nejvyšší za posledních patnáct let, intenzita lékařské péče ale zůstala nejnižší mezi kraji.
- Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti bylo třetí nejnižší mezi kraji, Mladoboleslavsko vykázalo celorepublikově nejkratší dobu pracovní neschopnosti.

- Dávky nemocenského pojištění v kraji rostly, nejvýrazněji dávky na ošetřovné.
- Výdaje na rodičovské příspěvky a přídavky na děti v kraji klesaly, rostly naopak výdaje na dávky péstounské péče a příspěvky na bydlení. Celkově se výdaje na dávky státní sociální podpory snižovaly.
- Rostl počet zařízení sociálních služeb, nejvýrazněji se zvýšil počet lůžek v domovech se zvláštním režimem. Počty lůžek v zařízeních sociálních služeb připadající na tisíc osob patřily k nejvyšším mezi kraji.
- Rostl počet příjemců důchodu, stejně jako průměrná výše důchodů. Výše středočeských starobních důchodů byla po Praze druhá nejvyšší.
- Podíl osob v předčasném důchodu byl po Praze druhý nejnižší, docházelo ale k jeho zvyšování.
- V roce 2017 bylo v kraji registrováno nejméně trestných činů za posledních dvacet let, nejvýrazněji klesal počet krádeží. Intenzita kriminality se pohybovala pod průměrem republiky.
- Počet dopravních nehod se neustále zvyšoval, stejně jako výše škod způsobených při nehodách, počet požárů v kraji klesal, na tisíc obyvatel ale připadal vyšší počet požárů než v celé republice

Ekonomický vývoj

- Ekonomická výkonnost kraje patří nadále k nejvyšším v ČR. Hodnota HDP se zvýšila a oproti hodnotě v roce 1995 se zvýšila nejvíce ze všech krajů.
- Výdaje na výzkum a vývoj dlouhodobě rostou, poslední meziroční růst byl nejvyšší mezi kraji.
- Nadále se zvyšuje počítačová gramotnost přístup k internetu, jehož přístup má tři čtvrtiny domácností.
- Intenzita podnikání patří k nejvyšším v ČR, především v centrální části kraje.
- Sklizeň obilovin a řepky oproti předchozímu roku klesla a byla nejnižší za poslední 4–5leté období, u okopanin, luskovin a vinné révy naopak došlo k meziročnímu zvýšení produkce.
- Chov skotu se po roce 2010 ustálil a mírně se zvyšuje, produkce mléka roste již sedmým rokem a byla nejvyšší za posledních sedmnáct let. Chov drůbeže i podíl na celorepublikovém stavu se snižuje, region zároveň ztratil mezi kraji dominanci v produkci konzumních vajec.
- Po předchozích meziročních poklesech se zvýšila těžba dřeva. Nadále se snižuje nově zalesněná plocha.
- Průmyslová výroba roste osmým rokem, meziroční nárůst tržeb v roce 2017 byl druhý nejvyšší od roku 2010. Kraj se podílí pětinou na průmyslové produkci ČR a hlavní podíl na tom má výroba automobilů. Mzda v průmyslu patřila k nejvyšším v ČR.
- Výkonem a výrobou elektřiny převládají parní elektrárny, dvě třetiny elektrické energie spotřebují průmysl a domácnosti.
- Kraj zaznamenává čtvrtým rokem po sobě růst zahájené bytové výstavby, v posledním bylo zahájeno více bytů než dokončených.
- Ceny nemovitostí v centrální části kraje patří k nejvyšším v ČR.
- Návštěvnost kraje třetím rokem roste, v posledním roce došlo k nárůstu ve všech měsících. Nárůst byl zaznamenán u tuzemských i zahraničních návštěvníků, vzrostl především počet ubytovaných Číňanů.

Životní prostředí

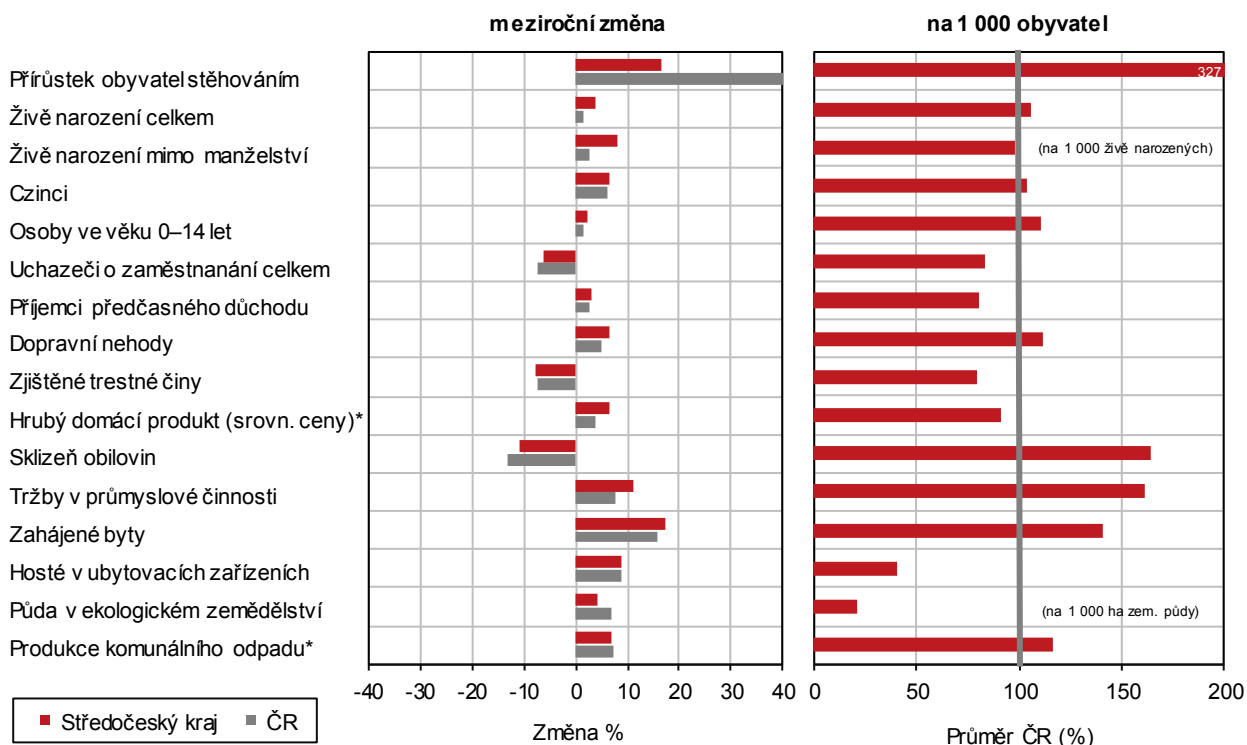
- Podíl orné půdy na celkové rozloze byl mezi kraji nejvyšší, každoročně však klesal. Rostl naopak podíl trvalých travních porostů, zastavěných ploch a zahrad.
- Podíl zvláště chráněných území na rozloze kraje byl mezi kraji pátý nejnižší.
- Zastoupení ekologického zemědělství bylo v kraji jedno z nejnižších.

- Kraj vykázal druhý nejnižší podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů, cena vodného však byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší.
- Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci byl mezi kraji druhý nejnižší, procento čištěných odpadních vod ale bylo mezi kraji třetí nejvyšší.
- Emise se v kraji dlouhodobě snižovaly, většinou ale s nižší intenzitou než v rámci celé republiky. Pod průměrem republiky byly jako jediné emise oxidu uhelnatého. Ostatní druhy emisí se pohybovaly nad republikovými průměry a jejich podíl na celorepublikovém množství emisí byl nejvyšší (u tuhých látek) nebo druhý nejvyšší (u oxidů dusíku a siřičitého).
- Produkce podnikového odpadu kolísala, nejvíce odpadů se vyprodukovalo ve zpracovatelském průmyslu. Rostla produkce komunálního odpadu, na 1 obyvatele připadlo nejvyšší množství komunálního odpadu mezi kraji. Rostl podíl tříděného odpadu, i nadále ale zůstal Středočeský kraj nejnižší mezi kraji.
- Výdaje na ochranu životního prostředí byly v roce 2016 v kraji nejnižší za posledních pět let. Investoři sídlící v kraji investovali nejvíce v oblasti nakládání s odpadními vodami a neinvestiční náklady byly nejčastěji spojeny s nakládáním s odpady.

Graf 1 Vybrané ukazatele ve Středočeském kraji a ČR v roce 2017 (*2016)

Zdroj: ČSÚ, MZe, ČÚZK

Středočeský kraj není homogenním územím a existují rozdíly mezi centrální částí a územím při vnějších hranicích kraje. Tato skutečnost je patrná z dostupných statistik demografických i sociálně-ekonomických. Okresy Praha-východ a Praha-západ se díky své poloze a snadné dostupnosti hlavního města podílejí na krajském přírůstku obyvatel či bytové výstavby nejvýrazněji. Jsou charakterizovány také nižším průměrným věkem a vyšším podílem mladého obyvatelstva, vyšší ekonomickou aktivitou a zaměstnaností, nízkou nezaměstnaností, vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, vyšší zaměstnaností osob v důchodovém věku a zároveň nižším podílem osob odcházejících do předčasného důchodu či vyšší intenzitou podnikání. V důsledku rychlého růstu počtu obyvatel se zde projevují i faktory méně příznivé, např. vyšší počet obyvatel na jednotku lékařské péče, vyšší počet dětí v mateřských i základních školách, vyšší dopravní zatížení a nehodovost. Výrazně odlišné charakteristiky těchto okresů značně ovlivňují, a do jisté míry i zkreslují, hodnocení kraje jako celku.

1. Demografický vývoj

Středočeský kraj má řadu specifík vyplývajících z jeho umístění okolo hlavního města Prahy.

Demografický vývoj Středočeského kraje se vyznačuje řadou specifík a odlišností ve srovnání s ostatními regiony České republiky, v některých demografických charakteristikách vykazuje určité podobnosti s Prahou coby hlavním městem republiky. Demografické procesy mají dlouhodobý charakter a jsou závislé na řadě faktorů spojených s vývojem sociálního a ekonomického prostředí. Proto je nezbytné zahrnout do analýzy demografických ukazatelů dlouhodobější časovou řadu, která pomůže vysvětlit a pochopit současnou strukturu obyvatelstva a pozici Středočeského kraje v rámci republiky. Velké změny v demografické struktuře Středočeského kraje mají kořeny už na počátku devadesátých let v souvislosti se změnami ve společnosti, s rozvojem procesu suburbanizace. Proto je oproti jiným kapitolám použita v této kapitole o demografickém vývoji delší časová řada zahrnující období od roku 2001.

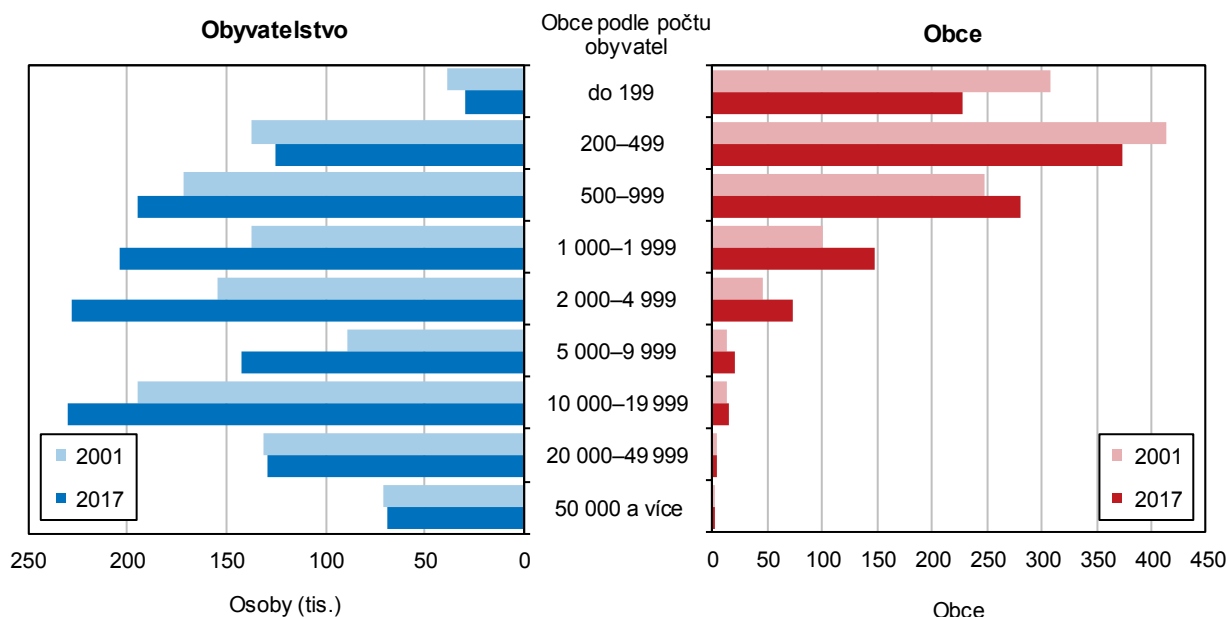
Územní změny, sídelní struktura

Středočeský kraj je od roku 2010 nejlidnatějším krajem republiky, v roce 2001 byl čtvrtým.

Středočeský kraj je největším a zároveň nejlidnatějším krajem České republiky, na konci roku 2017 zde na rozloze 10 928,4 km² žilo celkem 1 352 795 obyvatel. V roce 2001 byl Středočeský kraj z hlediska počtu obyvatel na čtvrtém místě za kraji Moravskoslezským, hl. m. Prahou a krajem Jihomoravským, koncem roku 2002 byl třetí (za Moravskoslezským krajem a Prahou) a v roce 2009 se dostal na druhé místo za Prahu. Na prvním místě se umístil Středočeský kraj v roce 2010 a nejlidnatějším krajem republiky je tak již osm let, oproti druhému nejlidnatějšímu kraji, kterým byla koncem roku 2017 Praha, byl jeho počet obyvatel o 58,3 tis. vyšší, v porovnání se třetím Moravskoslezským krajem měl Středočeský kraj o 146,9 tis. více a čtvrtý nejlidnatější Jihomoravský kraj byl o 169,6 tis. obyvatel méně lidnatý. Ve srovnání s ostatními kraji zaznamenal od roku 2001 jednoznačně nejvýraznější nárůst počtu obyvatel právě Středočeský kraj. Jednalo se o nárůst o 20,4 %, přičemž ve druhé Praze to bylo 11,6 % a v dalších sedmi krajích se jednalo o nárůst nepřesahující šest procent. V pěti krajích naopak obyvatel od roku 2001 ubylo.

Graf 2 Sídelní struktura Středočeského kraje v letech 2001 a 2017 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší hustotu osídlení vykazují jak oblasti v zázemí Prahy, tak i regiony s většími sídly.

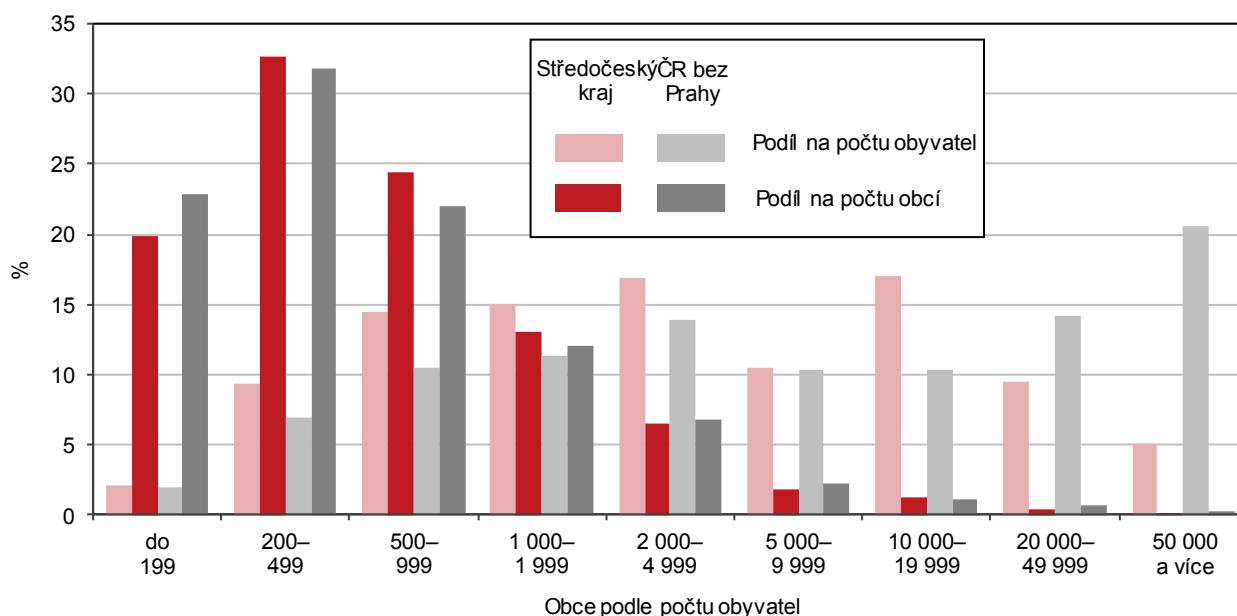
Hustotou osídlení 123,8 obyvatel na km² se Středočeský kraj koncem roku 2017 řadil mezi řidčeji zalidněné kraje s hodnotami pod celorepublikovým průměrem (134,5 obyvatel na km²). V důsledku velkého přílivu obyvatelstva se však pozice kraje v průběhu času měnila. Zatímco v roce 2001 se jednalo o kraj s pátou nejnižší hustotou zalidnění (102 obyvatel na km²), v roce 2017 to byla už osmá nejnižší hodnota (123,8 obyvatel na km²). Nejvíce zalidněnými správními obvody obcí s rozšířenou působností (dále správní obvody ORP) byly koncem roku 2017 správní obvody ORP Kladno (353,4 obyvatel na km²), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (285,4 obyvatel na km²), Neratovice (281,0 obyvatel na km²), Černošice (246,3 obyvatel na km²) a Kralupy nad Vltavou (240,8 obyvatel na km²), na opačné straně to byly správní obvody ORP Votice (43,1 obyvatel na km²), Sedlčany (49,1 obyvatel na km²), Vlašim (52,0 obyvatel na km²), Rakovník (61,8 obyvatel na km²) a Dobříš (70,7 obyvatel na km²). Nejvíce zalidněnými oblastmi tak byly části kraje, na jejichž území se nacházelo buď velké město, nebo oblasti v zázemí hlavního města, zatímco části kraje s nejnižší hustotou se nacházely zpravidla na vnějších hranicích kraje.

Středočeský kraj přišel mezi roky 2015 a 2016 o 0,8 % území a 19 obyvatel.

V důsledku územních změn přišel kraj mezi 31. prosincem 2015 a 1. lednem 2016 o 19 obyvatel. Následkem zrušení vojenského újezdu Brdy přešla část území (87,9 km²) do Plzeňského kraje. Středočeský kraj tak k 1. lednu 2016 měl po těchto administrativních změnách 1 326 857 obyvatel.

Graf 3 Sídelní struktura obcí Středočeského kraje a České republiky (bez Prahy) k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2017 celkem 1 144 obcí, z nich bylo 84 měst.

Mezi roky 2001 a 2017 se počet obcí ve Středočeském kraji snížil z 1 148 na 1 144, počet měst naopak vzrostl ze 73 na 84 (dvě z nich – Kladno a Mladá Boleslav, byly statutárními městy), nicméně podíl osob v nich žijících poklesl z 54,9 % na 52,2 %. V kraji se nacházelo koncem roku 2017 celkem 50 městysů, v nichž bydlelo 59,1 tis. osob, což představovalo 4,4 % obyvatel Středočeského kraje.

Středočeský kraj vynikal v zastoupení středně velkých obcí, nadprůměrný podíl osob žil ve městech s počtem obyvatel mezi 10 000 a 19 999.

Sídelní struktura obcí se v případě Středočeského kraje vyznačovala vyšším zastoupením obyvatel (25,9 % v roce 2017) žijících v malých obcích s počtem obyvatel nepřesahujícím tisíc osob v porovnání s celorepublikovou hodnotou (19,4 %). Tyto obce se na celkovém počtu obcí podílely ve Středočeském kraji ze 77,0 %, zatímco v celé republice to bylo 76,8 %. Největší převaha byla zaznamenána

u sídel s počtem obyvatel mezi 10 000 a 19 999 (celkem v nich žilo koncem roku 2017 ve Středočeském kraji 17,0 % osob, zatímco v celé republice to bylo 10,4 %). Ve srovnání s ostatními kraji však Středočeský kraj vynikal především v zastoupení středně velkých obcí, kde zároveň docházelo od roku 2001 k největšímu rozvoji. Druhý nejvyšší podíl obyvatel (16,9 %) Středočeského kraje žil v obcích s počtem obyvatel mezi 2 000 a 4 999, což představovalo druhý nejvyšší podíl po Zlínském kraji. Třetí místo zaujímala velikostní kategorie 1 000 až 1 999 obyvatel, kde žilo 15,1 % všech obyvatel Středočeského kraje, což představovalo ve srovnání s ostatními kraji republiky druhé místo po Olomouckém kraji.

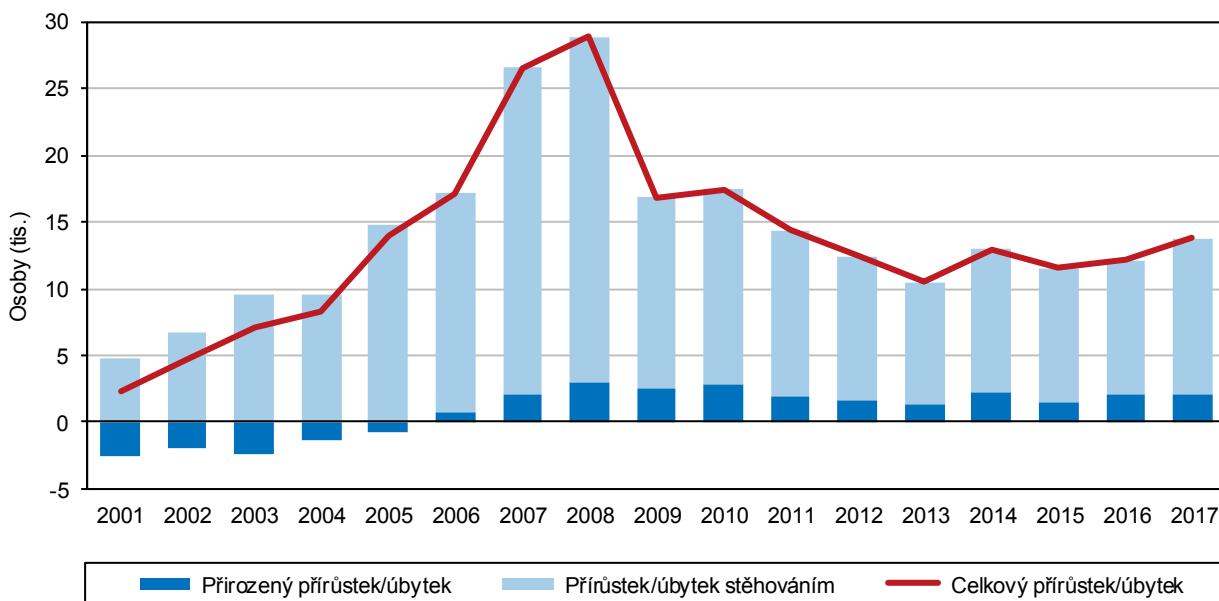
Vývoj počtu obyvatel

Počet obyvatel Středočeského kraje roste od roku 1997.

Počet obyvatel se ve Středočeském kraji mezi roky 2001 a 2017 zvýšil o 221,5 tis. osob, což byla nejvyšší hodnota celkového přírůstku mezi všemi kraji republiky. Nejvyšší meziroční nárůsty byly zaznamenány v letech 2008 (o 28 864 osob) a 2007 (o 26 573 obyvatel), nejméně pak v letech 2001 (o 2 340 osob) a 2002 (o 4 743 obyvatel). Nárůst počtu obyvatel v kraji je možné sledovat nepřetržitě od roku 1997. Na celkovém nárůstu počtu obyvatel se podílel mezi lety 2001 a 2017 převážnou měrou přírůstek stěhováním (z 93,5 %, resp. 216,3 tis. osob), zbývajících 6,5 %, resp. 14,9 tis., připadalo na přirozený přírůstek, tj. na převahu živě narozených dětí nad zemřelými osobami.

Graf 4 Pohyb obyvatel ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel roste především v zázemí Prahy, v okrajových částech kraje stagnuje.

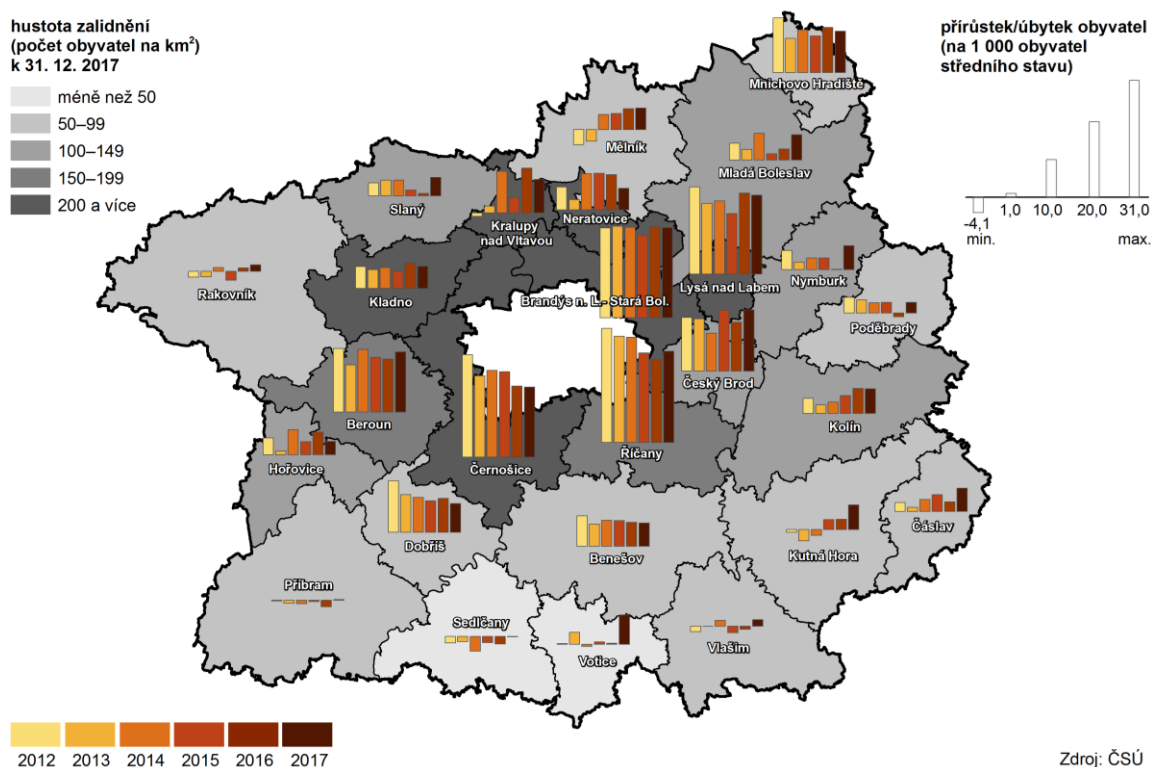
K nejvyššímu relativnímu nárůstu počtu obyvatel došlo v rámci kraje mezi lety 2001 a 2017 ve správních obvodech ORP Černošice (o 70,3 %, resp. o 59,0 tis. osob), Říčany (68,0 %; o 27,6 tis.), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (64,4 %; o 42,3 tis.), Lysá nad Labem (59,0 %; o 9,6 tis.) a Beroun (27,2 %; o 13,4 tis.), pokles zaznamenaly dva správní obvody ORP, a to Vlašim (-0,7 %, resp. -183 osob), a Sedlčany (-0,7 %; -155 osob). Mezi deseti správními obvody Česka, které vykázaly mezi roky 2001 a 2017 nejvyšší nárůsty počtu obyvatel, bylo sedm ze Středočeského kraje (tři zbývající byly z Jihomoravského kraje, a to Šlapanice, Kuřim a Židlochovice), zatímco mezi deseti správními obvody ORP republiky s nejvyššími úbytky se nevyskytoval ani jeden středočeský správní obvod.

Správní obvody v okolí Prahy se na celkovém nárůstu počtu obyvatel Středočeského kraje mezi roky 2001 a 2017 podílely z více než poloviny.

Tři správní obvody ORP v zázemí hlavního města, tj. Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Říčany a Černošice, se dominantně podílely na celkovém nárůstu počtu obyvatel Středočeského kraje. V roce 2001 zde žilo 190,2 tis. obyvatel, zatímco v roce 2017 to bylo už 319,1 tis. osob; dvoutřetinový (67,8 %) nárůst představoval v absolutním vyjádření 128,9 tis. obyvatel, což představovalo podíl těchto tří správních obvodů ORP na celkovém přírůstku obyvatel Středočeského kraje ve výši 56,3 %. Jedná se o oblasti v zázemí Prahy, které dlouhodobě zaznamenávají vysoké přírůstky stěhováním, patrný je zde v důsledku mladšího věkého složení obyvatelstva i přirozený přírůstek. Počet přistěhovalých osob je výrazně nejvyšší ve srovnání s ostatními správními obvody, a to jak v rámci Středočeského kraje, tak i celé republiky.

Kartogram 1 Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí ORP Středočeského kraje v letech 2012 až 2017

Správní obvody okolo Prahy se stávají nejlidnatějšími oblastmi v kraji.

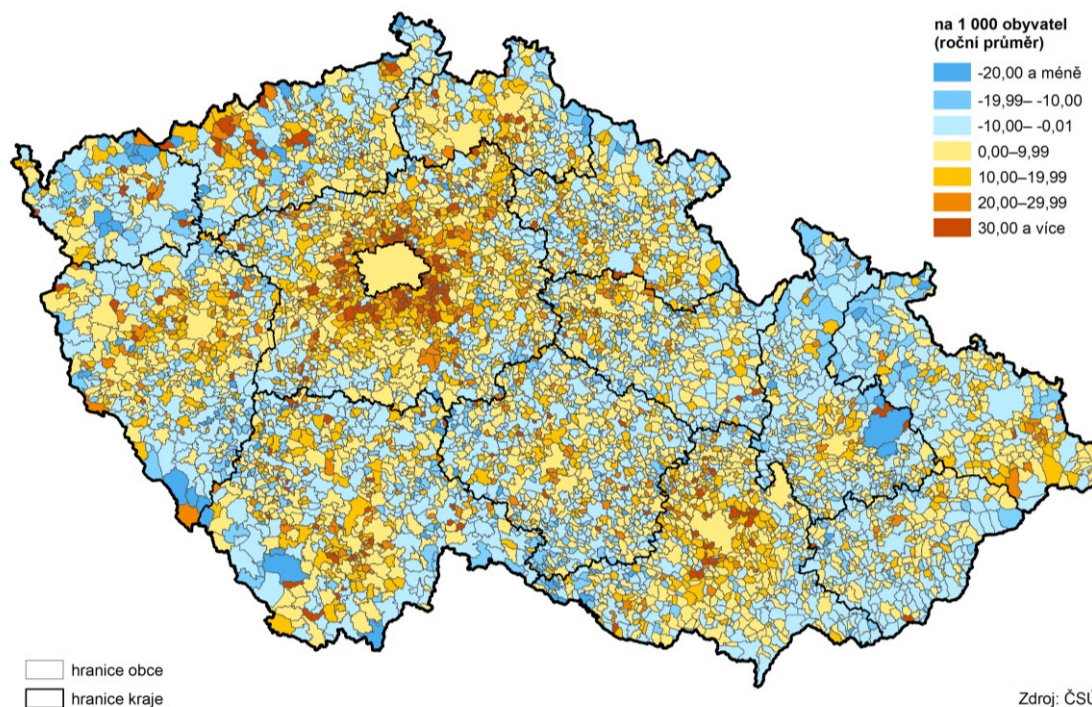
Nejlidnatějším správním obvodem ORP ve Středočeském kraji bylo až do roku 2010 Kladno, v roce 2011 se před Kladno dostal správní obvod ORP Černošice. Druhým byl až do roku 2006 správní obvod ORP Mladá Boleslav, v následujícím roce vystřídán na této pozici správním obvodem ORP Kladno. Čtvrtým nejlidnatějším (patřícím v roce 2017 mezi čtyři správní obvody ORP v kraji s více než 100 tisíci obyvateli) byl v roce 2017 správní obvod ORP Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, který obdobně jako ostatní oblasti v zázemí hlavního města dlouhodobě zaznamenává vysoké relativní i absolutní přírůstky počtu obyvatel. Ještě v roce 2001 byl tento správní obvod na šesté pozici. Nejméně lidnatými správními obvody ORP jsou dlouhodobě Votice a Mnichovo Hradiště, které v roce 2017 nepřekročily dvacetitřítisícovou hranici.

Největší nárůst obyvatel zaznamenala města Milovice, Jesenice a Říčany.

V případě územního členění kraje do úrovně obcí vykazaly mezi roky 2001 a 2017 největší absolutní přírůstky počtu obyvatel Milovice (ze 4 593 na 11 508 osob, tj. o 6 915 obyvatel), Jesenice (z 2 623 na 9 132 osob, tj. o 6 509 obyvatel) a Říčany (z 11 019 na 15 448 osob, tj. o 4 429 obyvatel). Jednalo se tak o sídla v zázemí hlavního města, jakož i o město Milovice, kde byly přírůstky obyvatel zaznamenány

v souvislosti se stěhováním do rekonstruovaných vojenských objektů po odchodu sovětské armády v roce 1991. Příliv obyvatel zde tedy nebyl spojen přímo s výstavbou rodinných domů, jako tomu bylo v ostatních obcích s vysokým nárůstem počtu obyvatel v nově vznikajících satelitních obcích. Milovice byly v roce 2017 v rámci všech obcí republiky v důsledku velkého přistěhovalectví mladých osob šestou obcí s nejnižším průměrným věkem obyvatelstva (33,1 roku). Jesenice je naopak typickým příkladem oblasti splňující definici suburbanizačního procesu projevujícího se přílivem obyvatel z hlavního města do jeho těsného zázemí s masivní výstavbou rodinných domů.

Kartogram 2 Celkový přírůstek/úbytek počtu obyvatel v obcích v letech 2012 až 2017

U celkem 29 obcí kraje se počet obyvatel mezi roky 2001 a 2017 více než zdvojnásobil.

V relativním vyjádření zaznamenaly největší nárůsty obce Nupaky (17,2násobné zvýšení počtu obyvatel mezi roky 2001 a 2017), Květnice (11,3násobný nárůst) a Herink (7,7krát). Tedy především v nejtěsnějším zázemí hlavního města se nacházely obce, které od roku 2001 několikrát znásobily svůj počet obyvatel. Celkem 23 středočeských obcí zaznamenalo mezi lety 2001 a 2017 více než dvojnásobný nárůst počtu obyvatel a ve 29 obcích kraje byl nárůst počtu obyvatel vyšší než 1 500 osob.

Pokles počtu obyvatel zaznamenala největší města v kraji – Kladno a Příbram.

Na druhé straně zaznamenaly nejvyšší pokles bývalá okresní města Příbram (o 2 843 z 35 710 v roce 2001 na 32 867 v roce 2017), Kladno (o 1 898 ze 70 702 na 68 804) a Kutná Hora (z 21 309 na 20 536, tj. o 773). O více než 100 osob přišla během stejného období města Rakovník (-751), Sedlčany (-708), Vlašim (-671), Zruč nad Sázavou (-240), Neratovice (-184) a Březnice (-111). Největší relativní poklesy vykázaly obce s méně než 200 obyvateli, nacházející se nejčastěji na Benešovsku a Kutnohorsku – Hradiště v okrese Benešov (pokles o 35,0 %), Vidim v okrese Mělník (-32,8 %) a Šebestěnice na Kutnohorsku (-26,2 %).

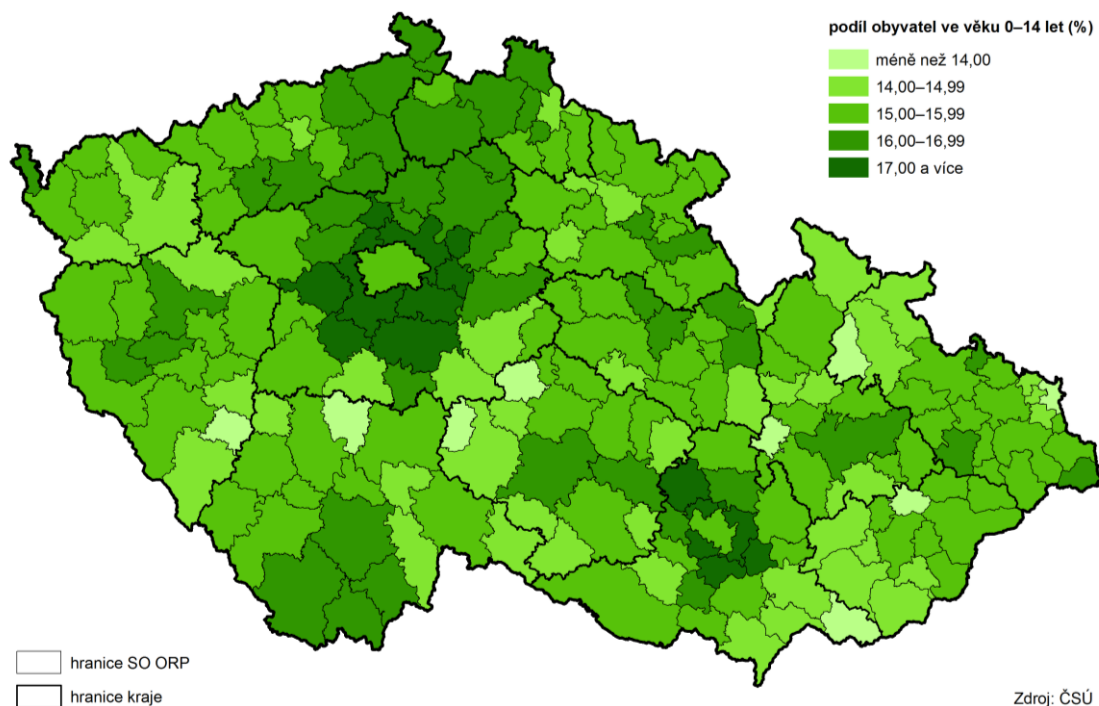
Největší nárůst počtu obyvatel vykázaly obce s počtem obyvatel mezi 2 000 a 4 999.

Nejvýraznější nárůst počtu obyvatel, a to jak v relativním (3,1 p. b.), tak i v absolutním vyjádření (+74,0 tis. obyvatel) zaznamenala od roku 2001 kategorie obcí s 2 000 až 4 999 obyvateli. To bylo důsledkem masivního stěhování obyvatel do menších obcí,

kteřé se následkem rychlého růstu přesunuly z nižších velikostních kategorií do vyšších.

Kartogram 3 Děti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2017

Demografický vývoj Středočeského kraje ovlivňuje od poloviny 90. let suburbanizace.

Populační vývoj Středočeského kraje je již od poloviny 90. let minulého století zásadně ovlivněn stěhováním. Od počátku 90. let se ve Středočeském kraji začal rozvíjet tzv. proces suburbanizace. Začalo zde docházet ke stěhování obyvatel z Prahy do jejího zázemí, s čímž je spojen masivní rozvoj bytové výstavby a změny fyzického prostředí a sociálně-demografických charakteristik daného území. Přírůstky stěhováním jsou zde nejvyšší v rámci celé republiky, motivací přistěhovaných obyvatel je především život v kvalitnějším přírodním prostředí mimo město, lepší komfort bydlení (v novém rodinném domě) a zároveň velmi dobrá dostupnost hlavního města a tedy i pracovních příležitostí, škol, služeb, kultury či sportu, kam zpravidla místní obyvatelé každodenně dojíždějí. Intenzita procesu suburbanizace je v zázemí Prahy nejvyšší a svým rozsahem nemá jinde v republice obdoby. Středočeské obce zaznamenávají nejvyšší přírůstky stěhováním v rámci celé republiky a jejich počty obyvatel se v čase několikanásobně zvyšují.

Nejvyšší nárůsty počtu obyvatel stěhováním byly zaznamenány v letech 2007 a 2008.

V roce 2017 se přistěhovalo do kraje o 11 738 osob více, než se z něho vystěhovalo. Stěhování představovalo 85% podíl na celkovém nárůstu počtu obyvatel kraje v tomto roce. Migrační přírůstky se ve Středočeském kraji v čase postupně zvyšovaly, přičemž vrcholu dosáhly v letech 2007 a 2008 (24 504, resp. 25 873 osob), poté začalo docházet k postupnému poklesu s minimem v roce 2013, kdy saldo stěhování dosáhlo 9 226 osob, což bylo nejméně od roku 2002. I přesto ale zůstávaly migrační přírůstky ve Středočeském kraji ve srovnání s ostatními kraji republiky s výjimkou let 2014 a 2016, kdy byly zaznamenány nepatrně větší migrační přírůstky v hlavním městě, mezi všemi kraji republiky nejvyšší. Zatímco v polovině 90. let se přírůstky stěhováním pohybovaly pod hodnotou tří tisíc osob, od roku 2012 poklesly na roční hodnotu pohybující se kolem 10 tis. osob.

Migrační přírůstek v roce 2017 dosahoval 45 % přírůstku z roku 2008.

Migrační přírůstek Středočeského kraje z roku 2017 byl nejvyšší mezi kraji, a to jak absolutně (11 738 osob), tak i v přepočtu na tisíc obyvatel (8,7 ‰), a to i přesto,

že hodnota přírůstku stěhováním v roce 2017 dosáhla pouze 45,4 % hodnoty maximálního migračního přírůstku z roku 2008. Vyšší počet přistěhovaných než vystěhovaných vykázalo devět krajů republiky. Na druhém místě stojící hl. m. Praha zaznamenala v roce 2017 přírůstek stěhováním ve výši 10,9 tis. osob (8,5 ‰) a třetí Jihomoravský kraj 3,2 tis. osob (2,7 ‰). Přírůstek stěhováním se ve Středočeském kraji meziročně zvýšil (o 16,5 %), hlavní měrou se na jeho nárůstu podílelo zvýšení počtu přistěhovaných (o 5,8 %), nárůst počtu vystěhovaných byl nižší pouze nepatrně (o 0,8 %).

Migrační přírůstky v oblastech kolem Prahy jsou výraznější v porovnání s ostatními regiony Středočeského kraje i republiky.

Největší přírůstky stěhováním vykazovaly správní obvody ORP v zázemí hlavního města Prahy. Do správního obvodu ORP Černošice se v roce 2017 přistěhovalo 5 898 osob, do správního obvodu Brandýs nad Labem – Stará Boleslav 4 639 a do Říčany 2 949. Přistěhovalí v těchto správních obvodech převyšovali vystěhované osoby o 2 088, resp. o 2 077 a o 1 405 osob. Přírůstky stěhováním zde dosahovaly maximálních hodnot v posledních deseti letech, jednalo se ročně o několik tisíc osob, zatímco v ostatních správních obvodech kraje i celé republiky se jednalo o přírůstky v řádech desítek či stovek osob. Maximálních přírůstků stěhováním bylo v těchto částech kraje dosaženo v roce 2008, kdy ve správních obvodech ORP Černošice přibýlo 5 307 osob, ve správním obvodě Brandýs nad Labem – Stará Boleslav 4 712 a Říčany 2 964 obyvatel.

Přirozený přírůstek je ve Středočeském kraji možné sledovat od roku 2006.

Počet obyvatel rostl ve Středočeském kraji od roku 2006 i díky přirozenému přírůstku obyvatel. Vlivem probíhajícího procesu suburbanizace se do zázemí hlavního města Prahy začali stěhovat mladí lidé zakládající zde rodiny, což se projevilo ve zvýšené porodnosti. Nejvyšší přirozený přírůstek obyvatel zaznamenal Středočeský kraj v roce 2008 (2 991 obyvatel), což bylo nejvíce mezi všemi kraji. Od té doby převážně klesá (výjimku představovaly pouze roky 2010, 2014, 2016 a 2017). I přesto, že se přirozený přírůstek snížil do roku 2017 o 30,6 %, byl z mezikrajského pohledu po Praze druhý nejvyšší, a to jak absolutně (2 075 osob), tak v přepočtu na tisíc obyvatel (1,5 ‰). Na celkovém nárůstu počtu obyvatel Středočeského kraje se přírůstek přirozenou měnou v roce 2017 podílel z 15,0 %. Mírný nárůst přírůstku přirozenou měnou byl mezi roky 2016 a 2017 zapříčiněn o málo vyšším nárůstem počtu živě narozených dětí (o 575) v porovnání se zvýšením počtu zemřelých osob (o 553). V roce 2017 dosáhl Středočeský kraj v rámci mezikrajského srovnání druhého nejnižšího počtu zemřelých a třetího nejvyššího počtu živě narozených dětí na tisíc obyvatel po hl. m. Praze a Jihomoravském kraji.

Vlivem věkové struktury vykazovaly nejnižší hodnoty hrubé míry porodnosti v republice správní obvody sousedící s Prahou

Ve většině středočeských správních obvodů ORP začaly po roce 2007 převažovat živě narozené děti nad zemřelými. Nejvýraznější přírůstky přirozenou měnou vykazovaly správní obvody ORP v okolí hlavního města, kde obyvatelstvo přirozenou měnou přibývalo už od roku 2004. Přírůstky přirozenou měnou jsou zde nejvyšší v rámci celé republiky (Brandýs nad Labem – Stará Boleslav 5,1 ‰, Černošice 4,3 ‰ a Říčany 4,0 ‰ v roce 2017). Kromě toho vysoké hodnoty vykazoval také správní obvod ORP Lysá nad Labem (4,5 ‰). Správní obvody, u nichž byly v roce 2017 zaznamenány nejvyšší hodnoty živě narozených dětí v přepočtu na tisíc obyvatel, byly Lysá nad Labem, Beroun (oba 12,7 ‰), Vlašim a Český Brod (oba 12,6 ‰), nejnižší úroveň úmrtnosti pak vykazovaly správní obvody Říčany, Černošice (oba 7,4 ‰), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (7,5 ‰) a Lysá nad Labem (8,2 ‰). Nejnižší počty živě narozených dětí v přepočtu na tisíc obyvatel byly v roce 2017 zaznamenány ve správních obvodech ORP Poděbrady (9,4 ‰), Hořovice (10,2 ‰) a Kutná Hora (10,3 ‰), nejvyšší počty zemřelých v přepočtu na tisíc obyvatel pak ve správních obvodech Votice (13,0 ‰), Čáslav (12,4 ‰) a Poděbrady (11,7 ‰).

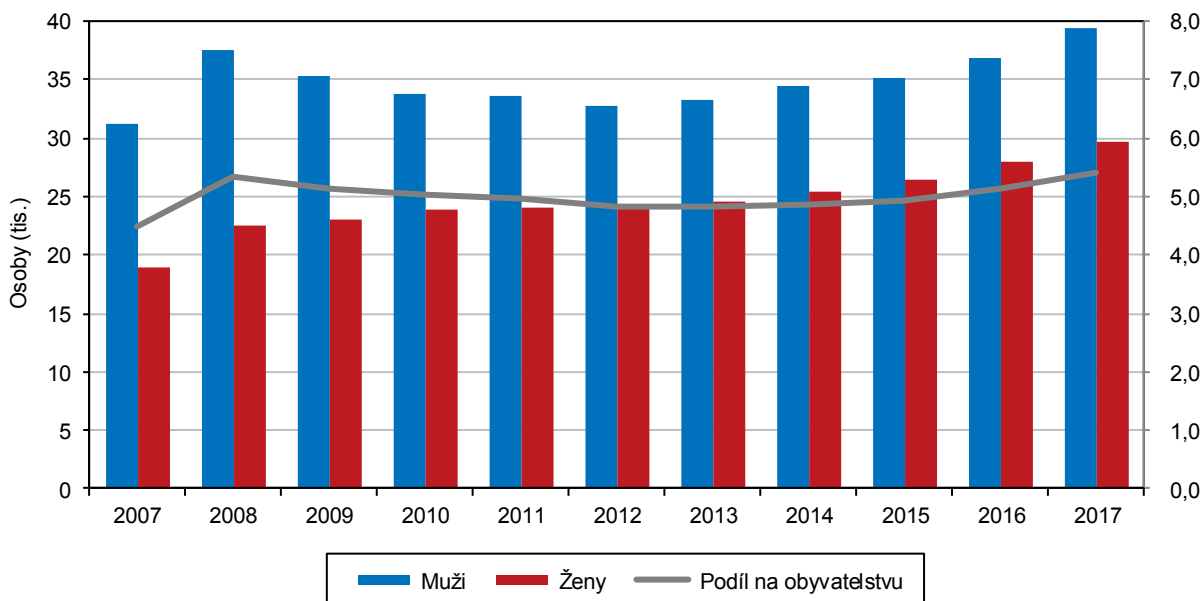
Cizinci

Podíl cizinců ve Středočeském kraji čtvrtý nejvyšší podíl ze všech krajů republiky.

Počet cizinců žijících v kraji dosáhl svého prvního maxima v roce 2008, kdy žilo na území Středočeského kraje 60 123 cizinců (společně s azylanty to bylo 60 140 osob). Od roku 2009 pak počet cizinců klesal až do roku 2012, následně začalo docházet k opětovnému nárůstu a koncem roku 2017 dosáhl jejich počet 69 096. Podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu kraje dosáhl v tomto roce 5,1 %. To představovalo po Praze (15,1 %), Karlovarském (6,7 %) a Plzeňském (5,4 %) kraji čtvrtou nejvyšší hodnotu. Celorepublikový průměr činil 4,9 %. Nejvyšší podíl cizinců vykázaly správní obvody ORP Mladá Boleslav (9,0 %), Lysá nad Labem (7,9 %) a Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (7,8 %), nejméně pak správní obvody ORP Sedlčany (1,4 %), Votice (1,6 %) a Vlašim (2,3 %).

Graf 5 Cizinci (bez osob s platným azylem) ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Zastoupení mužů mezi cizinci se v čase snižoval.

Nadpoloviční podíl cizinců tvořili ve Středočeském kraji muži, jejich podíl se však v průběhu času snižoval, a to z 62,5 % v roce 2005 na 56,9 % v roce 2017. I přes postupný pokles však byl v roce 2017 podíl mužů mezi cizinci ve Středočeském kraji nepatrně nad celorepublikovým průměrem (56,5 %), což představovalo osmý nejvyšší podíl mezi kraji.

Nejčastějšími cizinci v kraji byli Slováci a Ukrajinci. Největší zastoupení Ukrajinců bylo v okrese Mělník, v případě Slováků pak okres Mladá Boleslav.

V průběhu desetiletého období se proměnilo zastoupení dvou nejčastějších státních občanství cizinců žijících ve Středočeském kraji – Ukrajinců a Slováků. Zatímco v roce 2005 dominovali mezi cizinci občané Ukrajiny (35,8 %), v roce 2013 začali nad Ukrajinci převažovat Slováci, jejichž počet se mezi lety 2005 a 2017 zvýšil 2,6násobně. V roce 2017 tvořili Slováci 29,0 % a Ukrajinci 26,6 % všech cizinců v kraji, což byly vyšší podíly v porovnání s celorepublikovou hodnotou, kde bylo pořadí opačné – na prvním místě byli Ukrajinci (22,3 %) a na druhém místě Slováci (21,3 %). Zastoupení Slováků mezi cizinci bylo v roce 2017 ve Středočeském kraji druhé nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji (po Olomouckém kraji s 29,4 %), přičemž 23,3 % Slováků Středočeského kraje bylo soustředěno do okresu Mladá Boleslav, v němž tvořili 43,7 % všech cizinců. Nejvyšší podíl Ukrajinců mezi cizinci zaznamenal okres Mělník (37,3 %).

Třetí nejpočetnější skupinu pak představovali ve Středočeském kraji po celé období Vietnamci (8,5 %); jejich počet však od roku 2009 postupně klesal. Dvojnásobný

Dalšími nejčastějšími cizinci byli ve Středočeském kraji Vietnamci. Ti byli nejvíce koncentrováni v okrese Rakovník. Čtvrtých nejpočetnějších cizinců – Rusů, bylo nejvíce v okrese Praha-západ.

nárůst zaznamenala čtvrtá nejpočetnější skupina cizinců – Rusové. Občané Ruska tvořili v roce 2017 ve Středočeském kraji 6,5 % všech cizinců. Pořadí těchto dvou občanství bylo shodné jako v celé republice, přičemž republikové podíly těchto státních občanství v celé republice byly vyšší – 11,4 % Vietnamců a 7,0 % Rusů. Nejvyšší podíl Vietnamců mezi cizinci vykázal ve Středočeském kraji okres Rakovník (22,1 %). Více než třetina (33,5 %) všech Rusů žijících ve Středočeském kraji byla soustředěna do okresu Praha-západ a jejich zastoupení v tomto okrese bylo 13,6 %.

Pátý nejvyšší podíl tvořili ve Středočeském kraji Poláci (3,9 %). Nejvyššího zastoupení dosáhli v okrese Mladá Boleslav (13,6 %), kam se koncentrovala polovina (50,9 %) všech Poláků žijících ve Středočeském kraji. V celé republice stáli na pátém místě občané Německa (4,1 %), ti ve Středočeském kraji tvořili 1,7 %

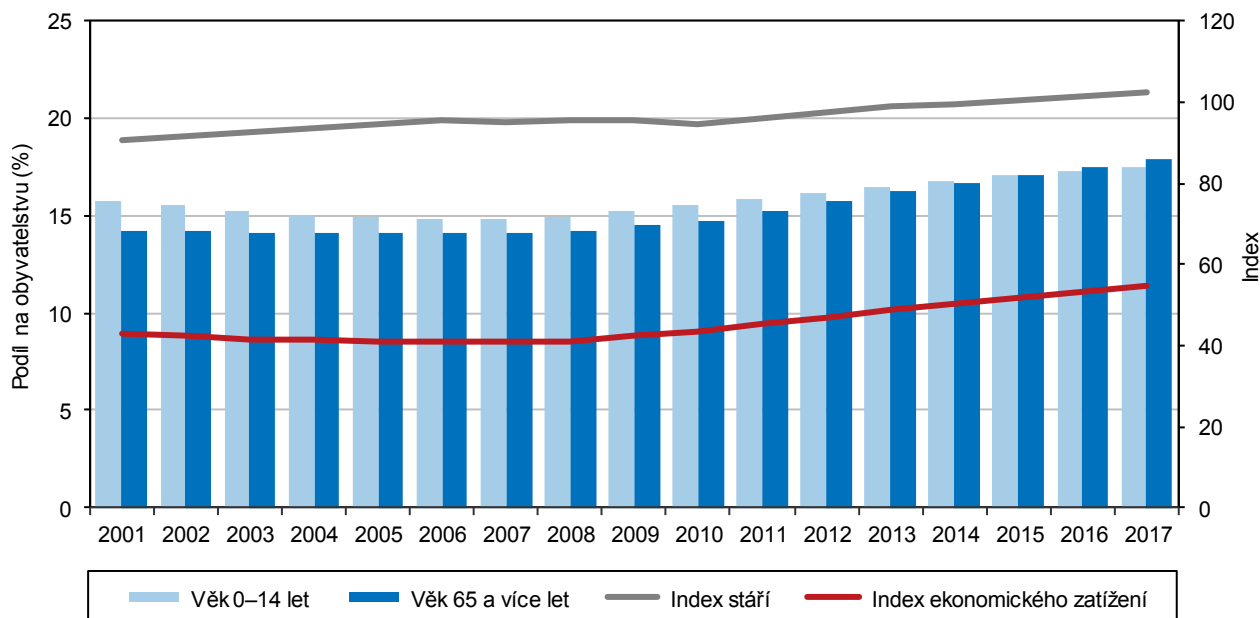
Věkové složení obyvatelstva

Středočeský kraj je od roku 2011 z hlediska složení obyvatelstva nejmladším krajem republiky.

Středočeský kraj se vyznačuje z celorepublikového pohledu relativně příznivou věkovou strukturou obyvatelstva, od roku 2011 je zároveň i nejmladším krajem České republiky. Důvodem je migrace v podobě převahy přistěhovaných osob v mladších věkových kategoriích. Mladí přistěhovalí zakládají v kraji rodiny a přispívají tak ke zpomalování procesu stárnutí a k ne až tak citelnému nárůstu průměrného věku obyvatel žijících ve Středočeském kraji v porovnání s ostatními kraji republiky. Průměrný věk obyvatel Středočeského kraje dosáhl v roce 2017 nejnižší hodnoty mezi všemi kraji (41,1 let). Mužům bylo v průměru 39,9 roků a ženám 42,3 let. Přitom v roce 2001 se jednalo v případě Středočeského kraje po hl. m. Praze a Plzeňském kraji o třetí věkově nejstarší kraj.

Graf 6 Věková struktura a věkové indexy obyvatel ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Nejmladší správní obvody se nacházely v okolí hlavního města, dalším byl SO ORP Lysá nad Labem.

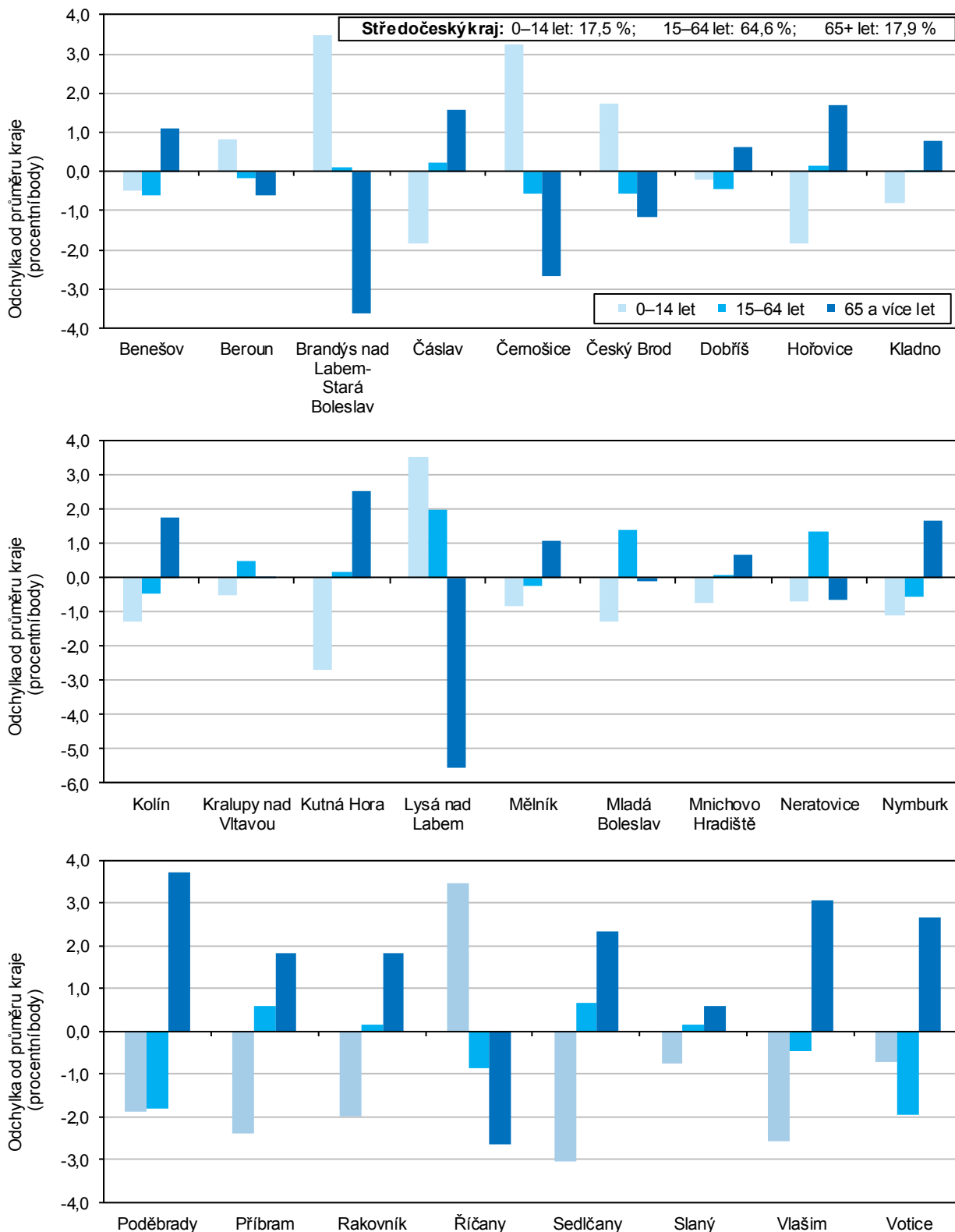
Věková struktura obyvatel vykazuje v rámci kraje značnou územní diferenciaci. Nejmladší obyvatelstvo obývalo zázemí hlavního města. Nejmladšími správními obvody ORP z hlediska průměrného věku obyvatelstva byly nejen v rámci kraje, ale i v rámci celé republiky, které zároveň jako jediné nepřekročily hranici 40 let, Lysá nad Labem (37,3 let), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (38,4 roků), Říčany a Černošice (oba 38,9 let). Pozitivní věkovou strukturu obyvatel ovlivňuje v případě oblastí v zázemí hlavního města stěhování vlivem urbanizace, v případě Lysé nad

Labem pak umístění města Milovice s převahou mladých lidí, jehož průměrný věk činil koncem roku 2017 celkem 33,1 roků. Všechny tyto správní obvody stojí dlouhodobě na předních místech v rámci celé republiky v hodnotách migračního přírůstku, kdy získávají přistěhovalectvím převážně mladší obyvatelstvo.

Graf 7 Srovnání věkové struktury obyvatel ve SO ORP Středočeského kraje k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

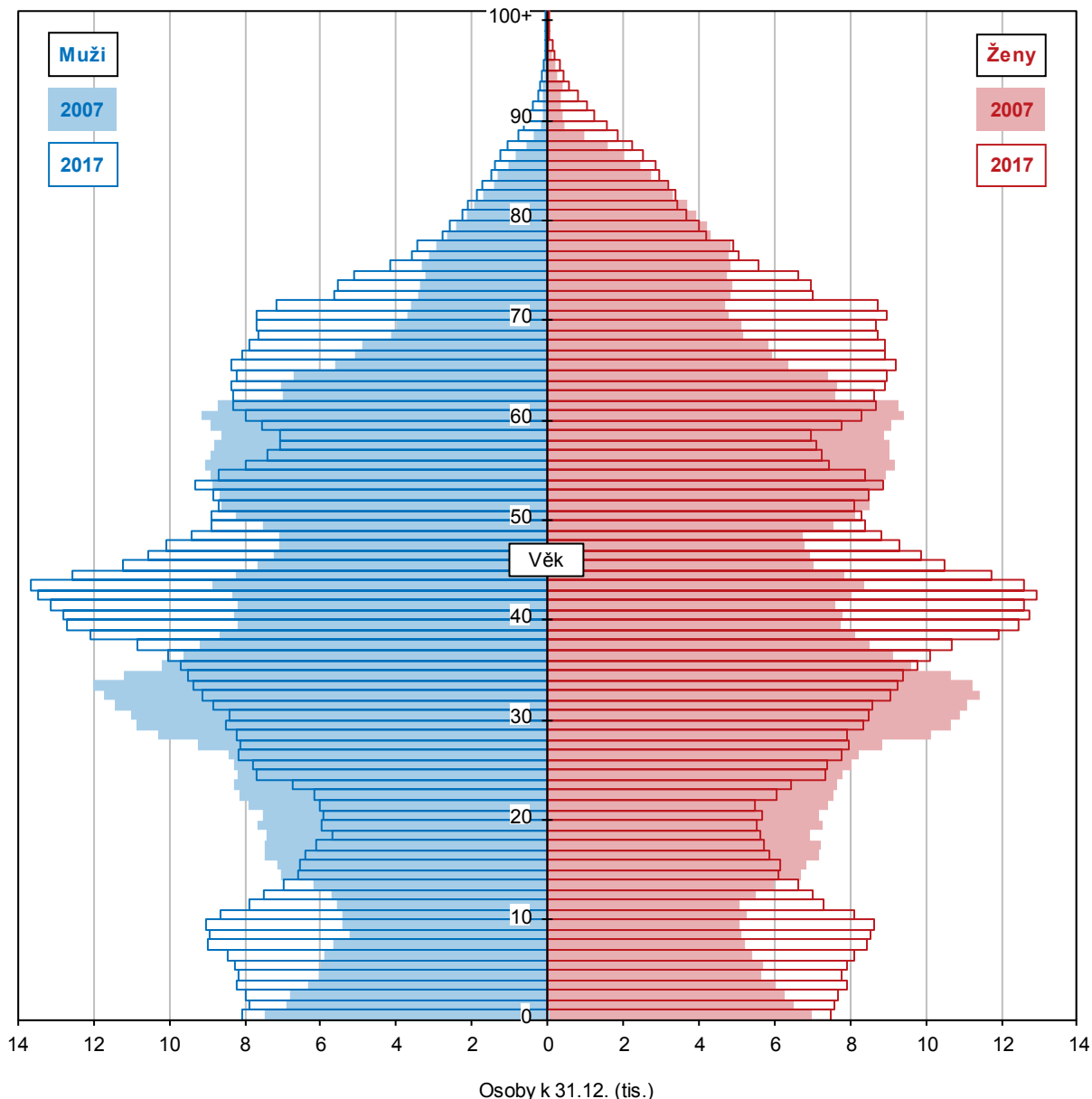

Nejstaršími obvody byly v roce 2017 Poděbrady a Kutná Hora.

Naopak nejstarším správním obvodem ORP ve Středočeském kraji byly Poděbrady, průměrný věk zde dosáhl v roce 2017 hodnoty 43,3 let, což bylo více, než kolik činil celorepublikový průměr (42,2 let). Dalšími nejstaršími byly správní obvody ORP Kutná Hora, Vlašim (oba 43,1 roků) a Sedlčany (43,0 let).

Graf 8 Věkové složení obyvatel Středočeského kraje v letech 2007 a 2017

Zdroj: ČSÚ

Mezi roky 2012 a 2014 byl Středočeský kraj jediným krajem republiky, v němž žilo více dětí do 14 let než seniorů ve věku 65 a více let.

Středočeský kraj zaznamenal jako jediný kraj mezi roky 2012 a 2014 převahu počtu dětí do 14 let nad osobami 65letými a staršími, index stáří tak nepřesáhl až do roku 2014 hodnotu 100. V roce 2015 převážili v kraji poprvé senioři ve věku 65 a více let nad dětmi do 14 let věku, index stáří tak překročil hranici 100 a dosáhl hodnoty 100,5. I přesto se ale jednalo o nejnižší hodnotu v rámci všech krajů republiky. V roce 2017 hodnota indexu stáří dosáhla 102,5 a Středočeský kraj i nadále zůstával krajem s nejmladším obyvatelstvem v republice. Dětská složka tvořila v roce 2017 ve Středočeském kraji 17,5 % z celkového počtu obyvatel, což byl nejvyšší podíl mezi kraji České republiky. Ve správních obvodech ORP Lysá nad Labem, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a Říčany tvořily děti v roce 2017 dokonce více než pětinu

obyvatelstva (v obou případech to bylo 21,0 %). Naopak zastoupení osob starších 65 let bylo ve Středočeském kraji nejnižší v rámci celé republiky (17,9 %). V nejmladších správních obvodech ORP Lysá nad Labem a Brandýs nad Labem – Stará Boleslav se jednalo o podíl 12,4, resp. 14,3 %. Pouze jedenáct správních obvodů ORP v republice vykázalo v roce 2017 index stáří nižší než 100. Z nich bylo šest ve Středočeském kraji – Lysá nad Labem (58,9), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (68,3), Říčany (73,0), Černošice (73,4), Český Brod (87,1) a Beroun (94,6), zbývající se nacházely v blízkosti Brna (Slavkov u Brna, Židlochovice, Kuřim a Šlapanice) a Ostravy (Kravaře). Nejvyšší index stáří vykázaly v rámci kraje správní obvody ORP Vlašim (140,6), Sedlčany (140,1), Poděbrady (138,7) a Kutná Hora (138,4), což bylo zároveň i více než kolik činil republikový průměr (122,1).

Průměrný věk obyvatel se zvýšil mezi roky 2001 a 2017 z 39,3 na 41,1 let.

I přesto, že Středočeský kraj dosahuje v posledních letech příznivých hodnot ukazatelů věkové struktury obyvatelstva ve srovnání s ostatními regiony České republiky, projevuje se i zde celospolečenský trend stárnutí obyvatelstva. Zvyšuje se jak průměrný věk, index stáří, tak i zastoupení starších věkových kategorií v populaci. Tempo růstu je však v porovnání s celorepublikovou hodnotou nižší. Mezi roky 2001 a 2017 se zvýšil průměrný věk ve Středočeském kraji o 4,6 % (z 39,3 let v roce 2001 na 41,1 let v roce 2017) oproti nárůstu o 8,2 % v případě celé republiky (z 39,0 let v roce 2001 na 42,2 let v roce 2017). Jednalo se o nejnižší nárůst v rámci všech krajů republiky. Pouze ve třech správních obvodech ORP republiky byla hodnota průměrného věku nižší v roce 2017 v porovnání s rokem 2001, a to ve správních obvodech Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (pokles z 39,6 na 38,4 roku), Říčany a Černošice (v obou případech pokles z 39,2 na 38,2 let).

Demografické události

V roce 2017 bylo ve Středočeském kraji uzavřeno nejvíce sňatků od roku 2007.

V roce 2017 bylo ve Středočeském kraji uzavřeno celkem 6 524 sňatků. To byl nejvyšší počet po roce 2007 (kdy bylo uzavřeno 6 682 sňatků, což bylo nejvíce od roku 1993), zároveň se jednalo o šestiprocentní nárůst v porovnání s rokem 2016. Počet sňatků klesal plynule od roku 2008 do roku 2013, od tohoto roku je možné sledovat nárůst. Do roku 2008 se pohyboval počet sňatků v přepočtu na tisíc obyvatel nad úroveň 5 ‰, pak nastal postupný pokles až na minimum v roce 2013 (4,0 ‰). Po následném nárůstu činil počet sňatků v přepočtu na tisíc obyvatel v roce 2017 ve Středočeském kraji 4,8. I přes nárůst sňatečnosti v posledních letech však vykázal kraj pátý nejnižší počet sňatků na tisíc obyvatel mezi kraji, což také znamenalo pokles pod republikový průměr (5,0 ‰). Správní obvod ORP Votice vykázal v roce 2017 šestou nejnižší hodnotu (3,9 ‰) mezi všemi správními regiony v republice, na opačné straně byl na třetí pozici správní obvod Dobříš (6,4 ‰) a na sedmé pozici se umístil správní obvod Mnichovo Hradiště (5,8 ‰).

Sňatky novomanželé nejčastěji uzavírali v roce 2017 v červenci a červnu.

V roce 2017 bylo v kraji nejvíce sňatků uzavřeno v červenci (20,9 %) a červnu 18,3 %). Naopak v lednu bylo uzavřeno pouze 1,6 % sňatků, v únoru to bylo 2,2 %. Novomanžele přitahovala „sedmičková“ data; nejvíce sňatků bylo uzavřeno během pátku 7. 7. a soboty 1. 7. (294, resp. 218). Rekordním dnem s nejvyšším počtem uzavřených manželství byla od roku 1991, odkdy jsou k dispozici tato podrobná data, sobota 7. 7. 2007, kdy bylo uzavřeno 410 sňatků.

Ve dvou třetinách manželství byl mezi novomanželi starší ženich.

Trendem je neustále se zvyšující věk novomanželů, třebaže v posledních letech už ne tak dynamický. V roce 2007 překročil průměrný věk ženichů při prvním sňatku ve Středočeském kraji hranici 30 let, roku 2017 dosáhli muži vstupující do svého prvního manželství průměrného věku 32,5 let. U středočeských nevěst byl v roce 2017 průměrný věk při prvním sňatku 29,9 let. Jak u mužů, tak i u žen byl celorepublikový

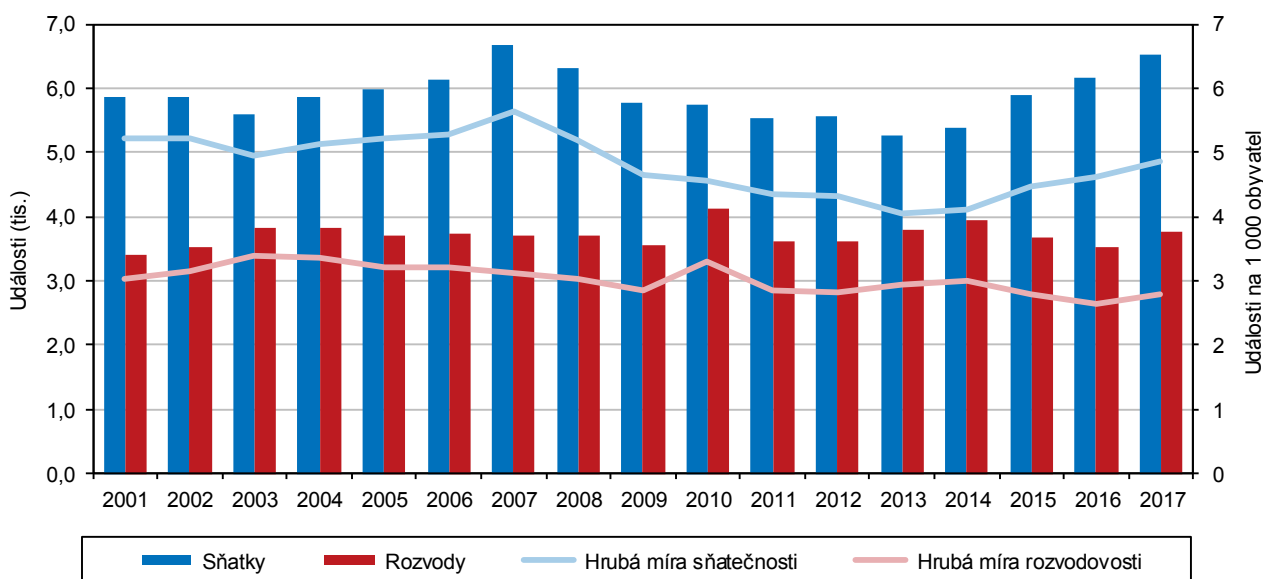
průměrný věk při uzavření prvního sňatku nepatrně vyšší než ve Středočeském kraji (u mužů činila celorepubliková hodnota 32,3 roků, u žen 29,6 let). V porovnání s rokem 2001 se zvýšil průměrný věk mužů vstupujících do prvního manželství o 4,9 roků, u žen to bylo o 5,1 roků více. Ve více než dvou třetinách případů (67,5 %) byl v roce 2017 při uzavření sňatku starší muž, tento podíl zůstával v průběhu sledovaného období téměř stejný a odpovídal celorepublikovému průměru. V desetině případů (10,4 %) byli novomanželé stejně staří, z pětiny případů (22,5 %) byla starší nevěsta. Posun uzavírání manželství do vyššího věku dokumentuje i snižující se podíl mladších věkových kategorií novomanželů. Zatímco v roce 2001 bylo 75,9 % nevěst a 62,0 % ženichů mladších 30 let, v roce 2017 už to bylo pouze 44,1 % nevěst a 28,6 % ženichů v tomto věku.

Tři čtvrtiny ženichů a nevěst bylo při uzavření manželství svobodných.

V roce 2017 bylo přibližně tři čtvrtiny nevěst (74,6 %) a ženichů (73,0 %) při uzavření sňatku svobodných. Podíl tzv. protogamních sňatků, tj. manželství, do nichž vstupovali oba novomanželé svobodní, činil v roce 2017 celkem 64,2 %. Muži vstupující do manželství mající české státní občanství se na všech sňatcích podíleli v roce 2017 z 94,6 %, u nevěst to bylo 95,0 %. Nevěstami a ženichy z pohledu ostatních cizích státních občanství byly nejčastěji občané Slovenska, Ukrajiny a Ruska.

Graf 9 Sňatky a rozvody ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Na sto sňatků připadalo ve Středočeském kraji 57,8 rozvodů, nejvíce ze všech krajů ČR.

Ve Středočeském kraji se v roce 2017 rozvedlo 3 768 párů, což bylo o 6,9 % více než v předchozím roce. V kombinaci s meziročním nárůstem počtu sňatků se index rozvodovosti, který udává poměr počtu rozvodů a sňatků, téměř nezměnil (vzrostl o 0,9 %). Hodnota indexu rozvodovosti (57,8) byla nejvyšší mezi všemi kraji republiky. Správní obvod ORP Černošice vykázal pátou nejvyšší hodnotu indexu rozvodovosti mezi všemi správními obvody v republice (71,9), šestým byl správní obvod Říčany (71,4), na druhé straně byl na osmé pozici správní obvod ORP Vlašim s indexem rozvodovosti 34,0. Nejčastější příčinou rozvratu manželství byla jak u mužů (60,8 % případů), tak i u žen (61,5 %) rozdílnost povah, názorů a zájmů. Stejně jako se zvyšuje průměrný věk při sňatku, dochází i k nárůstu průměrného věku při rozvodu. V roce 2017 dosáhl průměrný věk při rozvodu u mužů 44,4 roků a u žen 41,3 let (při prvním rozvodu to bylo 42,6 let, resp. 39,8 roků), jednalo se o hodnoty pod celorepublikovým průměrem (44,6 roků, resp. 41,6 let). Mezi roky 2001 a 2017 se průměrný věk při rozvodu zvýšil u mužů o 6,3 roků, u žen to bylo

o 6,0 let (v případě prvních rozvodů to bylo o 6,0 roků, resp. o 5,9 let více). Většina rozvedených manželství byla s nezletilými dětmi, dlouhodobě se tento podíl ve Středočeském kraji pohyboval kolem 60 %, přičemž v roce 2017 se jednalo o 62,1 % všech rozvodů. V celé republice byl tento podíl nižší (57,1 %).

Čtyři z deseti ukončených manželství byly s délkou trvání 15 a více let od uzavření manželství.

Dvě pětiny rozvodů (40,2 %) ve Středočeském kraji v roce 2017 se uskutečnily v době 15 a více let uplynulých od uzavření manželství, čtvrtina (23,2 %) se rozváděla po trvání manželství v délce 5 až 9 let a pětina (19,9 %) zastoupení měly rozvody v délce trvání manželství 10 až 14 let, celkem 16,7 % bylo v délce trvání manželství nepřekračující 4 roky.

V roce 2017 se v kraji narodilo nejvíce dětí od roku 1981.

V roce 2017 se ve Středočeském kraji živě narodilo 15 323 dětí, což bylo nejvíce od roku 1981 (v této době měl však Středočeský kraj o 203,3 tis. obyvatel méně). V návaznosti na změny spojené s procesem suburbanizace začal na konci devadesátých let minulého století stoupat v kraji počet narozených dětí. Do kraje se začali stěhovat mladí lidé, kteří zde začali zakládat své rodiny. Každoroční nárůsty je možné u počtu živě narozených dětí sledovat do roku 2008. V roce 2009 se nárůst změnil na pokles, který byl však vystřídán opětovným nárůstem v letech 2014, 2015, 2016 a především v roce 2017. Od roku 2012 si Středočeský kraj drží druhé místo v počtu živě narozených dětí v přepočtu na tisíc obyvatel (11,4 ‰ v roce 2017). V těchto čtyřech letech vykazovala vyšší hodnotu pouze Praha, v letech 2006 až 2011 byl Středočeský kraj z mezikrajského pohledu v případě hrubé míry porodnosti dokonce na prvním místě.

Nejvíce narozených v přepočtu na tisíc obyvatel zaznamenaly v roce 2017 správní obvody ORP Lysá nad Labem, Beroun (oba 12,7 ‰) a Vlašim, naopak nejnižší hrubou míru porodnosti vykazaly v roce 2017 správní obvody Poděbrady (9,4 ‰), Hořovice (10,2 ‰) a Kutná Hora (10,3 ‰).

Úhrnná plodnost byla ve Středočeském kraji v roce 2017 nejvyšší od roku 1992.

V roce 2017 byla ve Středočeském kraji dosažena nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti, a to 1,79. Do roku 2008 zaznamenávala úhrnná plodnost nárůst, dále následovaly tři meziroční poklesy a od roku 2012 úhrnná plodnost opět rostla, zejména pak v letech 2016 a 2017, a to až do maximální hodnoty zaznamenané v roce 2017. Úhrnná plodnost byla ve Středočeském kraji nejvyšší ze všech krajů České republiky (celorepublikový průměr dosáhl v roce 2017 hodnoty 1,69, překonal tak Středočeský kraj o 5,9 %).

Všechny okresy Středočeského kraje hodnotami úhrnné plodnosti převyšily celorepublikový průměr.

Nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti byla v roce 2017 v rámci všech okresů republiky zaznamenána v okrese Kolín (1,90), na druhém místě se umístil okres Benešov (1,86), na čtvrtém místě se nacházel okres Beroun (1,84), šestým byl okres Mělník (1,83). Na opačné straně se nacházely okresy Nymburk s úhrnnou plodností 1,71, Rakovník (1,72) a Praha-západ (1,74), všechny okresy kraje se však nacházely nad celorepublikovým průměrem.

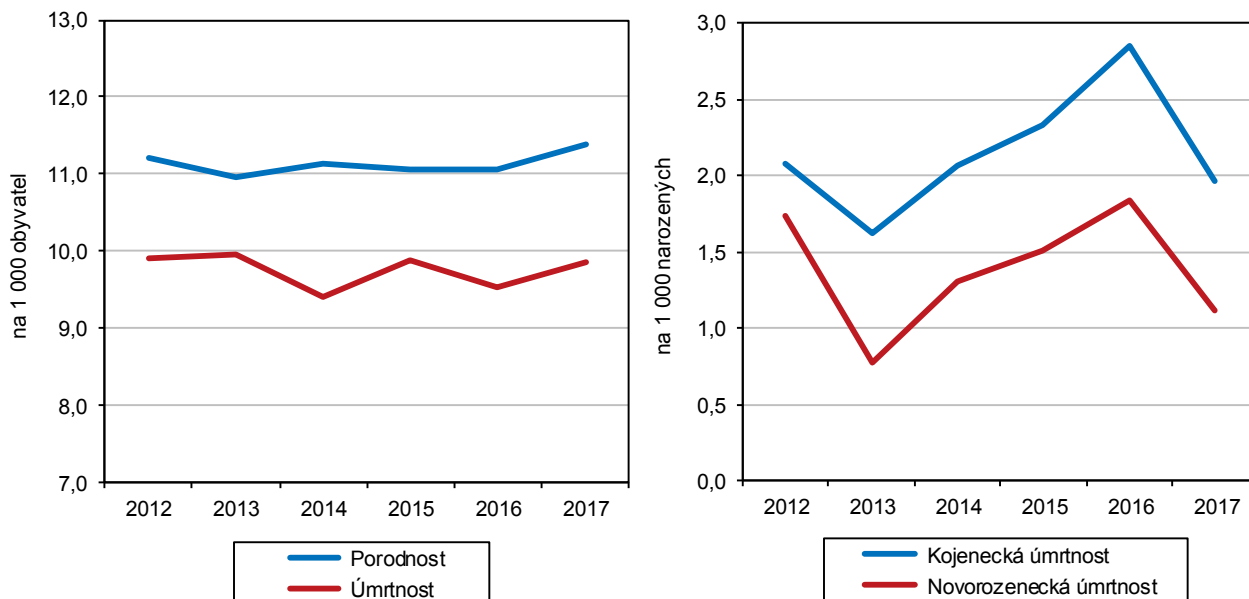
Průměrný věk při narození dítěte ve Středočeském kraji nepatrně převyšoval celorepublikový průměr.

Středočeský kraj kopíruje celospolečenský trend posunování rodičovství do vyššího věku. Průměrný věk matek při narození dítěte byl v kraji vyšší než celorepublikový průměr, v roce 2009 překročil hranici 30 let (v celé republice to bylo až o rok později) a v roce 2017 dosáhl 31,1 let (v celé republice to bylo 30,7 roků). Průměrný věk matky při narození prvního dítěte rovněž postupně rostl, v roce 2017 dosáhl hodnoty 29,1 let (v celé republice to bylo 28,9 roků). V posledních letech se však tento vzestup zastavil a mezi roky 2013 a 2017 se pohyboval mezi 28,8 a 29,1 lety. Podíl matek starších 35 let vzrostl ve Středočeském kraji od roku 2001 celkem 5,8násobně, a to z 6,2 % v roce 1995 na 23,5 % v roce 2017. To bylo více, než kolik

činil průměr za celou republiku (21,3 % v roce 2017). Zatímco v roce 2001 bylo třetině rodiček méně než 25 let (31,4 %), v roce 2017 bylo v tomto věku jen 12,9 % rodiček.

Graf 10 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

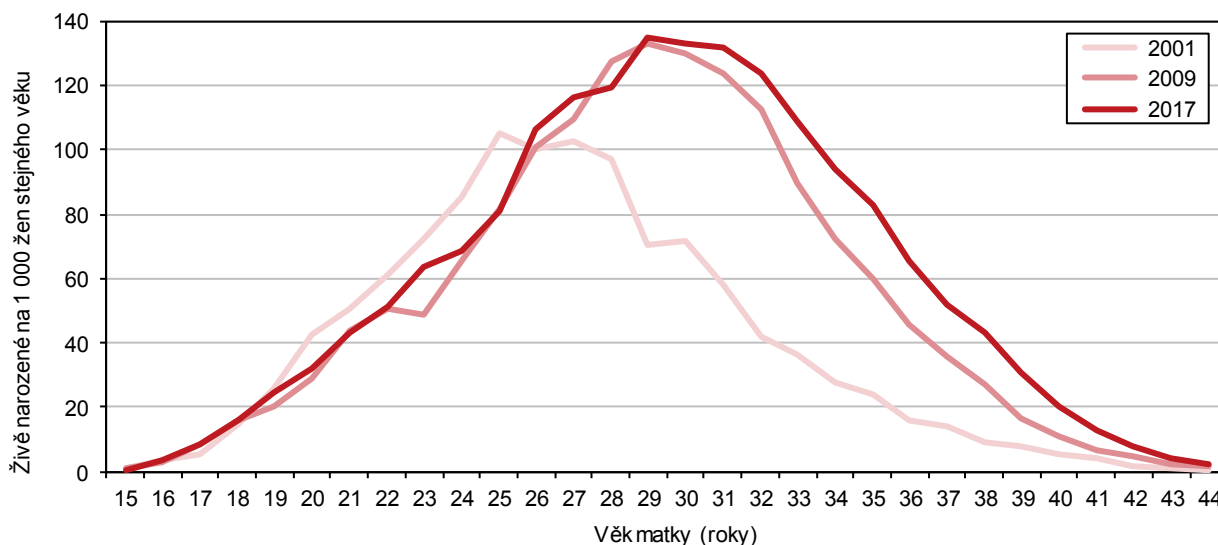

Nejvyšší plodnost byla v letech 2009 i 2018 u žen ve věku 29 let, zatímco v roce 2001 to byly ženy 25leté.

Posouvalo se i rozložení plodnosti podle věku. Zatímco v roce 2001 byla nejvyšší plodnost zaznamenána u 25letých žen (105,3 ‰), v roce 2009 to bylo u žen 29letých (133,2 ‰), obdobně jako v roce 2017, kdy byla nejvyšší plodnost také u žen v tomto věku (135,0 ‰). Např. u žen ve věku 35 let je možné sledovat nárůst z 24 ‰ v roce 2001 přes 60 ‰ v roce 2009 na 83 ‰ v roce 2017, tento nárůst byl během tohoto období více než 3,4násobný. U žen 40letých se mezi roky 2001 a 2017 míra plodnosti zvýšila 3,6krát. Plodnost žen ve věku 35 let v roce 2017 tak byla stejná jako plodnost 24letých žen v roce 2001.

Graf 11 Míry plodnosti podle věku matky ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

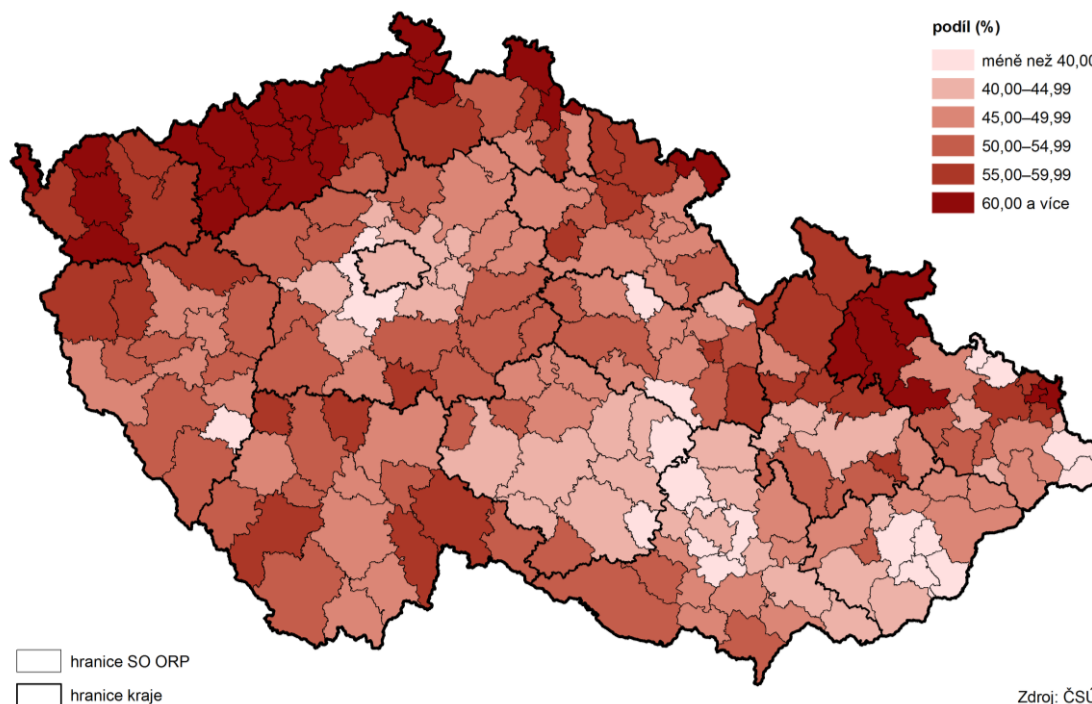
Podíl dětí narozených mimo manželství byl v roce 2017 ve Středočeském kraji pátý nejvyšší v republice.

Vývojem podílu dětí narozených mimo manželství kopíruje Středočeský kraj celospolečenský trend, dochází k neustálému nárůstu tohoto podílu, třebaže v závěru sledovaného období již nebyl tento trend tak silný. Zatímco v roce 2001 se

ve Středočeském kraji mimo manželství rodilo pouze 20,7 % dětí, v roce 2017 to bylo 47,8 %. Stále ale zůstává tento podíl pod celorepublikovým průměrem (49,0 %), v roce 2017 byl Středočeský kraj pátý nejnižší mezi všemi kraji (po hl. m. Praze, Zlínském, Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina; nejvyšší podíl byl zaznamenán v Ústeckém kraji, a to 64,5 %). Nadpoloviční podíl dětí narozených mimo manželství byl v rámci Středočeského kraje v roce 2017 zjištěn v polovině správních obvodů ORP, nejvíce ve správních obvodech Votice (58,7 %), Mělník (54,4 %) a Kutná Hora (54,1 %), nejméně pak ve správních obvodech Černošice (39,5 %; devátý nejnižší podíl mezi všemi správními obvody České republiky), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (41,5 %) a Český Brod (42,4 %).

Kartogram 4 Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Nejčastěji se ve 46-50 % případů rodily děti 1. pořadí.

Z hlediska pořadí narození se podíl prvorozených dětí mezi všemi živě narozenými dětmi pohyboval mezi 45,6 % v roce 2010 a 49,8 % v roce 2004. Podíl druhorozených dětí byl opačný, a to mezi 37,1 % v roce 2004 a 41,0 % roku 2010.

V roce 2017 byl počet potratů nejnižší od roku 2005.

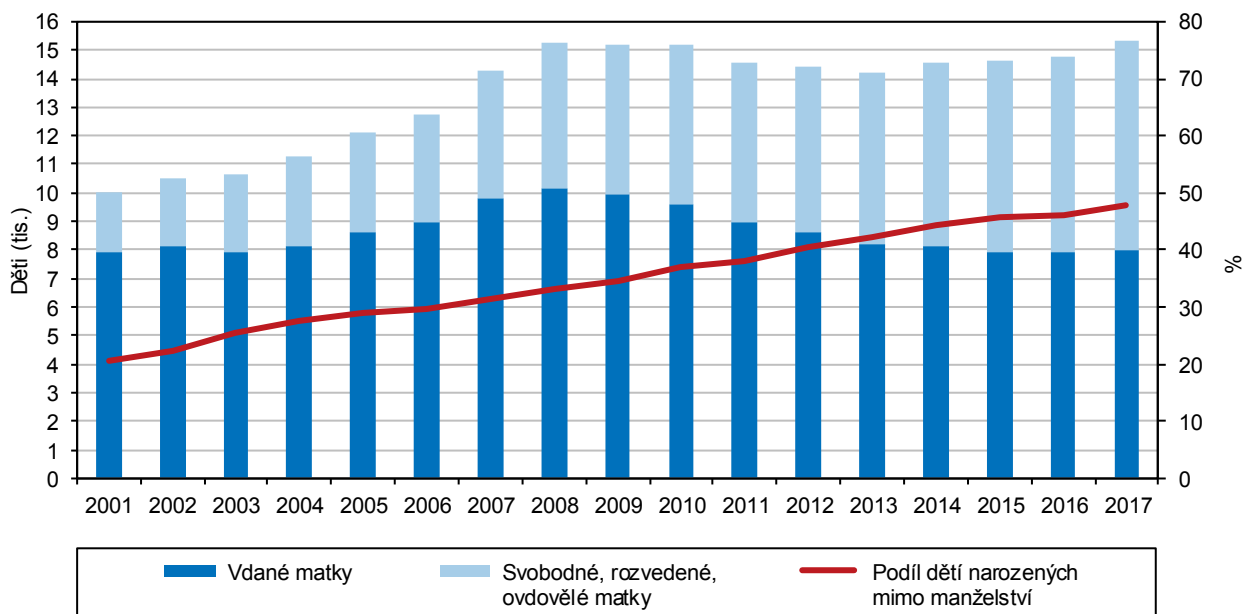
Počet potratů se ve Středočeském kraji pohyboval od roku 2001 s výjimkou let 2009 a 2013, kdy bylo provedeno 5 194, resp. 5 038 potratů, pod pětitisícovou hranicí, pod kterou se dostal počet potratů z průměrných ročních hodnot překračujících desetitisícovou hranici zaznamenanou na počátku 90. let. V letech 2014, 2015 a 2017 počet potratů poklesl, přičemž v roce 2017 byl zaznamenán nejnižší počet potratů (4 531) od roku 2005.

Z hlediska potratů v přepočtu na tisíc obyvatel byl Středočeský kraj čtvrtý nejvyšší.

Od roku 2004 se hodnota hrubé míry potratovosti ve Středočeském kraji pohybovala nad republikovým průměrem (3,4 ‰ v roce 2017), jednalo se o čtvrtou nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji. Významně se změnila struktura potratů. S rozšířením antikoncepce výrazně pokleslo množství uměle přerušovaných těhotenství, jejich podíl na celkovém počtu potratů poklesl z 90 % na počátku 90. let minulého století na 59,2 % v roce 2017.

Graf 12 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Úhrnná potratovost byla v roce 2017 obdobná jako v celé republice.

Ukazatel úhrnné potratovosti dosáhl v roce 2017 hodnoty 0,514, což byla téměř stejná hodnota ve srovnání s celorepublikovou (0,512). Sedmá nejvyšší úhrnná potratovost v rámci všech okresů republiky Středočeského kraje byla v roce 2017 zaznamenána v okrese Kladno (0,67), druhá nejvyšší byla zjištěna v okresech Benešov a Kutná Hora (v obou případech 0,59). Na druhé straně byla nejnižší hodnota úhrnné potratovosti zjištěna v okresech Mladá Boleslav (0,41, což byla pátá nejnižší hodnota mezi všemi okresy republiky), Praha-východ (0,42) a Praha-západ (0,43).

V roce 2017 připadalo na sto dětí 29,5 potratů.

Počet potratů na 100 narozených dětí se ve Středočeském kraji dlouhodobě drží pod republikovým průměrem, v roce 2017 připadlo na sto narozených dětí 29,5 potratů (v celé republice to bylo 30,5 potratů).

Počet zemřelých osob se mezi roky 1999 a 2017 okolo 12 a 13 tisíc.

Počet zemřelých se do roku 1999 pohyboval nad hranicí 13 tisíc, od roku 2000 poklesl pod tuto hranici, přičemž ročně umíralo ve Středočeském kraji mezi 12 a 13 tisíci osob. V roce 2015 a 2017 se opět počet zemřelých dostal přes třináctitisícovou hranici, zemřelo 13 049, resp. 13 248 obyvatel. V přepočtu na tisíc obyvatel to v roce 2017 bylo 9,8 zemřelých, což byla v mezikrajském srovnání po Praze (9,5 ‰) druhá nejnižší hodnota. Příznivé hodnoty je v případě Středočeského kraje možné sledovat u ukazatelů kojenecké a novorozenecké úmrtnosti (zemřelí do 1 roku, resp. do 28 dnů na tisíc živě narozených). Novorozenecká úmrtnost se ve Středočeském kraji po většinu období od roku 2001 pohybovala pod celorepublikovým průměrem, v roce 2017 dosáhla hodnoty 1,1 ‰. V roce 2013 byla hodnota novorozenecké úmrtnosti dokonce nejnižší ze všech krajů (0,8 ‰), v roce 2017 se Středočeský kraj umístil na druhém místě za Krajem Vysočina. Pod celorepublikovým průměrem se dlouhodobě drží také hodnota kojenecké úmrtnosti, která v roce 2017 dosáhla hodnoty 2,3 ‰, což byla po Praze a Kraji Vysočina nejnižší hodnota.

Celorepublikově nejnižší počet zemřelých v přepočtu na tisíc obyvatel vykázaly v roce 2017 správní obvody ORP v zázemí hlavního města, a to Říčany, Černošice (oba 7,4 ‰) a Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (7,5 ‰). Naopak nejvyšší hrubou mírou úmrtnosti zaznamenaly správní obvody Votice (13,0 ‰), Čáslav (12,4 ‰)

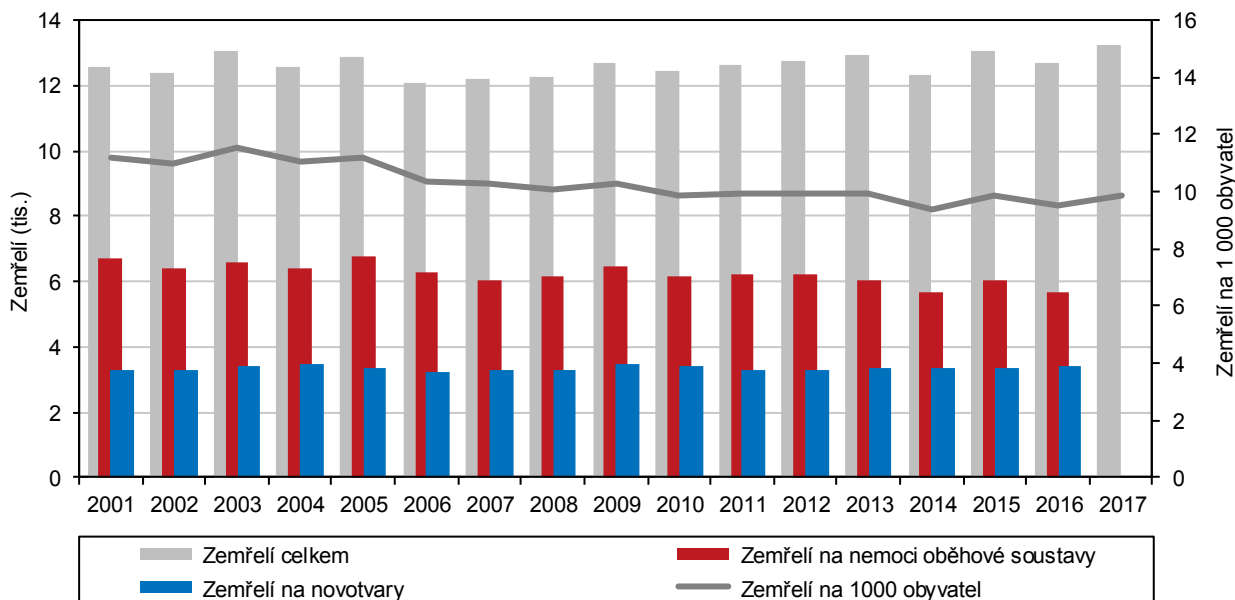

Nejnižší relativní počty zemřelých byly v oblastech kolem Prahy, nejvíce naopak v částech kraje, kde žilo věkově starší obyvatelstvo.

a Poděbrady (11,7 ‰); Votice se tak umístily na desáté pozici z hlediska nejvyšší hodnoty hrubé míry úmrtnosti v rámci všech správních obvodů v České republice. Ukazatel hrubé míry úmrtnosti však nebere v úvahu věkovou strukturu obyvatelstva (věkově mladší regiony tak zpravidla vykazují nižší hrubé míry úmrtnosti než oblasti s vyšším zastoupením osob ve starším věku, vyznačující se vyšší intenzitou úmrtnosti), proto je za vhodnější analytický ukazatel považován ukazatel naděje dožití, který je popsán v další části textu.

Graf 13 Zemřelí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

U zemřelých osob na nemoci oběhové soustavy je možné sledovat pokles, počet zemřelých na novotvary stagnuje.

Nejvíce lidí umíralo na nemoci oběhové soustavy, v roce 2017 se na celkovém počtu zemřelých ve Středočeském kraji tato příčina smrti podílela 44,1 %. Následovali zemřelí na novotvary, kteří tvořili 26,1 % všech zemřelých osob. V případě této příčiny smrti vykazoval Středočeský kraj vyšší podíl zemřelých než celorepublikový průměr (na novotvary to bylo v celé ČR 25,0 %), u oběhové soustavy to bylo naopak (v celé ČR to bylo 44,3 %). Mezi kraji byl Středočeský kraj na třetím místě v případě úmrtí na nemoci oběhové soustavy a na devátém místě u příčin smrti na novotvary. Zatímco u zemřelých na nemoci oběhové soustavy byl během let 2001 až 2017 zřejmý trend poklesu (z 51,8 % v roce 2001 na 44,9 % v roce 2017), zastoupení zemřelých na novotvary stagnovalo mezi 25,6 % v roce 2015 a 27,7 % v roce 2004. V rámci okresů kraje zaznamenal největší podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy okres Benešov (49,8 %), nejméně pak okres Rakovník (39,3 %), na novotvary bylo nejmenší zastoupení v okrese Benešov (22,3 %), na opačné straně to byl okres Praha-západ (29,0 % všech zemřelých).

V roce 2017 měli muži v kraji naději dožití při narození 76,3 roků, u žen to bylo 81,6 let.

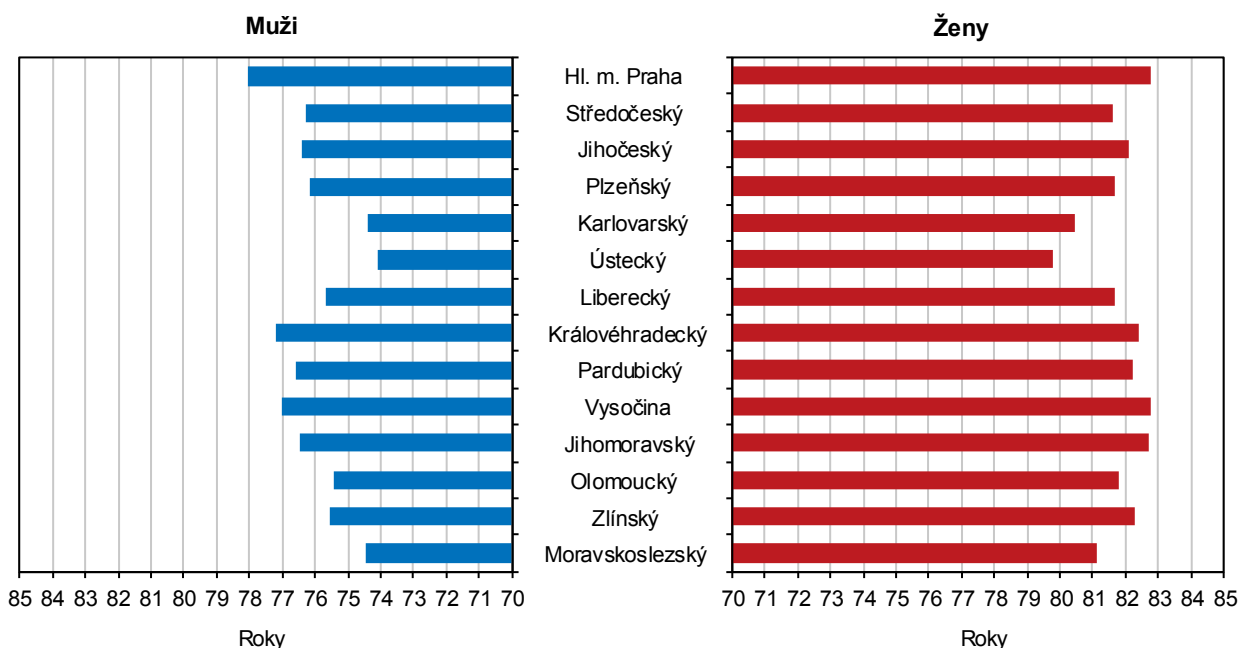
Naděje dožití neboli střední délka života vyjadřuje průměrný počet let, kterých má jedinec naději se dožít při zachování aktuální intenzity úmrtnosti. Střední délka života je dlouhodobě vyšší u žen než u mužů a stále se prodlužuje, třebaže v posledních letech je tento trend již mírnější. V období let 2016–2017 dosáhla naděje dožití při narození ve Středočeském kraji u mužů 76,28 let, což bylo o 4,70 roků více než v letech 2000–2001 (71,58 roků). V případě žen byl její nárůst nižší, během tohoto období se zvýšila ze 77,95 let na 81,63 roků (tj. o 3,68 roků). Ve sledovaném období se snížil rozdíl mezi nadějí dožití při narození mužů a žen z 6,37 na 5,10 roků.

Naděje dožití u mužů ve Středočeském kraji převýšila celorepublikovou hodnotu, zatímco u žen byla podprůměrná.

Dynamičtější vývoj naděje dožití při narození ve srovnání s celou republikou zaznamenal Středočeský kraj u mužů, u nichž docházelo k rychlejšímu stírání rozdílu mezi krajskou a republikovou hodnotou než v případě žen. Od roku 2010 krajská hodnota naděje dožití mužů při narození dosáhla na celorepublikovou hodnotu, v letech 2016–2017 činila ve Středočeském kraji 76,28 let oproti 76,00 roků v celé republice. Ženy ve Středočeském kraji měly v celém dvacetiletém období naděje dožití při narození nižší, než kolik činil celorepublikový průměr, v letech 2016–2017 to bylo 81,63 roků oproti 81,85 let v celé republice. V mezikrajském srovnání hodnot naděje dožití při narození se středočeští muži umístili lépe než ženy. Na žebříčku krajů zaujímali muži v období let 2016–2017 sedmé místo a naděje dožití byla vyšší než průměr republiky. V případě naděje dožití žen se jednalo o hodnotu pod republikovým průměrem, v období let 2016–2017 se Středočeský kraj zařadil na jedenácté místo mezi všemi kraji. Nejvyššího věku se mají šanci dožít muži i ženy v hlavním městě Praze (78,06 resp. 82,75 let) a v Kraji Vysočina (ženy 82,75 let), naopak nejnižší věk dožití byl patrný u obyvatel Ústeckého kraje (muži 74,10 let, ženy 79,81 let).

Graf 14 Naděje dožití při narození podle pohlaví podle krajů v letech 2016–2017

Zdroj: ČSÚ

Nejdelší naděje dožití byla u obou pohlaví v okrese Praha-západ, nejnižší u mužů v okrese Kutná Hora a žen v okrese Kladno.

Středočeským okresem s nejvyšší nadějí dožití při narození v letech 2013–2017 byl okres Praha-západ, a to jak u mužů (77,15 let), tak u žen (82,36 let). V případě mužů se dokonce okres Praha-západ umístil na třetím místě v celorepublikovém žebříčku okresů s nejvyšší střední délkou života, v případě žen se nacházel na místě jedenáctém. V první desítku okresů republiky se ještě umístil okres Praha-východ, ovšem jen v případě mužů, kdy obsadil deváté místo. U žen se jednalo až o místo devatenácté. Naopak okresy, kde se jejich obyvatelé mají pravděpodobnost dožít nejnižšího věku, byl v případě mužů okres Kutná Hora (74,98 let) a v případě žen okres Kladno (80,50 let).

Správním obvodem ORP s nejdelší nadějí dožití byly u mužů i u žen Říčany.

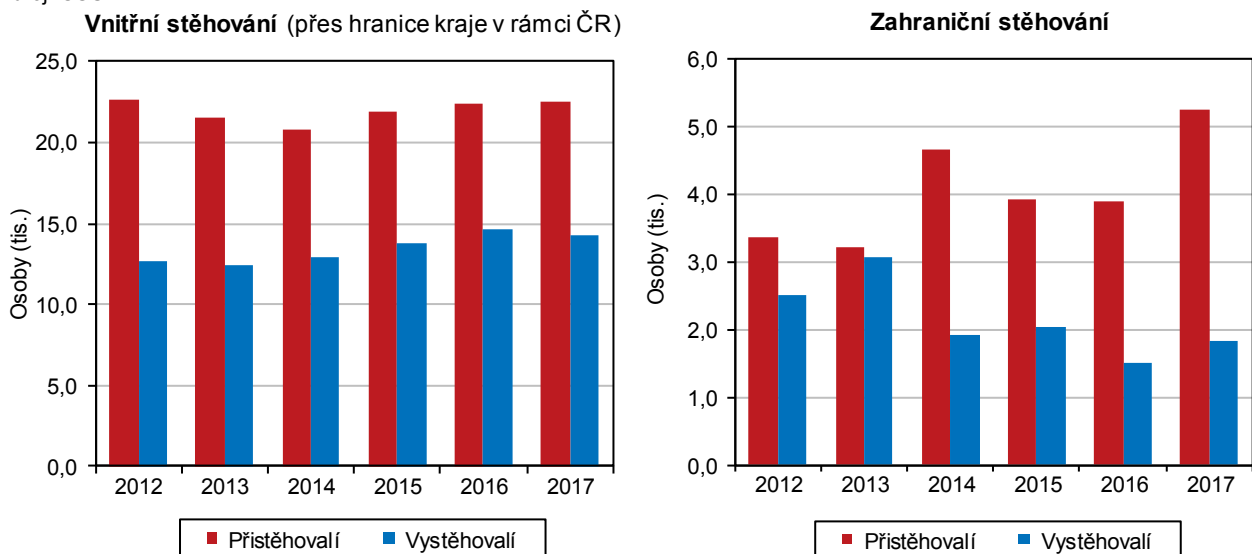
Na předních místech celorepublikového žebříčku správních obvodů ORP se umístily na devátém místě v případě mužů správní obvody Říčany (77,44 let) a Černošice na 18. místě (77,14 let). U žen se nejlepší středočeské správní obvody Říčany (82,44 let) a Černošice (82,38 let) umístily až na 34. a 37. místě v rámci celé republiky. Nejnižšího věku se v kraji naopak dožívali muži i ženy na Voticku (74,18, resp. 79,70 let).

let). Další nejkratší střední délka života byla zaznamenána u mužů ve správních obvodech ORP Nymburk (74,61 let) a Čáslav (74,62 roků), u žen pak ve správních obvodech Slaný (79,79 let) a Lysá nad Labem (80,26 roků).

Graf 15 Migrace ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Středočeský kraj vykazoval v roce 2017 nejvyšší hodnoty přírůstku stěhování.

V roce 2017 se do Středočeského kraje přistěhovalo 27 805 osob a zároveň se z něj vystěhovalo 16 067 obyvatel. Počet přistěhovalých byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší, a to i v přepočtu na tisíc obyvatel (20,7 ‰). Počet vystěhovalých ze Středočeského kraje v přepočtu na tisíc obyvatel byl v absolutním vyjádření druhý nejvyšší mezi kraji, v přepočtu na tisíc obyvatel byl z mezikrajského pohledu třetí nejvyšší (11,9 ‰). Zatímco jednotlivé složky stěhování (počty přistěhovalých a vystěhovalých osob, jakož i objem stěhování) byly vyšší v hl. m. Praze, přírůstek stěhování (rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými) byl naopak vyšší ve Středočeském kraji (11 738 oproti 10 880 osobám v Praze).

Nejvyšší migrační přírůstky byly zaznamenány v letech 2007 a 2008.

Počty přistěhovalých osob dosáhly v kraji maximální hodnoty 43 053 v roce 2007, následně jejich počty klesaly a od roku 2011 se ustálily na hodnotách okolo 25 tisíc osob. Počet vystěhovalých byl rovněž nejvyšší v roce 2007, kdy se z kraje vystěhovalo 18 549 osob a od roku 2008 se počet vystěhovalých obyvatel ze Středočeského kraje pohyboval mezi 13,9 a 16,2 tis. ročně. Migrační přírůstek dosáhl maximální hodnoty v roce 2008 (25 873 osob) a po následném snížení se mezi roky 2012 a 2017 pohyboval mezi 9,2 a 11,7 tis.

Proces stárnutí se ve Středočeském kraji projevoval ve srovnání s ČR pomaleji.

Do zázemí Prahy se v rámci procesu suburbanizace stěhovali především mladší lidé z hlavního města Prahy. Jednalo se ve velké míře o mladé lidi, kteří se sem stěhovali buď s malými dětmi, nebo se chystali ve Středočeském kraji rodinu založit. Díky stěhování tak docházelo ke zpomalování procesu stárnutí obyvatelstva.

V okresech sousedících s Prahou tvořili stěhující z ČR téměř dvě třetiny.

V okresech Praha-východ a Praha-západ tvořili přistěhovalí z Prahy v letech 2001 až 2017 celkem 61,4 % ze všech přistěhovalých z České republiky. V okrese Praha-západ byl tento podíl vyšší než v okrese Praha-východ.

V roce 2007 byl zaznamenán vyšší migrační přírůstek ze zahraničí než z ostatních regionů ČR.

Kladný přírůstek stěhování zajišťovalo v kraji v roce 2017 ze 70,9 % stěhování s ostatními regiony republiky (8 317 osob), u migrace se zahraničím převýšil počet přistěhovalých o 3 421 osob počet vystěhovalých. Podíl zahraničního stěhování na saldu stěhování průběžně kolísá. Nejvyššího salda se zahraničím bylo dosaženo

v letech 2007 a 2008, přičemž v roce 2007 dokonce převýšilo saldo stěhování se zahraničím nad saldem stěhování s ostatními regiony republiky. V roce 2007 se podílelo saldo stěhování se zahraničím 58,2 % na celkovém saldu stěhování Středočeského kraje, v roce 2017 to bylo 29,1 %.

Mezi stěhujícími se osobami převažovali Ukrajinci a Slováci.

Přistěhovalí ze zahraničí byli z pohledu státního občanství v roce 2017 nejčastěji Ukrajinci (31,1 % ze všech přistěhovalých ze zahraničí), Slováci tvořili 17,5 % přistěhovalých. U vystěhovalých do ciziny také dominovali Ukrajinci, tvořili 21,3 % z celkového počtu vystěhovalých do ciziny, na druhém místě se umístili Slováci s podílem 20,1 %. U obou státních občanství platilo, že se více osob do Středočeského kraje přistěhovalo, než se z kraje vystěhovalo, a saldo stěhování tedy bylo jak u Slováků, tak u Ukrajinců kladné (1 245, resp. 550 osob).

Mezi stěhujícími se osobami se snižovalo zastoupení mužů.

V čase se ve Středočeském kraji snižoval podíl mužů na celkovém počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob. Zatímco v roce 2003 tvořili muži 57 %, v roce 2005 se jednalo o 53,5 % všech přistěhovalých, v roce 2017 to bylo 49,7 %. Ženy převažují nad muži mezi přistěhovalými již sedmým rokem (od roku 2011). U vystěhovalých osob došlo k poklesu zastoupení mužů z 61 % v roce 2003 na 48,9 % v roce 2017, ženy převažovaly nad muži mezi vystěhovalými v posledních čtyřech letech a také v roce 2011.

Do Středočeského kraje se stěhují převážně mladí lidé s dětmi.

Vysoký podíl mezi přistěhovalými tvořily děti do 14 let, v roce 2017 se jednalo o 22,0 %, což potvrzuje migrační model, kdy kraj získává stěhováním především mladé rodiny s dětmi. V této věkové kategorii dosáhl ve Středočeském kraji v roce 2017 přírůstek stěhováním 2 545 osob, což představovalo podíl 21,7 % na celkovém přírůstku stěhováním, a jednalo se o řádově vyšší hodnotu ve srovnání s ostatními kraji, které zaznamenaly rovněž přírůstek ve věkové kategorii dětí do 14 let (s maximální hodnotou 357 osob v Ústeckém a 319 v Plzeňském kraji). Věková skupina dětí do 4 let dosáhla v roce 2017 v rámci Středočeského kraje dokonce nejvyšší migrační přírůstek (1 819 dětí) v rámci všech pětiletých skupin. Následovali lidé ve věku mezi 30 a 34 lety (kladné saldo ve výši 1 798 osob) a 25 až 29 lety (1 516 osob). V ostatních krajích vykazovaly věkové kategorie malých dětí většinou přírůstky pouze v řádu několika desítek osob.

2. Sociální vývoj

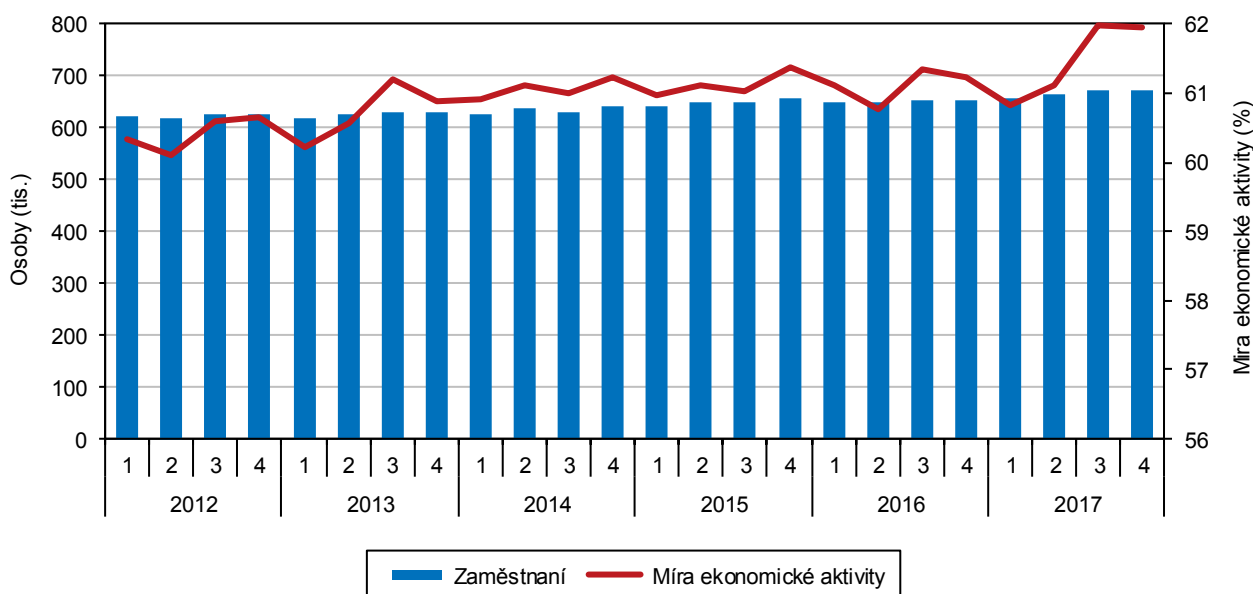
Zaměstnanost vč. ekonomické aktivity

Ekonomická aktivita obyvatel rostla, po Praze byla druhá nejvyšší.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v roce 2017 středočeskou populaci ve věku 15 a více let 1 108 tis. osob. Z toho bylo 61,5 % (681,1 tis.) osob ekonomicky aktivních a 38,5 % (426,9 tis.) ekonomicky neaktivních. Míra ekonomické aktivity¹ ve výši 61,5 % byla po hl. m. Praze druhá nejvyšší a vykazovala především díky kladným migračním procesům od roku 2009 nepřetržitý růst. Mezi roky 2012 a 2017 se míra ekonomické aktivity zvýšila celkem o 1,1 procentního bodu díky většímu nárůstu míry ekonomické aktivity žen (o 1,3 procentního bodu na 53,4 %) než u mužů (o 0,9 p. b. na 69,9 %).

Graf 16 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity ve Středočeském kraji podle čtvrtletí

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Míra zaměstnanosti byla druhá nejvyšší v ČR.

V roce 2017 tvořilo pracovní sílu kraje (681,1 tisíc osob) celkem 666,6 tisíc zaměstnaných a 14,5 tisíc nezaměstnaných osob. Míra zaměstnanosti² činila 60,2 %, což byla hodnota o 1,7 procentního bodu vyšší než celorepublikový průměr a po hl. m. Praze (63,1 %) byla mezi kraji druhá nejvyšší, stejně jako míra ekonomické aktivity.

Zaměstnanost v terciéru se zvyšovala, ve srovnání s republikovým průměrem byla ale nižší.

Ze zaměstnaných, kteří měli ve Středočeském kraji místo pracoviště, bylo v roce 2016 zaměstnáno 56,1 % v terciérním sektoru, což byla hodnota pod průměrem republiky (60,1 %) a pátý nejvyšší podíl mezi kraji po hl. m. Praze a krajích Jihomoravském, Karlovarském a Moravskoslezském. Zaměstnanost v terciéru se během dvacetiletého období zvyšovala na úkor dvou zbylých sektorů, především priméru.

Zaměstnanost v sekundéru klesala, byla pod průměrem republiky.

Podíl zaměstnaných s pracovištěm v kraji v sekundéru v roce 2016 činil 40 %, což bylo více, než činil průměr ČR (36,8 %), ale čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze, Jihomoravském a Karlovarském kraji). Zaměstnanost v průmyslu

¹ míra ekonomické aktivity = podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob starších 15 let

² míra zaměstnanosti = podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na celkovém obyvatelstvu stejné věkové skupiny

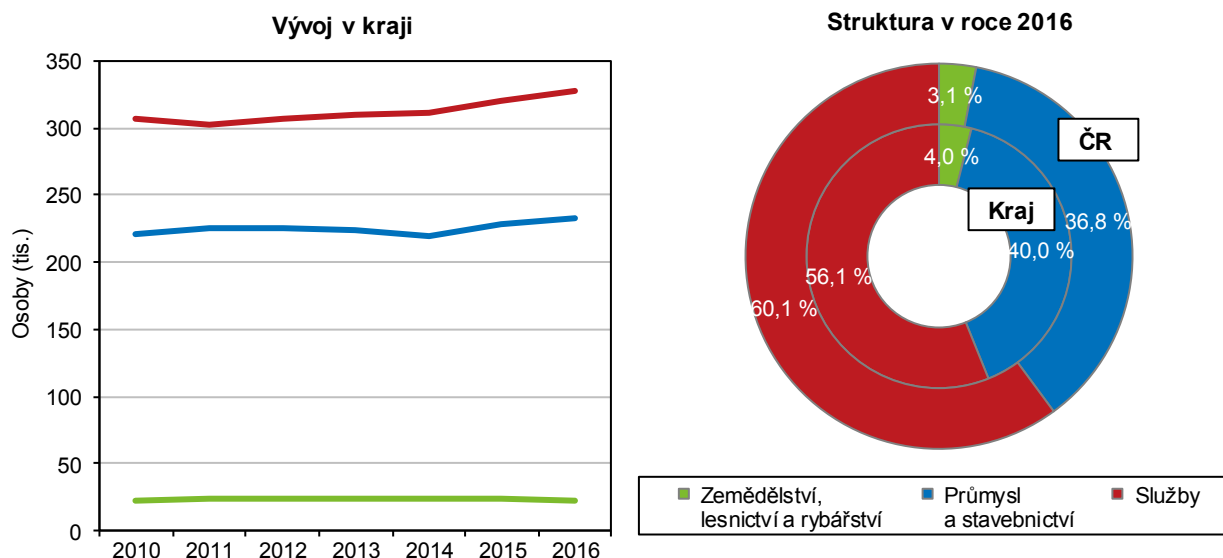
a stavebnictví dosahovala nejvyšších hodnot na konci 90. let (přes 42 %), od té doby postupně klesala na současné dvě pětiny zaměstnaných.

Zaměstnanost v priméru klesala, byla vyšší než celorepublikový průměr.

Zaměstnanost v priméru (zaměstnaných s pracovištěm v kraji) byla v roce 2016 ve Středočeském kraji nadprůměrná ve srovnání s republikou, v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství pracovala 4 % zaměstnaných (3,1 % v ČR), na mezikrajském žebříčku stál kraj na 7. místě. Podíl zaměstnaných v priméru v průběhu 90. let minulého století v kraji průběžně klesal, z maximálních hodnot nad 7 % z poloviny 90. let.

Graf 17 Zaměstnaní pracující ve Středočeském kraji podle odvětvových sektorů

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Druhý nejvyšší podíl zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet mezi kraji.

Při členění zaměstnaných podle postavení v zaměstnání tvořili v roce 2017 ve Středočeském kraji hlavní složku (79,0 %) zaměstnanci (včetně členů produkčních družstev). Kraj vyniká v zastoupení dalších dvou kategorií – pracujících na vlastní účet (16,3 % oproti 13,5 % v ČR) a zaměstnavatelů (3,9 % oproti 3,1 % v ČR). V obou těchto kategoriích vykázal Středočeský kraj druhé nejvyšší podíly mezi všemi kraji republiky (po Praze v případě pracujících na vlastní účet a po Ústeckém kraji u zaměstnavatelů).

V poslední kategorii pomáhajících rodinných příslušníků stál kraj s podílem 0,8 % (oproti 0,5 % v ČR) na druhém místě po kraji Olomouckém.

Po Praze druhý nejvyšší podíl úředníků mezi kraji

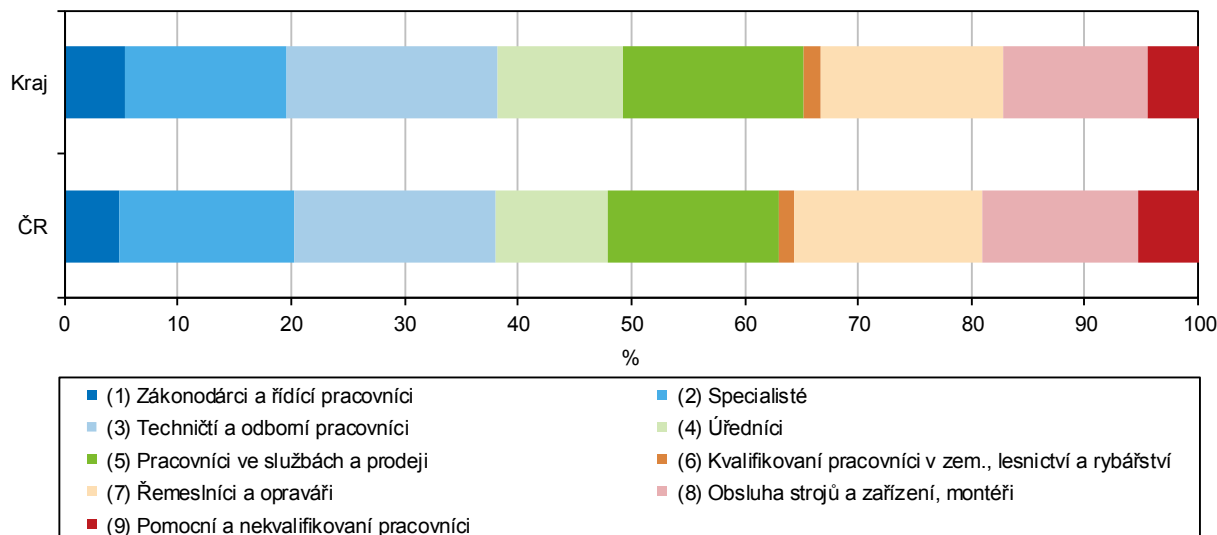
Při členění zaměstnaných podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání tvořili v kraji nejpočetnější skupinu techničtí a odborní pracovníci (18,7 %). Jednalo se o vyšší podíl než v rámci ČR (17,9 %), stejně jako tomu bylo v případě druhé nejpočetnější kategorie – pracovníků ve službách a prodeji (15,9 % resp. 15,1 %). Oproti republikovému průměru bylo v kraji více také úředníků (11 % oproti 9,8 % v ČR), zákonodárců a řídicích pracovníků (5,3 % oproti 4,8 % v ČR) a kvalifikovaných pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybářství (1,6 % oproti 1,3 % v ČR). Méně bylo naopak specialistů (14,2 % oproti 15,4 % v ČR) a zaměstnání s nižší nebo žádnou kvalifikací, jako jsou řemeslníci a opraváři, obsluha strojů a zařízení, montéři, pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci. Nejlepší umístění na mezikrajském žebříčku vykázal v roce 2017 kraj v kategorii úředníků (po Praze druhý nejvyšší podíl mezi kraji), specialistů, technických a odborných pracovníků (4. místo) a naopak na konci

žebříčku stál Středočeský kraj v případě pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (po Praze druhý nejnižší podíl).

Graf 18 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO ve Středočeském kraji a ČR v roce 2017

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Výrazně rostl podíl vysokoškoláků, v celé populaci i mezi zaměstnanými

Vzdělanost obyvatelstva se dlouhodobě zvyšuje, což dokazuje vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných (vč. vyššího odborného vzdělání), který vzrostl ve Středočeském kraji z 5,5 % v roce 1995 na 17,1 % v roce 2017. To byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší podíl, přičemž na prvním místě stojící Praha vykázala více než dvojnásobný podíl (37,8 %). Podíl osob se základním vzděláním se snížil na polovinu z 26,7 % v roce 1995 na 12,6 % v roce 2017, což byl po Praze druhý nejnižší podíl. V případě zaměstnaných byli ve srovnání s celou populací výrazněji zastoupeni vysokoškoláci (22,4 %) a méně zastoupeny osoby se základním vzděláním (3,3 %). Mezi nezaměstnanými byl naopak vyšší podíl osob se základním vzděláním (21,4 %) a nižší podíl vysokoškoláků (4,7 %) ve srovnání s celorepublikovou hodnotou. Celkově se v průběhu času výrazně zvyšovala vzdělanost zaměstnaných. Na jedné straně je celospolečenským trendem, že lidé dosahují vyšší úrovně vzdělání, a na straně druhé odcházejí do důchodu skupiny obyvatel s nižším vzděláním. Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými se zvýšil ve Středočeském kraji od roku 1995 z 7,5 % v roce na 22,4 % v roce 2017.

S rostoucím vzděláním klesala nezaměstnanost.

Nejvyšší specifickou míru nezaměstnanosti podle vzdělání vykazovala v roce 2017 skupina s nejnižším vzděláním, tj. se základním vzděláním (12,3 %). Následovaly osoby se středním vzděláním bez maturity (2,7 %), osoby s maturitou (1,6 %) a vysokoškolsky vzdělané osoby (0,5 %). I ve Středočeském kraji tedy platilo obecné pravidlo, že se vzrůstající úrovní vzdělání se míra nezaměstnanosti snižuje. Oproti republikovému průměru dosahovaly všechny vzdělanostní skupiny nižšího podílu nezaměstnaných, nejvýrazněji u skupiny s vysokoškolským vzděláním (průměr ČR byl o jeden procentní bod vyšší).

Nejvíce narostl mezi zaměstnanými podíl nejstarší věkové skupiny a snížil se podíl i počet nejmladších.

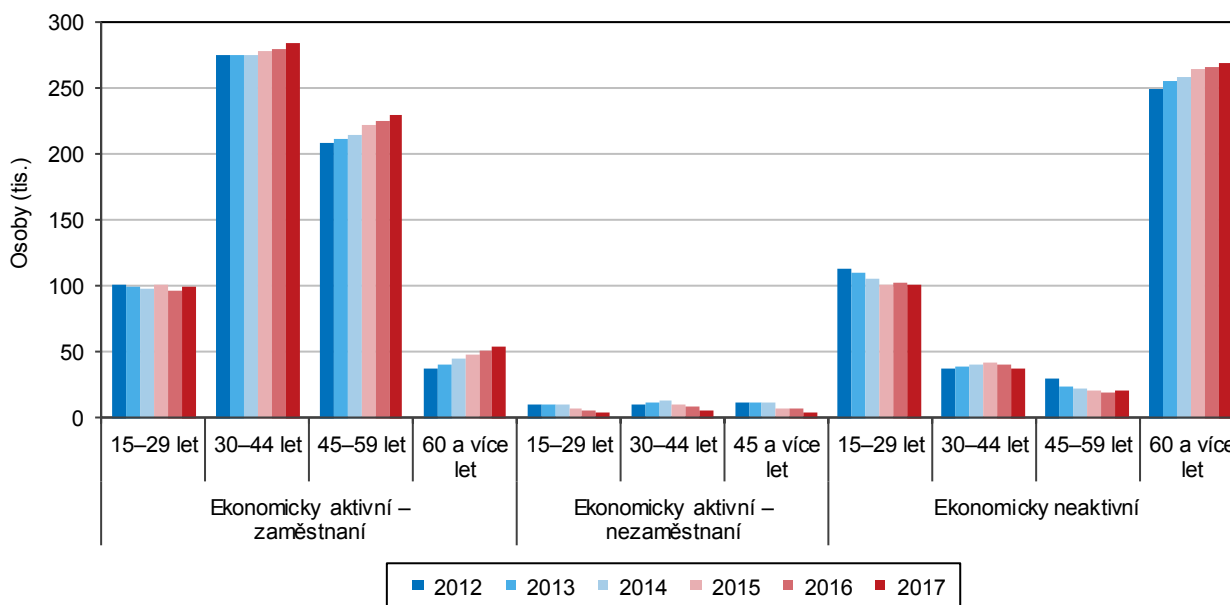
Nejpočetnější věkovou skupinou zaměstnaného obyvatelstva byli v kraji v roce 2017 občané ve věku 30 až 44 let (42,6 %) a dále 45 až 59 let (34,5 %). Zatímco u kategorie 30 až 44 let docházelo v posledních 5 letech ke snižování podílu, věková kategorie 45 až 59 let naopak zaznamenala nárůst.

Výrazné změny probíhaly především ve zbylých dvou věkových kategoriích – u nejmladších a nejstarších zaměstnaných. V nejmladší kategorii zaměstnaných ve věku 15–29 let došlo nejen ke snížení jejich podílu (na 14,8 %), ale zároveň o pokles absolutního počtu. Naopak podíl nejstarších zaměstnaných ve věku 60 a více let od roku 2012 výrazně vzrostl (o 41,8 %) na 8,1 % v roce 2017.

Ve srovnání s republikovým průměrem vykázal Středočeský kraj nadprůměrný podíl u kategorie 30–44 let, u všech ostatních kategorií byl podíl nižší.

Graf 19 Obyvatelstvo Středočeského kraje podle ekonomické aktivity a věku

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Zastoupení nejmladších a nejstarších věkových skupin mezi nezaměstnanými bylo přibližně stejné.

Mezi nezaměstnanými tvořili ve Středočeském kraji nejpočetnější skupinu rovněž občané ve věku 30–44 let, jejich podíl byl v roce 2017 stejný jako u zaměstnaných (42,6 %). Zbylé kategorie nejmladších (15–29 let) a nejstarších (45 a více let) nezaměstnaných byly zastoupeny zhruba stejně (29,1 % resp. 28,4 %).

S rostoucím věkem se snižovala nezaměstnanost.

Specifická míra nezaměstnanosti se snižovala s rostoucím věkem. Nejvyšší hodnotu (4,1 %) dosáhla v roce 2017 nejmladší věková kategorie 15–29 let. Následovaly osoby ve věku 30–44 let s mírou nezaměstnanosti 2,1 %, věková kategorie 45–59 let s 1,5% nezaměstnaností a osoby ve věku 60 a více let s hodnotou 1,1 %.

Průměrná obecná míra nezaměstnanosti byla třetí nejnižší mezi kraji a pod průměrem ČR.

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2017 hodnoty 2,1 %, což byla třetí nejnižší hodnota mezi kraji po hl. m. Praze (1,7 %) a Plzeňském kraji (1,9 %) a o 0,8 procentního bodu nižší, než činil průměr za ČR (2,9 %). U žen byla hodnota obecné míry nezaměstnanosti rovněž třetí nejnižší (2,7 %), muži ale zaznamenali čtvrtou nejnižší hodnotu (1,6 %). Obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 1999 (8 %), následně průběžně klesala na hodnotu 2,6 % v roce 2008. V letech 2009–2014 se pohybovala kolem 5% hranice a od roku 2015 docházelo každoročně k poklesu.

Podíl ekonomicky neaktivních osob byl mezi kraji druhý nejnižší, převažovaly ženy.

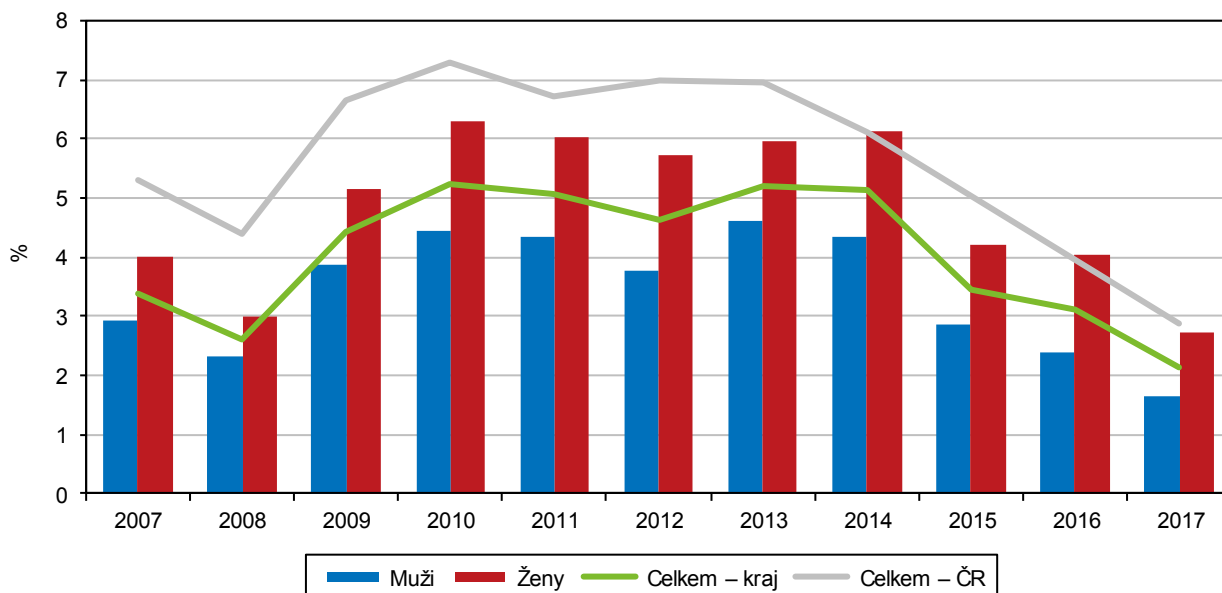
Téměř dvě pětiny populace ve věku 15 a více let tvořily v roce 2017 osoby ekonomicky neaktivní. Podíl 38,5 % byl druhý nejnižší po hl. m. Praze, republikový průměr činil 39,8 %. Počet ekonomicky neaktivních osob se mezi lety 2000–2011 postupně zvyšoval z 370,3 tisíc osob v roce 2000 na maximum 429,3 tisíc v roce

2011. Následně došlo ke třem meziročním poklesům na 425,9 tisíc v roce 2014. Po dvou meziročních nárůstech pak došlo v posledním roce opět k poklesu na 426,9 tisíc ekonomicky neaktivních osob. Více než tři pětiny (63 %) ekonomicky neaktivních tvořily osoby ve věku 60 a více let, nejmladší věková kategorie 15–29 let byla zastoupena 23,5 %. Mezi ekonomicky neaktivními převažovaly ženy (61,8 %) s podobným podílem jako v rámci celé republiky (61,4 %).

Graf 20 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Nezaměstnanost

V roce 2017 byla zaznamenána nejnižší nezaměstnanost.

Na konci roku 2017 bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) ve Středočeském kraji evidováno na úřadech práce celkem 29 370 uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob³ činil 3,2 %. To byly nejnižší prosincové hodnoty za posledních deset let. Z minimálních hodnot z poloviny roku 2008 (25,3 tis. uchazečů a 2,8% podílu nezaměstnaných osob) docházelo k jejich postupnému zvyšování s vrcholem v roce 2014, kdy úřady práce v únoru registrovaly 65,1 tisíc uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob dosáhl hodnoty 7,3 %. V dalších letech hodnoty začaly klesat k minimům zaznamenaných v posledním sledovaném roce 2017.

Větší byl podíl nezaměstnaných žen než mužů, v posledních letech se nůžky otevíraly.

V celém desetiletém období dosahoval podíl nezaměstnaných osob vyšších hodnot v případě žen než mužů, s rostoucí nezaměstnaností se ale do roku 2014 tento rozdíl spíše snižoval. V roce 2007 činil rozdíl mezi podílem nezaměstnaných žen a mužů 0,9 procentního bodu, v roce 2013 pouze 0,2 p. b. a následně se nůžky začaly opět rozevírat, až dosáhly hodnoty 0,8 p. b. v roce 2017.

Podíl nezaměstnaných osob se trvale držel pod průměrem ČR.

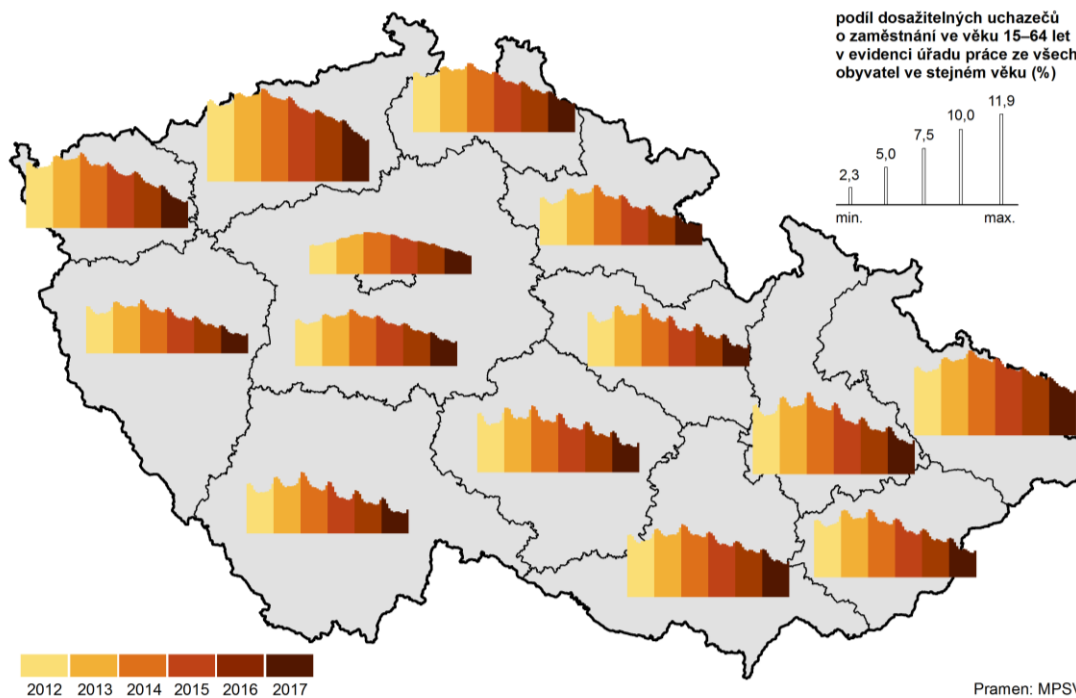
Podíl nezaměstnaných osob ve Středočeském kraji byl v celém desetiletém období nižší než v rámci celé republiky. Nejvyšší rozdíl (1,5 p. b.) byl zaznamenán v roce 2009, potom se rozdíl začal stírat s největší intenzitou po roce 2013. V roce 2017 byl rozdíl mezi republikovou a krajskou hodnotou už pouze 0,7 procentního bodu.

³ Podíl nezaměstnaných osob = podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku

Postavení kraje se během posledních šesti let o čtyři příčky zhoršilo, podíl nezaměstnaných byl v roce 2017 až šestý nejvyšší.

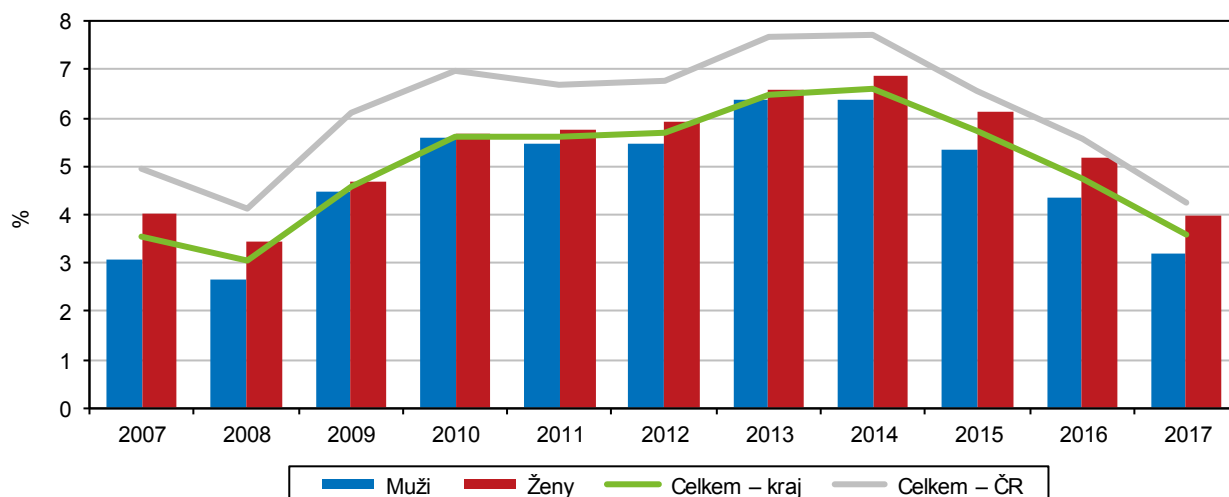
I když se po celé sledované období úroveň nezaměstnanosti ve Středočeském kraji pohybovala pod průměrem hodnot České republiky, postavení kraje na celorepublikovém žebříčku se zhoršilo. Do roku 2011 byly středočeské hodnoty podílu nezaměstnaných osob druhé nejvyšší (po hl. m. Praze), v letech 2012 a 2013 se před Středočeský kraj dostal kraj Plzeňský a od roku 2014 ještě kraje Jihočeský, Pardubický a Královéhradecký. Středočeský kraj tak od roku 2014 vykazuje až šestou nejvyšší hodnotu podílu nezaměstnaných osob mezi kraji. Na posledních příčkách dlouhodobě stojí kraje Ústecký a Moravskoslezský.

Kartogram 5 Podíl nezaměstnaných osob v krajích v letech 2012 až 2017 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Graf 21 Podíl nezaměstnaných osob* ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr)

Pramen: MPSV

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Nejnižší nezaměstnanost v kraji i celé ČR zaznamenal okres Praha-východ.

Pro vývoj nezaměstnanosti ve Středočeském kraji je hlavním faktorem především dostupnost pracovního trhu hlavního města, v případě Mladoboleslavska pak trh vázaný na celorepublikově významný podnik automobilového průmyslu. Nejnižší

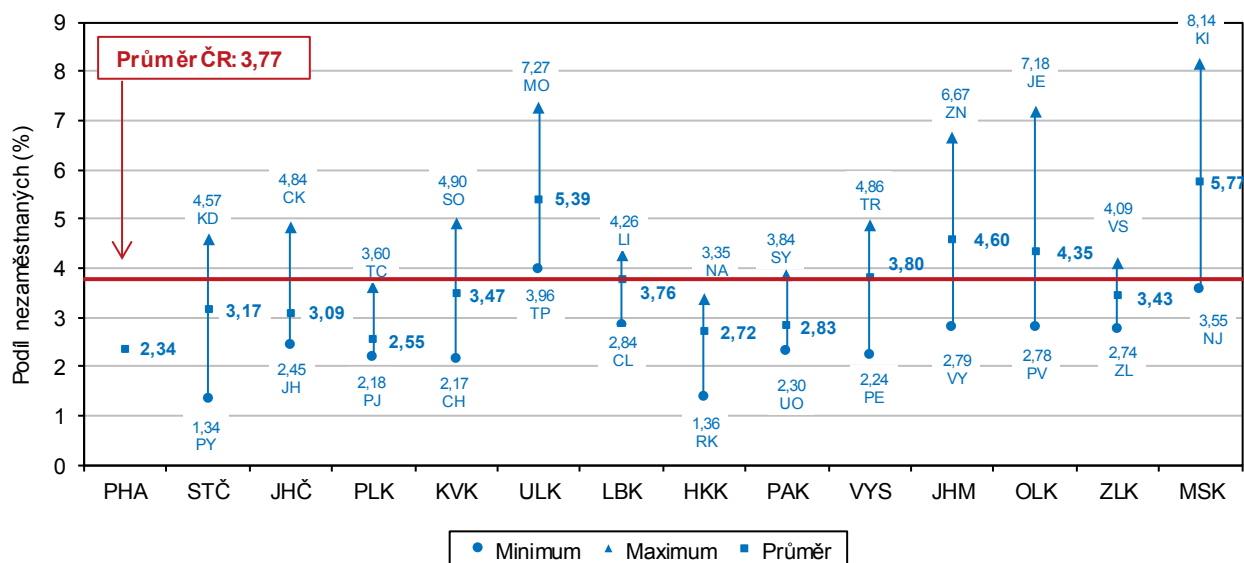
podíl nezaměstnaných zaznamenal na konci roku 2017 okres Praha-východ (2,6 %) následovaný okresy Mladá Boleslav (3,5 %), Praha-západ (3,7 %) a Benešov (3,8 %). Těmto okresům patřilo na celorepublikovém žebříčku první, třetí, čtvrté a šesté místo. Mezi šestici okresů s nejnižší nezaměstnaností v republice se kromě středočeských okresů dostaly jen okresy Rychnov nad Kněžnou a Jičín (druhé resp. páté místo). Okresem s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob byl ke konci roku 2017 okres Kladno, s hodnotou 4,6 % stál na 61. místě mezi okresy.

Nezaměstnanost byla vyšší u žen než u mužů, ve všech středočeských okresech kromě Příbrami.

Podíl nezaměstnaných osob v kraji byl vyšší u žen (3,4 %) než u mužů (2,9 %). To platilo ve všech okresech Středočeského kraje kromě okresu Příbram, který vykázal vyšší nezaměstnanost u mužů než u žen.

Graf 22 Rozptyl podílu nezaměstnaných v okresech podle krajů k 31. 12. 2017

Pramen: MPSV

Počet volných pracovních míst v posledních letech rychle rostl, v roce 2017 překročil v kraji 30tisícovou hranici.

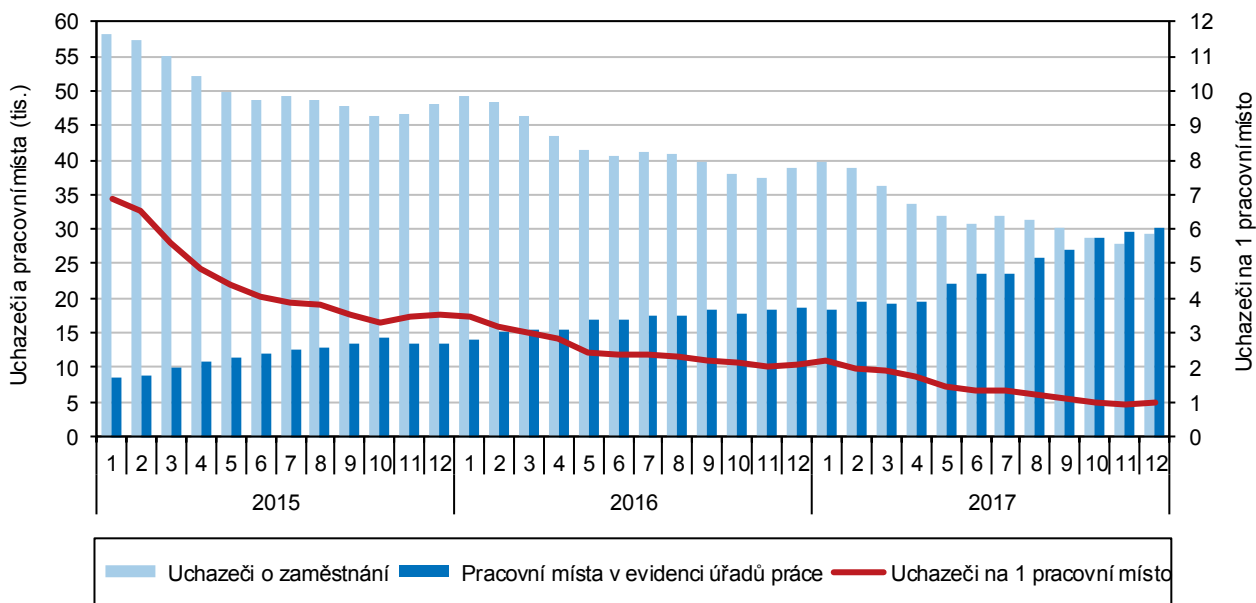
Počet volných pracovních míst se po velkém poklesu v roce 2009 (z hodnot převyšujících dvacet tisíc na tři tisíce na počátku roku 2008) začal v následujících letech opět navyšovat. V období let 2010–2013 docházelo pouze k pozvolnému nárůstu, během dalších dvou let 2014–2015 se však počet volných pracovních míst zvýšil na více než trojnásobek. V únoru roku 2016 byla překročena 15tisícová hranice a růst pokračoval i dál. Na konci roku 2017 bylo ve Středočeském kraji evidováno více než 30 tisíc volných pracovních míst.

V roce 2017 byl v kraji stejný počet uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst.

V roce 2017 připadl ve Středočeském kraji na jedno volné pracovní místo jeden uchazeč o zaměstnání, což byla hodnota pod průměrem republiky (1,3). V posledních letech došlo k výrazným meziročním poklesům z historicky nejvyšší hodnoty 15,3 uchazečů na jedno volné pracovní místo, která byla dosažena v roce 2013.

Graf 23 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa ve Středočeském kraji (stav ke konci měsíce)

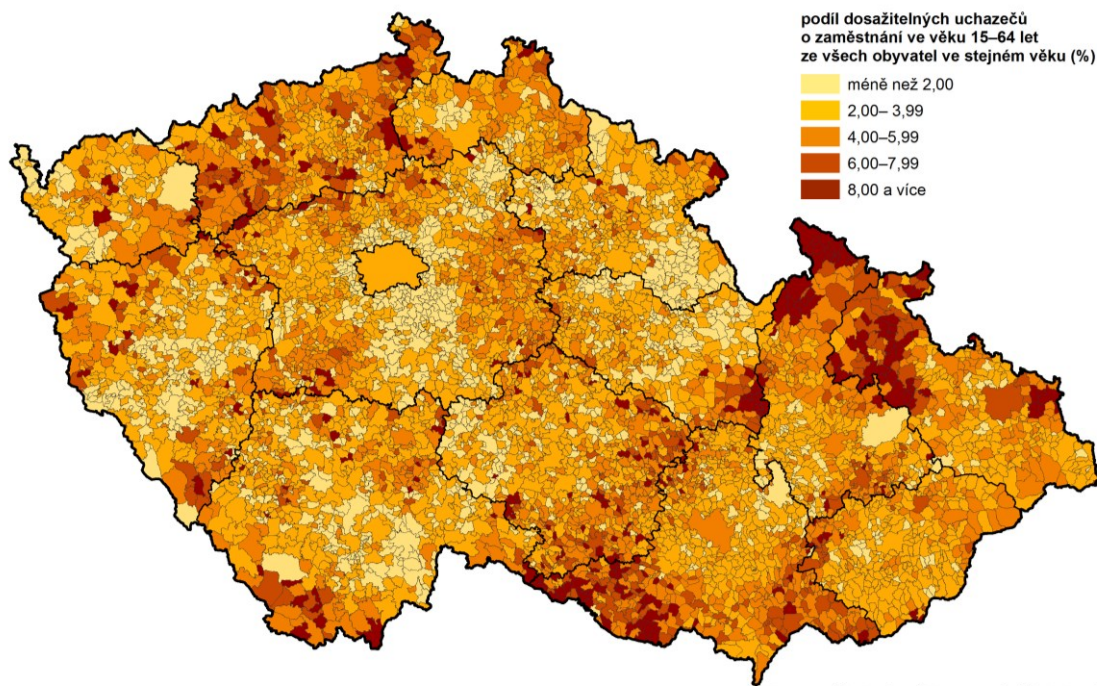
Pramen: MPSV

Se snižující se nezaměstnaností docházelo k nárůstu podílu krátkodobě nezaměstnaných na celkové nezaměstnanosti.

S rostoucí celkovou úrovní nezaměstnanosti do roku 2014 docházelo ke zvyšování podílu skupin dlouhodobě nezaměstnaných (1-2 roky a nad 2 roky) na celkovém počtu evidovaných nezaměstnaných a naopak klesaly podíly skupin krátkodobě nezaměstnaných (do 3 měsíců a 3-6 měsíců). Po roce 2014, kdy došlo v obratu ve vývoji nezaměstnanosti, se trend u obou skupin obrátil. Zatímco v roce 2014 převažovali mezi uchazeči dlouhodobě nezaměstnaní (nad 1 rok) s 42,3 % nad krátkodobě nezaměstnanými do 6 měsíců s 41,3 %; na konci roku 2017 zaznamenali výrazně vyšší podíl krátkodobě nezaměstnaní 53,8 % oproti 31,4 % dlouhodobě nezaměstnaným.

Kartogram 6 Podíl nezaměstnaných osob v obcích k 31. 12. 2017

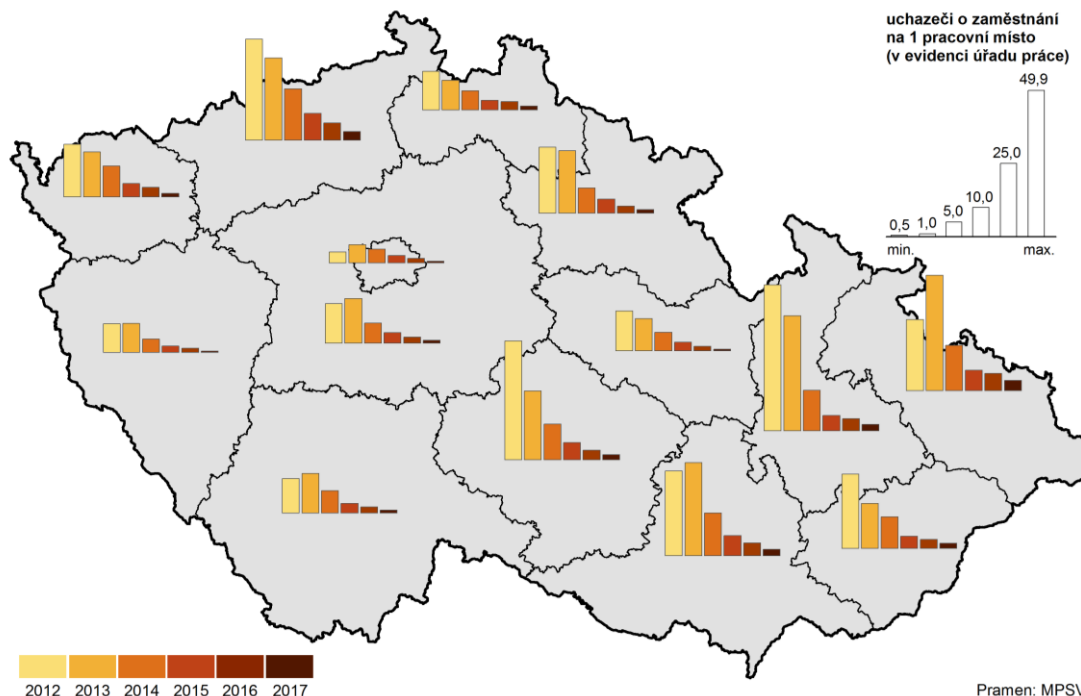
Pramen: Úřad práce ČR – generální ředitelství

Od roku 2014 klesal podíl dlouhodobě nezaměstnaných.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15–64 let dosáhl na konci roku 2017 hodnoty 1,05 %, což byla podobná hodnota jako před deseti lety (1,03 % v roce 2007). Tento podíl před rokem 2014 rostl a v roce 2014 dosáhl maxima – 2,74 %. V dalších letech už následoval pouze pokles.

Kartogram 7 Uchazeči o zaměstnání na pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2012 až 2017 (stav k 31. 12.)

Podíl absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů klesal, podíl odob se zdravotním postižením rostl.

Podíl absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů činil na konci roku 2017 ve Středočeském kraji 4,2 % (v ČR 4,1 %), což byla sedmá nejnižší hodnota mezi kraji. V posledních šesti letech docházelo k meziročním poklesům tohoto podílu. Osoby se zdravotním postižením tvořily 14,9 % uchazečů o zaměstnání (v ČR 16,4 %) a i přestože jejich podíl mezi uchazeči od roku 2014 rostl, jednalo se na konci roku 2017 o třetí nejnižší podíl mezi kraji.

Zvýšil se podíl uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti, stejně jako výše podpory.

Zhruba třetina uchazečů (33,2 %) měla na konci roku 2017 nárok na podporu v nezaměstnanosti, což bylo více než v rámci celé republiky (30,5 %), přičemž jejich podíl se v posledních pěti letech zvyšoval. V roce 2012 měla nárok na podporu v nezaměstnanosti pouze zhruba pětina uchazečů. Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti činila ke konci roku 2017 celkem 7 320 Kč, oproti roku 2012 vzrostla o 16,7 %.

Mezi uchazeči o zaměstnání rostl podíl starších a klesal podíl mladších věkových kategorií.

Podíly jednotlivých věkových kategorií uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu evidovaných uchazečů se během sledovaného období měnily. Jasným trendem bylo zvyšování podílu starších (nad 55 let) a snižování podílu mladších (do 34 let). Podíl věkové kategorie uchazečů ve věku 55 a více let se mezi lety 2012–2017 zvýšil z 16 % na 23,9 %. Naopak podíl mladých uchazečů do 34 let se snížil ze 40,7 % na 30,4 %.

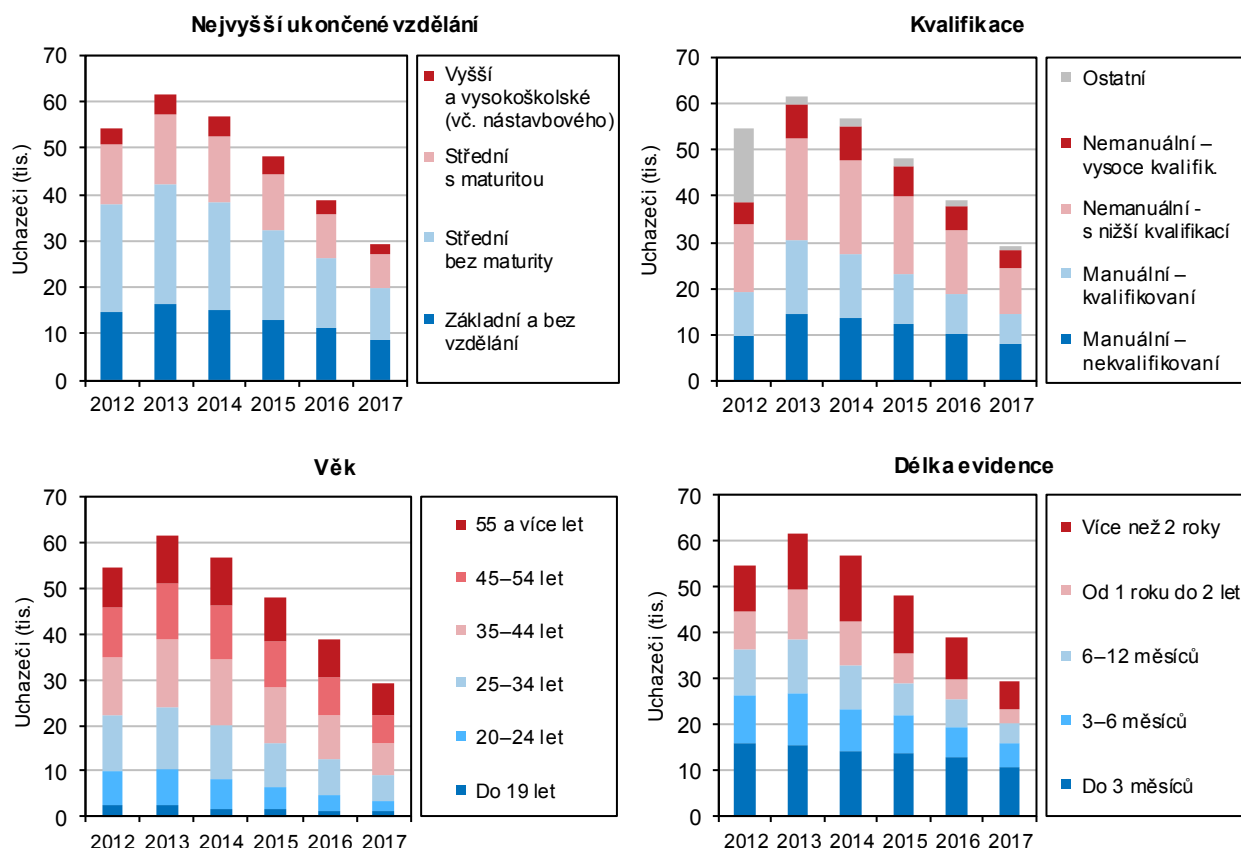
V roce 2012 ještě převažovali mladí nezaměstnaní do 24 let (18,4 %) nad nejstaršími ve věku 55 a více let (16 %), na konci roku 2017 tomu bylo opačně. Nejstarší věková skupina vykázala dokonce dvojnásobný podíl (23,9 %) než mladí do 24 let (12 %).

Mezi uchazeči o zaměstnání vzrostl podíl jak vysokoškoláků, tak osob s pouze základním vzděláním.

Nejvyšší podíl uchazečů podle vzdělání tvořili ke konci roku 2017 nezaměstnaní se středním vzděláním bez maturity (38,4 %). Podíl této skupiny uchazečů se od roku 2012 snížil (ze 42,1 %), stejně jako tomu bylo u kategorie středního vzdělání s maturitou. Uchazeči s maturitním vysvědčením tvořili na konci roku 2017 podíl 23,9 %, zatímco v roce 2012 to bylo 24,2 %. Naopak zvyšování podílu na celkovém počtu uchazečů v průběhu posledních pěti let vykazovala kategorie pouze se základním vzděláním a bez vzdělání, na konci roku 2017 se na celkovém počtu uchazečů tato kategorie podílela 29,6 %, zatímco v roce 2012 se jednalo o 27,2 %. Vzrostl také podíl uchazečů s vyšším a vysokoškolským vzděláním, z 6,5 % v roce 2012 na 8,2 % v roce 2017.

Graf 24 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Došlo k nárůstu podílu nekvalifikovaných uchazečů s manuálním zaměstnáním.

Při členění uchazečů podle kvalifikace zaměstnání tvořila ke konci roku 2017 nejvyšší podíl kategorie nemanuálních s nižší kvalifikací (34,1 %), na druhém místě byla kategorie manuálních nekvalifikovaných pozic (27,4 %), na třetím místě manuální kvalifikovaní pracovníci (21,7 %) a nejnižší podíl vykazovala skupina nemanuálních vysoce kvalifikovaných zaměstnání (13,4 %). Od roku 2012 došlo ke změnám podílů na celkovém počtu uchazečů v případě manuálních kategorií a naopak téměř beze změny zůstaly podíly skupin uchazečů s nemanuálními činnostmi. V případě manuálních zaměstnání byly v posledních pěti letech zaznamenány změny v podobě nárůstu podílu u nekvalifikovaných uchazečů a naopak pokles podílu u uchazečů kvalifikovaných.

Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v posledních dvaceti letech rostl, po Praze byl druhý nejvyšší.

Úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlicích osob v jednotlivých regionech do velké míry naznačuje čistý disponibilní důchod domácností. Čistý disponibilní důchod domácností v běžných cenách dosáhl v roce 2016 ve Středočeském kraji hodnoty 307,1 mld. Kč, na jednoho obyvatele tak připadalo 230,3 tis. Kč, což byla po Praze (286,5 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v posledních dvaceti letech umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za hlavním městem Prahou a s výjimkou let 2011 a 2013 docházelo k jeho stálému nárůstu. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2016 to bylo 13,2 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (15,7 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

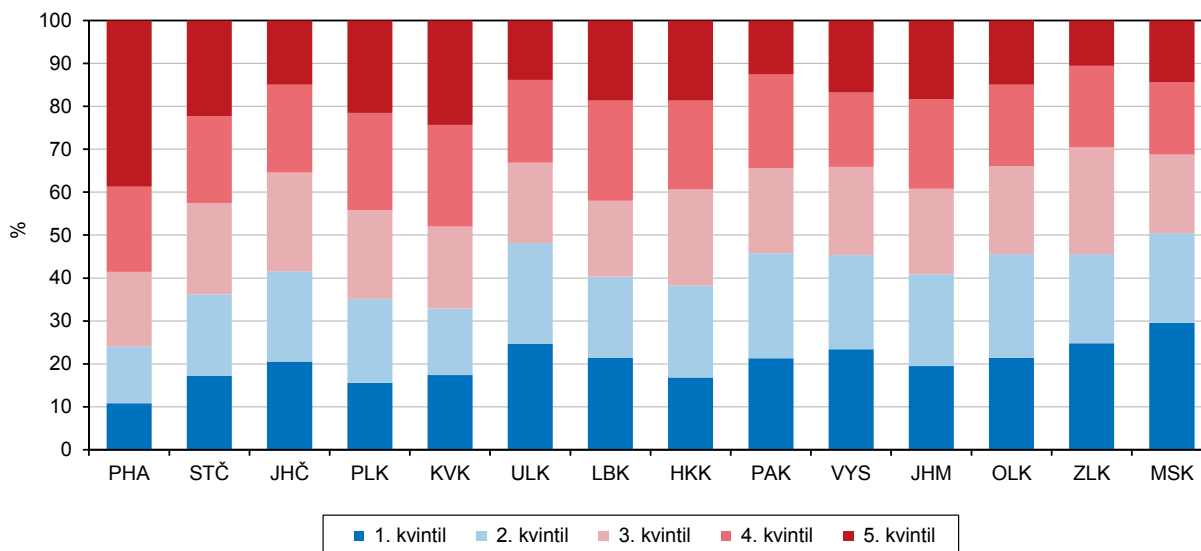
Kraj zaznamenal po Zlínském kraji druhý nejvyšší počet osob připadající na jednu domácnost.

Podle výsledků výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách domácností hospodařilo v roce 2017 ve Středočeském kraji přes 517 tis. domácností, na jednu domácnost průměrně připadalo 2,53 osob. Vyššího průměrného počtu členů jedné domácnosti dosahoval jen Zlínský kraj (2,54). Obecně byly vícečlenné domácnosti typické spíše pro východní část Čech a Moravu. Nejnižší průměrný počet členů na jednu domácnost byl zjištěn v hlavním městě Praze (2,08).

Graf 25 Podíl domácností v krajích podle kvintilového rozdělení domácností ČR na základě čistého peněžního příjmu v roce 2016

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky 2017)

Rozdělení domácností v celé ČR	1. kvintil: 20 % domácností s nejnižšími příjmy	2. kvintil: druhých 20 % domácností	3. kvintil: třetích 20 % domácností	4. kvintil: čtvrtých 20 % domácností	5. kvintil: 20 % domácností s nejvyššími příjmy
Počet domácností v ČR	874 514	874 857	874 399	874 270	874 217
Horní hranice čistého peněžního příjmu na osobu v ČR (Kč)	122 676	146 358	175 370	230 103	x

Příjmová situace středočeských domácností patřila mezi nejlepší v republice.

V rámci výběrového šetření Životní podmínky 2017 byly kromě jiného zjišťovány i příjmy domácností za rok předcházející šetření, tedy 2016. Hrubý roční peněžní příjem na člena domácnosti činil ve Středočeském kraji v roce 2016 průměrně 214 tis. Kč, průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu dosahoval za kraj výše 180,1 tis. Kč a o téměř 8 tis. Kč přesahoval republikový průměr (172,2 tis. Kč).

Situace středočeských domácností z hlediska příjmu patřila v České republice mezi nejlepší.

Domácnostmi s vyššími příjmy byl v kraji větší podíl než v celé republice.

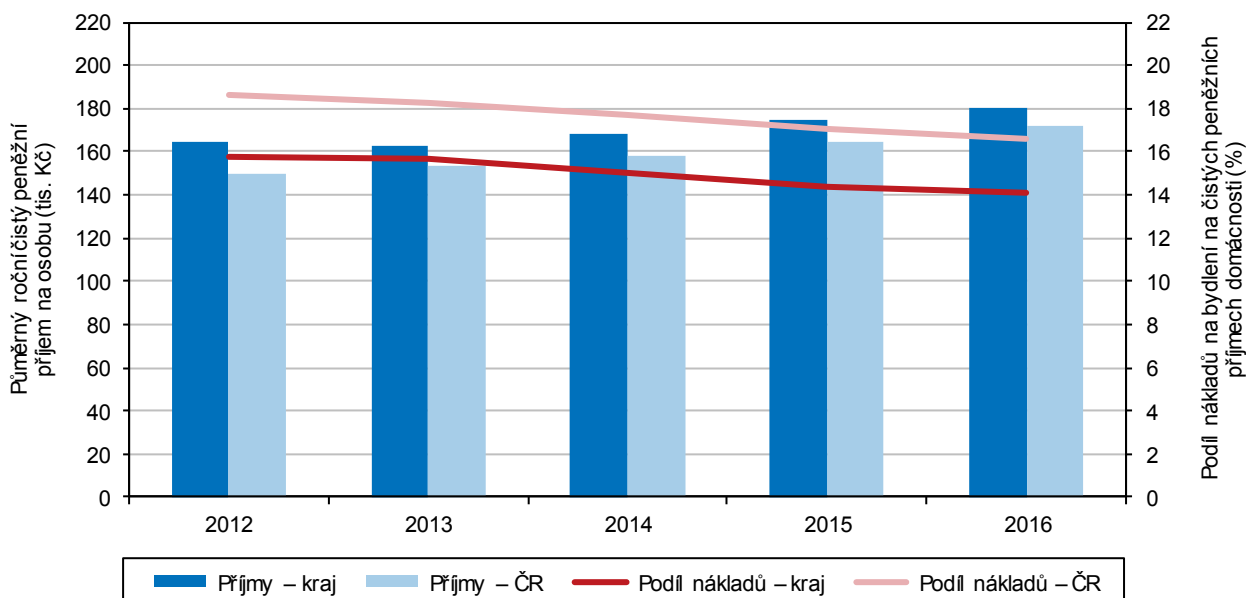
Nadprůměrné příjmy v rámci republiky vykazoval kraj i v podílech domácností podle jednotlivých velikostních skupin měsíčního čistého příjmu na osobu. Zatímco podíly domácností s nejnižšími příjmy se pohybovaly pod republikovou úrovní (příjem do 6 tis. Kč na osobu – kraj 2,7 %, ČR 3,0 %; příjem 6–8 tis. Kč na osobu – kraj 4,8 %, ČR 5,7 %, příjem 8–10 tis. Kč na osobu – kraj 8,7 %, ČR 9,8 %), podíly s vyššími příjmy se naopak pohybovaly nad celorepublikovým průměrem (příjem 20–30 tis. Kč na osobu – kraj 13,4 %, ČR 12,7 %; příjem 30–50 tis. Kč na osobu – kraj 6,3 %, ČR 4,3 %). Nejčastějším příjmovým pásmem, ve kterém se nacházela čtvrtina středočeských domácností, byly příjmy ve výši 12–15 tis. Kč na osobu.

Průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu rostl.

V posledních deseti letech docházelo k neustálému nárůstu průměrného ročního čistého peněžního příjmu na osobu, s výjimkou jednoho meziročního poklesu mezi lety 2012 a 2013.

Graf 26 Příjmy domácností a náklady na bydlení ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Většina středočeských domácností bydlela ve vlastním domě.

Úroveň bydlení patří k základním ukazatelům životního standardu. Více než polovina domácností v kraji bydlela ve vlastním domě, což odpovídá charakteru bydlení ve Středočeském kraji, tedy skutečnosti, že je zde vyšší podíl bytů v rodinných domech, než je tomu u většiny ostatních krajů. Podíly domácností s jinými typy vlastnického poměru k obývanému bytu (osobní, družstevní, pronájem) byly díky tomu naopak celorepublikově podprůměrné.

Středočeské domácnosti vykazaly po Olomouckém kraji druhé nejnižší zatížení výdaji na bydlení.

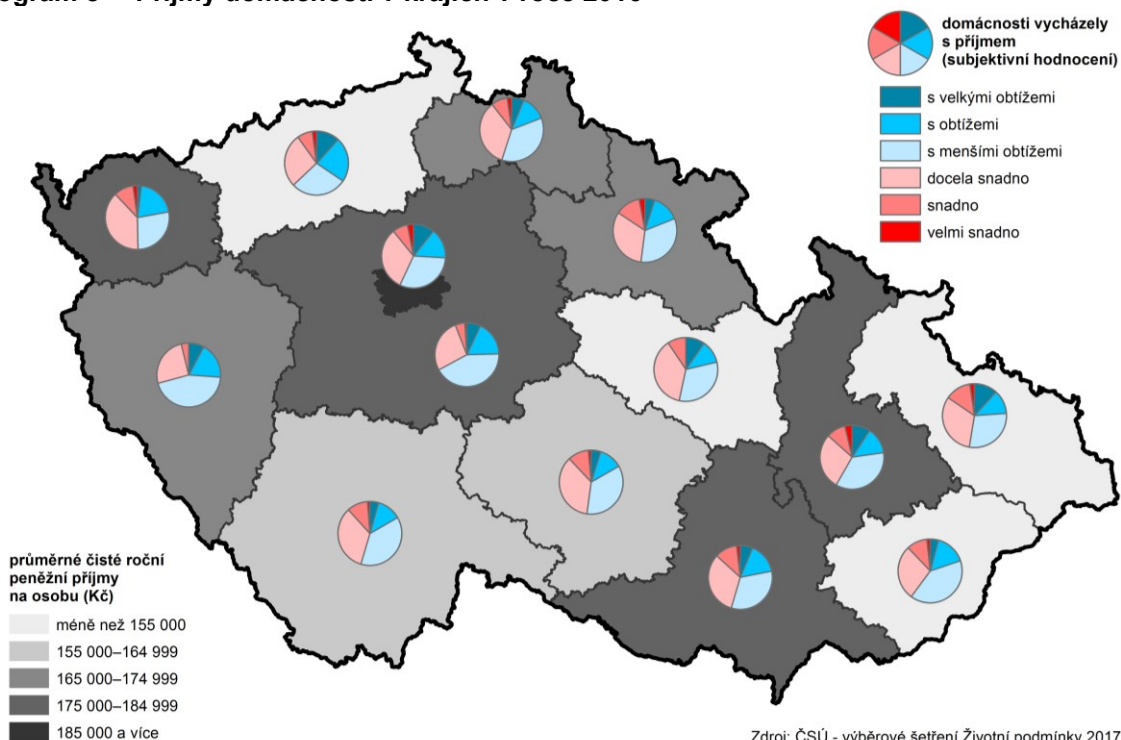
Náklady na bydlení bývají často pro domácnost jednou z hlavních položek ve výdajích a ovlivňují životní podmínky domácností. Středočeské domácnosti vydaly na bydlení měsíčně v průměru 5 330 Kč, o něco méně než domácnosti celé ČR (5 626 Kč). Náklady na bydlení představovaly z příjmů středočeské domácnosti podíl 14,1 %. To bylo o 2,5 procentních bodů méně než u celorepublikového průměru (16,6 %) a po Olomouckém kraji (13,6 %) se jednalo v mezikrajském srovnání o druhé nejnižší zatížení domácností výdaji na bydlení. Navíc docházelo v posledních letech ke snižování tohoto podílu.

Nejvyšší výdajovou položkou na bydlení představovaly poplatky na elektřinu, ve srovnání s ostatními kraji se jednalo o nejvyšší podíl.

Nejvyšší výdajovou položkou na bydlení byly pro středočeské domácnosti poplatky za elektřinu, měsíční průměr těchto poplatků činil 1 708 Kč a představoval téměř třetinu výdajů za bydlení, byl tak mezi kraji nejvyšší. Ostatní měsíční poplatky související s bydlením byly všechny již pod hranicí jednoho tisíce korun a zpravidla nižší než celorepublikový průměr. Více než v celé ČR vynakládaly středočeské domácnosti už jen za tuhá a tekutá paliva.

Kartogram 8 Příjmy domácností v krajích v roce 2016

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření Životní podmínky 2017

Třetina domácností vycházela se svými příjmy vcelku snadno.

Součástí šetření bylo také zjišťování subjektivních názorů člena domácnosti na socioekonomickou situaci celé domácnosti. Z výsledků vyplývá, že přibližně třetina středočeských domácností vycházela se svými příjmy vcelku snadno, zbylé domácnosti již měly se svou finanční situací určité obtíže. I přesto, že příjmy středočeských domácností patřily republikově k nadprůměrným, procento domácností, které subjektivně neměly problém svým příjmem pokrýt chod domácnosti, bylo nižší než celorepublikový průměr.

Mzdy

Průměrná mzda byla v kraji po Praze druhá nejvyšší, druhý nejvyšší byl také rozdíl ve výši mzdy mezi pohlavími.

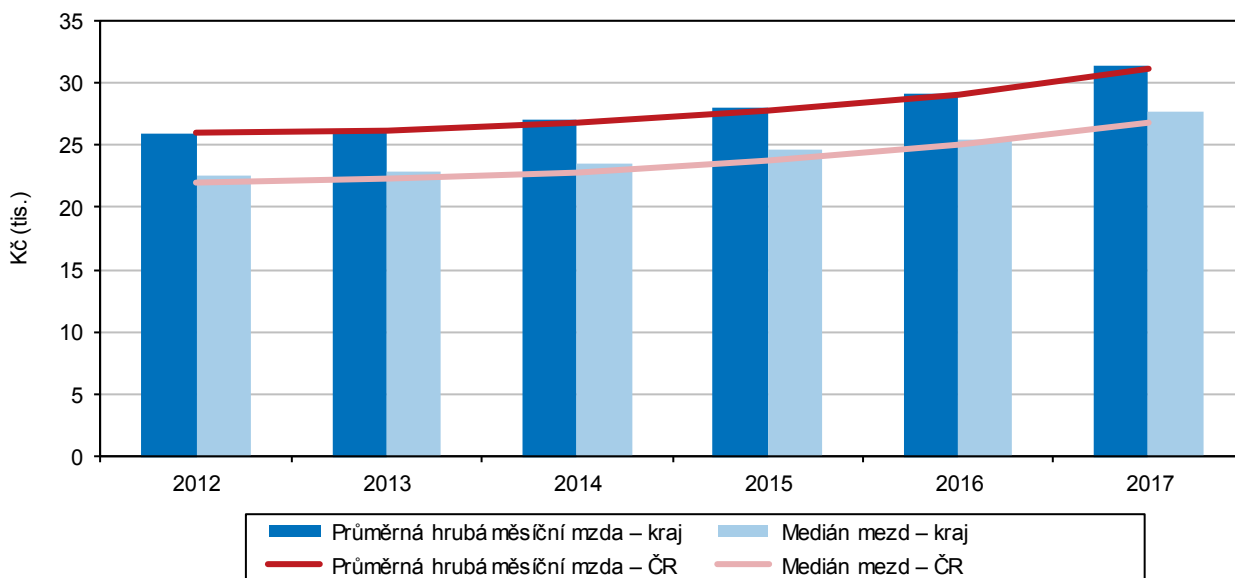
Podle strukturálního šetření mezd⁴ dosahovala průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji v roce 2017 částky 31 457 Kč. Jednalo se po hl. m. Praze o druhou nejvyšší průměrnou mzdu, přičemž pouze tyto dva kraje vykázaly hodnoty nad republikovým průměrem (31 109 Kč). Ve Středočeském kraji se průměrná mzda dostala nad celorepublikovou hodnotu v roce 2013 a převyšuje ji už pátým rokem. Středočeští muži pobírali v roce 2017 o 8,3 tisíce vyšší průměrnou mzdu (35 059 Kč)

⁴ Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem strukturálního šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (výběrové šetření Informační systém o průměrném výděлку) a Ministerstva financí ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací.

než ženy (26 776 Kč), což byl druhý nejvyšší rozdíl mezi pohlavími po hl. m. Praze, kde pobírali muži o více než 10 tisíc Kč vyšší mzdu než ženy. V celé republice byl rozdíl mezi pohlavími 7,1 tisíc Kč. Středočeští muži zaujímali v hodnotě průměrné mzdy druhé místo mezi kraji, ženy vykazaly třetí nejvyšší mzdu po hl. m. Praze Plzeňském kraji. Mezi lety 2012 a 2017 vzrostla hrubá průměrná měsíční mzda ve Středočeském kraji o 21,3 %, v celé republice se jednalo o 19,5% nárůst.

Graf 27 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: MPSV, MF

Nejvyšší mzdy pobírali v kraji řídící pracovníci, po Praze druhé nejvyšší. Středočeští řemeslníci, opraváři či montéři pobírali nejvyšší mzdy ve srovnání s kraji ČR.

V rámci strukturálního šetření mezd se zjišťují průměrné mzdy podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání. Nejvyšší mzdy pobírali řídící pracovníci, v roce 2017 se jednalo ve Středočeském kraji o 71 617 Kč, což byla druhá nejvyšší částka po hl. m. Praze (84 681 Kč). Druhou nejvyšší mzdu (40 956 Kč) v kraji vykazali specialisté, zde se jednalo o 3. nejvyšší hodnotu mezi kraji. Středočeští techničtí a odborní pracovníci pobírali 2. nejvyšší mzdu v mezikrajském srovnání (35 650 Kč), středočeští úředníci 3. nejvyšší (25 796 Kč). Na prvním místě mezi kraji stál Středočeský kraj v hodnotě průměrné mzdy u kategorií zaměstnání s nižší úrovní vzdělání – řemeslníci a opraváři (29 923 Kč), obsluha strojů a zařízení, montéři (27 619 Kč).

Medián mezd byl v kraji třetí nejvyšší.

Medián mezd⁵ Středočeského kraje dosáhl v roce 2017 částky 27 709 Kč, což byla po hl. m. Praze a Plzeňském kraji třetí nejvyšší hodnota, umístění Středočeského kraje tak bylo o pozici horší než v případě průměrné hrubé mzdy. Jednalo se o hodnotu nad celorepublikovým průměrem (26 843 Kč). Rozdíl mezi mediánem mezd mužů (30 428 Kč) a žen (24 522 Kč) byl ve Středočeském kraji 5,9 tisíc Kč, což byl nejvyšší rozdíl mezi kraji, v celé republice se jednalo o rozdíl 4,5 tisíc Kč. Pořadí krajů v rámci jednotlivých pohlaví bylo v případě mediánu stejné jako u průměrné mzdy u mužů, kteří vykazovali druhou (po hl. m. Praze) nejvyšší hodnotu. V případě žen se však jednalo až o čtvrtou nejvyšší hodnotu (po Praze, Plzeňském a Libereckém kraji). Mezi lety 2012 a 2017 vzrostl mzdový medián ve Středočeském kraji o 22,7 %, v celé republice se jednalo o 22% nárůst.

⁵ Medián mezd ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni

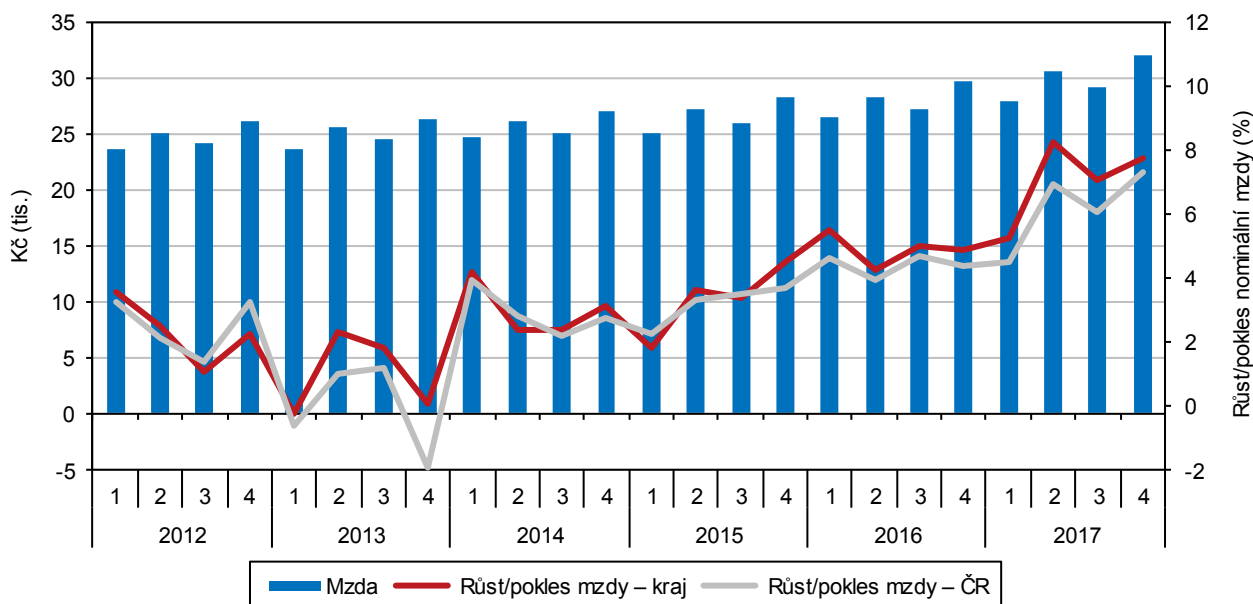

V roce 2017 byl zaznamenán nejvyšší meziroční nárůst průměrné mzdy mezi kraji.

Druhým typem získávání údajů o průměrných mzdách je zjišťování z podnikového výkaznictví ČSÚ, kde je celkový objem mzdových prostředků poměřován evidenčním počtem zaměstnanců podniku. V této metodice jsou data k dispozici čtvrtletně. Podle předběžných výsledků za celý rok 2017 dosáhla průměrná mzda ve Středočeském kraji výše 29 917 Kč, v meziročním srovnání činil přírůstek 2 152 Kč (7,8 %). Jednalo se mezi kraji o nejvyšší a v relativním vyjádření o třetí nejvyšší meziroční nárůst. Mzda v kraji byla o 413 Kč vyšší než celorepublikový průměr (29 504 Kč) a po hl. m. Praze druhá nejvyšší mezi kraji.

Graf 28 Průměrná hrubá měsíční mzda^{*)} a její meziroční změny podle čtvrtletí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2017 předběžné údaje

Kraj vykazoval vyšší meziroční čtvrtletní nárůsty ve srovnání s republikovým průměrem.

Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda byla vykazována vždy v posledním čtvrtletí každého roku, naopak nejnižší v prvním čtvrtletí roku. Od roku 2012 byl ve Středočeském kraji zaznamenán pouze jeden čtvrtletní meziroční pokles hrubé měsíční mzdy, jinak se jednalo vždy o čtvrtletní meziroční nárůsty. V posledních dvou letech zaznamenal Středočeský kraj ve všech čtvrtletích vyšší meziroční nárůst, než činil republikový průměr. Přičemž nejvyššího meziročního nárůstu za posledních šest sledovaných let bylo dosaženo v posledním sledovaném čtvrtletí, tzn. ve 4. čtvrtletí roku 2017 (o 7,8 %).

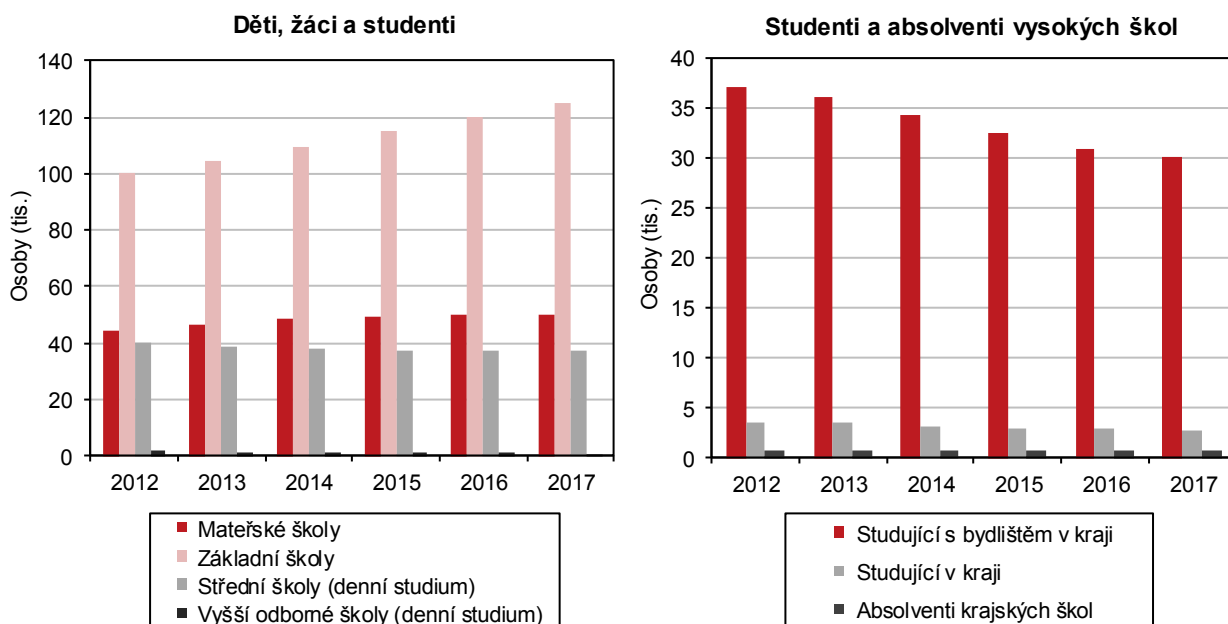
Vzdělávání

Zbrzdil se nárůst počtu dětí v mateřských školách, vlna se přesunula do škol základních.

Ve Středočeském kraji docházelo v posledních letech k výraznému nárůstu počtu dětí a žáků v mateřských a základních školách. Důvodem byl demografický vývoj v kraji ovlivněný vysokými přírůstky obyvatel stěhováním. Nejvyšší přírůstky obyvatel stěhováním byly zaznamenány v letech 2007–2008, přicházelo především mladé obyvatelstvo. To se následně promítlo do vývoje počtu narozených dětí, kterých přišlo ve Středočeském kraji na svět nejvíce v roce 2017. V případě mateřských škol se již hlavní nárůst počtu dětí plně promítl, problém nedostačujících míst ve školkách byl v řadě obcí především v nejtěsnějším zázemí Prahy velký. V letech 2016 a 2017 se už ale strmý nárůst patrný do roku 2015 zastavil. Vlna se pak přenesla do základních škol, nejsilnější populační ročníky zahájily školní docházku.

Graf 29 Děti, žáci, studenti a absolventi škol ve Středočeském kraji

Pramen: MŠMT

Počet dětí v mateřských školách rostl, v posledních letech ale docházelo k útlumu.

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2017/2018 celkem 785 mateřských škol. Za posledních pět let došlo k jejich 11,5% nárůstu, což byl druhý nejvyšší nárůst mezi kraji po hl. m. Praze. Počet dětí v mateřských školách poprvé překročil padesátitisícovou hranici (50 315) a nárůst za posledních pět let byl nejvyšší mezi všemi kraji (o 13,2 %). Vzrostl rovněž počet učitelů (o 22,5 %). I přes akutní problém s nedostatkem míst ve školkách a nutnost jejich rychlého řešení v podobě rozšiřování kapacit nedocházelo ke snižování kvality měřené počtem dětí ve třídách a počtem dětí připadajících na jednoho učitele. Ve školním roce 2017/2018 připadalo na jednu třídu 22,6 dětí, což bylo méně než ve školním roce 2012/2013 (23,2). Na jednoho učitele připadlo 11,9 dětí, přičemž před pěti lety to bylo 12,8 dětí.

Výrazně v kraji vzrostl počet základních škol a počet dětí v nich.

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2017/2018 celkem 553 základních škol. Za posledních pět let se zvýšil počet základních škol v osmi krajích, přičemž ve Středočeském kraji se jednalo o výrazný nárůst o 29 škol (v Praze to bylo 19 škol a v ostatních krajích pouze jednotky). Počet žáků vzrostl ve Středočeském kraji o 25 %, přičemž nejvyšší intenzita nárůstu nastoupila v návaznosti na demografický vývoj v letech 2015–2016 (meziročně 4–5% nárůsty), na rozdíl od mateřských školek, kde docházelo ke slábnutí intenzity nárůstu po vrcholu v letech 2013–2014. Základní školu navštěvovalo ve Středočeském kraji ve školním roce 2017/2018 celkem 125 416 žáků.

Počet dětí připadající na jednu třídu a učitele se u základních škol zvyšoval, na rozdíl od škol mateřských, kde došlo ke snížení.

Zatímco u mateřských škol se počty dětí připadající na jednu třídu a učitele průběžně snižovaly, u základních škol byl trend opačný, docházelo k jejich zvyšování. Na jednu třídu připadalo v roce 2017 ve Středočeském kraji 20,7 žáků, což byl druhý nejvyšší počet po hl. m. Praze (21,2 dětí) a nárůst za posledních 5 let zde byl nejvyšší mezi kraji (o 1,1 dítěte). Na jednoho učitele připadlo ve Středočeském kraji 15,5 žáků, což bylo nejvíce mezi kraji a nárůst zde byl rovněž nejvyšší (o 1,1 dítěte).

Nejvyšší nárůst počtu dětí v MŠ a ZŠ byl zanesen v zázemí Prahy, nejnižší v perifériích.

Počet dětí v mateřských a základních školách se zvýšil ve všech okresech kraje. Největší intenzita nárůstu byla zaznamenána v okresech Praha-východ a Praha-západ v návaznosti na demografický vývoj spojený s vlivem procesu suburbanizace. Příliv přistěhovalých a následné vysoké počty narozených dětí byly

patrné právě v nejtěsnějším zázemí hlavního města. Naopak nejnižší nárůsty počtu dětí v mateřských a základních školách vykázaly periferní okresy kraje s nejméně příznivým demografickým vývojem – okresy Kutná Hora, Příbram a Rakovník.

Zastavil se pokles počtu studentů na středních školách.

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2017/2018 celkem 153 středních škol a v denní formě na nich studovalo 37 350 žáků. Během posledních pěti let docházelo ke snižování počtu žáků (o 7,1 %), pokles byl ale třetí nejnižší mezi kraji a jeho intenzita se snižovala a v posledním školním roce 2017/2018 byl dokonce zaznamenán mírný nárůst (o jednotky žáků). Slabé ročníky devadesátých let minulého století budou na středních školách postupně nahrazovány silnějšími populačními ročníky procházejícími v současné době základními školami. Pokles stavů na středních školách Středočeského kraje bude postupně vystřídán nárůstem, maximální počty lze očekávat vzhledem k demografickému vývoji dají očekávat za 4-8 let.

Snižoval se počet studentů vyšších odborných škol.

Trendem je neustálé snižování studentů vyšších odborných škol. Ve školním roce 2017/2018 se jednalo o 803 studentů, přičemž před pěti lety to byl téměř dvojnásobek.

Počet studentů vysokých škol v kraji byl třetí nejnižší. Počet vysokoškoláků Středočechů se snižoval.

Na území Středočeského kraje nemá v současné době sídlo žádná státní vysoká škola, pouze dvě soukromé, na kterých ve školním roce 2017/2018 studovalo celkem 2 659 studentů se státním občanstvím ČR. Počet vysokoškolských studentů ve Středočeském kraji byl mezi kraji třetí nejnižší, méně studentů vykázaly pouze kraje Karlovarský a Vysočina a jejich počet se navíc v posledních pěti letech snížil o čtvrtinu. Slabé ročníky osob narozených v 90. letech začaly značně ovlivňovat i terciální vzdělání. Od roku 2012 docházelo k poklesům počtu Středočechů studujících na vysokých školách, za posledních pět let to bylo o 18,8 %. Na vysokých školách republiky studovalo ve školním roce 2017/2018 celkem 30 185 Středočechů. Počet absolventů středočeských vysokých škol je v čase stabilní, kolísá kolem hodnoty 800.

Kultura a sport

Středočeské obce byly podprůměrně vybavené.

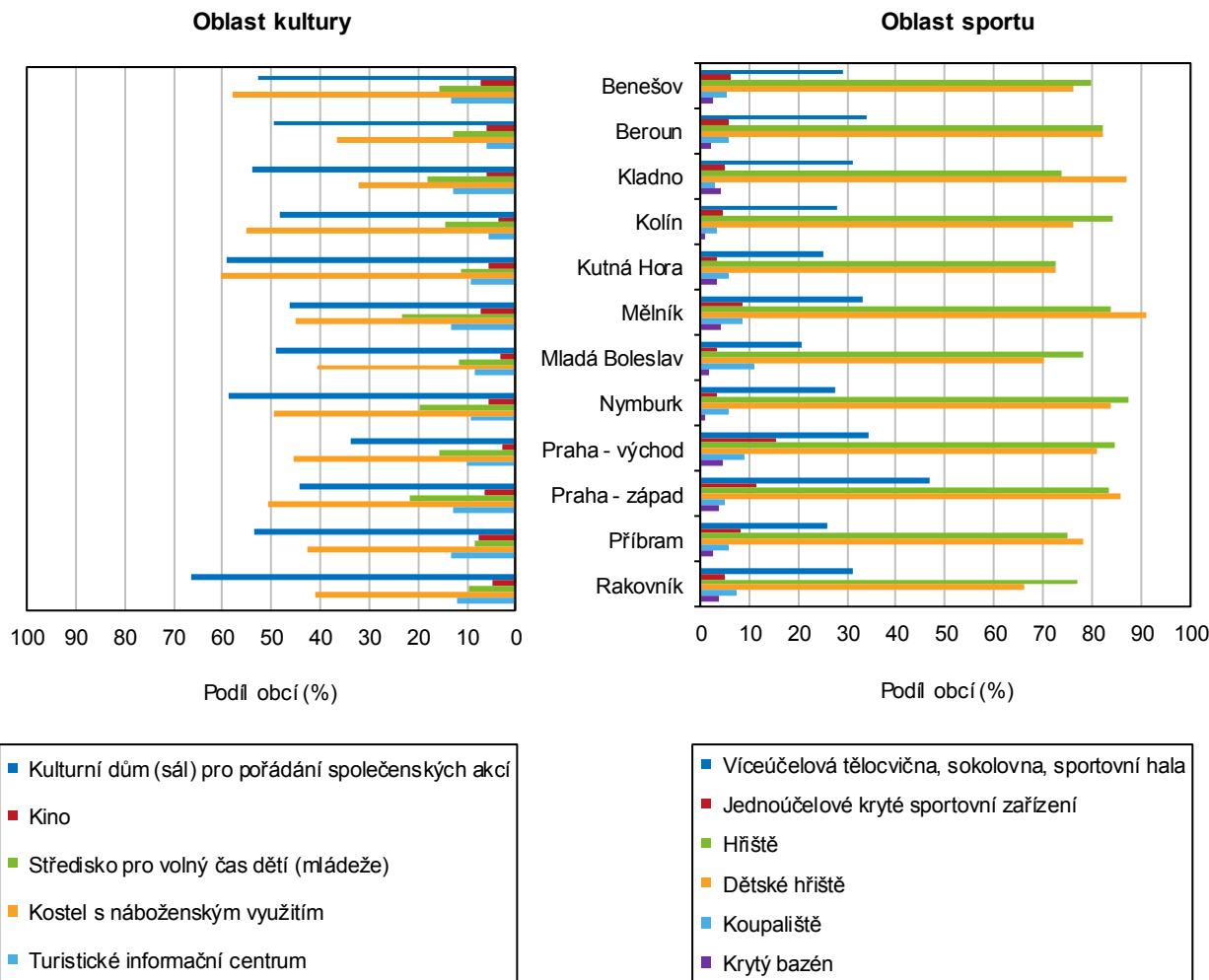
V roce 2016 byla formou výkazů zjišťována vybavenost obcí, v rámci nichž se zjišťoval výskyt vybraných zařízení (nikoliv jejich počet). Obce Středočeského kraje byly v průměru méně vybavené, než činil republikový průměr, což souvisí s venkovským charakterem kraje a blízkostí hlavního města Prahy. Podvybavenost se týkala jak kulturních, tak sportovních zařízení. Rozdíly mezi okresy byly rovněž dány charakterem osídlení, velikostní strukturou obcí daných okresů.

Kulturní dům byl k dispozici v každé druhé obci, středisko pro volný čas v každé sedmé.

Kulturní dům pro pořádání společenských akcí vykazala polovina obcí Středočeského kraje, nejvíce to bylo v obcích okresu Rakovník, nejméně naopak v okresech v zázemí Prahy – Praha-východ a Praha-západ. Opačná situace byla zaznamenána v případě střediska pro volný čas dětí a mládeže, ty se vyskytovaly nejčastěji v okresech Praha-západ spolu s Mělnickem a naopak nejméně na Rakovnicku a Příbramsku. Průměrně měla středisko pro volný čas dětí každá sedmá obec kraje. Kostel s náboženským využitím měla k dispozici téměř každá druhá obec kraje, nejvíce jich bylo na Kutnohorsku, nejméně na Kladensku.

Graf 30 Veřejné občanské vybavení obcí podle okresů Středočeského kraje k 31. 12. 2016

Zdroj: ČSÚ

Sportovními zařízeními byly nejvíce vybavené obce v zázemí Prahy.

Vybavenost obcí sportovními zařízeními souvisela ve velké míře se stavební aktivitou v území a jeho rozvojem. Nejvyšší podíly obcí vybavených tělocvičnami, sportovními halami, sportovními zařízeními či hřišti byly zaznamenány v oblastech nové výstavby v zázemí Prahy – v okresech Praha-východ a Praha-západ. Hřiště mělo v kraji k dispozici obyvatelstvo osmi obcí z deseti a nějaká tělocvična či sportovní hala byla zhruba ve třech z deseti obcí.

Zdravotnictví

Počet lékařů dlouhodobě roste, intenzita lékařské péče ale zůstala nejnižší mezi kraji.

V roce 2016 bylo ve Středočeském kraji evidováno celkem 4 469 lékařů (přepočtený počet na celé území). Počet lékařů se dlouhodobě v kraji zvyšoval, nárůst o 12,8 % ve srovnání s rokem 2010 byl nejvyšší mezi kraji. Intenzita lékařské péče, tj. počet lékařů na 1 000 obyvatel, se sice v posledních pěti letech také zvyšovala, i přesto ale vykazovala nejnižší hodnotu mezi všemi kraji (3,4). Důvodem nízké hodnoty je charakter území s neexistencí krajského města a navázání kraje na Prahu, nabízející širokou nabídku zdravotnických služeb. Tomu odpovídají nejnižší hodnoty intenzity lékařské péče v okresech Praha-západ (1,5) a Praha-východ (2,6), jejichž obyvatelstvo využívá dostupnosti lékařských zařízení Prahy. Naopak nejvyšší intenzita lékařské péče byla dosažena v okresech s největšími středočeskými městy Kladno (4,9) a Mladá Boleslav (4,2).

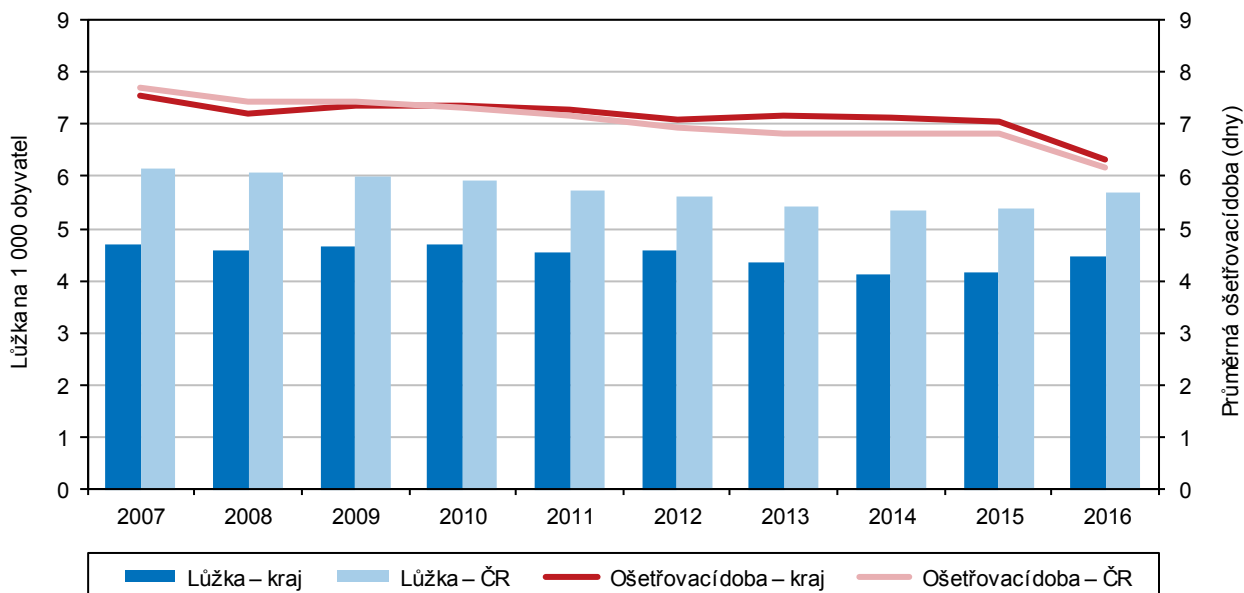

Nejvíce obyvatel připadalo na jednoho lékaře v zázemí Prahy, nejméně na Kladensku.

V roce 2016 připadalo na 1 lékaře přibližně 298 obyvatel, což bylo nejvíce mezi kraji, republikový průměr činil 215 obyvatel. Počet obyvatel na jednoho lékaře v kraji trvale klesal a v roce 2016 se poprvé dostal pod hranici 300 obyvatel, nicméně i tak se stále jedná o kraj s nejvyšší hodnotou. Velké rozdíly byly patrné mezi jednotlivými okresy kraje. Zatímco v okrese Kladno připadalo na jednoho lékaře 205 obyvatel, v okrese Praha-západ to bylo více než trojnásobek (675).

Graf 31 Lůžka a ošetrovací doba v nemocnicích ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Počet lůžek v nemocnicích byl v roce 2016 nejvyšší za posledních 15 let.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2016 v provozu celkem 27 nemocnic. Počet lůžek v nemocnicích (včetně ambulantních) v posledních letech kolísal, přičemž v posledním sledovaném roce 2016 byla zaznamenána nejvyšší hodnota za posledních patnáct let. Počet hospitalizovaných pacientů ve středočeských nemocnicích v posledních letech kolísal, pohyboval se nad hranicí 200 tisíc pacientů. V roce 2016 se sledovaly počty hospitalizací, nikoliv hospitalizovaných pacientů, a tudíž byl zaznamenán vyšší počet oproti předchozím letům (214 701).

Průměrná ošetrovací doba byla nad průměrem ČR, využití lůžkového fondu bylo naopak podprůměrné.

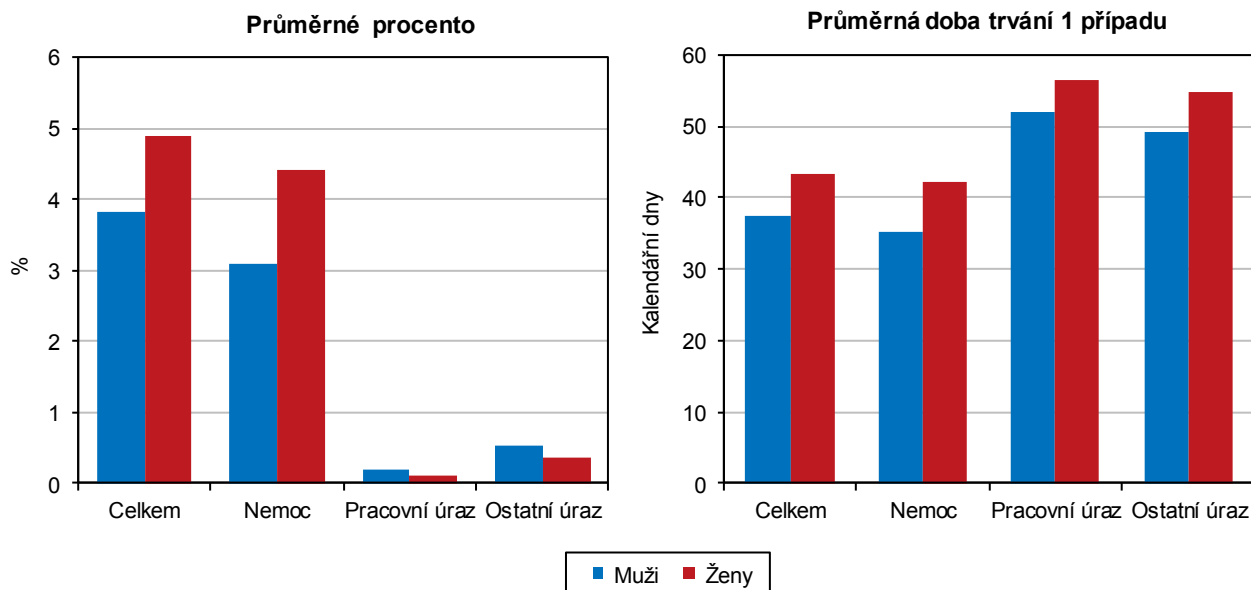
Průměrná ošetrovací doba v roce 2016 činila 6,3 dne, což představovalo hodnotu nad republikovým průměrem (6,2). Podprůměrné však bylo využití lůžkového fondu v nemocnicích, které dosáhlo v roce 2016 hodnoty 237,9 dní oproti republikovému průměru 246,6 dní. Oba ukazatele zaznamenaly v roce 2016 nejnižší hodnoty za posledních dvacet let. Do roku 2009 byla průměrná ošetrovací doba ve Středočeském kraji nižší než republiková, od roku 2010 tomu bylo naopak.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti bylo třetí nejnižší mezi kraji.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti udává, kolik ze sta pojištěnců je průměrně každý den v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Ve Středočeském kraji se v roce 2017 jednalo o hodnotu 4,339, což byla třetí nejnižší hodnota po hl. m. Praze (3,186) a Jihomoravském kraji (4,263). Ženy vykázaly vyšší průměrné procento pracovní neschopnosti, ve Středočeském kraji to bylo 4,887, což představovalo čtvrtou nejnižší hodnotu mezi kraji (nižší byla v kraji Olomouckém). V rámci okresů bylo nejnižšího procenta pracovní neschopnosti dosaženo v okrese Mělník (3,871), což byla pátá nejnižší hodnota mezi všemi okresy republiky. Nejvyššího procenta dosáhl naopak okres Rakovník (5,038). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti se v kraji v posledních pěti letech zvyšovalo.

Graf 32 Dočasná pracovní neschopnost podle pohlaví ve Středočeském kraji v roce 2017

Pramen: ČSSZ

Páté nejnižší procento dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc mezi všemi okresy republiky zaznamenalo Mělnicko.

Hlavní důvod pracovní neschopnosti představuje nemoc. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc bylo v roce 2017 ve Středočeském kraji 3,729, u žen se jednalo o vyšší hodnotu (4,426). Mezi okresy byla pracovní neschopnost pro nemoc nejnižší v okrese Mělník – 3,301, což byla pátá nejnižší hodnota v rámci všech okresů republiky. Naopak nejvíce nemocní byli pracující v okrese Rakovník (4,094).

Pracovní neschopnost rostla více v důsledku nemocí než úrazů.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo 0,154 a pro ostatní úraz 0,456. Zatímco v případě nemoci byla hodnota u žen vyšší než celkový průměr, u úrazů zaznamenaly ženy hodnotu nižší (0,104 resp. 0,358). Větší vliv na zmiňované meziroční nárůsty celkového procenta dočasné pracovní neschopnosti měla nemoc než úrazy. Zatímco u pracovní neschopnosti pro nemoc v posledních letech rostla, v případě úrazů se jednalo o stagnaci.

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti se v posledních letech snižovala.

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti byla 40,4 kalendářních dnů, u žen 43,2, jednalo se o šesté nejnižší hodnoty v rámci krajů republiky. V případě nemoci trvala průměrně pracovní neschopnost 39,0 resp. 42,3 dní, u úrazů byla vyšší, v případě pracovních úrazů 53,4 resp. 56,5 dní a u ostatních úrazů 51,1 resp. 54,8 dní. Meziročně se délka trvání pracovní neschopnosti třikrát za sebou snížila, předtím kolísala.

Celorepublikově nejkratší dobu pracovní neschopnosti vykázal okres Mladá Boleslav.

Nejkratší doba pracovní neschopnosti byla v roce 2017 zaznamenána v okrese Mladá Boleslav (33,5 dne), což byla nejnižší hodnota mezi všemi okresy republiky. Naopak nejdéle trvala pracovní neschopnost v okrese Rakovník (52,6 dne).

Nemocenské pojištění

Čtvrtý nejvyšší podíl dávek peněžité pomoci v mateřství mezi kraji, podíl nemocenských dávek byl naopak třetí nejvyšší.

Na dávky nemocenského pojištění bylo v roce 2017 ve Středočeském kraji vydáno 2 664,5 mil. Kč. Z toho 66,1 % (1 761,1 mil. Kč) tvořilo nemocenské, 28,4 % (757,5 mil. Kč) peněžité pomoci v mateřství, 5,4 % (144,9 mil. Kč) ošetřovné a 0,04 % vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. V případě peněžité pomoci v mateřství vykázal Středočeský kraj čtvrtý nejvyšší podíl a v případě nemocenských dávek naopak třetí nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.

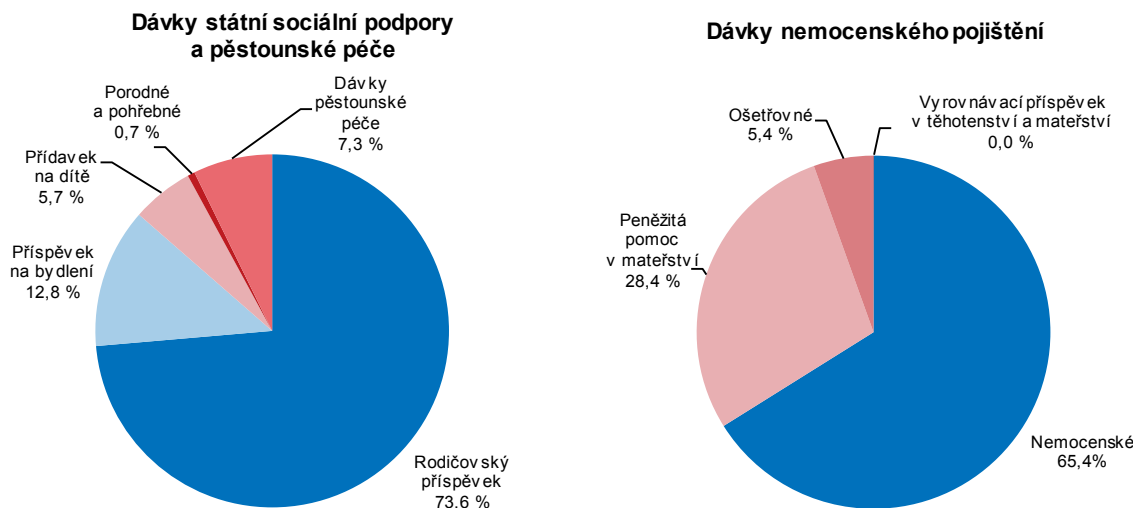

Dávky nemocenského pojištění rostly, nejvýrazněji dávky na ošetřovné.

Výdaje na všechny druhy dávek nemocenského pojištění zaznamenaly v posledních letech nárůst a v roce 2017 dosáhly nejvyšších hodnot od roku 2010. Nejvyšší nárůst vykázaly dávky na ošetřovné, které vzrostly mezi roky 2010 a 2017 celkem 3,6krát. V souhrnu tak výdaje na dávky státní sociální podpory vzrostly v tomto období o 26,7 %.

Graf 33 Výdaje na dávky státní sociální podpory a nemocenského pojištění ve Středočeském kraji v roce 2017

Pramen: MPSV

Sociální služby

Státní sociální podpora

Počet dávek státní sociální podpory se od roku 2010 neustále snižoval.

V rámci státní sociální podpory bylo v roce 2017 ve Středočeském kraji vyplaceno 1 051 tisíc dávek (včetně dávek péčovské péče), což byla nejnižší hodnota od roku 2010, kdy bylo vyplaceno 1 395 tisíc dávek. Počet dávek zaznamenával každoroční pokles. Přídavky na dítě tvořily 38 % vyplacených dávek státní sociální podpory, v roce 2017 jich bylo 399 tisíc. Rodičovský příspěvek se na dávkách podílel 42,7 %, v roce 2017 bylo vyplaceno 448,6 tisíc dávek. Příspěvek na bydlení vykázal podíl 15,5 %, vyplaceno bylo 162,4 tisíc dávek. Dávek péčovské péče bylo vyplaceno 37,4 tisíc (tvořily 3,6 %).

Výdaje na rodičovské příspěvky a přídavky na děti v kraji klesaly, rostly naopak výdaje na dávky péčovské péče a příspěvky na bydlení.

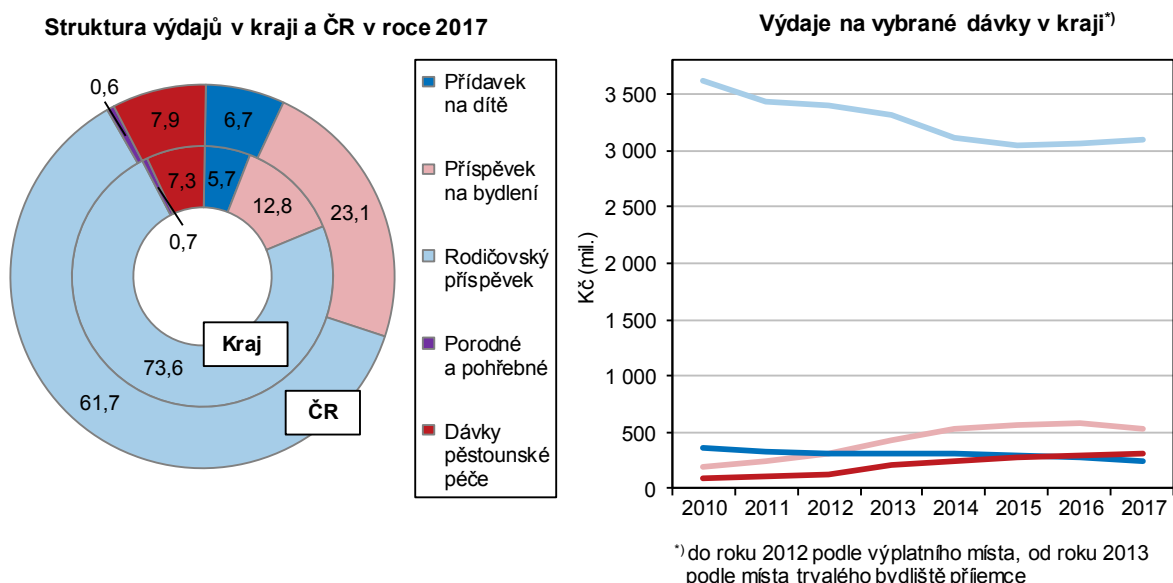
Výdaje na dávky státní sociální podpory se rovněž snižovaly, v roce 2017 klesly na částku 4 214 mil. Kč (včetně dávek péčovské péče) oproti 4 734 mil. Kč v roce 2010. Klesaly výdaje na rodičovské příspěvky a přídavky na dítě, rostly naopak výdaje na dávky péčovské péče a na příspěvky na bydlení. Nejvíce bylo v roce 2017 vydáno na rodičovské příspěvky 3 103 mil. Kč (73,6 %), dále na příspěvky na bydlení 540 mil. Kč (12,8 %), na přídavky na dítě 238 mil. Kč (5,7 %), na dávky péčovské péče 306 mil. Kč (7,3 %).

Oproti republice vyšší podíl rodičovského příspěvku na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory.

Oproti celorepublikovému průměru se Středočeský kraj vyznačoval výrazně vyšším podílem rodičovského příspěvku na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory (73,6 % oproti 61,7 % v ČR) a výrazně nižším podílem příspěvku na bydlení (12,8 % oproti 23,1 % v ČR).

Graf 34 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péče ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: MPSV

Na jednoho obyvatele připadala čtvrtá nejnižší částka výdajů na dávky sociální podpory mezi kraji.

Na jednoho obyvatele připadalo ve Středočeském kraji v roce 2017 průměrně 3 131 Kč výdajů na dávky státní sociální podpory, což byla hodnota pod průměrem republiky (3 519 Kč) a čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji. Nižší výdaje na obyvatele zaznamenaly jen kraje Plzeňský, Zlínský a Kraj Vysočina. Rovněž u tohoto ukazatele docházelo k průběžnému poklesu, v roce 2010 činily výdaje na dávky státní sociální podpory na 1 obyvatele ve Středočeském kraji 3 765 Kč.

Zařízení sociálních služeb

Počet zařízení sociálních služeb rostl.

Počet zařízení sociálních služeb se v posledních deseti letech zvyšoval z hodnoty zhruba 330 a v roce 2015 překročil hranici 400 zařízení a v případě lůžek hranici 10 tisíc. Jednalo se o široké spektrum zařízení poskytujících služby různým skupinám obyvatelstva. Zařízeními s nejvyššími kapacitami lůžek byly domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Do těchto tří druhů sociálních zařízení bylo v roce 2015 soustředěno 87 % lůžek kraje. Nejvíce bylo domovů pro seniory (77), nacházelo se v nich celkem 5 268 lůžek. Domovů se zvláštním režimem bylo celkem 45 s 2 632 lůžky a domovů pro osoby se zdravotním postižením 24 s 1 489 lůžky.

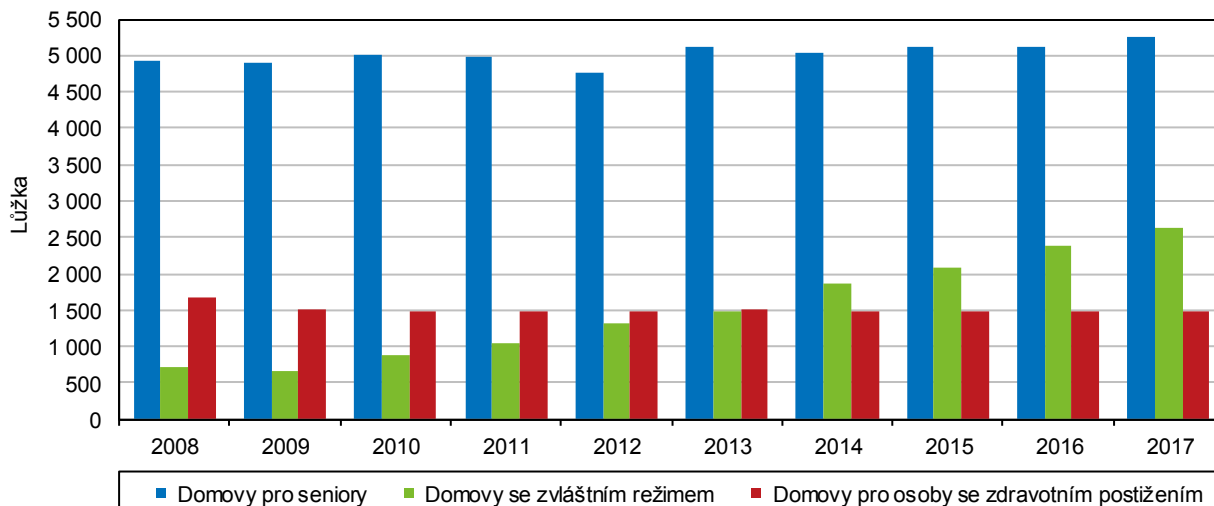
Nejvýraznější nárůst počtu lůžek vykázaly domovy se zvláštním režimem.

Zatímco počet lůžek v domovech pro seniory a pro osoby se zdravotním postižením v posledních deseti letech kolísal kolem 5tisícové hranice a oproti roku 2008 došlo k pouze 7,2% nárůstu, počet lůžek v domovech se zvláštním režimem každoročně rostl a mezi lety 2008 a 2017 tak bylo dosaženo 3,7násobného nárůstu. Domov se zvláštním režimem se používá pro označení pobytové sociální služby pro lidi nemocné stařeckou demencí, Alzheimerovou nemocí a ostatními typy demencí, kteří mají z důvodu těchto onemocnění sníženou soběstačnost, a proto potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby. Nárůstem počtu lůžek v těchto zařízeních kopíruje Středočeský kraj trend stále rostoucí nutnosti řešení péče o osoby se specifickými potřebami, kterých přibývá v souvislosti se stárnutím obyvatelstva. Počet lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením dlouhodobě stagnuje kolem 1,5tisícové hranice.

Graf 35 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb ve Středočeském kraji

Pramen: MPSV

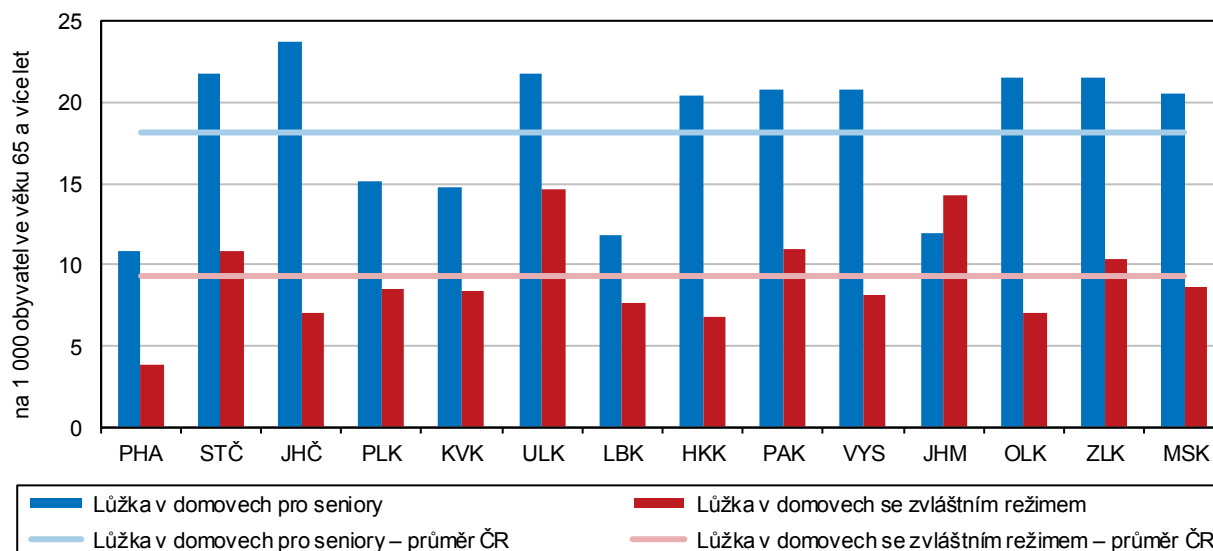

Počty lůžek v zařízeních sociálních služeb připadající na tisíc osob patřily k nejvyšším mezi kraji.

Ve srovnání s ostatními kraji vynikal v roce 2017 Středočeský kraj vysokými hodnotami počtu lůžek na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let. Počet lůžek v domovech pro seniory byl po Jihočeském kraji druhý nejvyšší (21,7 lůžek na 1 000 osob ve věku 65 a více let) a počet lůžek v domovech se zvláštním režimem byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší (10,9). Republikový průměr činil v případě domovů pro seniory 18,2 lůžek a v případě domovů se zvláštním režimem 9,2 lůžek na tisíc osob ve věku 65 a více let. V posledních čtyřech letech však došlo ve Středočeském kraji k poklesu těchto hodnot.

Graf 36 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2017

Pramen: MPSV

Důchodci, důchody

Čtvrtina středočeské populace pobírala plný či částečný důchod.

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a metodiky Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) pobíralo ve Středočeském kraji ke konci roku 2017 plný či částečný důchod přibližně čtvrtina populace (341,1 tis. osob), z toho 83,4 % (284,5 tis. osob) pobíralo starobní důchod. V rámci starobních důchodců byly tři čtvrtiny těch, kteří pobírali starobní důchod samostatně – sólo (212,7 tis. osob) a jedna čtvrtina těch, kteří pobírali starobní důchod v kombinaci s jinými (vdovský,

vdovecký). Častějšími příjemci starobního důchodu byly ženy, z deseti osob pobírajících starobní důchod bylo šest žen.

Počet příjemců důchodu dlouhodobě roste.

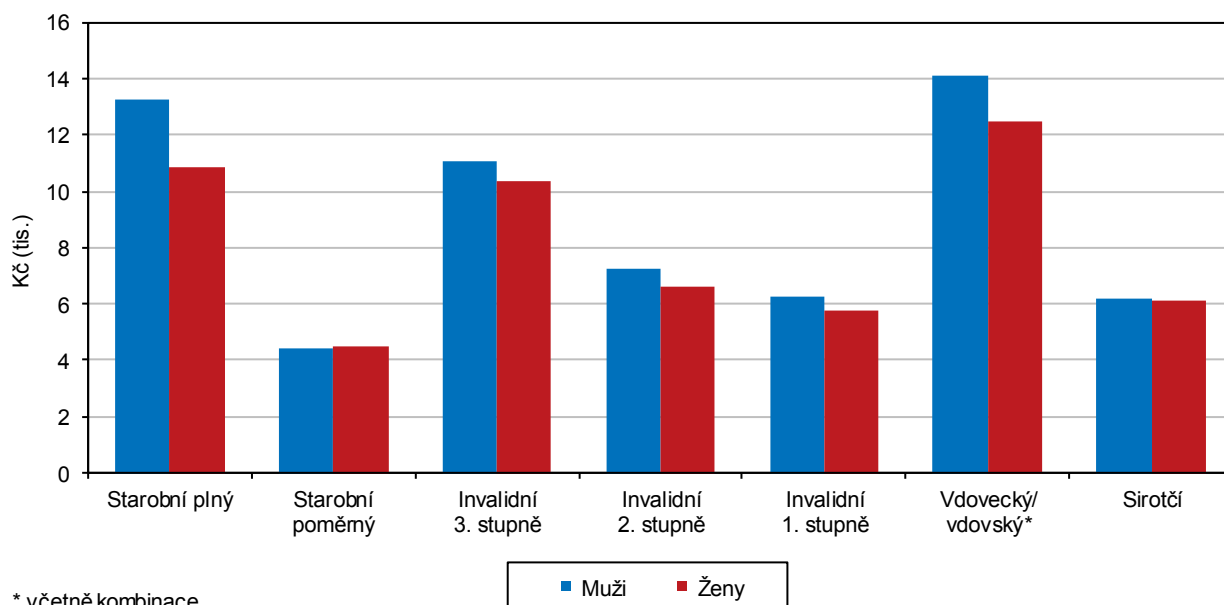
Počet příjemců důchodu dlouhodobě roste, v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace. V porovnání s rokem 2010 činil u celkového důchodu nárůst 6,7 %, u starobních důchodců byl v daném období nárůst vyšší - o 11,5 %. Na zvyšování počtu příjemců důchodu má kromě stárnutí populace vliv také sociálně-ekonomický vývoj, kdy roste počet i podíl osob odcházejících do předčasného starobního důchodu.

Průměrná výše důchodu každoročně roste.

Průměrná výše důchodu celkem představovala v kraji na konci roku 2017 částku 11 565 Kč, výše průměrného starobního důchodu sólo odpovídala 12 019 Kč a v roce 2017 tak po neustálém nárůstu poprvé překročila dvanáctitisícovou hranici. Hodnota průměrného důchodu každoročně rostla, proti roku 2010 vzrostla výše celkového důchodu o 1 625 Kč (tj. o 16,3 %), přičemž výše starobního důchodu vzrostla výrazněji o 1 821 Kč (tj. o 17,9 %).

Graf 37 Průměrné důchody podle druhu důchodu a pohlaví ve Středočeském kraji v prosinci 2017

Pramen: ČSSZ

Invalidní a sirotčí důchody byly v kraji ve srovnání s republikou nadprůměrné.

Průměrné výše invalidních a sirotčích důchodů byly nižší, v případě invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně se jednalo ve Středočeském kraji v roce 2017 o částku 10 753 Kč, sirotci pobírali průměrně 6 156 Kč. Ve srovnání s republikou byly hodnoty invalidních a sirotčích důchodů nadprůměrné.

Výše středočeských starobních důchodů byla po Praze druhá nejvyšší.

Středočeský kraj se v roce 2017 umístil výš starobního důchodu 12 019 Kč na druhém místě mezikrajského žebříčku (po hl. m. Praze), průměrná hodnota v ČR činila 11 866 Kč.

Vyšší starobní důchod pobírali muži, rozdíl mezi pohlavími se lehce zvyšoval.

Průměrný měsíční starobní důchod sólo byl ve Středočeském kraji v roce 2017 vyšší u mužů (13 252 Kč) než u žen (10 870 Kč). Rozdíl tak činil 2 382 Kč a od roku 2010 se neustále lehce zvyšoval.

Nejvíce pobírali starobní důchodci v okrese Praha-západ, nejméně na Kutnhorskú.

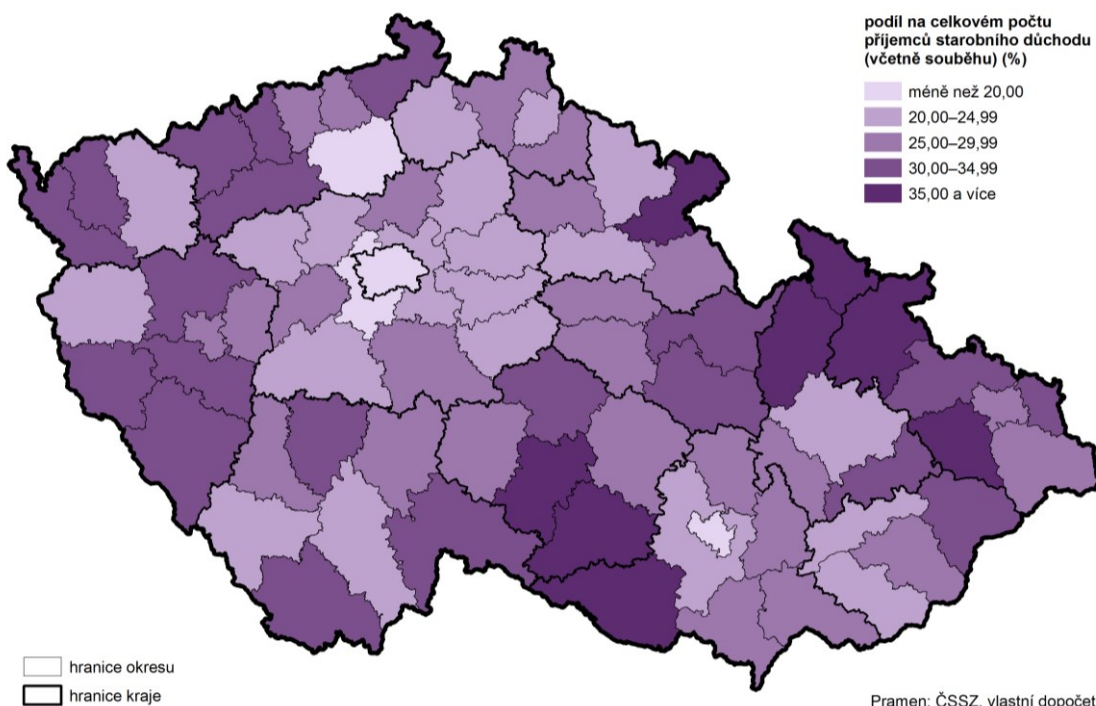
V rámci středočeských okresů vykázal nejvyšší hodnotu starobního důchodu okres Praha-západ (12 423 Kč), naopak nejméně pobírali starobní důchodci v okrese Kutná Hora (11 714 Kč).

Podíl starobního důchodu na mzdovém mediánu se snižoval.

Podíl průměrné výše starobního důchodu sólo na mzdovém mediánu na konci roku 2017 činil 43,4 %, přičemž v posledních čtyřech letech docházelo k jeho každoročnímu snižování (z hodnoty 48,5 % dosažené v roce 2013).

Kartogram 9 Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2017

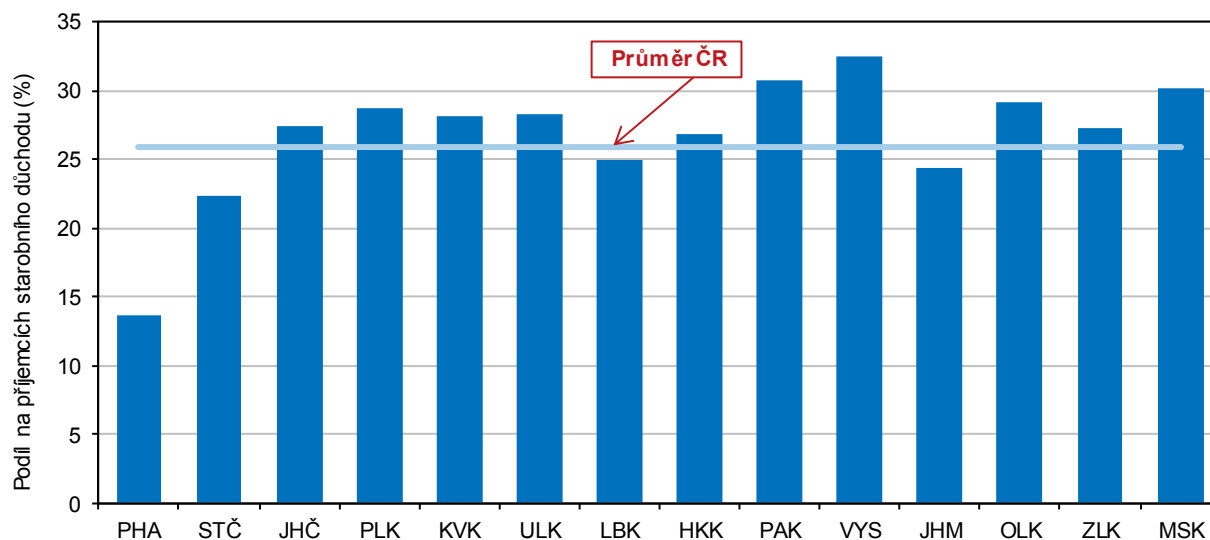

Zvyšoval se podíl osob odcházejících do předčasného důchodu, převažovaly ženy.

Podíl osob odcházejících do předčasného důchodu se každoročně zvyšoval. Zatímco v roce 2010 pobírala starobní důchod předčasně méně než pětina starobních důchodců, v roce 2017 to bylo 22,4 %. Mezi příjemci předčasného důchodu dlouhodobě převažují ženy s přibližně 57% podílem.

Graf 38 Příjemci předčasného starobního důchodu v krajích v prosinci 2017

Pramen: ČSSZ

Podíl osob v předčasném důchodu byl po Praze druhý nejnižší.

Přesto podíl osob v předčasném starobním důchodu ve Středočeském kraji byl po hl. m. Praze (13,6 %) druhý nejnižší v České republice. Celorepublikový průměr se pohyboval o 3,5 procentního bodu výše než ve Středočeském kraji a úplně nejvyšší podíl byl dosažen v Kraji Vysočina, kde osoby v předčasném důchodu tvořili mezi starobními důchodci téměř třetinu (32,5 %).

Nejvyšší podíl předčasných starobních důchodců zaznamenal okres Benešov, nejnižší Praha-západ.

Nejvyšší podíl starobních důchodců odcházejících do předčasného důchodu vykazoval v kraji v roce 2017 okres Benešov (27,1 %), naopak relativně nízký podíl předčasného důchodu byl v kraji zjištěn v zázemí hlavního města, především v okrese Praha-západ (17,6 %). Mezi příjemci předčasného důchodu převažovaly ve všech okresech kraje ženy nad muži, nejvíce s 59,1 % v okrese Příbram.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

V roce 2017 bylo v kraji registrováno nejméně trestných činů za posledních dvacet let.

Na území Středočeského kraje bylo v roce 2017 registrováno celkem 20 424 trestných činů. Po poklesech, které probíhaly v období let 2008 až 2012, došlo v roce 2013 k meziročnímu nárůstu o 1,7 tisíc (4,8 %) zjištěných činů. Od roku 2014 už ale následovaly opět výrazné meziroční poklesy o 16,7 %, 18,2 %, 13,0 % a 7,9 % a počet trestných činů se v roce 2017 dostal na nejnižší hodnotu zaznamenanou v kraji za posledních dvacet let.

Nejvýrazněji klesal počet krádeží.

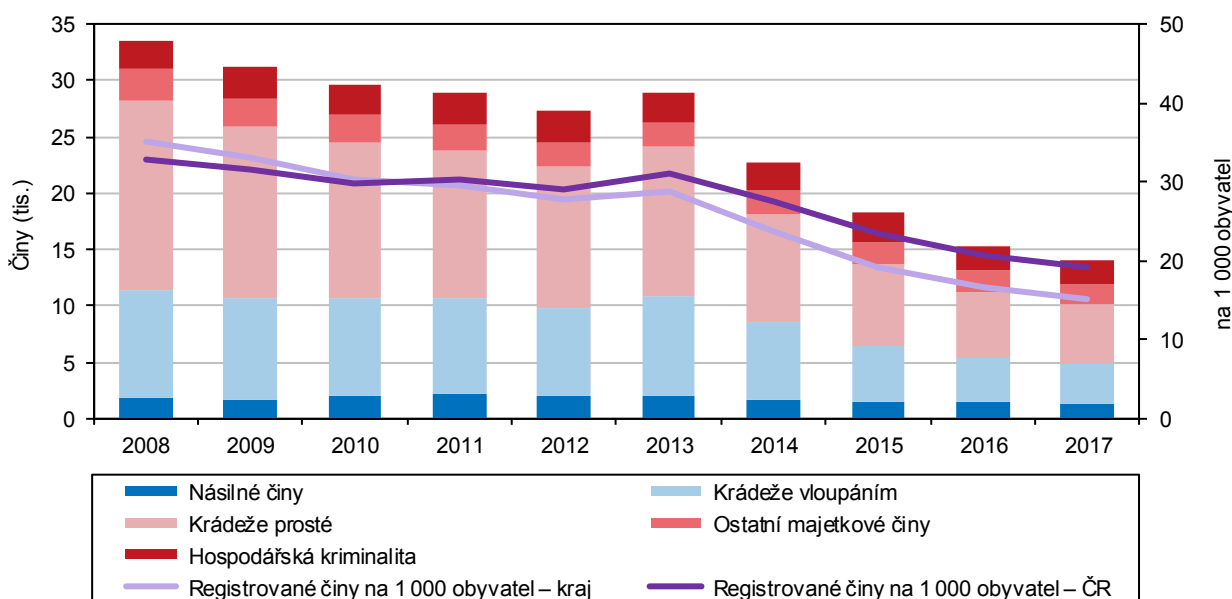
Na výrazném poklesu registrovaných trestných činů od roku 2008 se velkou měrou podílel pokles krádeží (krádeže prosté o 68,5 %, krádeže vloupáním o 63 %). Naopak pokles hospodářské kriminality byl výrazně nižší – o 19,2 %. Výsledkem bylo, že u krádeží došlo ke snížení podílu na celkovém počtu registrovaných trestných činů, naopak násilné činy a hospodářská kriminalita zaznamenaly nárůst podílu na celkové kriminalitě.

Tři čtvrtiny tvořila obecná kriminalita, desetinu kriminalita hospodářská.

Tři čtvrtiny (74,1 %) všech registrovaných trestných činů ve Středočeském kraji tvořila v roce 2017 obecná kriminalita, počet trestných činů v této kategorii zaznamenal oproti roku 2008 pokles o více než polovinu (o 55,1 %). Desetina trestných činů (10,4 %) spadala do kategorie hospodářské kriminality, zde však došlo k výrazně nižšímu poklesu než u kriminality obecné (o 9,2 %).

Graf 39 Registrované trestné činy ve Středočeském kraji a ČR

Pramen: Policejní prezidium ČR

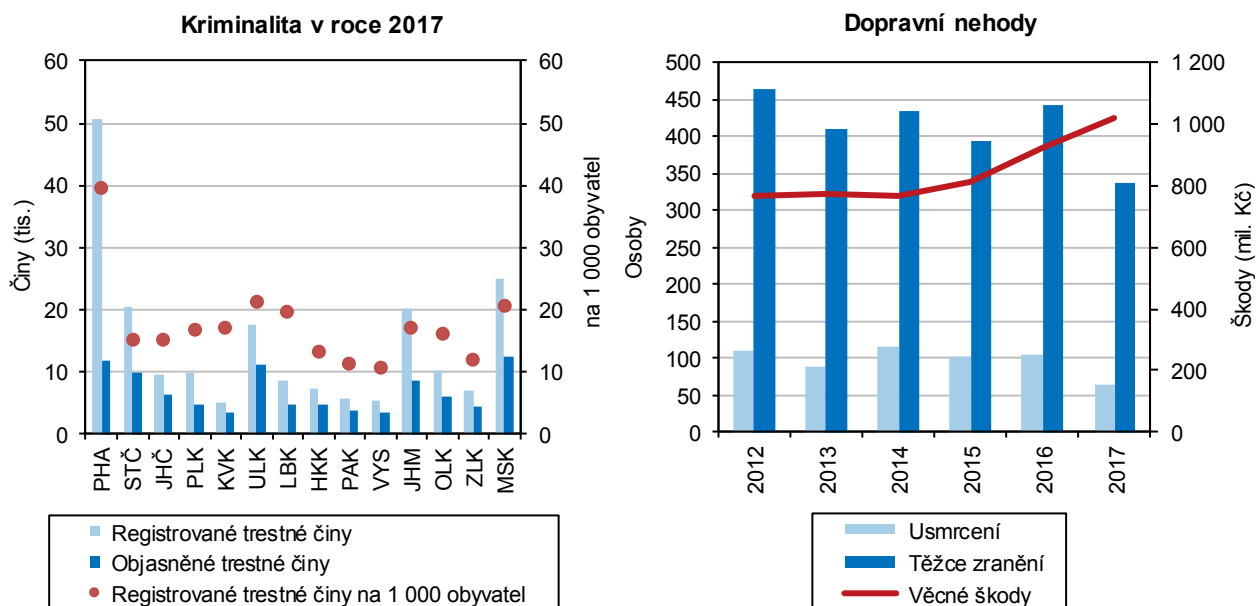
Intenzita kriminality se pohybovala pod průměrem republiky.

Intenzita kriminality (registrované trestné činy na 1 000 obyvatel) dosahovala v kraji v roce 2017 hodnoty 15,2, pohybovala se pod republikovým průměrem (19,1) a v polovině mezikrajského žebříčku. Po výrazných meziročních poklesech v posledních čtyřech letech spadl počet trestných činů přepočtený na 1 000 obyvatel na nejnižší hodnotu celého dvacetiletého období. Pod celorepublikovým průměrem se intenzita kriminality Středočeského kraje pohybovala od roku 2011. Nejvyšší intenzita kriminality byla v roce 2017 zjištěna v okrese Kladno (18,7), nejnižší naopak na Kutnohorsku (11,4).

Během roku 2017 bylo v kraji objasněno celkem 9 691 spáchaných trestných činů. Počet objasněných trestných činů se v posledních čtyřech letech snížil (stejně jako celkový počet registrovaných trestných činů).

Graf 40 Kriminalita v krajích a dopravní nehody ve Středočeském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Počet dopravních nehod se neustále zvyšoval.

Na území Středočeského kraje se stalo během roku 2017 celkem 14 707 dopravních nehod. To bylo nejvíce od roku 2009, kdy došlo ke změně metodiky ve zjišťování dopravních nehod. Počet dopravních nehod se od tohoto roku neustále zvyšoval, k největšímu meziročnímu nárůstu došlo v roce 2016 – o 11,0 %.

S nárůstem počtu dopravních nehod se zvyšovala také výše škod způsobených při nehodách.

V souvislosti s nárůstem počtu dopravních nehod docházelo také k růstu škody způsobené při nehodách, přičemž v roce 2017 byla poprvé překročena hranice jedné miliardy. Počet dopravních nehod vzrostl od roku 2012 o 38,8 % a podobně vzrostla i škoda způsobená při nehodách (o 32,7 %).

Počet dopravních nehod na tisíc obyvatel byl ve Středočeském kraji třetí nejvyšší mezi krají a v okrese Benešov třetí nejvyšší mezi okresy ČR.

Na tisíc obyvatel připadlo v roce 2017 ve Středočeském kraji 10,9 dopravních nehod, což bylo více, než činil republikový průměr (9,8) a jednalo se o třetí nejvyšší hodnotu mezi krají po hl. Praze (17,9) a Ústeckém kraji (13,0). Nejméně nehod na tisíc obyvatel vykázal okres Mělník (8,1). Nejvyšší hodnotu zaznamenal naopak okres Benešov (17,0), kde se jednalo o třetí nejvyšší počet dopravních nehod na tisíc obyvatel mezi všemi okresy republiky (po Praze a okrese Ústí nad Labem).

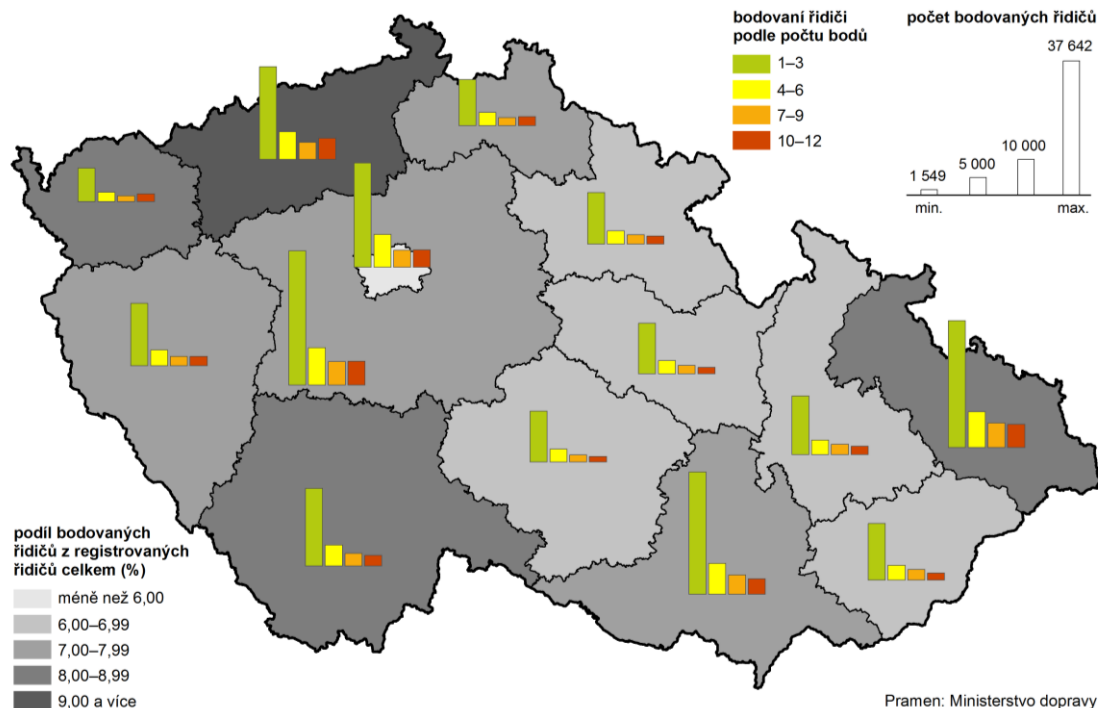
V roce 2017 bylo v kraji těžce zraněno a usmrceno nejméně osob od roku 2012.

Počet těžce zraněných a usmrcených osob při dopravních nehodách v kraji kolísal, střídal se meziroční poklesy a nárůsty. V roce 2017 bylo v kraji při dopravních nehodách těžce zraněno a usmrceno nejméně osob od roku 2012 (337 resp. 63).

Podíl bodovaných řidičů odpovídal republikovému průměru.

Podíl bodovaných řidičů na celkovém počtu řidičů v roce 2017 činil 7,1 %, což přesně odpovídalo celorepublikovému průměru. Nejvyšší podíl bodovaných řidičů zaznamenal Ústecký kraj (9,1 %) a nejnižší podíl hlavní město Praha (5,6 %). Podíl bodovaných řidičů od roku 2012 v kraji stále klesal, v roce 2012 se jednalo o podíl 9,5 %.

Kartogram 10 Bodové hodnocení řidičů v krajích k 31. 12. 2017

Počet požárů v kraji klesal, na tisíc obyvatel ale připadal vyšší počet požárů než v celé republice.

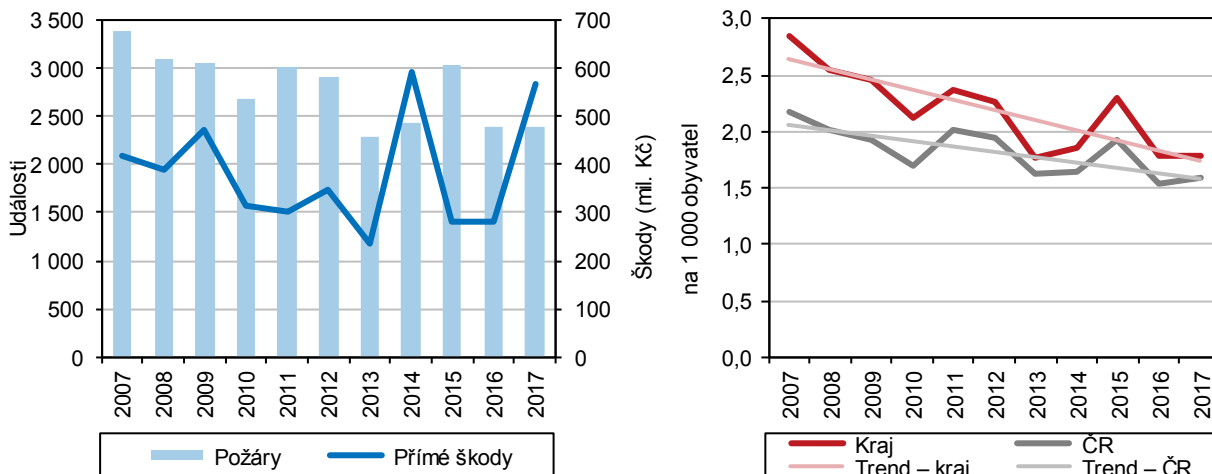
V roce 2017 bylo ve Středočeském kraji zaznamenáno 2 404 požárů. Počet požárů vykazoval v posledních 10 letech v kraji klesající trend, podobný trendu v celé republice. Od roku 2007 došlo k poklesu o 29 %. Na tisíc obyvatel připadalo v roce 2017 celkem 1,8 požáru, což bylo více než v celé republice (1,6), přičemž vyšší hodnota v kraji než v ČR byla zaznamenávána během celého desetiletého období.

Výše škod způsobených požáry kolísala.

Přímé škody způsobené požáry v průběhu posledních deseti let kolísaly, přičemž v roce 2017 byla dosažena druhá nejvyšší hodnota za celé období (567 mil. Kč).

Graf 41 Požáry ve Středočeském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámeček

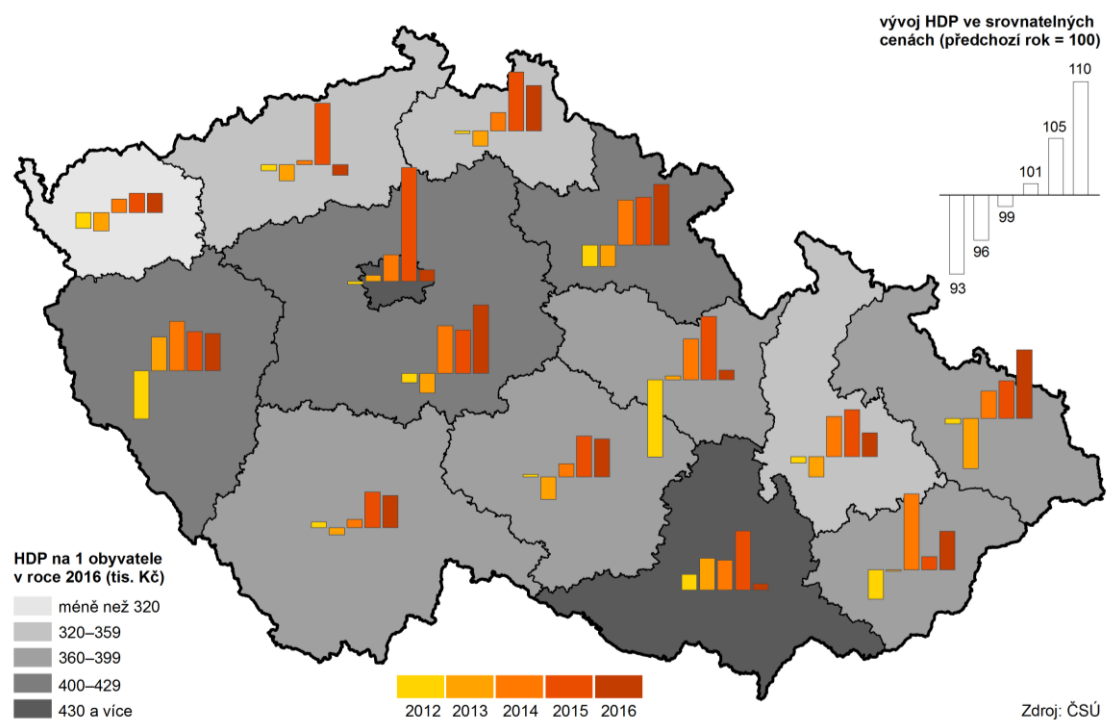
Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR.

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Hodnota krajského HDP na obyvatele byla v ČR 4. nejvyšší.

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2016 výše 552,5 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 414,4 tis. Kč (15 328 EUR), což byla 4. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze, Jihomoravském a Plzeňském kraji).

Kartogram 11 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2012 až 2016

Na republikovém HDP se kraj podílel 11,6 %, což byl historicky nejvyšší podíl kraje a po Praze druhý nejvyšší podíl mezi kraji.

Z hlediska hrubého domácího produktu posiloval Středočeský kraj v dlouhodobém pohledu svoje postavení v rámci celé republiky zejména v druhé polovině 90. let a poté si jedno z předních míst stále udržoval. V druhé polovině 90. let posiloval Středočeský kraj z hlediska HDP svoje postavení v rámci celé republiky. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003–2011 se hodnota podílu Středočeského kraje opět přehoupla v roce 2012 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží. V roce 2016 vykázal Středočeský kraj historicky nejvyšší podíl na HDP České republiky – 11,6 %. Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou (kromě roku 2013, kdy se na druhé místo těsně dostal kraj Jihomoravský).

Postavení Středočeského kraje mezi ostatními regiony České republiky se mezi lety 1995 a 2016 zlepšovalo i z hlediska hodnoty HDP přepočteného na obyvatele. Zatímco v roce 1995 se kraj nacházel s hodnotou 92,5 % celorepublikového průměru

Regionální hodnota HDP na obyvatele 91,2 % průměru ČR, za 21 let se kraj posunul ze 7. na 4. příčku mezi kraji.

na 7. místě, v roce 2016 obsadil s 91,2 % 4. místo za hl. m. Prahou, Jihomoravským a Plzeňským krajem. Během více jak dvacetiletého období se podařilo kromě Prahy pouze Středočeskému kraji přesáhnout republikový průměr HDP na obyvatele (ovlivněný vysokou hodnotou hlavního města), a to pouze v jediném roce 2000, kdy činil 100,2 % průměru ČR.

Dlouhodobý vývoj HDP je mezi kraji nejvyšší; ve srovnání s hodnotou roku ve srovnatelných cenách z roku 1995 vzrostla víc než dvojnásobně.

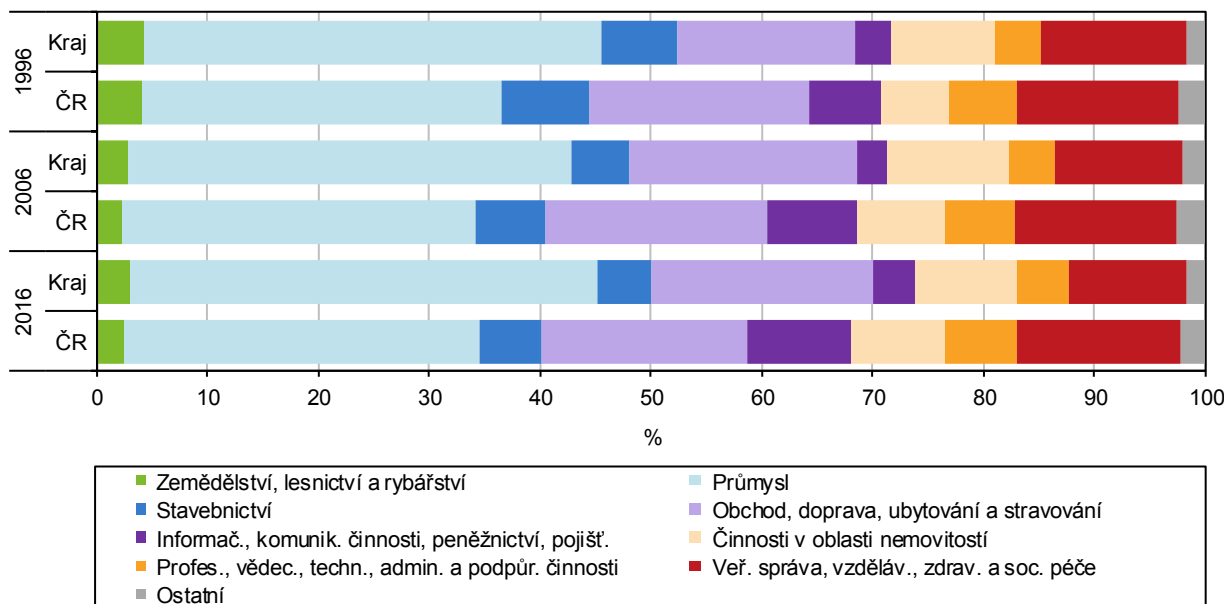
Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního HDP ve srovnatelných cenách, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100 %). V roce 2015 dosáhl Středočeský kraj jako jediný hodnoty vyšší než 200 % (201,6), v roce 2016 se přes hodnotu 200 dostalo kromě Středočeského kraje (213,5) ještě hlavní město Praha (200,2), přičemž průměr republiky jako celku činil 166,4 %. Podobné postavení bylo u Středočeského kraje možné sledovat i tehdy, kdy je za základ brán rok 2000 (100 %). V tomto případě se hodnota HDP ve stálých cenách v kraji pohybovala v roce 2016 na 178,1 %, zatímco v celé ČR to bylo 152,4 %.

Podíl krajské HPH na republikové hodnotě byl druhý nejvyšší, druhý nejvyšší byl také nárůst samotné HPH mezi lety 1995–2016.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2016 ve Středočeském kraji výše 496,8 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,6 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (25,0 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2016 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů, kde nastal nárůst. Průměrně došlo mezi lety 1995–2016 v České republice k trojnásobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení – 3,5násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila 3,7násobně.

Graf 42 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Kraj má oproti republice ve struktuře HPH nadprůměrný podíl odvětví průmyslu.

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2016 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 42,1 %, v ČR 32,1 %) a vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v kraji podílelo 3,0 %, zatímco v celé republice to bylo 2,5 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH ve Středočeském kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství

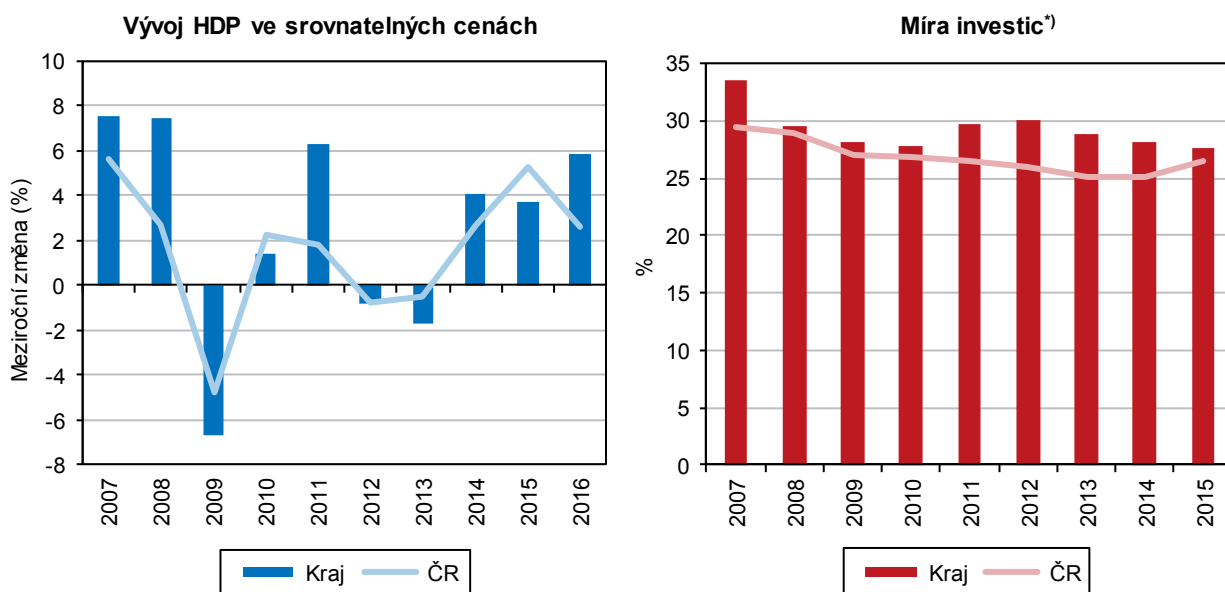
(kraj 19,9 %, Česká republika 18,6 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 9,1 %, Česká republika 8,4 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 5,0 %, Česká republika 5,5 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 10,6 %, ČR 14,7 %), informační a komunikační činnosti (kraj 1,3 %, ČR 5,1 %) a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (kraj 2,6 %, ČR 4,2 %).

Podíly průmyslu a obchodu na HPH se během 21letého období zvýšily více než v celé ČR, naopak k poklesu došlo v zemědělství a stavebnictví.

Mezi lety 1995 a 2016 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH (z 38,7 % na 42,1 %), zatímco v celé republice byl nárůst pouze o 0,8 procentního bodu. Meziročně však v kraji došlo k poklesu podílu průmyslu na HPH z historicky nejvyšší hodnoty dosažené v roce 2015 (42,6 %). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2016 v kraji zaznamenán také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,6 % na 19,9 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,6 % na 18,6 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2016 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče, činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti.

Graf 43 Hrubý domácí produkt a míra investic ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

Hodnota THFK na obyvatele a nárůst THFK za posledních 21 let byly druhé nejvyšší mezi kraji.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) ukazující na investiční aktivity v regionu dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2015 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnotu 143,6 mld. Kč (údaj za rok 2016 není ještě v regionálním členění k dispozici). To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 11,8 %, což byl po hl. m. Praze (28,2 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. Druhá nejvyšší hodnota THFK v kraji byla dosažena v roce 2007 (téměř 140 mld. Kč), v následujících třech letech hodnota THFK klesala, dále dva roky rostla a po poklesu v roce 2013 následoval v letech 2014 a 2015 opět nárůst. Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2015 zvýšila ve Středočeském kraji na 2,5násobek, což byl po Praze (3,9násobek) druhý nejvyšší nárůst. Na 1 obyvatele připadla v roce 2015 hodnota THFK ve výši 108,7 tis. Kč, což řadilo kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (271,2 tis. Kč).

Míra investic byla v kraji nadprůměrná, v roce 2015 druhá nejvyšší.

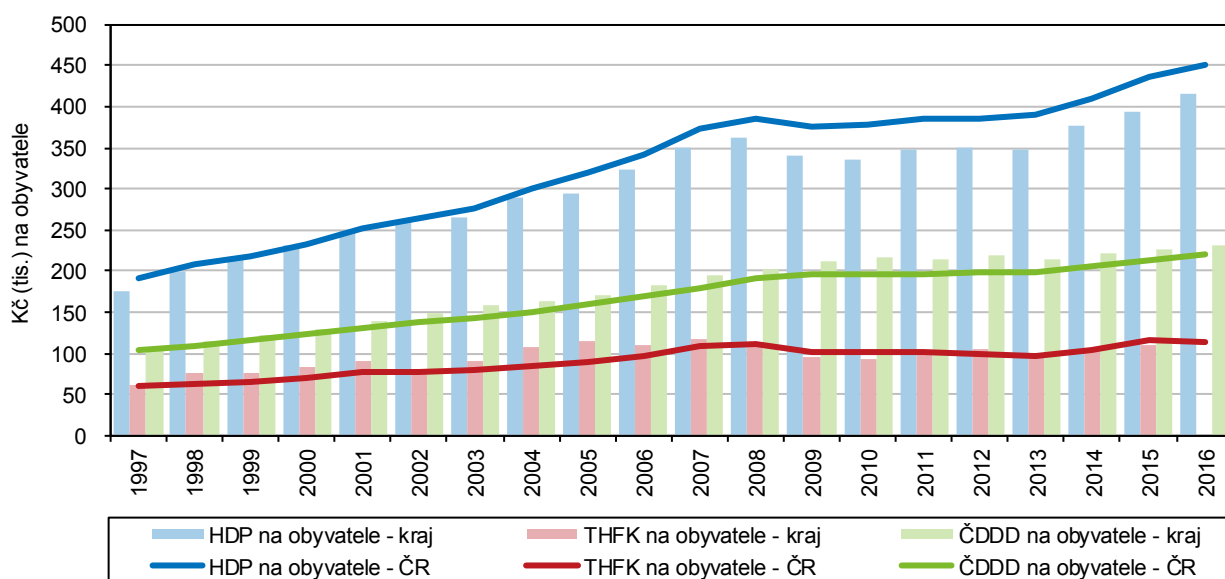
Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995–2015 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2015 dosáhla hodnoty 27,7 % (ČR 26,5 %). Během celého období let 1995–2015 byla hodnota míry investic Středočeského kraje celkem šestnáctkrát na prvním nebo druhém místě mezi kraji, přičemž v posledním roce 2015 byla na místě druhém. V letech 1995–2015 míra investic postupně ve všech krajích kromě Prahy klesala (pouze v hlavním městě byla dosažena vyšší míra investic v roce 2015 než 1995 – o 1,9 p. b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během dvacetiletého období snížila o 8,7 procentních bodů, zatímco v celé ČR to bylo o 6,9 p. b.

Dlouhodobě druhá nejvyšší byla hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji.

Vzhledem k vývoji populace a domácností se ve Středočeském kraji dlouhodobě navyšuje hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v běžných cenách. Ta dosáhla v roce 2016 ve Středočeském kraji 307,1 mld. Kč (11 360 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 230,3 tis. Kč, což byla po Praze (286,5 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém sledovaném období let 1995–2016 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za hlavním městem Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2016 to bylo 13,2 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (15,7 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

Graf 44 Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1997 až 2016

Zdroj: ČSÚ

^{*)} HDP - hrubý domácí produkt, THFK - tvorba hrubého fixního kapitálu, ČDDD - čistý disponibilní důchod domácností

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem.

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u ČDDD, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech. Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele se v celém sledovaném období let 1995–2016 pohyboval na vyšší úrovni než celorepublikový průměr a s výjimkou let 2011 a 2013 docházelo k jeho stálému nárůstu. Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele vykazovala ve Středočeském kraji nižších hodnot než v případě celé republiky (stejně jako ve všech krajích kromě Prahy) a k poklesům došlo ve třech letech (2009, 2010 a 2013).

Věda, IT

Výdaje na výzkum a vývoj každoročně rostou, poslední meziroční nárůst byl nejvyšší mezi kraji.

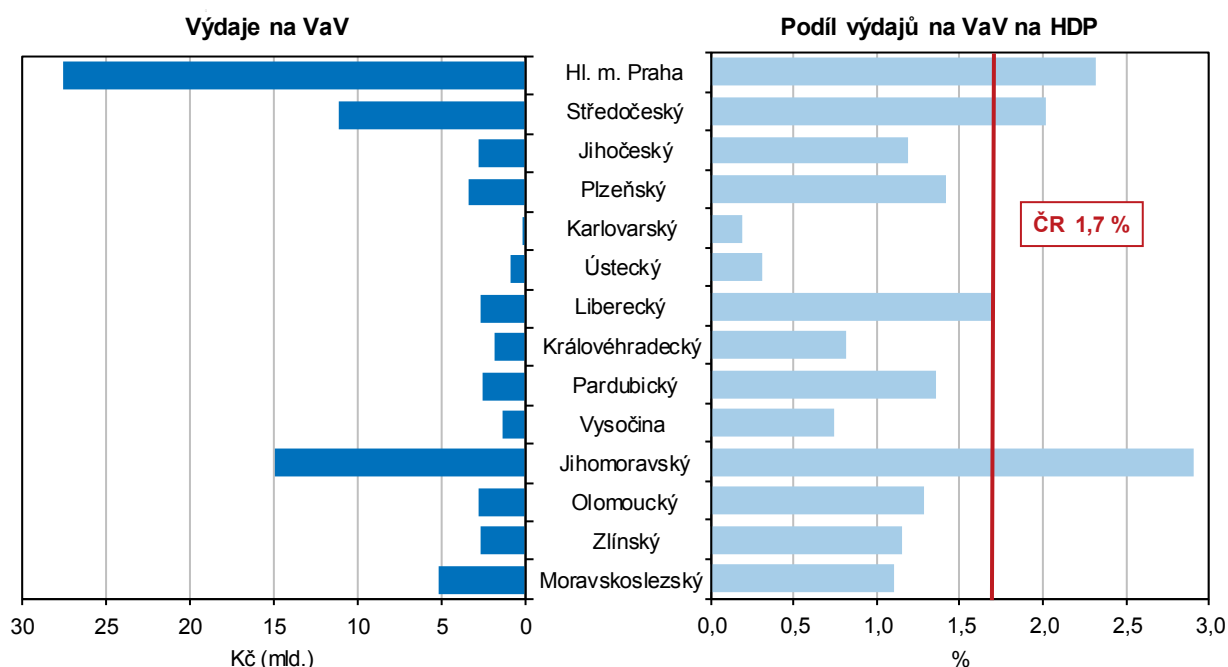
Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Objem finančních prostředků vynakládaných na tuto oblast každoročně narůstá, v roce 2016 (poslední dostupné údaje) představovaly výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji celkem 11 175 mil. Kč, což bylo o 11,9 % více než v roce 2015. Meziroční nárůst zaznamenaly pouze čtyři kraje, ten Středočeský byl mezi kraji nejvyšší. Nejvíce patrný nárůst výdajů v kraji během posledních deseti let byl mezi rokem 2012 a 2013, kdy se výdaje zvýšily téměř o polovinu (45,5 %).

Výdaje na VaV představovaly 2 % HDP; třetí nejvyšší podíl po Praze a Jihomoravském kraji.

Na výzkum a vývoj v kraji byla v roce 2016 vynaložena 2,0 % z hrubého domácího produktu kraje, což byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší podíl po Jihomoravském kraji (2,9 %) a hl. m. Praze (2,3 %). Třetí pozici od roku 2007 zaujímal Středočeský kraj pětkrát, dvakrát byl čtvrtý (2014, 2015), když se před něj dostal Plzeňský kraj, jedenkrát šestou (2011) a jedenkrát obsadil dokonce až sedmou pozici (2012). Dvoupromětní hranice výdajů na výzkum a vývoj dosáhl kraj poprvé v roce 2013 a od té doby až do roku 2016 se podíl pohyboval na této úrovni.

Graf 45 Výdaje na výzkum a vývoj v krajích v roce 2016

Zdroj: ČSÚ

Tři čtvrtiny financí na VaV pocházely z podnikatelských zdrojů, v ČR to byla průměrně jen polovina.

Z veřejných zdrojů ze zahraničí směřovalo v roce 2016 nejvíce financí do vědy a výzkumu Středočeského kraje.

Téměř tři čtvrtiny financí směřujících v roce 2016 v kraji do výzkumu a vývoje pocházely z podnikatelského prostředí (73,4 %). Podíl financování z domácích veřejných zdrojů v letech 2012–2015 postupně klesal z 25 na 14% hranici, v roce 2016 se díky nárůstu financí směřujících z tohoto zdroje zvýšil na 18 %. Období poklesu podílu financování z tuzemských veřejných zdrojů bylo způsobeno především navyšováním objemu veřejných financí pocházejících ze zahraničí, zpravidla z evropských fondů. Mezi lety 2012–2015 se podíl z těchto zdrojů zvýšil z 2 na téměř 10 %. I přes meziroční nárůst objemu financí se podíl výdajů ze zahraničí v roce 2016 snížil na 8,1 %. V porovnání s celorepublikovým průměrem bylo v kraji jako zdroj financí více zastoupeno podnikatelské prostředí (kraj 73,4 %, ČR 60,2 %) a méně veřejné zdroje (kraj 26,2 %, ČR 38,9 %). Výjimkou je v posledním sledovaném roce (2016) veřejný zdroj ze zahraničí, kdy největší finanční objem veřejných zdrojů směřovalo regionálně do Středočeského kraje, přestože

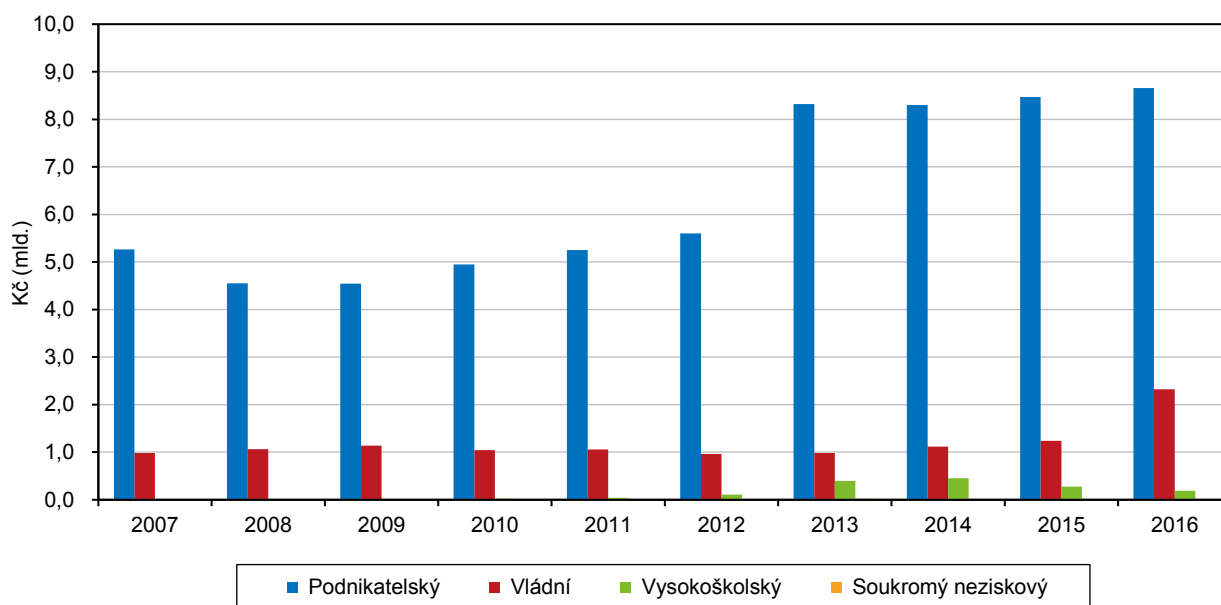
v předešlých letech jako cílové oblasti dominovaly především regiony s vysoce vyvinutým sektorem vědy a výzkumu v rámci ČR (Praha, Jihomoravský kraj – Brno).

Většina výdajů na VaV směřuje do podnikatelského sektoru.

Do vývoje a výzkumu podnikatelského sektoru směřovala v roce 2016 zároveň i většina financí. Přestože došlo k dvouletému meziročnímu nárůstu výdajů, podíl výdajů směřující do tohoto sektoru se poprvé od roku 2009 dostával pod osmdesáti procentní hranici (77,5 %). Do vládního sektoru směřovala v roce 2016 pětina výdajů (20,8 %), což bylo nejvíce za posledních deset let. Výdaje do vysokoškolského sektoru se v letech 2015 a 2016 snižovaly, meziročně o více než třicet procent. Zároveň se snížil podíl sektoru na celkových výdajích, během dvou let ze 4,5 % na 1,7 % za rok 2016. Nižšího podílu mezi kraji dosahovala už jen Kraj Vysočina. Financování oblasti vědy a výzkumu u sektoru soukromého neziskového bylo velmi slabé jak v celé ČR (0,4% podíl), tak zvláště ve Středočeském kraji (0,04% podíl).

Graf 46 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Polovina výdajů na VaV směřovala na experimentální vývoj, druhá polovina na aplikovaný a základní výzkum; v ČR je podíl těchto oblastí vyrovnaný.

Více než polovina vynaložených výdajů v roce 2016 na výzkum a vývoj směřovaly na experimentální vývoj (53 %), druhá polovina výdajů byla rozdělena mezi aplikovaný výzkum (25 %) a základní výzkum (22 %). V celé České republice byl podíl výdajů rozložen na všechny tři typy výzkumů poměrně vyrovnaně (aplikovaný 37 %, experimentální 34 % a základní 29 %). V období předchozích let (2012–2015) směřoval v kraji na experimentální výzkum vyšší podíl prostředků především na úkor základního výzkumu.

V kraji pracovala jedna desetina zaměstnaných v sektoru VaV v ČR.

V oblasti výzkumu a vývoje na území kraje pracovalo v roce 2016 přibližně 6,9 tis. osob (přepočteno na plně zaměstnané), což představovalo 10,5 % z republikového počtu zaměstnanců v tomto sektoru. Nejvyšší podíl vykazovaly kraje s největšími městy, kde je oblast výzkumu a vývoje rozvinuta nejvíce – v Praze pracovala třetina a v Jihomoravském kraji pětina zaměstnaných v ČR. Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích v kraji bylo jen 25,2 % žen, v celé ČR byl podíl vyšší (28,4 %). Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2016 tvořili 47 % výzkumní pracovníci, 37 % technici a 16 % ostatní pracovníci.

Z pracovníků v oblasti VaV byla čtvrtina žen, o něco méně než v celé ČR.

Čtyři pětiny domácností má přístup k internetu.

Počítačová gramotnost a potřebnost informačních technologií v poslední dekádě nadále nepřetržitě ve společnosti vzrůstá. Dokazují to výsledky výběrového šetření

o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech. Zatímco v roce 2007 vlastnilo počítač 40 % a přístup k internetu mělo 35 % domácností v kraji, v roce 2016 (průměr 2015–2017), za který jsou dostupné poslední výsledky, vlastnilo počítač 78 % a internet využívalo 80 % domácností. Středočeské domácnosti byly ve vybavenosti internetové sítě celorepublikově nadprůměrné (v ČR 75 %) a v mezikrajském pořadí zaostávaly pouze za domácnostmi z hlavního města (81 %).

Přes internet nakupuje polovina Středočechů.

Samostatných pravidelných uživatelů internetu (jednotlivců ve věku 16 let a starších) bylo v posledním šetřeném období zjištěno 81 %, což bylo opět nad celorepublikovým průměrem (77 %) a po Praze druhý nejvyšší podíl mezi kraji. Využití internetu je v současnosti různorodé. Mezi efektivní způsoby patří např. poskytování prodeje zboží či služeb zákazníkovi prostřednictvím internetu, čehož v posledním sledovaném období využívalo přes 49 % jednotlivců, tedy o něco více než tomu bylo v celé ČR (46 %). Využívání této služby výrazně rostlo; v období roku 2007 nakupoval přes internet každý šestý, v roce 2012 každý třetí a v roce 2016 již každý druhý.

Organizační struktura

Přibližně jedna osmina ekonomických subjektů v ČR má sídlo ve Středočeském kraji.

V registru ekonomických subjektů (dále jen RES) bylo ke konci roku 2017 evidováno 336,5 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z nichž 180 tis. subjektů vykazovalo aktivitu v rámci statistických zjišťování (53,5 %). Na celorepublikovém počtu ekonomických subjektů se kraj podílel přibližně jednou osminou (12 %), více tomu bylo jen na území hlavního města (21 %). V průběhu roku 2017 přibylo v evidenci RES celkem 6 tis. subjektů, což představovalo v porovnání se stavem na konci předchozího roku meziroční nárůst o 1,8 %. Na území České republiky přibylo v databázi RES během stejného období celkem 1,5 % subjektů, přičemž nejvyšší nárůst mezi kraji byl zaznamenán na území hlavního města Prahy (o 2,8 %).

Více než čtvrtina subjektů kraje sídlila v zázemí hlavního města, okresech Praha-východ a Praha-západ.

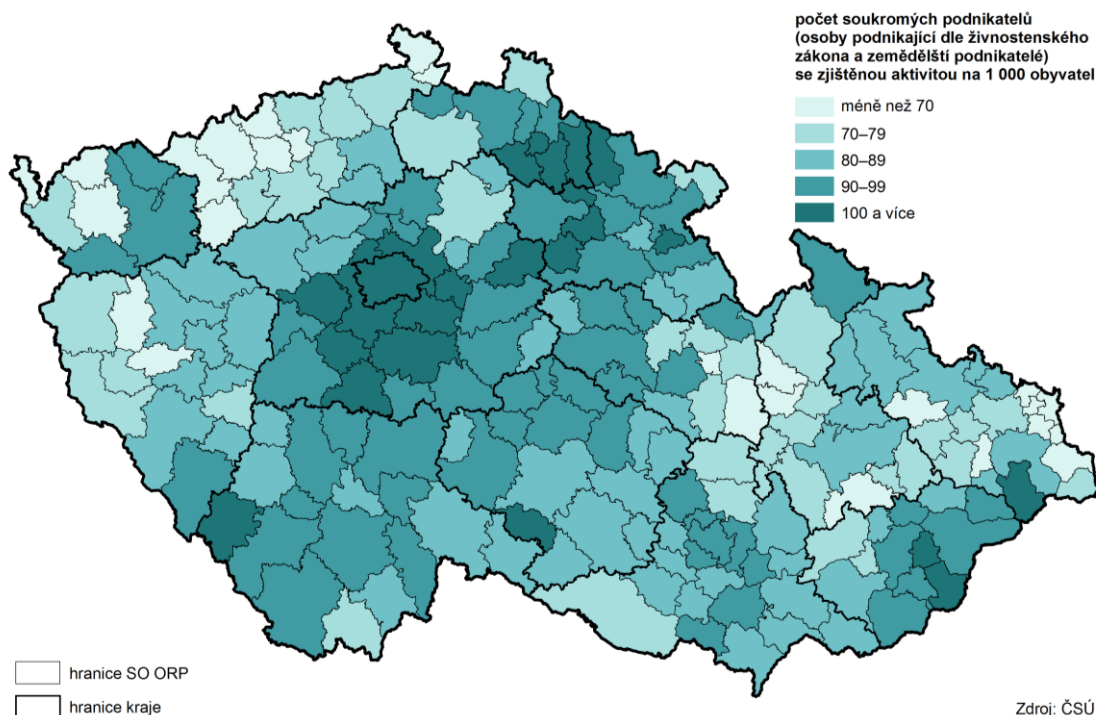
Na území Středočeského kraje je v organizační statistice, stejně jako v dalších oblastech statistiky, patrná značná teritoriální rozdílnost. Subjekty volí sídlo zpravidla v návaznosti na tranzitní tepny a nejčastěji v centrální oblasti kraje v blízkosti hlavního města v okresech Praha-východ a Praha-západ. Zde sídlila více než čtvrtina subjektů kraje (27,8 %) a v přepočtu na populaci patřily počty subjektů k nejvyšším nejen v kraji, ale i v rámci celé České republiky. Vyšší intenzitu podnikatelské aktivity než okres Praha-západ (304 subjektů na 1 000 obyvatel) dosahovaly v rámci republiky už jen Praha (470) a Brno-město (359), intenzita dosahovaná v okrese Praha-východ (287) byla sedmá v pořadí. Nejnižší intenzitu v kraji zaznamenaly okresy Rakovník a Mladá Boleslav (oba 216), v meziokresním srovnání ČR tomu odpovídala 60., resp. 61. pozice z celkových 77.

Necelé tři čtvrtiny subjektů podnikajících v kraji byly živnostníci, podíl je nejvyšší mezi kraji.

Nejčastější formou podnikání ve Středočeském kraji bylo na konci roku 2017 soukromé podnikání fyzických osob (80,7 %, tj. o 6,5 procentních bodů více než průměr ČR). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění (91,1 % z fyzických osob a 73,5 % z celkového počtu subjektů); podíl živnostníků patřil v mezikrajském srovnání k nejvyšším v ČR. Nadprůměrný podíl soukromého podnikání vedl mezi kraji naopak k druhému nejnižšímu podílu právnických osob (19,3 %), z nichž více než polovina byla vedena jako obchodní společnost (57,6 %). Nejběžnější formou obchodní společnosti byla společnost s ručením omezeným. Na základě této formy podnikalo 94,3 % všech obchodních společností, což bylo o 1,6 p. b. více než celorepublikový průměr. Ekonomické subjekty v centrální oblasti

kraje se od zbytku kraje odlišovaly nejen počtem a intenzitou, ale také formami podnikání – především nižším podílem živnostníků na celkovém počtu subjektů (centrální okresy 72 %, ostatní 74,1 %) a vyšším podílem obchodních společností z celkového počtu subjektů (centrální okresy 15 %, ostatní 9,6 %). Podíl obchodních společností v okrese Praha-západ (16,9 %) byl šestý nejvyšší v republikovém meziokresním srovnání, vyššího podílu dosahovaly zpravidla jen regiony největších měst (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň). Na území centrálních okresů Praha-východ a Praha-západ mělo sídlo 37,5 % obchodních společností se sídlem ve Středočeském kraji, zatímco v případě živnostníků to bylo jen 27,2 %.

Kartogram 12 Soukromí podnikatelé ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2017

213 podniků v kraji zaměstnávalo nad 250 zaměstnanců, z toho 30 podniků více než 1 000 zaměstnanců.

Velikost podle kategorie počtu zaměstnanců byla uvedena pouze u necelé poloviny ekonomických subjektů celkem (44,4 %). Převážná část subjektů se zjištěným údajem byla díky povaze (fyzické osoby, zpravidla živnostníci) bez zaměstnanců (81,3 %), mezi subjekty se zaměstnanci převládaly mikropodniky do 5 zaměstnanců (13,1 % ze všech subjektů a 70,3 % ze subjektů se zaměstnanci). Sídlo na území kraje mělo 213 podniků s uvedeným počtem 250 a více zaměstnanců, což představovalo 9% podíl kraje na celorepublikové hodnotě (2 370). Vyššího podílu dosahovaly už jen kraje s největšími městy – hlavní město Praha (30,4 %), Jihomoravský a Moravskoslezský kraj (po 10 %). V rámci kraje měly velké podniky nejčastěji sídlo v okrese Praha-východ (39, tj. 18,3 %). Ekonomických subjektů s počtem vyšším než tisíc zaměstnanců bylo v kraji evidováno celkem 30. Největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s. s počtem zaměstnanců vyšším než 10 tisíc.

Nejčastější byly obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel.

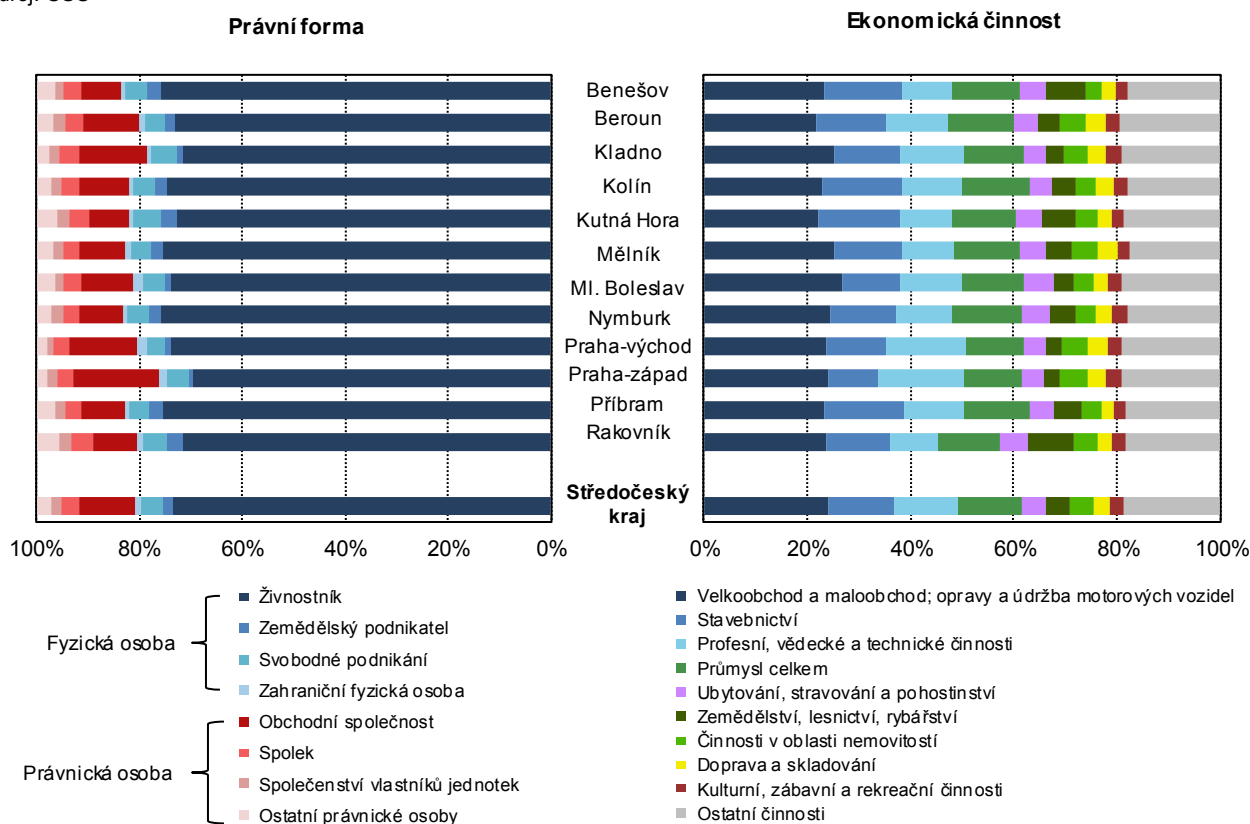
Z hlediska převažující ekonomické činnosti působilo v roce 2017 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti maloobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (23,9 %). Druhým a třetím nejčastějším zaměřením v podnikatelské sféře bylo stavebnictví (13 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (12,4 %); oproti roku 2016 klesl z třetí na čtvrtou pozici průmysl (12,2 %). Územní rozdíly v podílech subjektů podle zaměření na ekonomickou činnost jsou dány jak atraktivitou lokality (vyšší podíl subjektů podnikajících

v profesní, vědecké a technické činnosti v centrální oblasti kraje), tak tradičními zvyklostmi a přírodními podmínkami (vyšší podíl subjektů podnikajících v zemědělství a lesnictví v okrajových okresech kraje – Rakovnícko, Benešovsko).

Graf 47 Ekonomické subjekty podle právní formy a převažující ekonomické činnosti v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: z počtu subjektů suvedenou činnost dle klasifikace CZ–NACE

Zemědělství

Kraj měl největší objem zemědělské produkce a čtvrtou nejvyšší produkci na hektar obhospodařované zemědělské půdy.

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy byla 4. nejvyšší mezi kraji a celorepublikově nadprůměrná (rok 2016 – střední Čechy 43 tis. Kč/ha, ČR 38 tis. Kč/ha). Zemědělská produkce středních Čech dosáhla za rok 2016 hodnoty 24,2 mld. Kč, což z pohledu posledních patnácti let znamenalo druhou nejvyšší produkci v regionu (vyšší v roce 2014 – 24,8 mld. Kč).

Rok 2017 byl v rostlinné produkci slabší než předchozí roky.

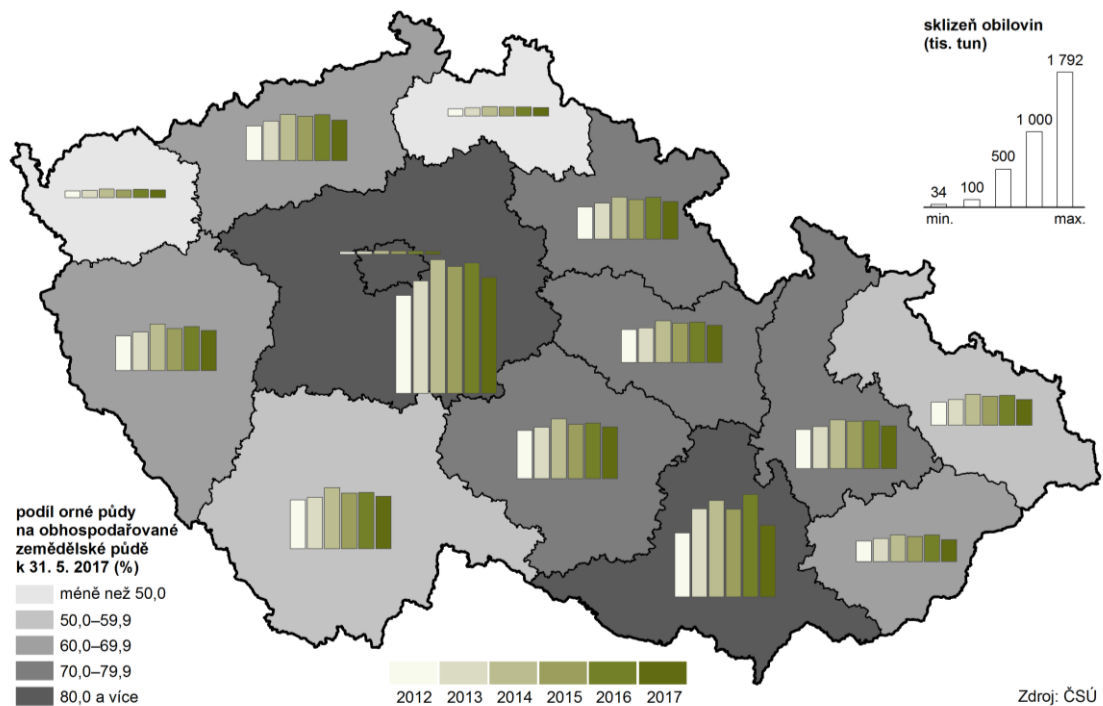
Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2017 byl z pohledu rostlinné produkce zřejmě i díky nepříznivému počasí, výsledkově zpravidla slabší než předchozí rok a obdobně jako v celé republice zaznamenali zemědělci v kraji u většiny významnějších plodin meziroční poklesy sklizní.

Na střední Čechy připadá pětina produkce obilí v ČR.

Nejvýznamnější skupinou plodin pěstovaných na území Středočeského kraje jsou dlouhodobě obiloviny (včetně kukuřice na zrno a ostatních obilovin). Oblast středních Čech je v ČR dlouhodobě největším producentem obilovin, na celorepublikové sklizni se kraj podílí přibližně jednou pětinou (20,8 % v roce 2017). Rok 2017 byl ve srovnání s předchozím rokem ve znamení poklesu produkce obilovin; meziročně

došlo ke snížení osevní plochy o 2,3 tis. ha (tj. o 0,9 %) a objemu sklizně o 192,5 tis. tun (tj. o 11 %), čímž došlo k poklesu průměrného hektarového výnosu obilovin o 0,66 na hodnotu 5,81 tun na hektar. Meziroční pokles sklizeného objemu obilovin postihl všechny kraje (o 13,3 %), nejvýrazněji Jihomoravský kraj (o 30 %). Na meziročním poklesu produkce obilovin se podílela jak pšenice (o 11,8 %), tak ječmen (o 11 %); z odrůd těchto plodin to byla především pšenice ozimá (o 13,2 %), která se na sklizeném objemu obilovin podílela téměř ze dvou třetin (64,1 %). Jarní odrůda pšenice na rozdíl od toho zaznamenala 29,4% nárůst. U ostatních typů obilovin byl většinou zaznamenán meziroční pokles, výjimkou bylo žito (16,6% nárůst).

Kartogram 13 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2012 až 2017

Sklizeň řepky meziročně poklesla na objem nejnižší za pět let.

V pěstování olejnatých plodin dominovala řepka, u které došlo proti předchozímu roku sice k mírnému navýšení osevní plochy, sklizeno bylo ovšem o 14,6 % objemu méně než v roce 2016. Jednalo se o nejnižší sklizeň řepky v kraji za posledních pět let. Meziroční pokles sklizně nastal v roce 2017 ve všech krajích ČR, nejvýrazněji opět v Jihomoravském kraji (o 29,4 %). Středočeský kraj je dlouhodobě, již dvacátým třetím rokem, největším domácím producentem řepky v ČR (21,9 % v roce 2017).

Produkce cukrovky technické vzrostla a byla druhou nejvyšší za 25 let.

Mezi okopaninami mělo v kraji dominantní postavení pěstování cukrovky technické, u které došlo k meziročnímu nárůstu objemu produkce o 7,6 %, a to především díky navýšení plochy pro pěstování. Objem sklizně v roce 2017 byl druhý nejvyšší za dvacet pět let, vyšší úroda byla zaznamenána pouze v roce 2014. Středočeský kraj je v pěstování cukrovky technické dlouhodobě největším tuzemským producentem, na celorepublikové sklizni se podílel z 27,4 %. Meziroční nárůst plochy (o 5,3 %) i sklizně (o 4,4 %) zaznamenala další skupina okopanin – brambory konzumní a průmyslové. Na republikové produkci brambor se kraj podílel z 22,7 %, což bylo o téměř jeden procentní bod více než v předchozím roce. Vyšší produkci brambor dlouhodobě vykazuje pouze Kraj Vysočina (33,1 % z republikové produkce).

Výrazný meziroční nárůst a rekordní sklizeň luskovin.

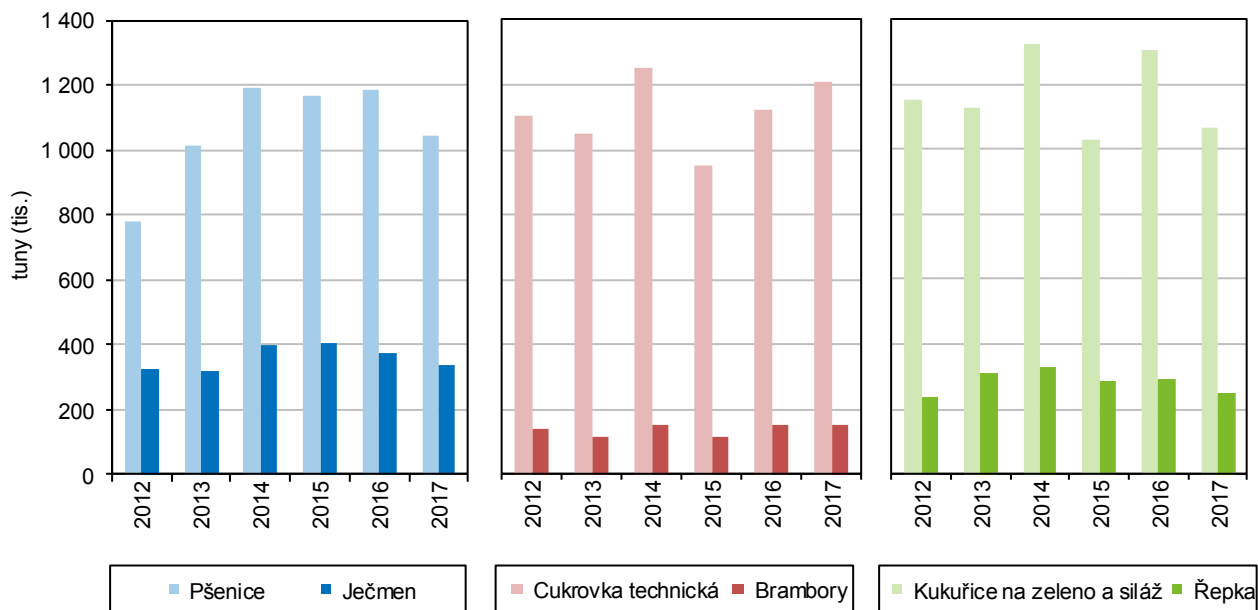
Větší osevní plochy a vyšší produkci než v předchozím roce zaznamenalo také pěstování luskovin (plocha vzrostla o 26,9 %, sklizeň o 29,7 %). Objem sklizeného množství za rok 2017 byl historicky rekordní. Kraj je ve sklizni luskovin již čtvrtým

rokem v řadě největším producentem v ČR; podíl na republikové hodnotě (22,4 %) se nadále meziročně zvyšoval, naposledy o téměř dva procentní body.

Graf 48 Sklizené vybraných plodin ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Meziroční pokles produkce chmele a pětinaový nárůst sklizené vinné révy.

Ve Středočeském kraji se pěstují i plodiny, které se pro klimatické a geografické podmínky nepěstují ve všech regionech. Chmel je produkován pouze ve čtyřech krajích; sklizeň ve středních Čechách byla po Ústeckém kraji druhá nejvyšší (podíl Středočeského kraje na ČR 30,1 %), sklizeň ovšem v kraji meziročně klesla o 13,5 %. Naopak o 21,3 % objemu více než v roce 2016 bylo sklizeno vinné révy. Podíl kraje na celorepublikové produkci vinné révy byl však zanedbatelný (1,7 %), dominantním regionem v pěstování této plodiny byl Jihomoravský kraj (podíl na ČR 93,4 %).

Chov skotu se ve středních Čechách po roce 2010 zvyšuje.

Soupis hospodářských zvířat jsou prováděny každý rok k 1. dubnu a k výsledkům za Středočeský kraj jsou započítány i chovy na území hl. m. Prahy. Chov skotu zaznamenával ve středních Čechách v 90. letech a první dekádě 21. století poklesy ročních stavů; od roku 2010, až na výjimku v roce 2014, docházelo k pravidelnému zvyšování stavů.

Produkce mléka roste sedmým rokem a za toto období dosáhla nejvyššího objemu.

K dlouhodobějšímu navyšování produkce dochází u mléka (od roku 2011), poslední meziroční změna představovala jednocentní nárůst. Celková produkce mléka za rok 2017 (379,5 mil. litrů) byla nejvyšší za posledních sedmnáct let a ve srovnání s rokem 2010, kdy bylo v centrální části Čech naopak vyrobeno nejméně mléka (324 mil. l.), se produkce mléka zvedla o více než 17 %.

Chov prasat po roce 2012 v počtu stavů kolísá.

Chov prasat vykazoval dlouhodobě až do roku 2012 poklesy stavů (s výjimkou roku 2007). Stav po roce 2012 spíše kolísá; v letech 2013, 2014 a 2016 proběhly meziroční nárůsty, v roce 2015 a 2017 došlo naopak k meziročním poklesům.

Stav drůbeže i podíl na celorepublikovém stavu chovu se snižuje.

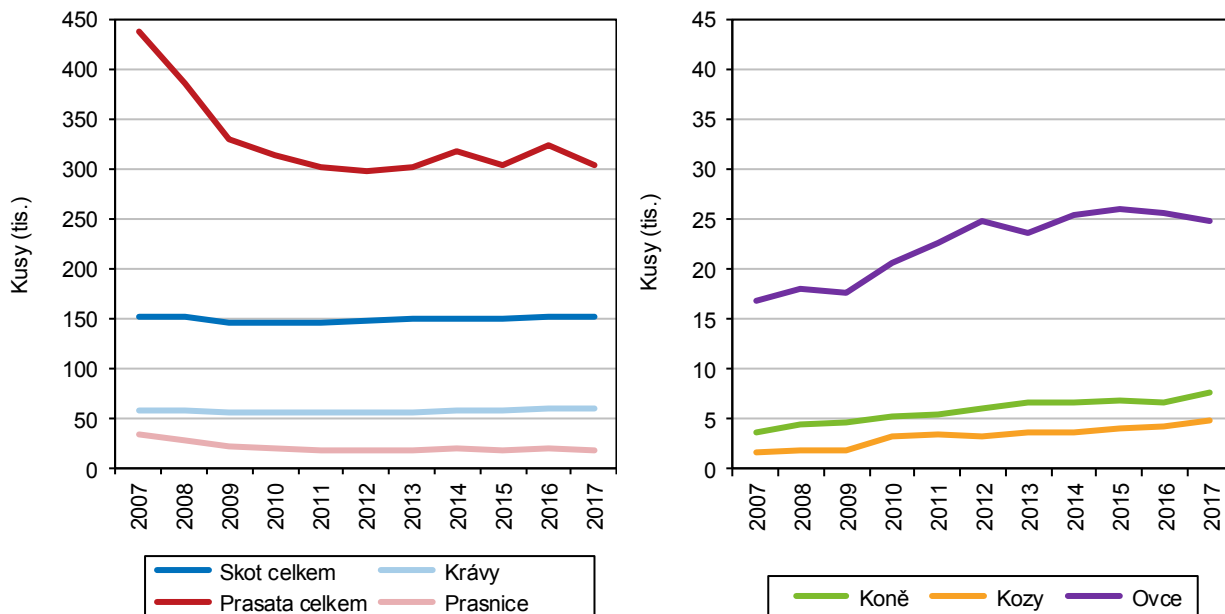
V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech maxima v roce 2008 (7,1 mil. ks), po tomto období došlo k šesti meziročním poklesům a třem meziročním nárůstům. V roce 2017 stav drůbeže dosahoval 4,2 mil. kusů, tedy 60 % stavu z roku 2008. Ve srovnání s předchozím rokem zaznamenal v roce 2017 chov drůbeže desetinový pokles, naopak stavy v celé republice se mírně navýšily (o 0,8 %). Oblast středních Čech je v rámci ČR v chovu drůbeže dominantní oblastí, téměř pětinaový

V roce 2017 ztrácí oblast středních Čech mezi kraji dominanci v produkci konzumních vajec.

podíl na celorepublikovém stavu (19,5 %) se ovšem v posledních letech snižuje (25,9 % v roce 2008 a 22,1 % v roce 2016). Naopak dominanci mezi kraji ztratila oblast v produkci konzumních vajec (19,4 % podíl na celorepublikové snášce). Díky výraznému poklesu v roce 2016 a stagnace produkce v roce 2017 vystřídal středočeský region v produkci vajec Pardubický kraj s čtyřnásobně dosaženým nárůstem od roku 2010. Průměrná snáška vajec připadající na 1 slepici – nosnici se v oblasti středních Čech snížila již čtvrtým rokem po sobě na hodnotu 292 za rok 2017 a druhým rokem se dostala pod hodnotu celorepublikového průměru (309 v roce 2017).

Graf 49 Hospodářská zvířata ve Středočeském kraji vč. hl. m. Prahy (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

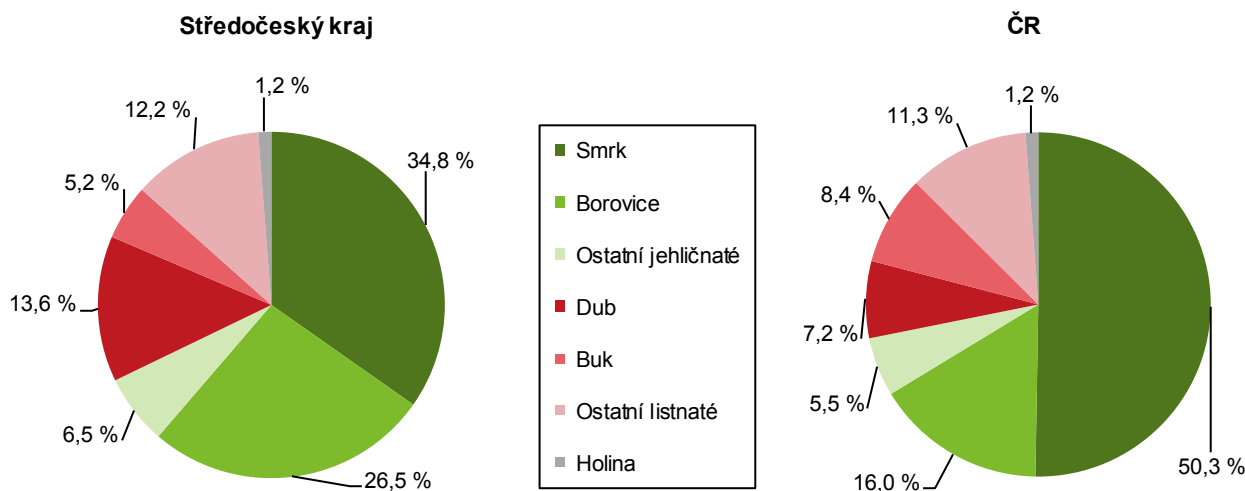

Lesnictví

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala ke konci roku 2017 z celkové plochy Středočeského kraje 27,4 %, nejvíce zalesněným okrese kraje byl okres Příbram (40,5 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí byl okres Kolín (12,7 %).

Graf 50 Druhá skladba dřevin lesních porostů v roce 2017

Pramen: ÚHÚL

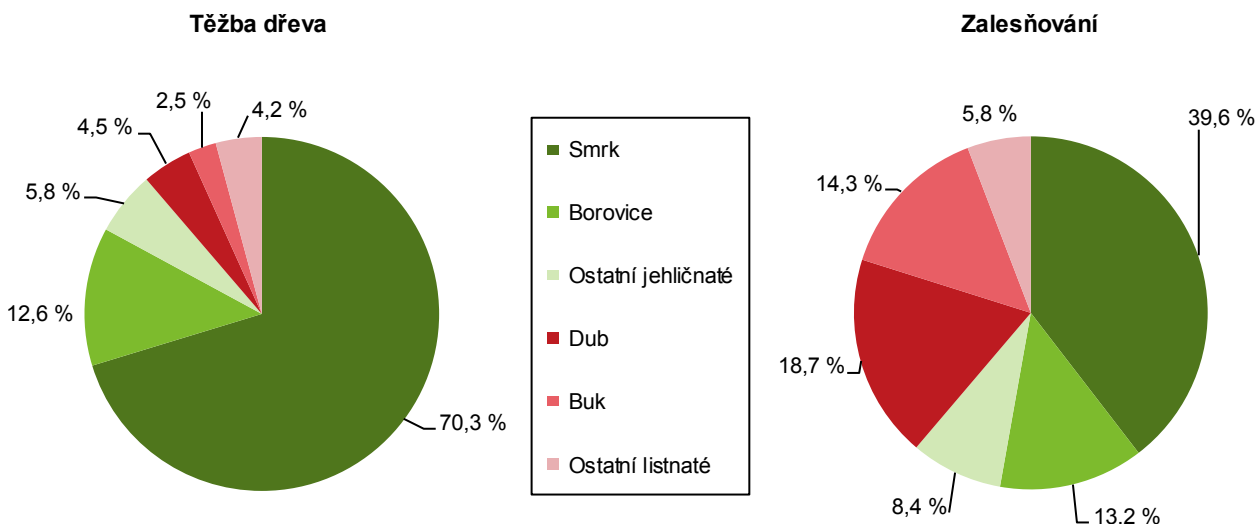

Došlo k prvnímu výraznějšímu meziročnímu nárůstu v těžbě dřeva, zvýšila se ovšem i nahodilá těžba – z poloviny důsledkem živelných pohrom.

Těžba dřeva se v kraji dlouhodobě snižovala až na drobné výjimky do roku 2016. V roce 2017 byl zaznamenán 7,1% meziroční nárůst vytěženého objemu, přičemž podíl nahodilé těžby se oproti předchozímu období navýšil o 4,3 procentní body na 36,7 %, což byl čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji. Polovinu objemu nahodilé těžby zapříčinily živelné pohromy, třetinu objemu způsobil škodlivý hmyz. Ze složení převažovaly v těžbě jehličnaté dřeviny (88,7 %), z toho nejčastěji smrk. Z listnatých dřevin byly vytěženy nejvíce porosty dubu.

Graf 51 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve Středočeském kraji v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobě se snižuje plocha zalesňování, za pět let o pětinu.

Ke snižování dochází i u zalesňování. Trend dlouhodobého poklesu v zalesňování tak pokračuje, pokles byl zaznamenán čtyři roky po sobě. V roce 2017 bylo nově zalesněno celkem 2,2 tis. hektarů, což bylo o 5,9 % méně než v předchozím roce a o 21 % méně než v roce 2012. Podíl jehličnanů při zalesňování (61,2 %) byl nižší než při těžbě a struktura dřevin při zalesňování je druhově mnohem vyrovnanější.

Průmysl

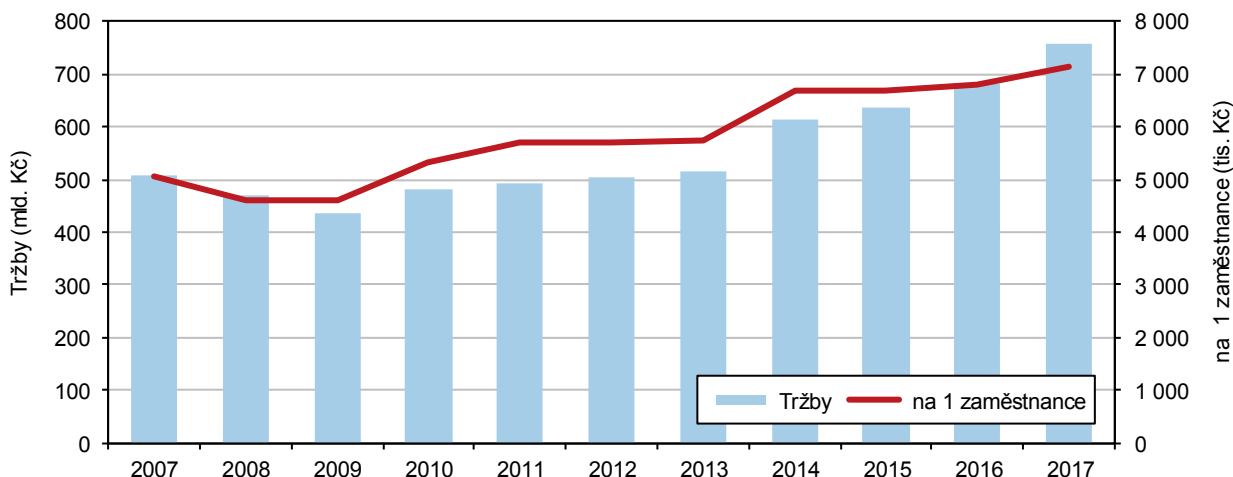
Průmyslová výroba od roku 2010 rostla, poslední meziroční nárůst byl druhý nejvyšší za toto období.

Tržby průmyslové výroby se za pět let zvýšily o polovinu.

Statistiky průmyslových podniků jsou zpracovány za subjekty s počtem zaměstnanců 100 a více. Tržby kraje průmyslové výroby vyjádřené v běžných cenách z pohledu desetileté historie po meziročních poklesech v letech 2008 a 2009 od roku 2010 pravidelně rostou. Poslední meziroční nárůst v roce 2017 o 11,2 % byl druhý nejvyšší v pořadí za rokem 2014 (19,7 %). Hodnota tržeb za výrobky a služby průmyslové povahy představovala v roce 2017 historické maximum (757,2 mld. Kč). V porovnání s obdobími před pěti a deseti lety, kdy byly objemy tržeb v běžných cenách téměř identické, vzrostla hodnota o polovinu.

Graf 52 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) v kraji

Zdroj: ČSÚ

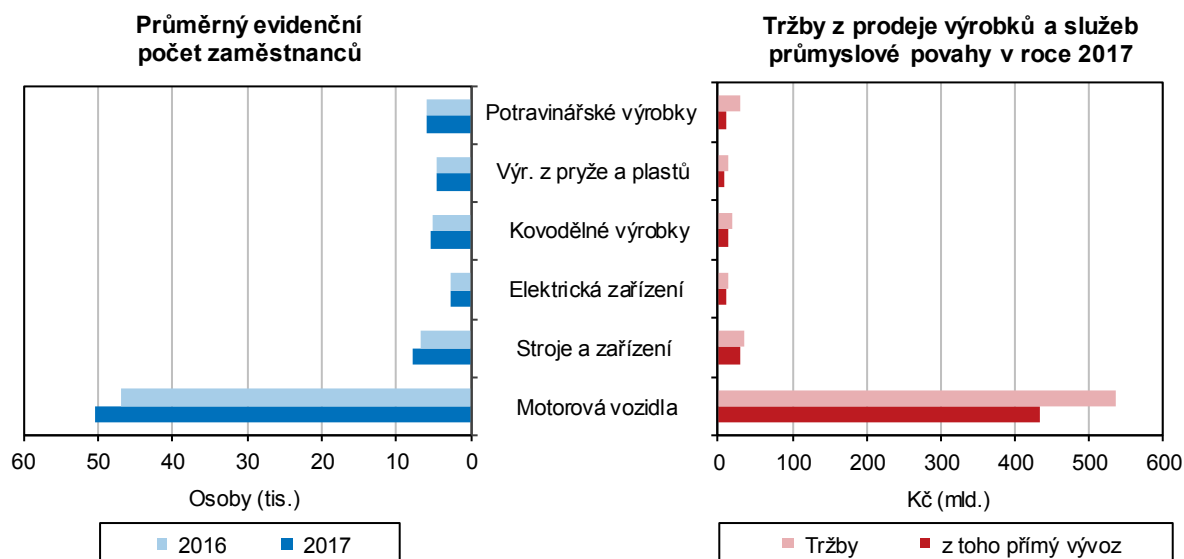
Pozn.: podniky se 100 a více zaměstnanci

Díky výrazně rostoucím tržbám a jen pozvolně rostoucí zaměstnanosti se zvyšovala produktivita práce v průmyslu – nejvyšší mezi kraji.

Zaměstnanost v průmyslu zaznamenala v průběhu desetiletého období růst až v posledních pěti letech. Tržby rostoucí rychleji než zaměstnanost zvyšovaly výkonnost průmyslových podniků – produktivita práce (tržby na zaměstnané) meziročně roste již od roku 2009 (z hodnoty 4,6 tis. Kč na zaměstnané na 7,2 tis. Kč v roce 2017). Hodnota vyprodukovaná v posledním sledovaném roce byla o 64,6 % vyšší než republikový průměr a třetím rokem po sobě drží nejvyšší produktivitu práce mezi kraji.

Graf 53 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující výroby zpracovatelského průmyslu v kraji

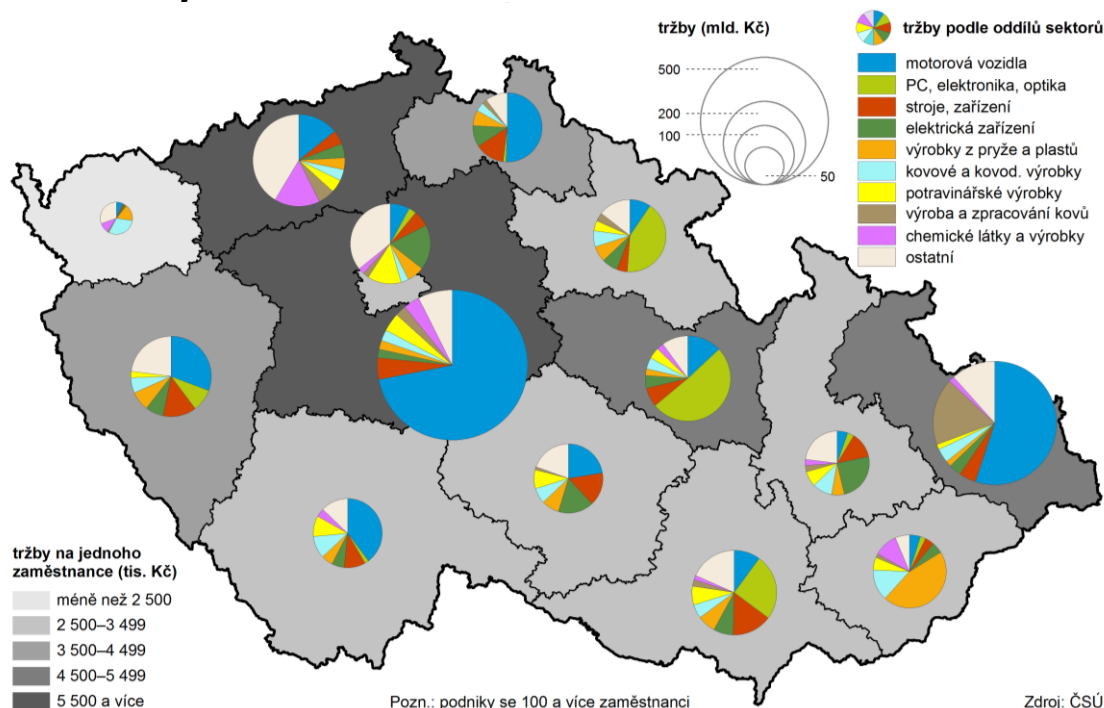
Zdroj: ČSÚ

Průměrná mzda v průmyslu je téměř o pětinu vyšší než v celé ČR.

Průměrná hrubá mzda v průmyslu činila v roce 2017 výše 38 145 Kč, což bylo o 6 tis. Kč (18,8 %) více, než představoval celorepublikový průměr a přibližně na stejné úrovni jako mzda pobíraná v pražském průmyslu (38 276 Kč). Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšovala dlouhodobě, a to i přes důsledky ekonomické recese. Poslední meziroční nárůst mzdy v běžných cenách o 6,9 % odpovídal republikovému trendu, nárůsty za pět let (o 19,7 %) a za deset let (o 52,9 %) byly vyšší v kraji, než tomu bylo průměrně v ČR.

Kartogram 14 Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2017

Kraj se na průmyslové výrobě ČR podílí jednou pětinou a na tržbách z vývozu jednou čtvrtinou.

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní; tržby kraje z průmyslové výroby představují 20,5 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz je podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (24,9 %). Vývoz výrobků průmyslové povahy je pro kraj důležitý, na celkových tržbách se přímý vývoz podílí 75,2 % a v porovnání s obdobím před deseti lety se zvýšil téměř o deset procentních bodů.

Téměř 72 % průmyslové výroby kraje představuje automobilový průmysl.

Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 99,1 % ze zpracovatelského průmyslu (750,7 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje je dlouhodobě výroba motorových vozidel, tvořící 71,7 % tržeb zpracovatelského průmyslu kraje a 15,6 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílí 44,6 %.

Energetika

Výkonem a především výrobou převládají v kraji parní elektrárny.

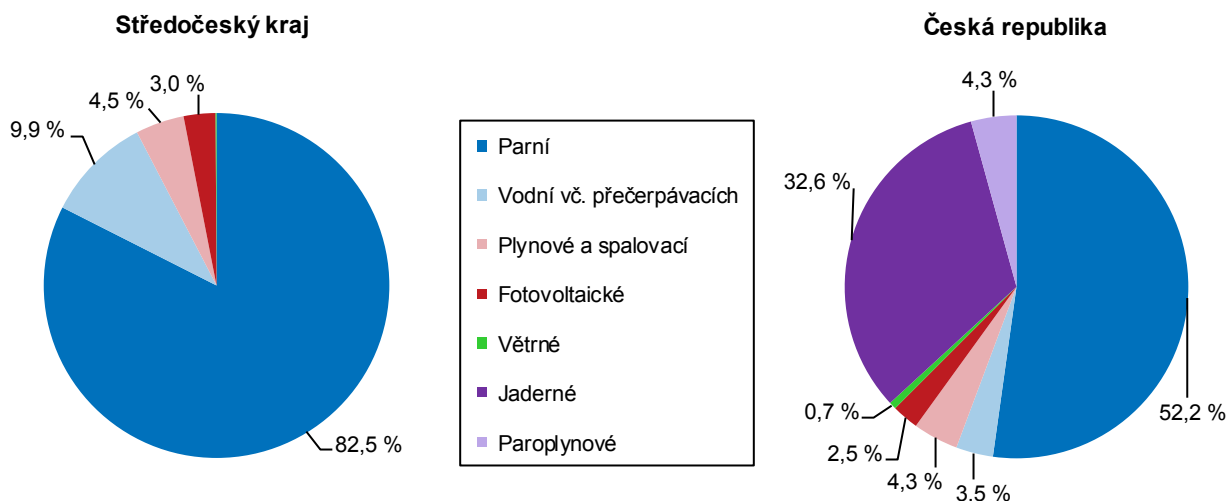
Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2017 to bylo 82,5 % z celkové výroby elektřiny brutto⁶. Z dalších typů elektráren (podle technologie) převládaly vodní (9,9 %). Oba technologické typy elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny

⁶ celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 52,2 % a vodní 3,5 %) a v obou případech čtvrté nejvyšší mezi kraji.

Graf 54 Výroba elektřiny brutto podle technologie elektráren v roce 2017

Pramen: ERÚ

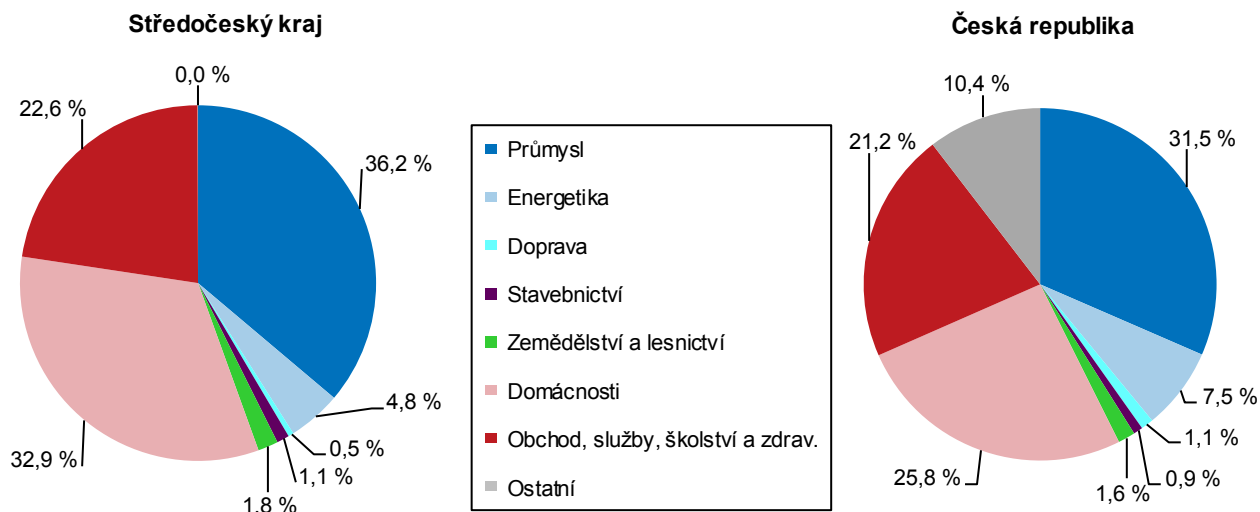
⁷⁾ Výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

Dvě třetiny energie spotřebují průmysl a domácnosti.

Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebuje průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2017 společně téměř 70 % z celkového objemu spotřebované elektřiny netto⁷. Další 23 % elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Graf 55 Spotřeba elektřiny netto podle odvětví spotřeby v roce 2017

Pramen: ERÚ

⁷⁾ Spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

Spotřeba elektřiny na obyvatele je v rámci ČR nadprůměrná.

Středočeské domácnosti spotřebovaly během roku 2017 třetinu z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji (32,9 %), přičemž u českých domácností to bylo průměrně o sedm procentních bodů méně (25,8 %). Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazuje i 17,6% podíl kraje na celorepublikové spotřebě, přičemž Středočeši tvoří „jen“ 12 % všech domácností v ČR. Na jednoho

⁷⁾ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 1 987 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 437 kWh/rok.

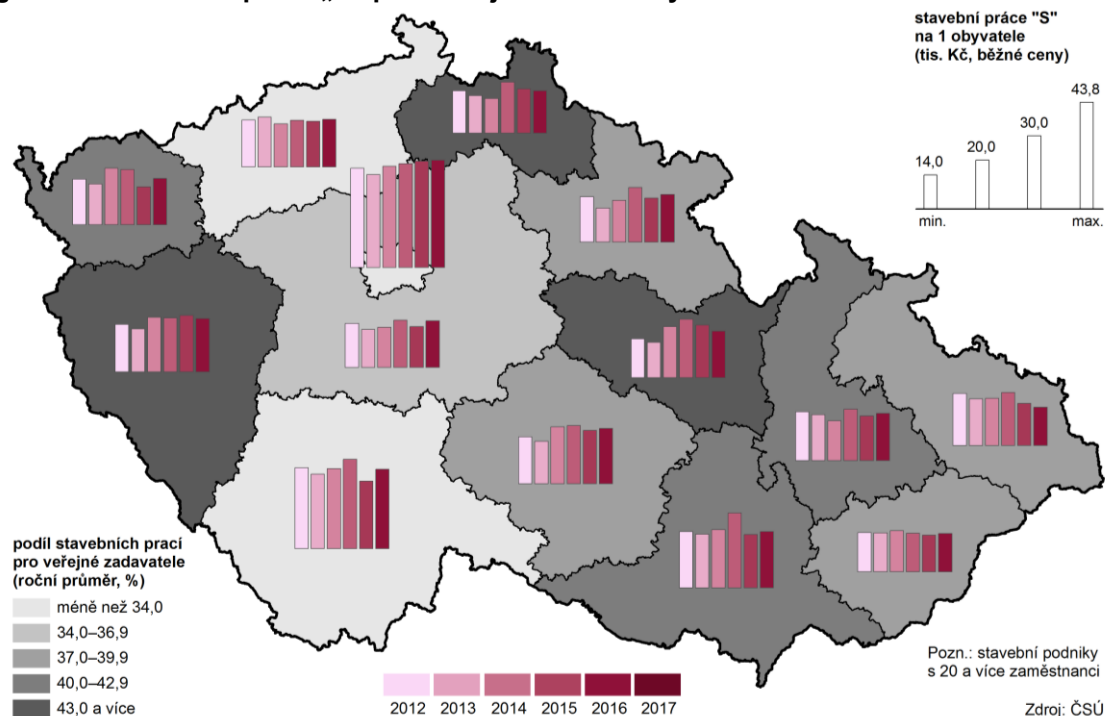
Stavebnictví, bytová výstavba

Výroba stavebních podniků se sídlem v kraji se stále snižuje, jediné oživení v pětiletém období proběhlo v roce 2015.

Počet zaměstnanců ve stavebních podnicích se sídlem v kraji se během pěti let snížil o desetinu.

Základní výroba stavebních podniků se sídlem v kraji a počtem zaměstnanců 50 a více není zatím schopná, po období ekonomické recese na přelomu posledních desetiletí, výrazněji oživit. V období 2012–2017 zaznamenala výroba jen jediný meziroční nárůst v roce 2015 o 12,2 %, obdobně tomu bylo v tu dobu v celé republice (o 12,9 %). Republiková výroba zaznamenala ve sledovaném období ještě jeden meziroční nárůst, a to v roce 2014 (o 1,3 %), zatímco v kraji v tu dobu stále probíhal pokles (o 2,9 %). V letech 2016–2017 byly zaznamenány jak na krajské, tak celorepublikové úrovni meziroční poklesy; zatímco v roce 2016 byl republikový pokles vyšší (ČR 13,2%, kraj 4 %), v roce 2017 tomu bylo naopak a kraj zaznamenal obdobný pokles jako v předchozím roce (ČR 1,7 %, kraj 4,1 %). Se snižováním objemu výroby klesala v posledním pětiletém období také zaměstnanost ve stavebních podnicích, v roce 2017 byl průměrný evidenční počet zaměstnanců o 9,7 % nižší než v roce 2012. Ohodnocení práce se díky hospodářskému vývoji a růstu cen ve sledovaném období snížilo pouze v roce 2013, v následujících letech docházelo jen k navyšování průměrné mzdy; oproti roku 2012 o 4,7 tisíc korun představující 16% zvyšování na hodnotu 33,5 tisíc korun za rok 2017. Ta byla přibližně o tisíc korun nižší než průměrná mzda v ČR a čtvrtá nejvyšší mezi kraji. Meziroční růst středočeské mzdy byl v posledních dvou letech vyšší, než tomu bylo u celorepublikového průměru.

Kartogram 15 Stavební práce „S“ podle kraje místa stavby v letech 2012 až 2017

Hodnota stavebních prací na území kraje zaznamenala od roku 2014 jen jediný meziroční pokles, a to v roce 2016.

Hodnota stavebních prací s místem stavby v kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci začala ožívat již v roce 2014 (o 7 %) a kromě jednoho propadu v roce 2016 zaznamenává nárůst, ten poslední v roce 2017 činil 15,2 %. Za celé sledované období 2012–2017 se hodnota stavebních prací na území kraje zvýšila o 11,4 %. Roční hodnota stavebních prací na území kraje byla v letech 2012–2015 mezi kraji čtvrtou nejvyšší, v letech 2016–2017 se hodnota dostala na třetí pozici před Moravskoslezským krajem za hl. m. Prahu a Jihomoravským krajem. Hodnota stavebních prací

přečtena na jednoho obyvatele kraje (19,1 tis. Kč) byla v roce 2017 desátou nejvyšší, čímž ve srovnání s předchozími lety (2012–2016) došlo ke zlepšení o dvě pozice.

Hodnota stavebních prací na obyvatele byla v roce 2017 nejvyšší v okrese Benešov, dlouhodoběji v okrese Mladá Boleslav.

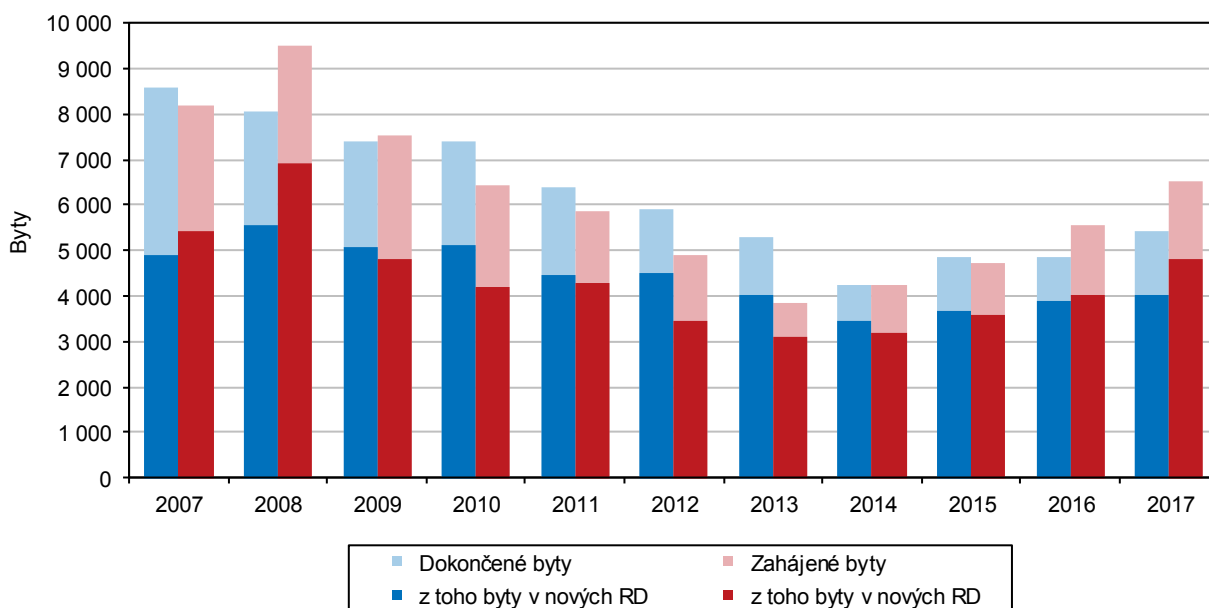
V rámci kraje proběhl mezi roky 2012 a 2017 nárůst hodnoty stavebních prací v devíti okresech, přičemž u okresu Praha-východ se hodnota zvýšila dvojnásobně a u okresů Rakovník a Benešov o více než polovinu. Pokles hodnoty stavebních prací zaznamenaly tři okresy – Kladno, Kutná Hora a Mělník. Nejvyšší hodnoty stavebních prací připadající na 1 obyvatele vykazoval v roce 2017 okres Benešov (33,3 tis. Kč), což byla v meziokresním srovnání ČR čtvrtá nejvyšší hodnota. Přitom hodnota na obyvatele dosažená dva roky před tím řadila okres Benešov až na desáté z dvanácti míst v okrese. Vysoké hodnoty v roce 2017 zaznamenal v kraji také okres Mladá Boleslav (29,7 tis. Kč), který si kontinuálně drží přední pozici mezi středočeskými okresy v přepočtu hodnoty stavebních prací na obyvatele a v ročním průměru za celé sledované období 2012–2017 dosahoval mezi středočeskými okresy nejvyšší hodnoty (25 tis. Kč).

Po roce 2014 dochází v kraji k oživení bytové výstavby.

Nárůst stavebních prací byl do značné míry spojen s oživením bytové výstavby v kraji. Po nepříznivých propadech v letech 2009–2013, kdy se počet zahájených bytů na konci období dostal na 40% úroveň roku 2008, dochází v období let 2014–2017 k meziročním nárůstům, což představovalo na konci období o 70 % zahájených bytů více, než tomu bylo v roce 2013. Tempo posledních dvou meziročních změn je podobné, v roce 2016 došlo k nárůstu v počtu bytů o 17,9 % a v roce 2017 o 17,4 %. Během roku 2017 byla na území kraje započata výstavba 6,5 tis. bytů, obdobně jako tomu bylo v minulosti v letech 2002 či 2010. Roční maxima zaznamenal kraj v letech 2005 a 2008, kdy bylo zahájeno během roku přibližně 9,5 tisíce bytů. Podíl Středočeského kraje na bytové výstavbě ČR byl pětinnový (20,7 %) a čtvrtým rokem dochází k jeho navyšování (17,3 % v roce 2013). Historického maxima na celorepublikovém podílu dosáhl kraj v roce 2005 (23,7 %). Díky dynamice v posledních letech se Středočeskému kraji vrátilo v roce 2016 prvenství mezi kraji v započaté výstavbě nových bytů, které držel kraj v dlouhé časové řadě 2001–2013 a kdy jej pro období 2014–2015 vystřídal hl. m. Praha.

Graf 56 Bytová výstavba ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

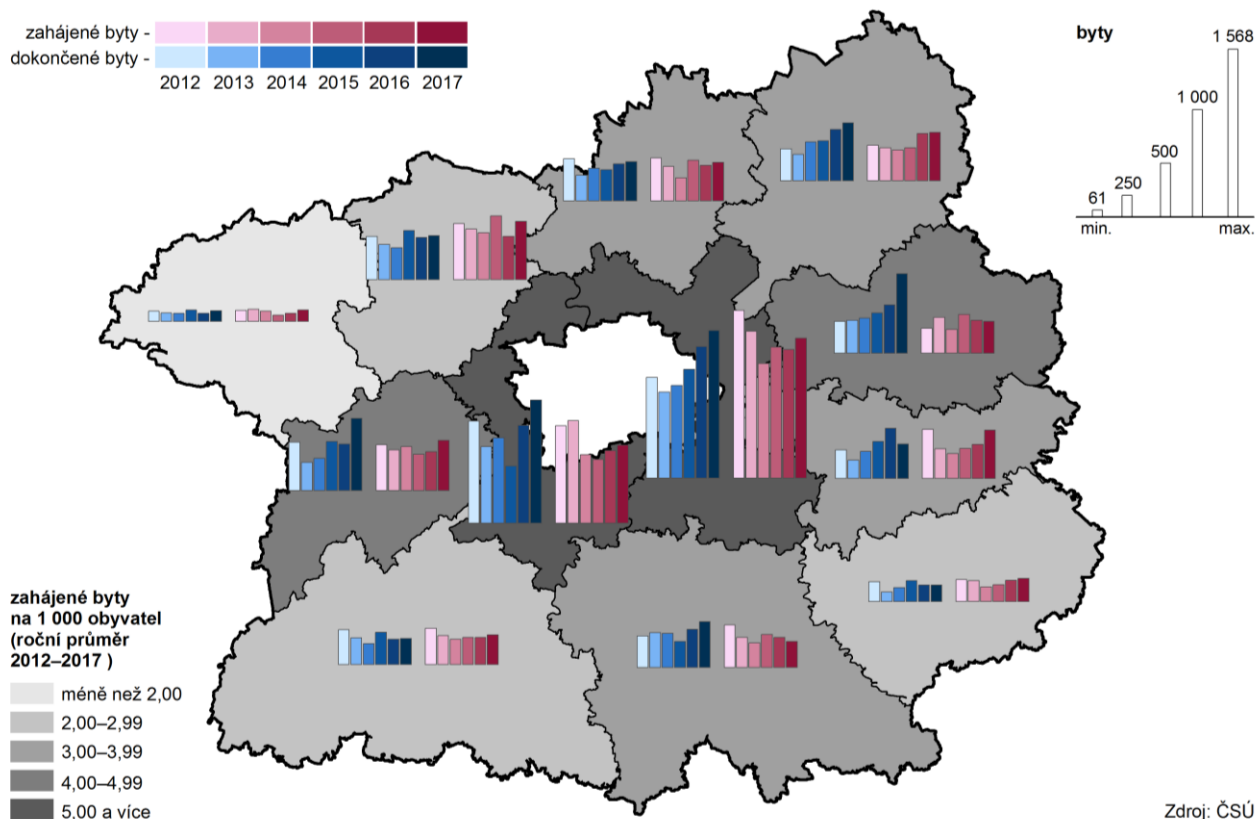
Téměř 40 % zahájené bytové výstavby kraje připadá okresu Praha-východ a Praha-západ.

Nejvíce bytových jednotek na území kraje se v roce 2017 začalo stavět v okresech Praha-východ (1 381) a Praha-západ (1 149). Centrální oblast kraje tvořena těmito dvěma okresy se na zahájené výstavbě kraje podílela z 38,8 %. Okres Praha-východ figuruje jako okres kraje s nejvyšším počtem zahájených bytů a to až na výjimku v roce 2012, kdy jej na jeden rok přeskočil okres Praha-západ, nepřetržitě od roku 2007, kdy vystřídal právě okres Praha-západ, který naopak dominoval v letech 2003–2006. Meziroční nárůst počtu zahájených bytů byl v roce 2017 patrný celkem v deseti okresech kraje, nejvýrazněji v okrese Nymburk o 65 %. Pokles zaznamenaly pouze dva okresy – Kolín o 31,4 % a Kutná Hora o 0,6 %.

Intenzita v okresech Praha-východ, Praha-západ, Beroun a Nymburk je nejvyšší v kraji i celé ČR.

Středočeský kraj a především centrální část tohoto regionu patří dlouhodobě k oblastem s největší bytovou výstavbou v celé republice, a to i v přepočtu na počet obyvatel. Průměrná roční intenzita zahájené výstavby v kraji za období let 2012–2017 dosahovala hodnoty 3,8 bytů na 1 000 obyvatel, což byla hodnota nad republikovým průměrem (2,5 ‰) a mezi kraji nejvyšší. Opakem, tedy regionem s nejnižší intenzitou zahájené výstavby, byl Ústecký kraj (1,3 ‰). V rámci Středočeského kraje byla intenzita nejvyšší v okresech Praha-východ, Praha-západ (oba po 6,3 ‰), Beroun (4,8 ‰) a Nymburk (4,3 ‰). Stejného pořadí jako v kraji dosahovaly tyto čtyři okresy také v meziokresním srovnání v rámci celé ČR. Nejnižší intenzitu zahájené výstavby v kraji zaznamenal okres Rakovník (1,6 ‰), v rámci celé ČR to byly okresy Most a Sokolov (oba 0,8 ‰).

Kartogram 16 Zahájená bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2012 až 2017

Tři čtvrtiny nové bytové výstavby kraje tvoří rodinné domy, třetí nejvyšší podíl mezi kraji.

Již tradičně bývá více zahájených bytů v kraji situováno do rodinných domů, podíl 73,9 % (bez nástaveb, přístaveb a vestaveb k rodinným domům) na celkovém počtu zahájených bytů byl po Libereckém kraji a Kraji Vysočina třetí nejvyšší v ČR. Nejvyššího podílu zahájených bytů v rodinných domech v rámci kraje zaznamenaly v rozmezí 85–86 % okresy Mladá Boleslav, Praha-východ a Příbram, u bytů v bytových domech to byly v rozmezí 30–33 % okresy Nymburk a Praha-západ.

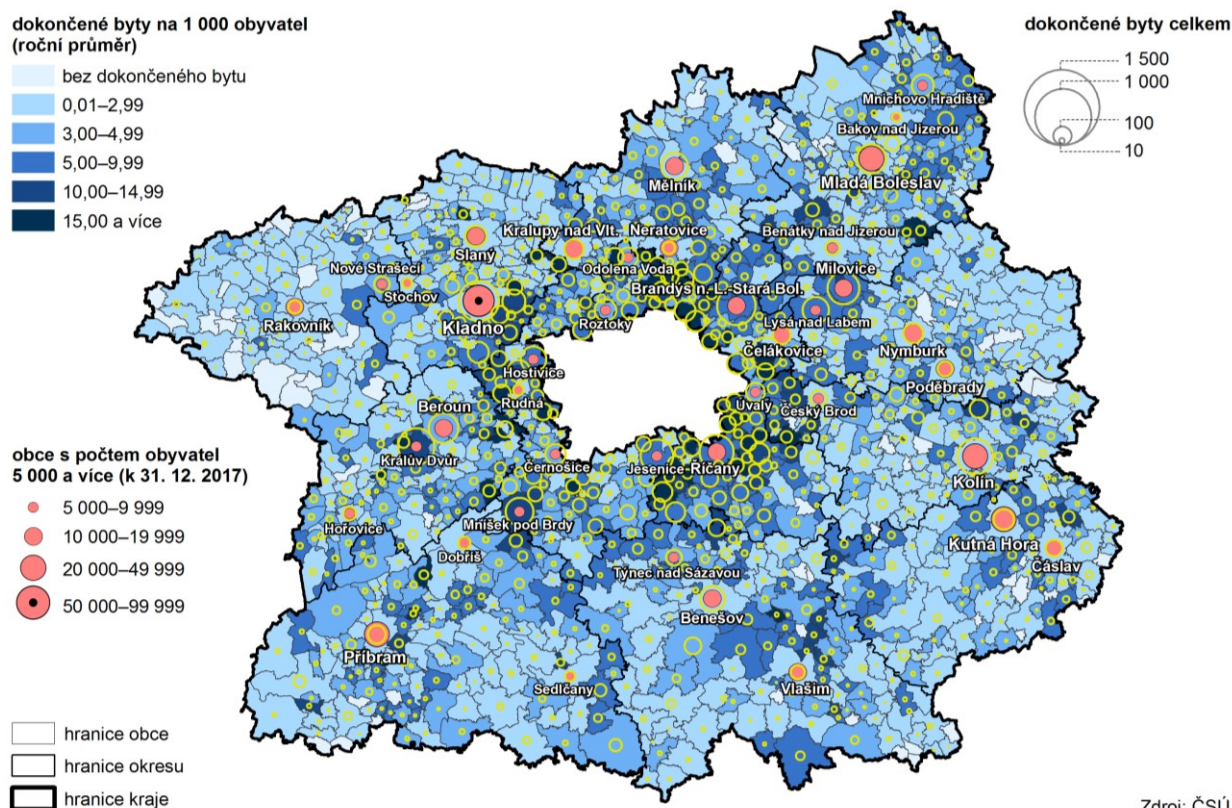
Absolutně nejvíce bytů v rodinných domech se začalo stavět v okrese Praha-východ (24,6 % z kraje) a zahájení třetiny středočeských bytů v bytových domech bylo patrné v okrese Praha-západ (32,8 %). Čtyři okresy kraje nezaznamenaly během roku 2017 žádný zahájený byt v bytovém domě, okres Kutná Hora nezaznamenal ani žádný zahájený byt v nástavbě, přístavbě nebo vestavbě k bytovému domu.

V letech 2016–2017 převládala bytová výstavba zahájená nad dokončenou.

V posledních třech letech roste počet dokončených bytů.

Vývoj dokončené bytové výstavby je oproti vývoji zahájené výstavby časově posunut. Zatímco do roku 2015 v absolutních hodnotách dominuje dokončená výstavba, díky dynamice posledních let převládala v období 2016–2017 zahájená výstavba. Počet dokončených bytů v kraji po roce 2007 klesal v celém období 2008–2014; počet dokončených bytů v roce 2014 byl poloviční stavu z 2007. Roky 2015 a 2017 znamenaly meziroční oživení bytové výstavby v podobě 15,3 %, resp. 12,1 % meziročního růstu, dokončená výstavba v roce 2016 stagnovala a dosáhla mírného 0,2% meziročního poklesu.

Kartogram 17 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2012 až 2017

Nejvíce bytů se dokončuje v centrální oblasti kraje.

Nejvyšší roční intenzitu bytové výstavby v letech 2012–2017 zaznamenaly v kraji i v celé republice obvody Brandýs a Říčany, mezi českými městy nad 5 tis. obyvatel dominuje Králův Dvůr.

U dokončené bytové výstavby lze charakterizovat stav a vývoj i za nižší územní celky kraje. Během let 2012–2017 (souhrnně) bylo dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje, v porovnání obvodů obcí s rozšířenou působností dominovaly obvody Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (4,7 tis. bytů bytů) a Černošice (4,5 tis. bytů); součet obou obvodů znamenal 30% výstavbu celého kraje. Nejvíce dokončených bytů za celé sledované období mezi obcemi kraje zaznamenala města Kladno (680), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (639) a Králův Dvůr (581). Intenzitou dokončené výstavby, tj. přepočtem na 1 000 obyvatel, dominovaly mezi SO ORP kraje obvody Říčany (8,0 ‰) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (7,8 ‰), které zároveň zaujímaly první a druhou pozici nejvyšší bytové intenzity v celorepublikovém srovnání obvodů ORP. Nejnižší hodnoty v kraji dosahoval obvod Rakovník (1,6 ‰), pod roční úroveň 2 bytů na 1 000 obyvatel připadaly ještě obvody Příbram, Poděbrady a Votice. Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby

ty v těsné blízkosti hlavního města, prvních deset obcí s nejvyšší intenzitou se nacházelo na území obvodů ORP hraničící s hlavním městem (nejvíce obec Zlonín – 47). Intenzita bytové výstavby ve středočeském městě Králův Dvůr (12,3 ‰) byla nejen v rámci kraje, ale taktéž mezi stejnou skupinou měst v ČR, nejvyšší. Druhou, třetí a čtvrtou nejvyšší intenzitu v ČR zaznamenaly taktéž středočeská města, konkrétně Mníšek pod Brdy (10,3 ‰), Jesenice v okrese Praha-západ (9,2 ‰) a Milovice (6,8 ‰). Nejnižší intenzity bytové výstavby mezi středočeskými městy zaznamenaly Neratovice a Příbram (obě 0,7 ‰).

V návaznosti na zahájenou bytovou výstavbu počet vydaných stavebních povolení třetím rokem pozvolna roste.

V návaznosti na ožívající bytovou výstavbu začaly stavební úřady Středočeského kraje vydávat třetím rokem po sobě více stavebních povolení. Nárůsty byly ovšem pozvolné, poslední v roce 2017 dosáhl 1,3 % a v porovnání se stavem v roce 2014 se počet povolení zvýšil celkově o 8,5 %. Meziroční nárůst počtu vydaných povolení zaznamenalo v roce 2017 sedm okresů kraje (nejvíce Mladá Boleslav – 12,4 %), u pěti okresů se počet meziročně snížil (nejvíce Mělník – 7,7 %).

Ceny nemovitostí

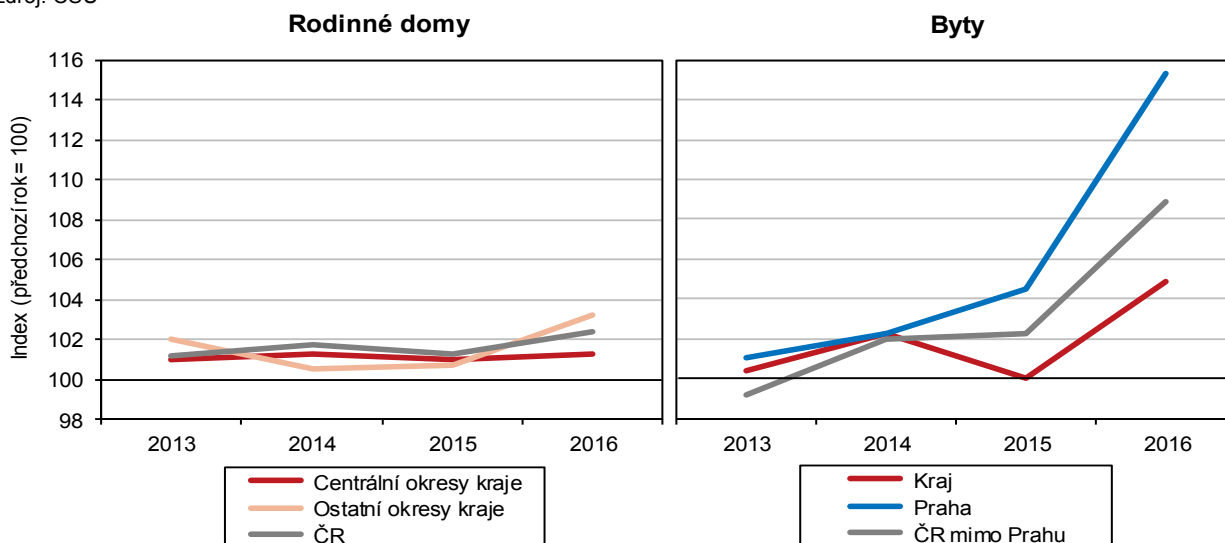
Ceny nemovitostí patří k nejvyšším v ČR.

Rozsah průměrných kupních cen rodinných domů mezi periferní a centrální oblastí kraje je od 2–6 tisíc Kč za m³.

Trh s nemovitostmi ve Středočeském kraji, zejména v jeho centrální části (okresy Praha-východ a Praha-západ), patří díky své poloze a vzhledem ke stále vysoké intenzitě bytové výstavby a silné poptávce mezi velmi lukrativní regiony. Tomu odpovídá i cenová hladina prodávaných nemovitostí pohybující se nad republikovým průměrem a patřící k nejvyšším v ČR. V období let 2014–2016 (naposledy zveřejněný tříletý průměr) se průměrná kupní cena rodinných domů v kraji (3 540 Kč/m³) pohybovala přibližně na 143 % republikového průměru (2 482 Kč/m³). V centrální oblasti kraje v okresech Praha-východ a Praha-západ se kupní ceny rodinných domů pohybovaly těsně pod hranicí 6 000 Kč/m³. Nejlevněji v kraji se rodinné domy prodávaly v okresech Kutná Hora a Rakovník, kde průměrné kupní ceny těsně přesáhly hranici 2 tisíc Kč/m³. Průměrná cena bytů v kraji dosahovala ve sledovaném období 21 652 Kč/m², což odpovídalo 110 % celorepublikového průměru (19 750 Kč/m²). V centrální oblasti se kupní ceny pohybovaly nejvýše v okrese Praha-západ (31 063 Kč/m²) a v rámci republiky se po Praze a Brně jednalo o třetí nejvyšší hodnoty. Nad cenovou hladinou průměru Středočeského kraje se mimo okresů Praha-západ a Praha-východ (27 661) dostaly také okresy Mladá Boleslav (24 053), Beroun (22 894) a Kladno (22 294). Nejlevněji se prodávaly byty v okresech Kutná Hora a Příbram, a to v průměru pod hranicí 15 tis. Kč/m².

Graf 57 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za rok 2016 jsou předběžné

Ceny bytů v kraji se zvyšují, oproti republice a Praze byl růst v roce 2016 nižší.

Průměrné roční indexy cen rodinných domů v letech 2013–2016 se ve srovnání s cenovou hladinou předchozího roku (=100) meziročně zvyšovaly; v kraji mimo centrální oblast se jednalo v letech 2014 a 2015 o růst minimální (100,5 resp. 100,7), cenový index se zvýšil výrazněji až v roce 2016 (103,2). U centrální oblasti kraje reprezentované okresy Praha-východ a Praha-západ byl meziroční nárůst cenového indexu ve sledovaném období kontinuální v rozmezí 101,0–101,3. Podle zveřejněného odhadu nastal v roce 2017 v centrální oblasti výrazný meziroční nárůst (105,1). Ceny bytů v celém kraji se v letech 2013–2014 mírně zvyšovaly, v roce 2015 zůstaly na hodnotě předchozího roku. K vzestupu meziročního cenového indexu došlo v roce 2016 (104,9), ten byl ovšem nižší než u ostatních krajů (108,9) či u hlavního města (111,0).

Cestovní ruch

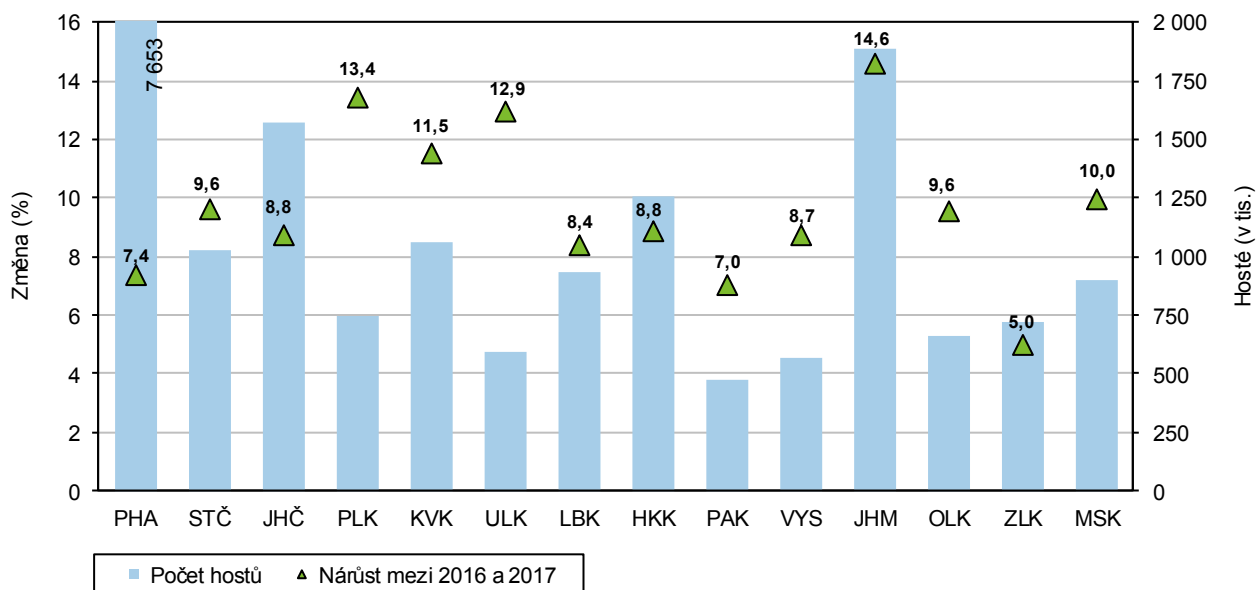
Návštěvnost ubytovacích zařízení roste třetím rokem.

Návštěvnost byla mezi kraji průměrná, intenzita návštěvnosti podprůměrná.

Během roku 2017 přijelo do 667 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 1,021 tis. návštěvníků a poprvé od roku 2012 tak byla překročena hranice miliontého návštěvníka. V porovnání s předchozím rokem se počet hostů zvýšil o 8,8 % a počet přenocování se zvýšil o 5,5 %. Růst návštěvnosti pokračoval v kraji již třetím rokem a byl vyšší než v předchozím roce (3,5%). K meziročnímu nárůstu návštěvnosti došlo v roce 2017 ve všech regionech ČR, růst Středočeského kraje byl shodný s celorepublikovým průměrem. Počtem ubytovaných hostů patřil kraj k průměrným (5. nejvyšší) a na celkovém počtu ubytovaných hostů v České republice se podílel 5,1 %. Nejvíce turistů bylo ubytováno v hl. m. Praze (podíl na ČR 38,3 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (2,3 %). Intenzita cestovního ruchu byla ovšem vzhledem k velikosti a lidnatosti středočeského regionu oproti ostatním krajům velmi nízká; na tisíc obyvatel kraje připadalo 759 ubytovaných hostů, v celé ČR to bylo 1 889. Nižší intenzity dosahovaly jen Ústecký (722) a Moravskoslezský kraj (743), naopak nejvíce ubytovaných hostů v přepočtu na obyvatele zaznamenala Praha (5 948).

Graf 58 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Oproti roku 2016 vzrostla návštěvnost v roce 2017 ve všech měsících.

Meziroční nárůst návštěvnosti (počtu hostů i přenocování) v kraji byl zaznamenán ve všech měsících roku 2017. Nejvýrazněji tomu bylo na jaře ve 2. čtvrtletí roku, kdy se ubytovalo téměř dvě pětiny více osob, než tomu bylo ve stejném období

předchozího roku. Nejvíce hostů se ubytovalo v letních měsících v červenci (151,5 tis.) a v srpnu (142,7 tis.), stotisícovou hranici počtu ubytovaných překonaly také statistiky z června (112,4 tis.) a září (105,4 tis.) Nejméně hostů přijelo v měsících na začátku roku, a to v lednu (41,9 tis.) a únoru (44,8 tis.).

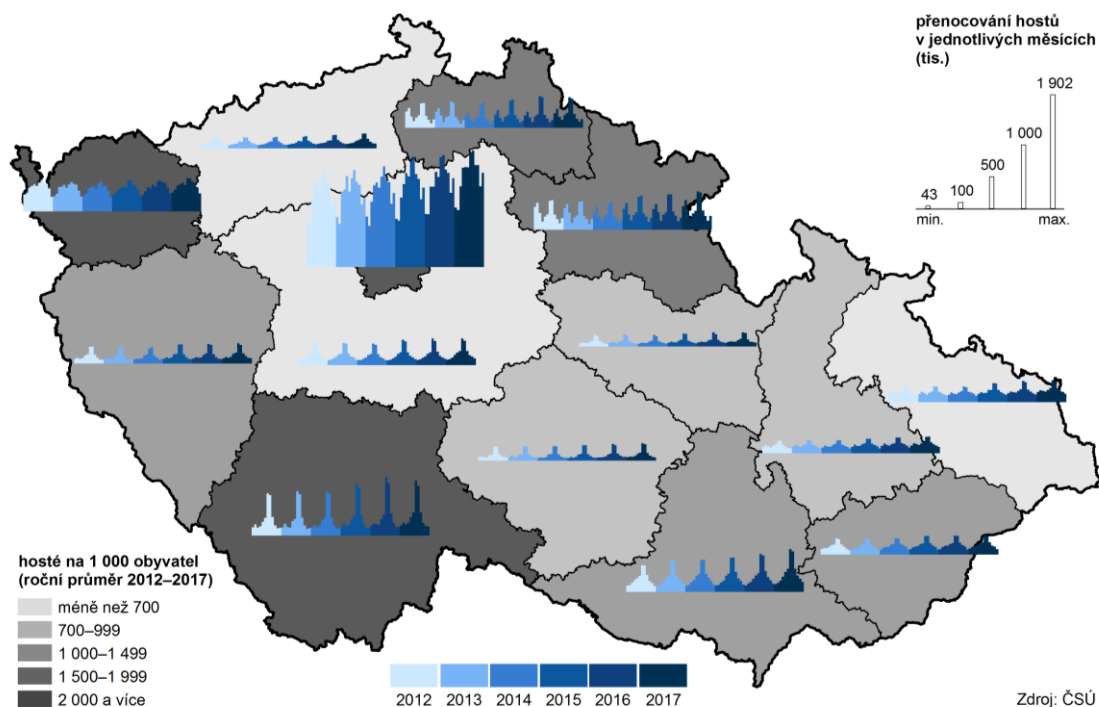
Délka pobytu se mírně snížila a je nižší než průměr ČR.

Průměrná délka pobytu jednoho hosta představovala ve Středočeském kraji 2,37 nocí, což byla z celorepublikového pohledu podprůměrná hodnota (2,66). Nižší průměrná délka pobytu byla zaznamenána v hlavním městě Praze (2,36) a nejnižší hodnotu dlouhodobě vykazuje Jihomoravský kraj (2,00). Nejdelší pobyty trávili návštěvníci tradičně v Karlovarském kraji (4,97). Nejdelší pobyty ve Středočeském kraji podle měsíců byly v průběhu roku zaznamenány v červenci (2,90), naopak nejkratší dobu trávili hosté v ubytování v předchozím měsíci – červnu (2,07).

Zvýšil se počet tuzemských i zahraničních hostů.

Mezi častěji ubytované hosty kraje patří dlouhodobě tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti (76,2 %), kterých se ubytovalo o 51,5 tis. (7,1 %) více než v roce 2016. Hostů přijíždějících ze zahraničí, tzv. nerezidentů, přijelo do kraje o 30,8 tis. více, což představovalo 14,5% meziroční nárůst, což byl v porovnání s tuzemskými hosty dvojnásobný nárůst.

Kartogram 18 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 a 2017

Čtvrtinu zahraniční klientely tvořili Němci.

Největší skupinu hostů ze zahraničí (podle státního občanství) tvořili tradičně občané Německa (podíl 25,1 % ze všech zahraničních hostů), následovali hosté ze Slovenska (12,3 %), Číny (7,1 %), Polska (7 %) a Rakouska (6,5 %). Z deseti zemí, jejichž občané nejčastěji navštívili Středočeský kraj, vzrostl meziročně počet hostů u devíti zemí, především u Číny (o 177,3 %), jejich obyvatelé se v žebříčku návštěvnosti kraje posunuli ze sedmého na třetí místo před Polsko, Rakousko a Jižní Koreu. Pokles mezi roky 2016 a 2017 nastal u ubytovaných hostů ze sousedního Rakouska (o 4,4 %).

Díky vysokému nárůstu příjíždějících se ze sedmého na třetí místo v žebříčku návštěvnosti nerezidentů podle zemí posunuli Číňané.

Delší pobyty uskutečňují tuzemští než zahraniční hosté.

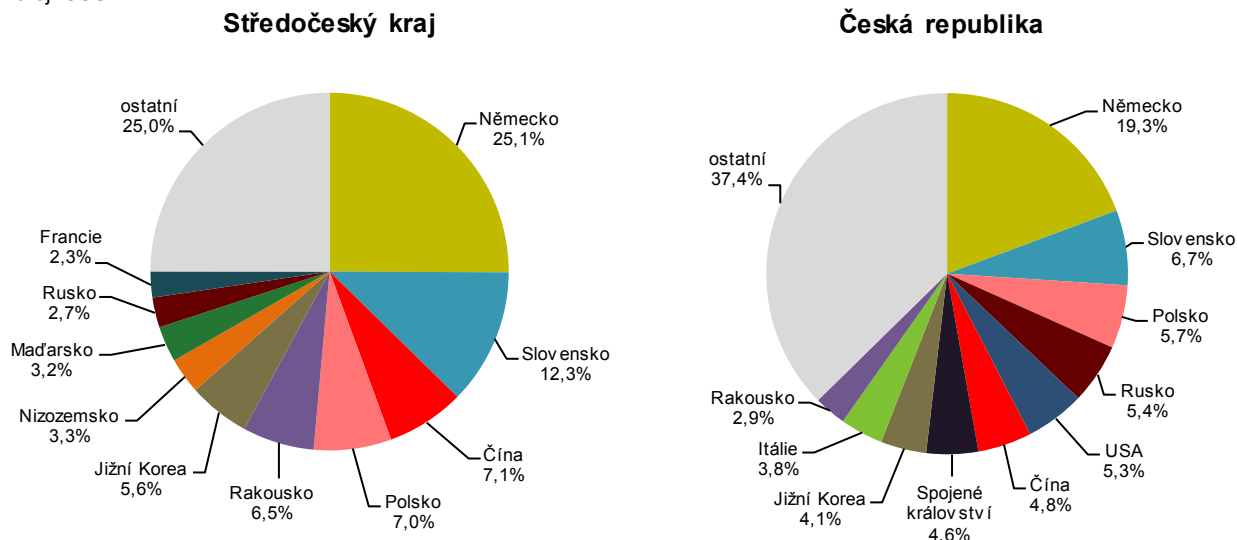
Čeští turisté tráví v ubytovacích zařízeních o něco delší dobu pobytu, než bylo tomu u cizinců, kteří středočeský region využívají spíše ke krátkodobým návštěvám s pobytem jinde, nejčastěji v hlavním městě. Tomu odpovídá v posledních letech

Z cizinců uskutečňují dlouhodobě nejdelsí pobyty Izraelci a Rusové, nejkratší Jihokorejci, Litevci a Číňané.

i rychlejší pokles průměrné délky pobytu u nerezidentů; u rezidentů mezi rokem 2012 a 2017. Z hostů přijíždějících ze zahraničí setrvávají v kraji nejdéle Izraelci (průměrně 5,70 nocí za období 2012–2017) a Rusové (4,71), naopak nejkratší dobu pobytu uskutečňovali dlouhodobě hosté z Jižní Koreje (1,12), Litvy (1,47) a Číny (1,67).

Graf 59 Struktura zahraničních návštěvníků HUZ podle zemí v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita z více než třetiny, přesto se dlouhodobě zvyšuje.

Využitím kapacity ubytovacích zařízení patřil středočeský region mezi kraje dlouhodobě k těm s nižšími výsledky, přesto se již čtvrtým rokem podíl čistého využití lůžek a pokojů zvyšuje. Zatímco za rok 2012 hosté obsadili čtvrtinu ubytovací kapacity (25% čisté využití lůžek a 27% využití pokojů), v roce 2017 byla využitelnost již více než třetinová (35 resp. 37 %). Využitelnost kapacity ubytovacích zařízení v České republice, která byla v roce 2017 okolo 50 %, dosti zvyšují dva kraje – Praha a Karlovarský kraj. U ostatních krajů byla pod celorepublikovým průměrem, nejméně pak v Kraji Vysočina s 30 %. Využitelnost kapacity HUZ byla v kraji nejnižší v návštěvnický slabém období, tj. na počátku roku (v lednu 21 resp. 23 %) a postupně směrem do atraktivnějších letních měsíců se zvyšovala až na téměř na polovinu kapacity (v srpnu 49 % resp. 46 %). Od podzimních měsíců směrem ke konci roku se procento využitelnosti postupně snižovalo (v prosinci 26 % resp. 28 %). Téměř ve všech měsících roku 2017 vzrostla meziročně využitelnost ubytovacího zařízení, výjimkou byl pouze březen.

Návštěvnost lázeňských ubytovacích zařízení mírně klesla, zůstává však na dlouhodobém průměru.

Návštěvnost lázeňských ubytovacích zařízení v kraji (26,7 tis. hostů za rok 2017) mírně klesla o 2,3 % ve srovnání s předchozím rokem, nicméně počet ubytovaných se nadále pohybuje těsně nad průměrem let 2012–2017 (26,4 tis.). Meziroční pokles v počtu přenocování lázeňských hostů byl o něco vyšší – 4,1 %, čímž se lehce snížila průměrná doba pobytu lázeňského hosta z 8,6 na 8,4 nocí. V lázeňských komplexech převažovali mezi ubytovanými hosty výrazně tuzemští návštěvníci (89,3 %), přičemž v celé ČR byla převaha rezidentů méně výrazná (54,1 %). Na tom se výraznou měrou podílel především lázeňsky nejnavštěvovanější region v ČR – Karlovarský kraj, kde převažovala zahraniční klientela (71,9 %). Na celkové návštěvnosti lázeňských HUZ ČR se Karlovarský kraj podílí z 60,3 % a Středočeský z 3,2 %.

Většinu klientely středočeských lázní tvořili Češi, cizinci pouze desetinu.

4. Životní prostředí

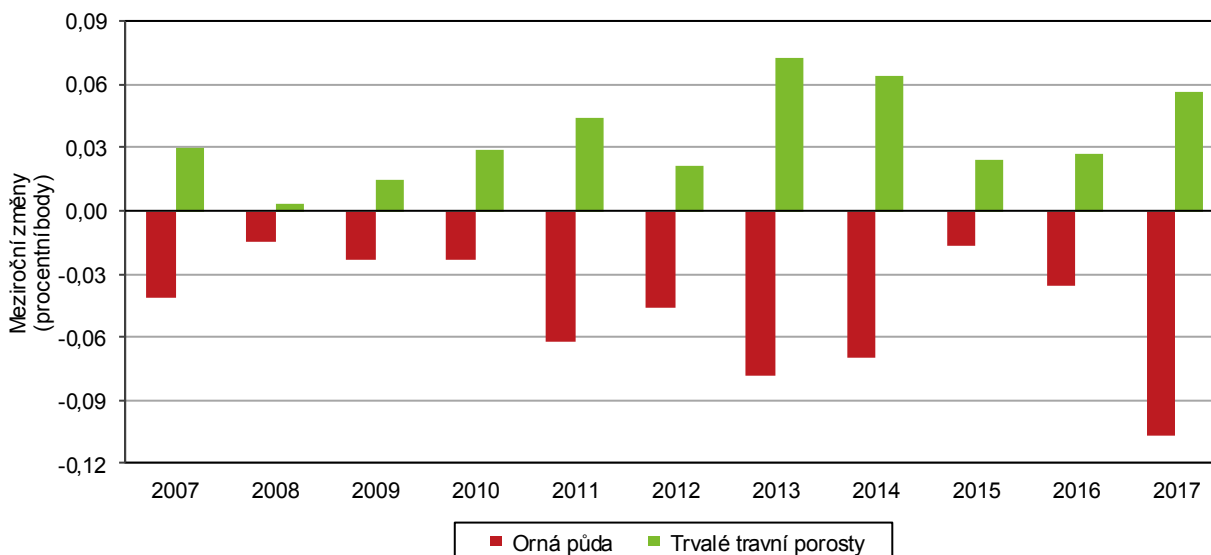
Půdní fond, chráněná území

Podíl orné půdy na celkové rozloze byl mezi kraji nejvyšší.

Téměř polovina území Středočeského kraje je využívána jako orná půda. Na konci roku 2017 se orná půda podílela na celkové rozloze kraje 49,8 %, což byl nejvyšší podíl mezi všemi kraji, republikový průměr činil 37,5 %. Od konce 90. let však docházelo k pozvolnému zmenšování orné plochy, pod padesátiprocentní hranici poklesl podíl orné půdy poprvé v roce 2011 a od té doby se drží těsně pod touto hranicí. Za posledních deset let došlo ke snížení orné plochy o 8,6 tis. hektarů, což představovalo pokles o 1,6 %. Zatímco podíl orné půdy zaznamenával posledních deset let každoroční pokles, rostl naopak podíl trvalých travních porostů. Za posledních deset let se rozloha ploch trvalých travních porostů zvýšila o 2,3 %. Ve Středočeském kraji vzrostla také rozloha zastavěných ploch (o 2,5 %) a zahrad (o 3,8 %)

Graf 60 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě ve Středočeském kraji

Pramen: ČÚZK

V důsledku poklesu ploch orné půdy klesl kraj na druhé místo v procentu zornění.

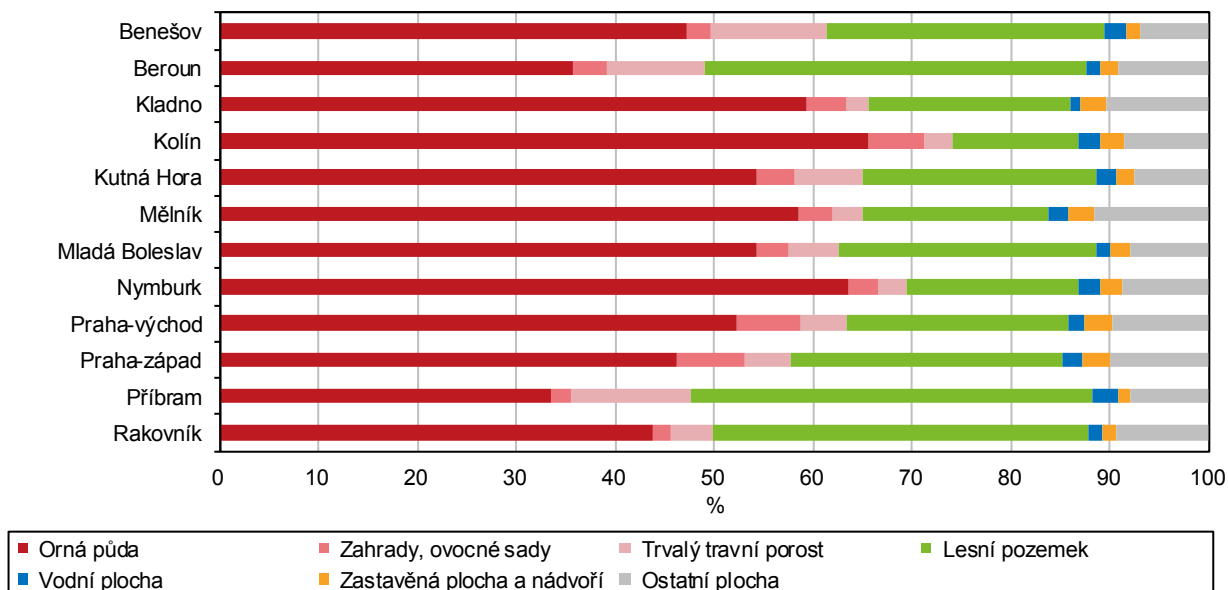
V dlouhodobější časové řadě se nepatrně snižovalo i procento zornění (tj. podíl orné půdy na zemědělské půdě); v roce 2017 dokonce poprvé klesl Středočeský kraj s hodnotou 82,6 % z dosavadního prvního na druhé místo za kraj Jihomoravský, průměr za republiku činil 70,4 %. Nejvyššího procenta zornění v kraji dosahoval okres Nymburk (91,8 %), nejnižšího okres Příbram (70,4 %).

Nejvyšší podíl ploch orné půdy vykázalo Kolínsko a Nymbursko, lesy byly nejvíce zastoupeny na Příbramsku a Berounsku.

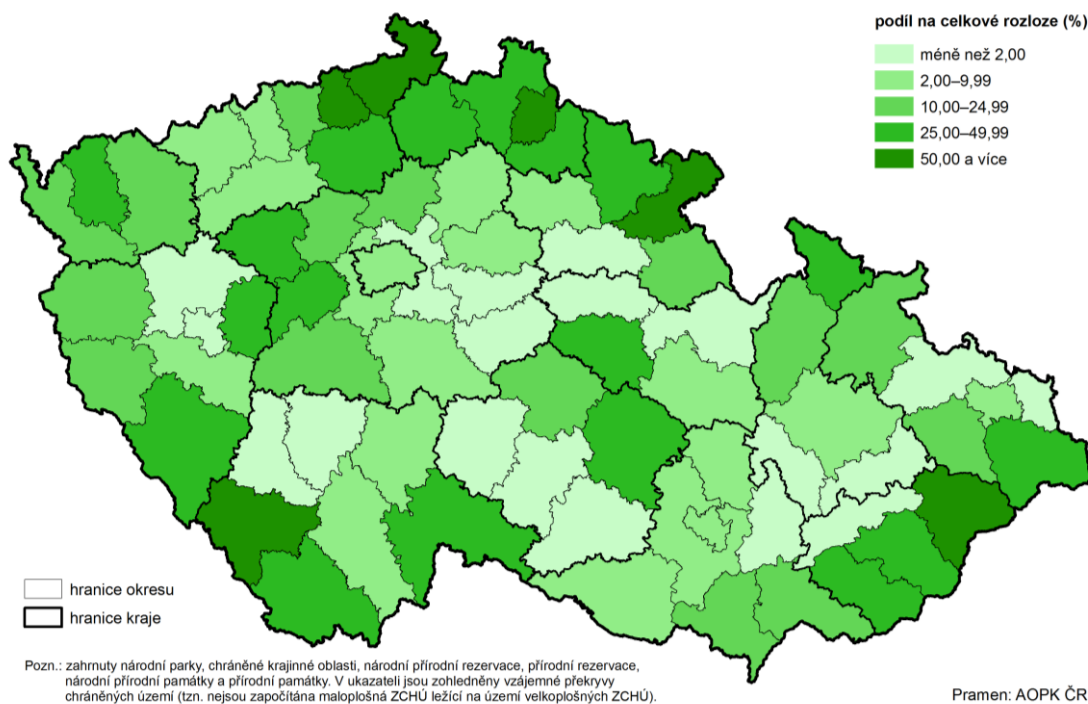
Orná půda zabírala největší podíl na celkové rozloze u deseti okresů kraje. Nejvíce to ke konci roku 2017 bylo v okresech Kolín a Nymburk (65,7 resp. 63,7 %), nejméně v okrese Příbram (33,5 %). Dva okresy v rámci kraje vykázaly větší podíl lesních pozemků než orné půdy – Příbram a Beroun (40,5 resp. 38,7 %). Nejnižší podíl lesních pozemků byl zaznamenán naopak v okrese Kolín (12,7 %). Krajský průměr činil 27,4 %. Podíl trvalých travních porostů byl nejvyšší v okrese Příbram (12,1 %), což byla zhruba dvojnásobná hodnota proti průměru kraje (6,6 %). Nejvyšší podíl vodních ploch vykázal rovněž okres Příbram. Nejvyššími podíly zastavěných ploch, zahrad a ovocných sadů vynikaly okresy v zázemí Prahy – Praha-východ a Praha-západ.

Graf 61 Struktura půdy v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2017

Pramen: ČÚZK

Kartogram 19 Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2017

Pátý nejnižší podíl zvláště chráněných území na rozloze kraje.

Na území Středočeského kraje vznikla s účinností k 1. lednu 2016 z bývalého vojenského újezdu nová chráněná krajinná oblast Brdy, což mělo hlavní vliv na zvýšení celkové plochy zvláště chráněných území⁸. Výměra zvláště chráněných území v kraji činila ke konci roku 2017 celkem 118,6 tis. hektarů⁹. Podíl 11,5 % zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje byl v mezikrajském žebříčku pátý nejnižší. Nejnižší podíl mělo hlavní město Praha (5,7 %), nejvyšší Liberecký kraj

⁸ národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky

⁹ K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. V předchozím období se ve většině případů využívaly číselné údaje z vyhlášovacích dokumentace.

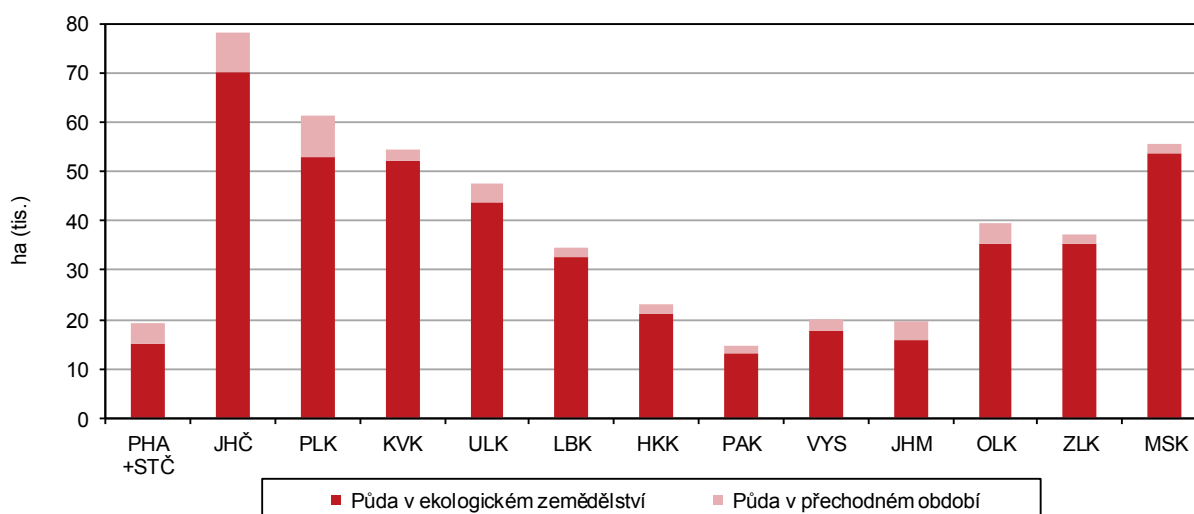
(36,7 %). Středočeským okresem s nejvyšším podílem chráněného území byl okres Beroun (47,6 %), nejnižší podíl vykázal okres Kutná Hora (0,6 %).

Zastoupení ekologického zemědělství bylo v kraji celorepublikově jedno z nejnižších.

V roce 2017 hospodařili ekologičtí zemědělci přibližně na 15 tisíci hektarech kraje, další 4 tisíce hektarů byla půda v přechodném období. I když se v kraji rozloha půdy ekologického zemědělství v dlouhodobém pohledu zvyšovala, byl podíl plochy, na které se ekologicky hospodařilo, vůči celkové rozloze kraje ve Středočeském kraji (kromě Prahy) jednoznačně nejnižší – 1,4 %. Průměrně se v České republice ekologicky hospodařilo na 5,8 % celkové rozlohy. Největší podíly ploch ekologického zemědělství vykázaly kraje Karlovarský a Liberecký (15,8 % resp. 10,3 %). Ačkoli je Středočeský kraj největším krajem republiky, jeho podíl na celorepublikové ploše půdy ekologického zemědělství byl s podílem 3,3 % po Praze a Pardubickém kraji třetí nejnižší.

Graf 62 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2017

Pramen: Ministerstvo zemědělství

Vodovody a kanalizace

Druhý nejnižší podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů mezi kraji.

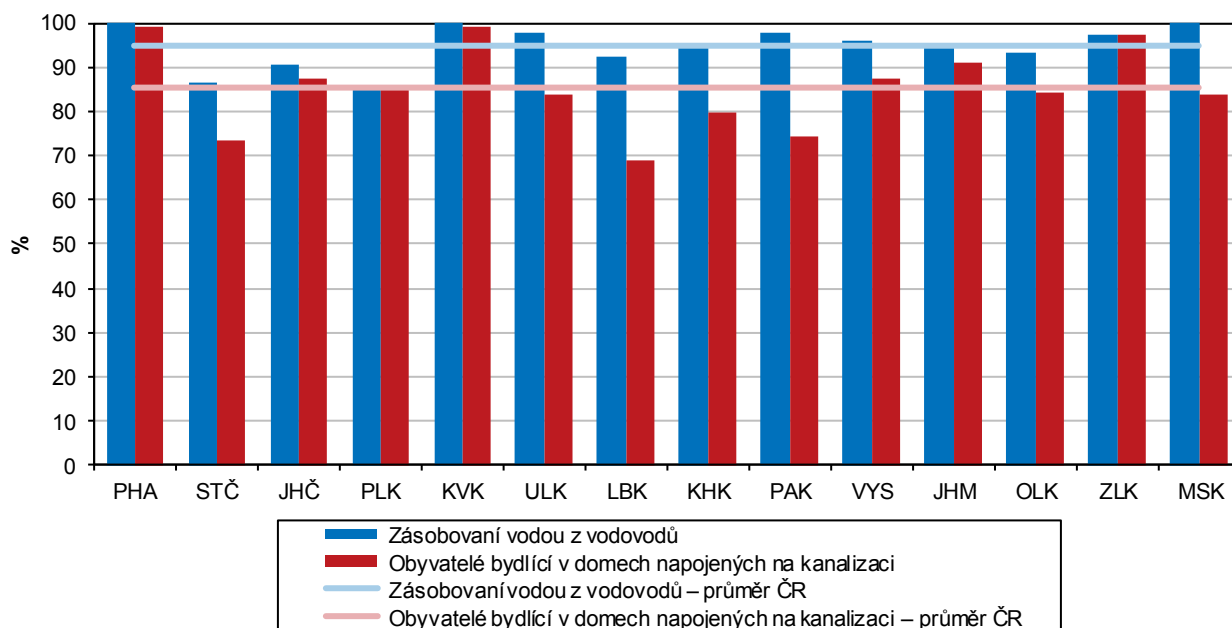
Podle výsledků šetření o vodovodech a kanalizacích bylo ve Středočeském kraji v roce 2017 zásobeno vodou z veřejných vodovodů 86,4 % obyvatel kraje. I když se v pětiletém období toto procento zvýšilo (o 2,6 p. b.), dosahoval kraj v zásobení obyvatel veřejnou vodou druhého nejnižšího procenta mezi kraji (po Plzeňském s 85 %) a o téměř 8,3 p. b. nižšího než průměr ČR (94,7 %).

Výše vodného byla čtvrtá nejvyšší mezi kraji.

Spotřeba pitné vody (objem fakturované vody) v posledních šesti letech kolísala. Voda fakturovaná domácnostem tvořila v celém období zhruba 70 % celkového množství vyfakturované pitné vody. Průměrná denní spotřeba pitné vody na jednoho obyvatele kraje (specifické množství vody fakturovaného domácnostem) činila 85,3 litrů, což bylo o 3,4 litry na den méně než celorepublikový průměr a mezi kraji šlo o sedmou nejnižší spotřebu. Dlouhodobě dochází ke snižování specifické spotřeby vody na obyvatele, v porovnání s obdobím před pěti lety (2012) se průměrná denní spotřeba Středočecha snížila o 3,3 litry a v porovnání s obdobím před deseti lety (2007) o 7,2 litrů. Cena služeb za objem a přívod pitné vody (vodné) byla ve Středočeském kraji v roce 2017 v průměrné výši 40,2 Kč za m³, což byla čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji. Cena vodného neustále rostla, během pětiletého období došlo k navýšení o 5 korun.

Graf 63 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

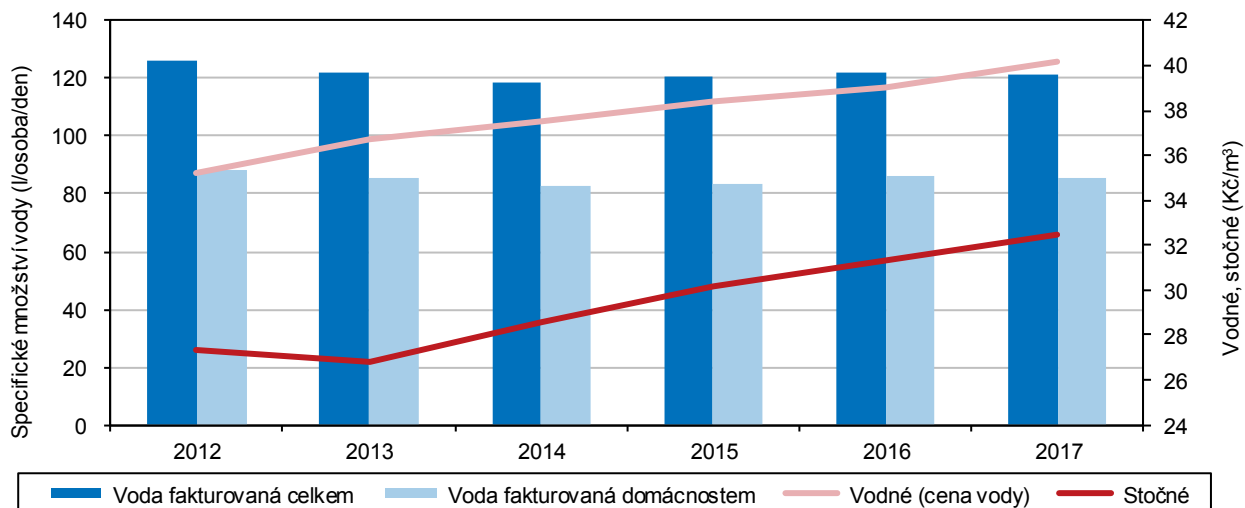

Druhý nejnižší podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci.

Středočeský kraj je typický svou sídelní rozdrobeností a vyšším podílem obyvatel žijících v malých, spíše venkovských, sídlech. Z toho vyplývá nejen republikově nižší podíl domovního napojení na veřejné vodovody, ale také velmi nízká napojenost domů na veřejnou kanalizační síť. Tu využívalo v roce 2017 celkem 73,4 % obyvatel kraje, což bylo o 12,2 procentních bodů méně než průměr ČR (85,5 %) a mezi kraji se jednalo o druhý nejnižší podíl (po Libereckém kraji 69 %). Nejvíce využívalo veřejnou kanalizaci obyvatelstvo Karlovarského kraje (99,3 %) a hlavního města Prahy (99,2 %).

Graf 64 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

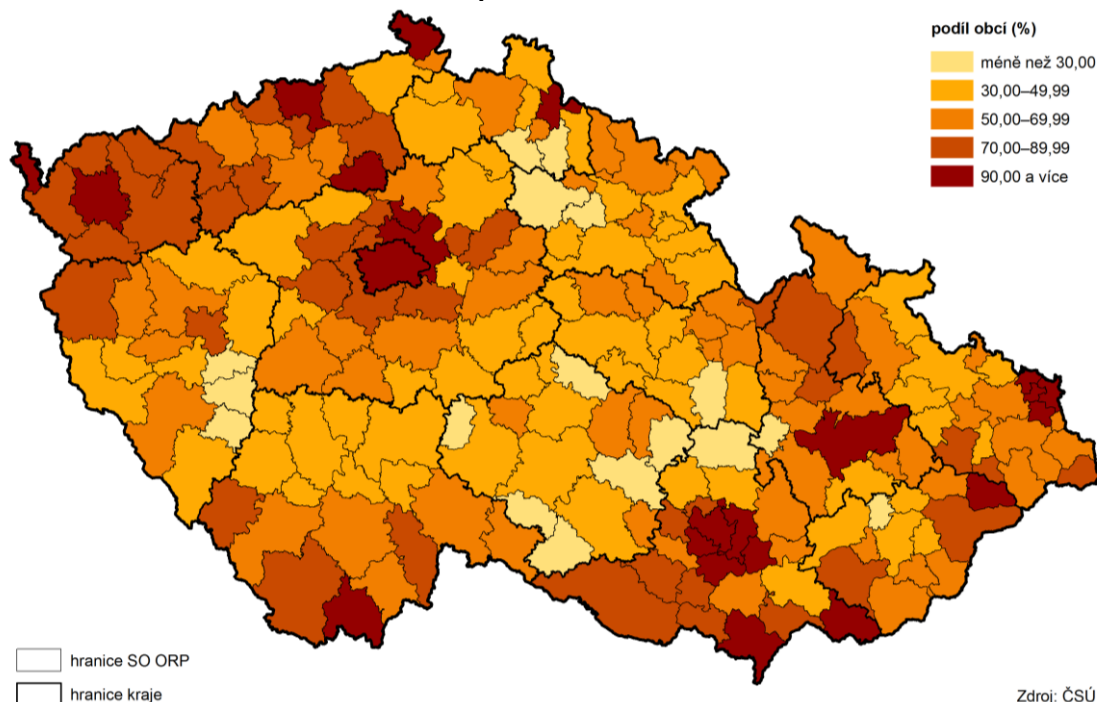
Kraj vykázal třetí nejvyšší procento čistěných odpadních vod.

V rámci kanalizační sítě dlouhodobě dochází také k budování a připojování nových čistíček odpadních vod (ČOV). Na území kraje bylo v roce 2017 těchto zařízení v provozu 500, od roku 2012 jich přibýlo 56 (13% nárůst). Kapacita středočeských čistíček byla mezi kraji nejnižší, průměrná kapacita jednoho zařízení představovala 685 m³ za den, přičemž celorepublikový průměr se pohyboval na více než

dvojnásobné hodnotě (1 499 m³/den). I přes nízký podíl obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci s přípojkou na ČOV na celkovém počtu obyvatel (73,3 %) platilo, že většina bytů napojených na kanalizaci měla zároveň připojení na ČOV (99,7 %).

Kartogram 20 Obce napojené na veřejnou kanalizaci s čistírnou odpadních vod ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2016

Kraj vykázal třetí nejvyšší procento čistěných odpadních vod.

V rámci kanalizační sítě dlouhodobě docházelo také k budování a připojování nových čističek odpadních vod (ČOV). Na území kraje bylo v roce 2017 těchto zařízení v provozu 500, od roku 2012 jich přibylo 56 (13% nárůst). Kapacita středočeských čističek byla mezi kraji nejnižší, průměrná kapacita jednoho zařízení představovala 685 m³ za den, přičemž celorepublikový průměr se pohyboval na více než dvojnásobné hodnotě (1 499 m³/den). I přes nízký podíl obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci s přípojkou na ČOV na celkovém počtu obyvatel (73,3 %) platilo, že většina bytů napojených na kanalizaci měla zároveň připojení na ČOV (99,7 %).

Nejvyšší procento čistěných odpadních vod bylo v oblastech v zázemí Prahy.

V rámci kraje platilo, že nejvyšší procento obcí napojených na veřejnou kanalizaci s čistírnou odpadních vod vykázaly oblasti v blízkosti Prahy a naopak nejméně byly na veřejnou kanalizaci s ČOV napojeny obce na periferií kraje.

Cena stočného odpovídala průměrné hodnotě za ČR.

Cena služeb s odváděním a čištěním odpadních vod (stočné) byla v kraji v roce 2017 v průměrné výši 32,5 Kč za m³. U ceny stočného došlo během pětiletého období k navýšení o 5,2 Kč. Cena stočného byla mezi kraji 7. nejnižší a zhruba odpovídala průměrné ceně v ČR, na rozdíl od vodného, které průměr za ČR vysoce převyšovalo.

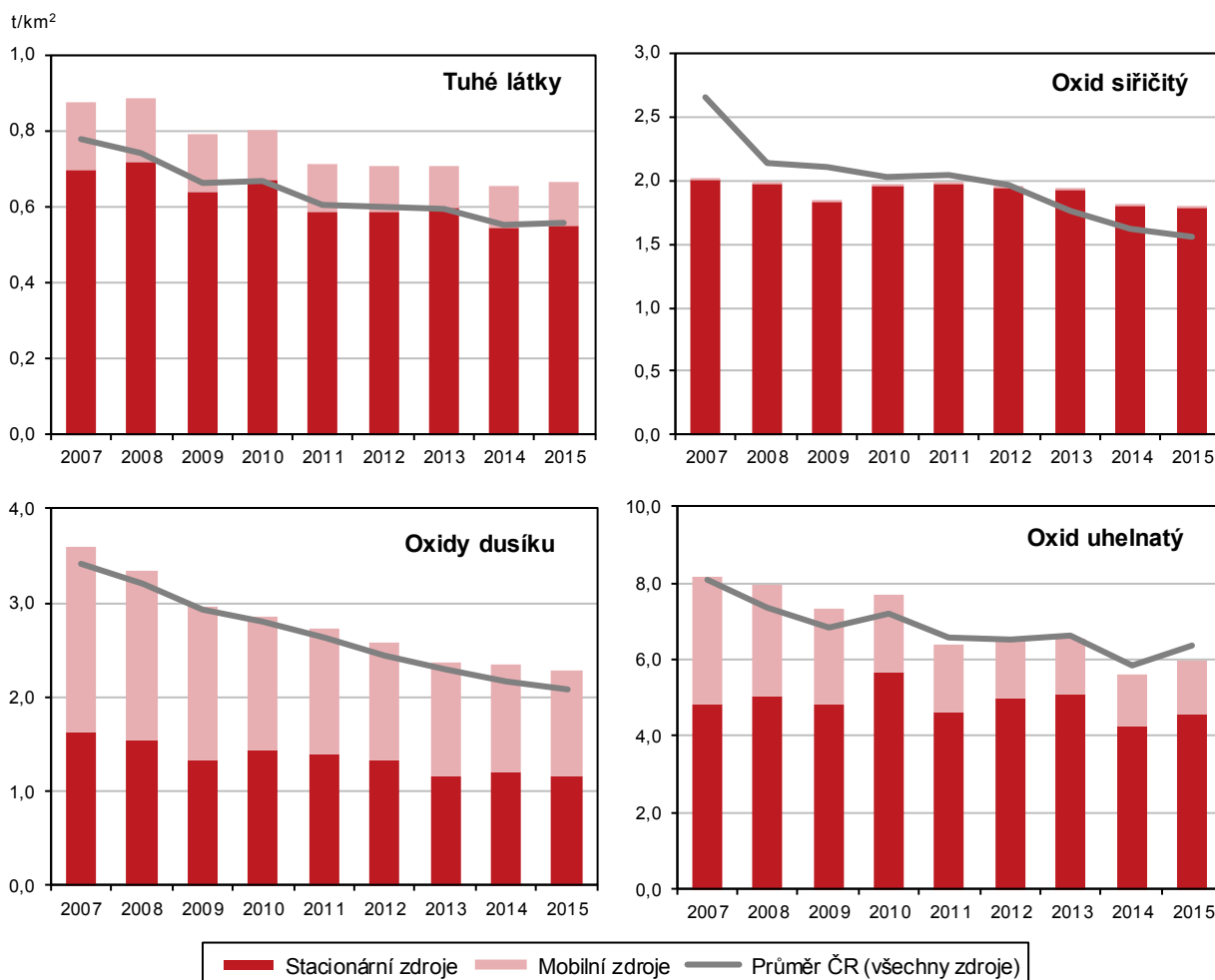
Emise (2015)

Emise se v kraji dlouhodobě snižovaly.

Podle emisní bilance Českého hydrometeorologického ústavu¹⁰ se produkce naměřených emisí hlavních znečišťujících látek podle Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší¹¹ (dále jen REZZO) v kraji z dlouhodobějšího pohledu snížily, i tak nadále zůstávaly v rámci republiky zpravidla mírně nad průměrem.

Graf 65 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění ve Středočeském kraji

Pramen: ČHMÚ

Emise oxidu uhelnatého byly jako jediné pod průměrem republiky.

Na objemu emisí oxidu uhelnatého (CO) vyprodukovaného v roce 2015 na území kraje se přibližně ze tří čtvrtin podílely stacionární zdroje (REZZO 1–3), přičemž z více než 90 % se jednalo o malé stacionární zdroje (REZZO 3) a zhruba zbývající čtvrtinu celkového množství vyprodukovaly mobilní zdroje (REZZO 4), zpravidla zastoupeny automobily. Na celorepublikové produkci oxidu uhelnatého ze všech zdrojů znečištění (REZZO 1–4) se kraj podílel ze 13,1 % jako druhý kraj nejvíce, maximum zaznamenal Moravskoslezský kraj (32 %). Z dlouhodobějšího pohledu se podíl severní Moravy spíše zvyšoval (30,3 % v roce 2007), naopak podíl středních Čech se mírně snižoval (z 14,1 % v roce 2007). V kraji se zároveň dlouhodobě (kolísavě) snižoval samotný objem vyprodukovaného oxidu uhelnatého v přepočtu na plochu území (t/rok/km²), a to z hodnoty 8,18 v roce 2007 na 5,99 v roce 2015.

¹⁰ poslední dostupné údaje byly k dispozici za rok 2015. Od roku 2013 jsou údaje emisní bilance prezentovány v nové struktuře stacionárních zdrojů a předchozí výsledky přepočítány

¹¹ REZZO: 1 - velké stacionární zdroje znečišťování, 2 - střední stacionární zdroje znečišťování, 3 - malé stacionární zdroje znečišťování, 4 - mobilní zdroje znečišťování

Měrné emise oxidu uhelnatého byly jediný druh emisí, které vykázaly nižší hodnotu než celorepublikový průměr (6,38). Trvalý výrazný pokles naměřených emisí CO v průběhu posledních osmi let byl zaznamenán u mobilních zdrojů (REZZO 4), jednalo se o pokles na méně než polovinu mezi lety 2007–2015.

Emise oxidu siřičitého se v kraji pohybovaly nad republikovým průměrem a jejich pokles byl mezi kraji druhý nejnižší.

U produkce emisí oxidu siřičitého (SO₂) docházelo v kraji od roku 2012 k mírnému snižování; v porovnání s rokem 2007 byl v roce 2015 zaznamenán stav škodlivin (REZZO 1–4) o 11,6 % nižší. Jednalo se ovšem o druhý nejnižší pokles ze všech krajů (41 % v celé ČR). Dosažené měrné emise na území kraje se v roce 2015 (1,79 t/rok/km²) pohybovaly nad celorepublikovým průměrem (1,56) a mezi kraji se jednalo o pátou nejvyšší hodnotu. Na celorepublikovém objemu emisí oxidu siřičitého se Středočeský kraj podílel 16 %, což byla po Ústeckém kraji (27,1 %) druhá nejvyšší hodnota. Na vzniku emisí oxidu siřičitého měly v kraji nejvyšší podíl velké stacionární zdroje (REZZO 1 – přibližně 80 %).

Emise oxidů dusíku plynule klesaly, zůstaly ale nad průměrem ČR.

Trvalý meziroční pokles naměřených emisí byl od roku 2008 zaznamenán na území kraje u oxidů dusíku (NO_x); ve srovnání s rokem 2007 se stav škodlivin snížil přibližně o 36,4 %, což bylo na podobné úrovni jako v celé ČR. Naměřená hodnota na území kraje byla v posledním sledovaném roce 2015 (2,29 t/rok/km²) v porovnání s celorepublikovou bilancí (2,08) nadprůměrná a mezi kraji pátá nejvyšší. Na znečištění ovzduší NO_x se nejvíce a zhruba stejnou měrou podílely mobilní zdroje a velké stacionární zdroje (REZZO 4 a 1) – celkem z 95 %. Na celorepublikovém objemu emisí oxidů dusíku se Středočeský kraj podílel 15,3 %, což byla po Ústeckém kraji (19,2 %) druhá nejvyšší hodnota.

Středočeský kraj vykázal nejvyšší podíl na celorepublikovém objemu emisí tuhých látek mezi kraji.

Dlouhodobý pokles naměřených hodnot emisí byl zaznamenán v případě tuhých látek, ve srovnání s rokem 2007 došlo k poklesu o 24,2 %, což byl ale nižší pokles než v celé ČR (o 28,4 %). Naměřená hodnota 0,66 t/rok/km² zůstala nad průměrem republiky (0,56) a byla čtvrtá nejvyšší mezi kraji. Na znečištění ovzduší tuhými látkami se nejvíce (dvěma třetinami) podílely malé stacionární zdroje (REZZO 3). Na celorepublikovém objemu emisí tuhých látek měl Středočeský kraj nejvyšší podíl mezi všemi kraji (16,6 %).

Nejvíce emisí bylo koncentrováno do okresu Mělník.

Nejvyšší množství měrných emisí znečišťujících látek stacionárními zdroji (REZZO 1–3) je na území kraje dlouhodobě zjišťováno v okrese Mělník. Především se jednalo o naměřené oxidy dusíku a síry, na kterých se z velké části podílí komplexy elektráren na území okresu. Naměřené hodnoty oxidů dusíku byly v okrese Mělník více než 9krát vyšší než průměrné krajské hodnoty, v případě oxidu siřičitého byly vyšší více než 7krát. Zatímco u oxidů dusíku se v posledních letech daří množství emisí v okrese Mělník snižovat (za posledních osm let zhruba o třetinu), v případě oxidu siřičitého zůstal objem emisí na stejné úrovni.

Odpady (2016)

Produkce podnikového odpadu kolísala.

Středočeské podniky vyprodukovaly během posledního šetřeného roku 2016 celkem 1,82 mil. tun odpadu, což bylo o 3 % méně než v roce 2015 a jednalo se o druhý meziroční pokles od roku 2012. První pokles proběhl mezi lety 2013 a 2014, v roce 2015 ale došlo opět k nárůstu (o 6,6 %). Na jednoho obyvatele kraje připadala průměrná produkce 1 364 kg podnikového odpadu za rok, což bylo o 700 kg méně, než vycházelo na obyvatele celé ČR a šestá nejnižší hodnota mezi kraji. Nejméně podnikového odpadu připadalo na obyvatele Karlovarského kraje (592 kg), naopak nejvíce vyprodukovaly podniky v hl. m. Praze (4 675 kg).

Téměř třetinu podnikového odpadu vyprodukoval zpracovatelský průmysl, množství průmyslového odpadu rostlo.

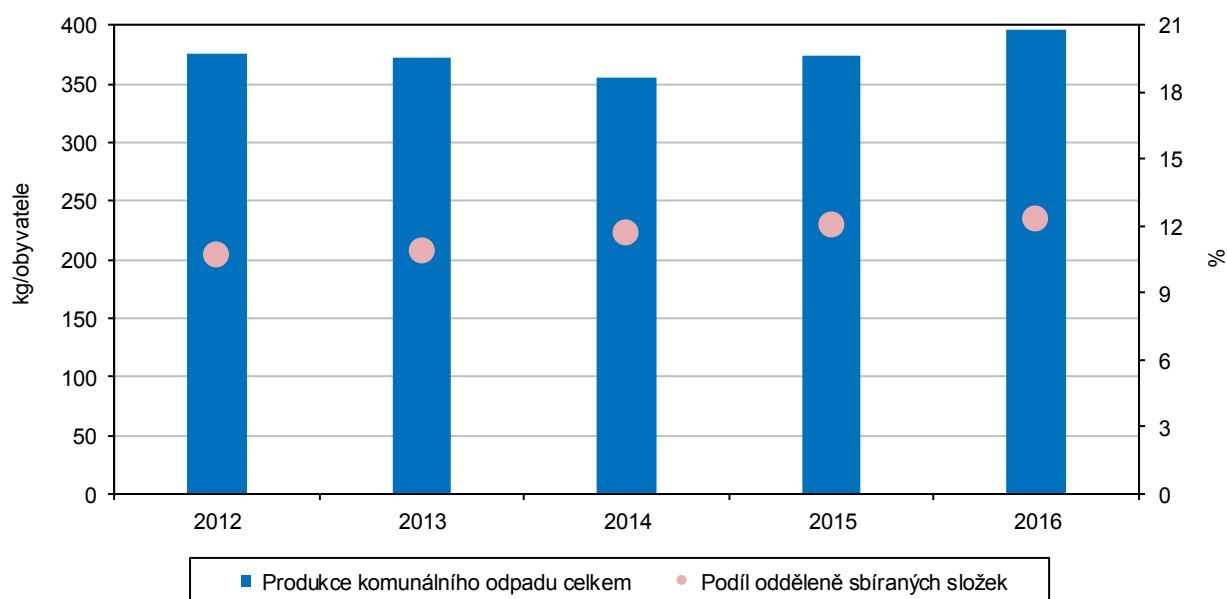
Z celkového objemu podnikového odpadu v roce 2016 bylo 31,7 % (577,2 tis. tun) vyprodukováno ve zpracovatelském průmyslu, přičemž od roku 2012 došlo k nárůstu tohoto podílu. Zatímco se celková produkce podnikového odpadu v kraji od roku 2012 snížila (o 4,3 %), množství odpadů vyprodukovaných v průmyslu naopak narostlo (o 9,6 %).

Klesla produkce odpadů ve stavebnictví a odvětvích spojených se zásobováním vodou a činnostmi souvisejícími s odpadními vodami, odpady a sanacemi.

Druhý nejvyšší podíl (24 %) na celkovém objemu podnikového odpadu vykázalo v kraji v roce 2016 odvětví stavebnictví – 437,3 tis.t. Na druhé místo se stavebnictví dostalo až v posledním roce. Do roku 2015 bylo druhé místo obsazeno odvětvími spojenými se zásobováním vodou a činnostmi souvisejícími s odpadními vodami, odpady a sanacemi. Podíl těchto odvětví v posledním roce výrazně poklesl a dostal se tak s hodnotou 21,1 % (383,1 tis. t) na třetí místo. Celková produkce odpadů klesla v těchto odvětvích o více než pětinu, v případě stavebnictví byl pokles pouze 5%.

Graf 66 Produkce komunálního odpadu ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Produkce komunálního odpadu rostla, na 1 obyvatele připadlo nejvyšší množství komunálního odpadu mezi kraji.

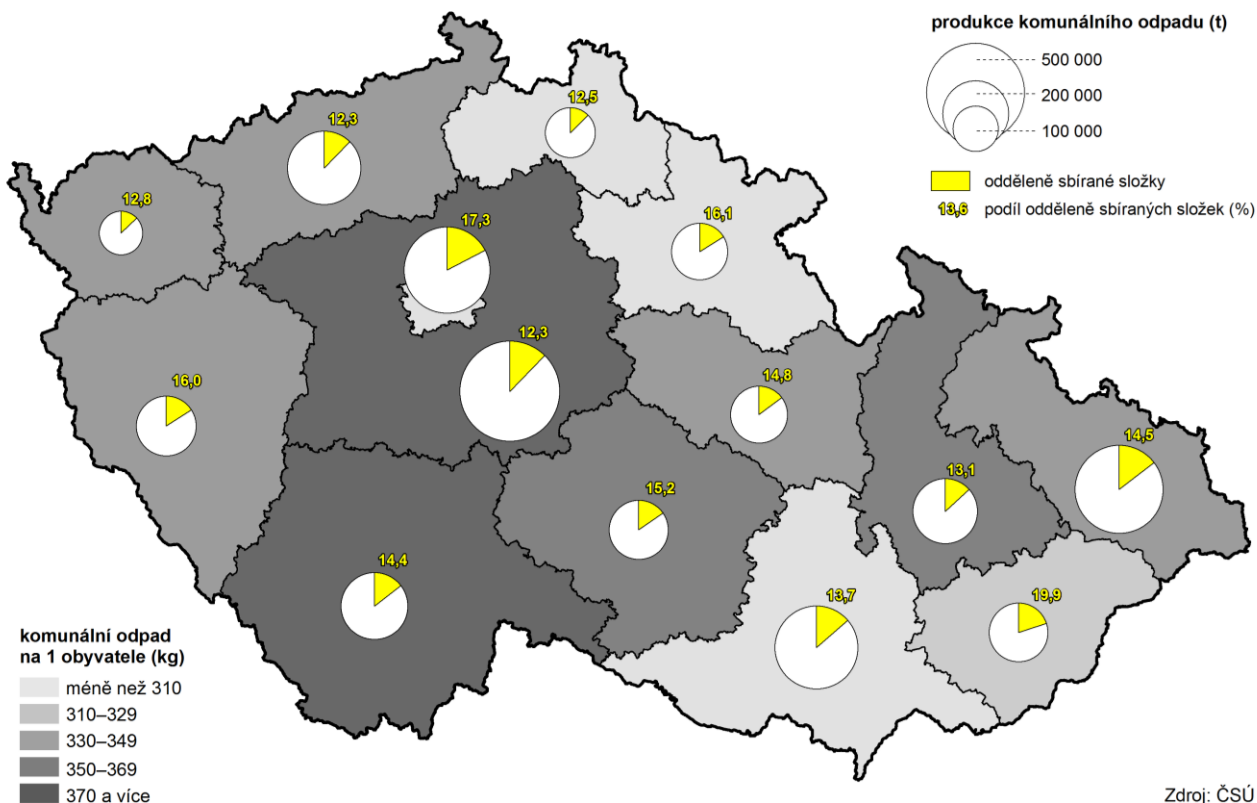
U středočeských domácností docházelo do roku 2011 k nárůstu produkovaného množství komunálního odpadu, mezi lety 2012–2014 produkce třikrát klesla a v letech 2015 a 2016 opět vzrostla. V roce 2016 se tak v kraji vyprodukovalo nejvyšší množství komunálního odpadu za posledních pět let. Středočeský kraj je dlouhodobě oblastí s nejvyšší roční produkcí komunálního odpadu na obyvatele (397 kg v roce 2016). Nejméně vyprodukovaného odpadu připadlo naopak na obyvatele Libereckého kraje (302 kg).

Podíl tříděného odpadu rostl, zůstal ale nejnižší mezi kraji.

Podíl tříděného odpadu ve Středočeském kraji během sledovaného období 2012–2016 rostl, nejvyšší hodnotu dosáhl v posledním sledovaném roce, kdy kraj vykázal 12,3 % odděleně sbíraných složek komunálního odpadu. I tak zůstal podíl ve srovnání s ostatními kraji nejnižší a o 2,2 procentního bodu pod celorepublikovým průměrem. Nejvyššího podílu tříděného odpadu dosahoval v roce 2016 Zlínský kraj, kde se vytřídila pětina komunálního odpadu. V roce 2016 připadalo na 1 obyvatele Středočeského kraje 48,9 kg tříděného odpadu, což byla hodnota pod průměrem republiky (49,1 kg) a šestá nejnižší mezi kraji.

Kartogram 21 Komunální odpad v krajích v roce 2016

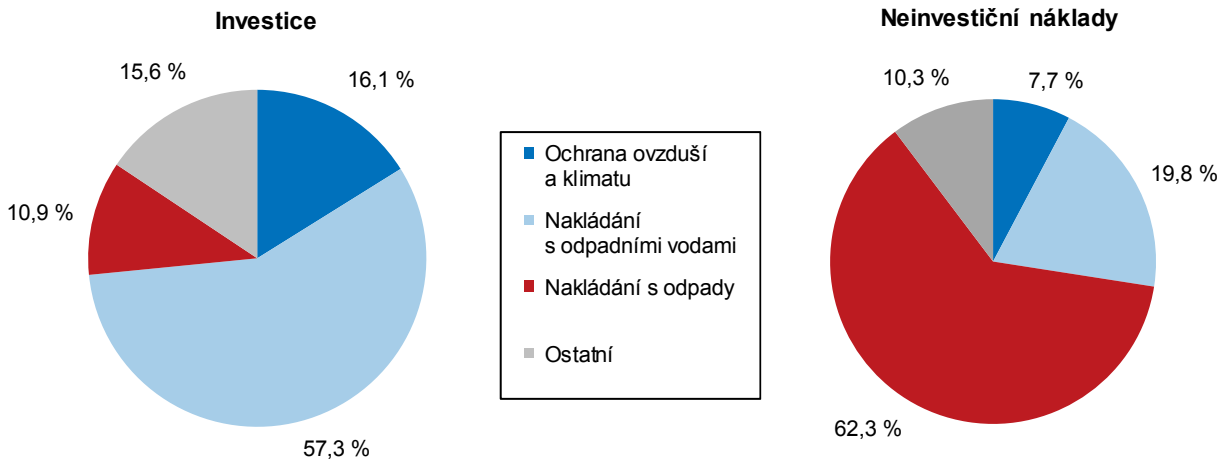
Výdaje na ochranu ŽP

Výdaje na ochranu životního prostředí byly v roce 2016 v kraji nejnižší za posledních pět let.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísaly. V roce 2016 dosáhly pořízené investice na ochranu a obnovu životního prostředí podle místa investice ve Středočeském kraji 1 926,3 mil. Kč, což byla o polovinu nižší hodnota než v předchozím roce a nejnižší hodnota za posledních pět let. Na jednoho obyvatele tak připadla částka 1 445 Kč, což byla ve srovnání s ostatními kraji pátá nejnižší hodnota nacházející se pod průměrem ČR (2 411 Kč). Kolísání objemu investic dokumentuje skutečnost, že v roce 2012 se naopak hodnota vynaložených investic na ochranu životního prostředí pohybovala nad republikovým průměrem a mezi kraji se jednalo o čtvrtou nejvyšší částku v přepočtu na obyvatele (2 786 Kč).

Graf 67 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu ve Středočeském kraji (průměr let 2012–2016)

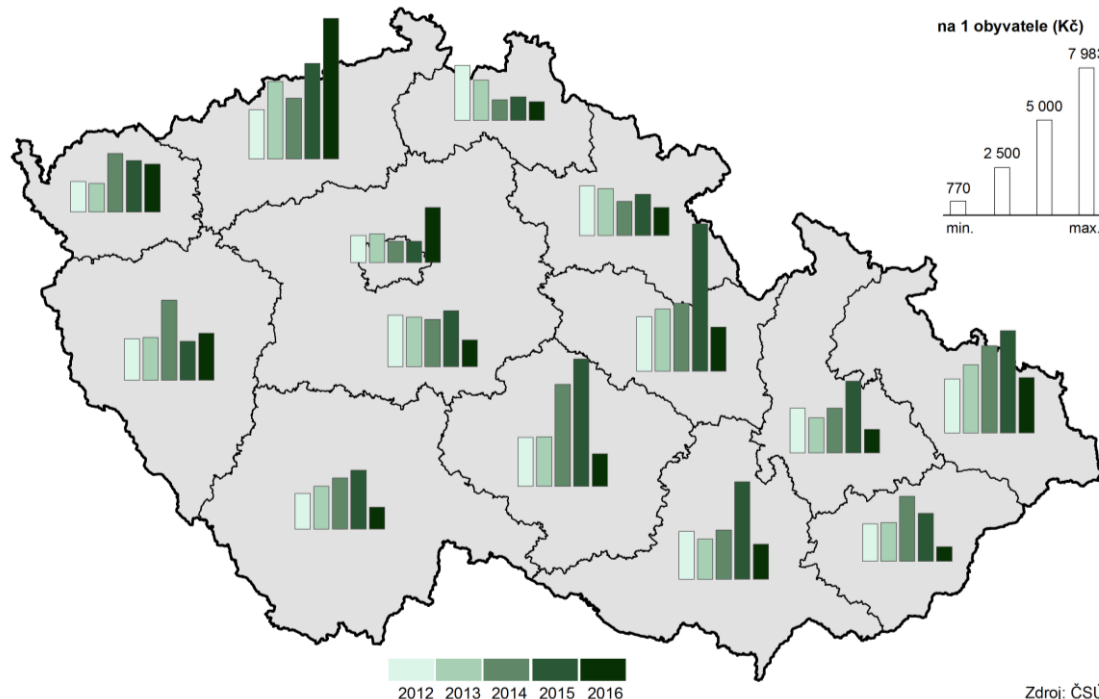
Zdroj: ČSÚ

Investoři sídlící v kraji investovali nejvíce v oblasti nakládání s odpadními vodami.

V případě investorů se sídlem v kraji bylo v roce 2016 vynaloženo 1,5 mld. Kč investic na ochranu a obnovu životního prostředí, přičemž od roku 2011 docházelo k meziročním nárůstům těchto investic, až v roce 2016 zaznamenaly investice strmý pád na 44 % roku 2015. Většinu investic na ochranu životního prostředí tvořily v průměru let 2012–2016 v kraji investice na nakládání s odpadními vodami (57,3 %), dále na ochranu ovzduší a klimatu (16,1 %) a nakládání s odpady (10,9 %).

Kartogram 22 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2012 až 2016

Neinvestiční náklady byly nejčastěji spojeny s nakládáním s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora během posledních let kolísaly, v roce 2016 se jednalo o hodnotu 6,7 mld. Kč. To bylo o 28,9 % více než v roce 2015, ale o 4 % méně než v roce 2012. Většina neinvestičních nákladů byla na rozdíl od investic spojena s nakládáním s odpady (62,3 %). Na druhém místě stálo nakládání s odpadními vodami (19,8 %) a na třetím ochrana ovzduší a klimatu (10,3 %).

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2017 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o více než 4 % – druhý nejvyšší růst za posledních deset let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2016 (výsledky za rok 2017 budou zveřejněny v lednu 2019). Ve většině krajů rostla v roce 2017 míra zaměstnanosti a ve všech krajích poklesl podíl nezaměstnaných osob, a to i dlouhodobě nezaměstnaných. Zároveň se zvyšovala nabídka pracovních míst v evidenci úřadu práce. Růst mediánu mezd v jednotlivých krajích o 1 400–2 500 Kč byl provázen i zvýšením reálných mezd. Meziroční růst starobních důchodů byl nejvyšší od roku 2012.

Demografický vývoj

Nejrozlehlejším a nejlidnatějším zůstává Středočeský kraj.

Od roku 2000 je Česká republika členěna do čtrnácti krajů. Jejich pořadí podle rozlohy se od vzniku současného krajského uspořádání nezměnilo. Rozlohou největšími kraji České republiky jsou kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenší výměra náleží Praze. Vývoj počtu obyvatel byl výrazně dynamičtější. Do roku 2008 byl nejlidnatější kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 je jím kraj Středočeský. Zejména díky výrazně kladnému přírůstku stěhováním se populace Středočeského kraje v letech 2001–2017 zvětšila o 231,2 tis. na 1 352,8 tis. obyvatel. Druhý nejvyšší populační přírůstek (147,2 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšimu kraji Hl. m. Praze (1 294,5 tis. obyvatel). Aktuálně třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský (1 205,9 tis. obyvatel) charakterizoval trend opačný. Od roku 2001 přišel o 50,9 tis. obyvatel, tj. o nejvíce obyvatel ze všech krajů. Převažující populační úbytek byl v letech 2001–2017 zaznamenán v pěti ze čtrnácti krajů. K nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, a to především vlivem migračních úbytků od roku 2009.

Populace stárne, průměrný věk vzrostl ve všech krajích s výjimkou Hlavního města Prahy.

Z pohledu demografického vývoje roku 2017 byla v řadě dílčích ukazatelů zachována tendence předchozích let. Dlouhodobým procesem zůstává stárnutí populace, které se ve všech krajích projevilo rostoucím průměrným věkem obyvatel. Mezi lety 2001 a 2017 vzrostl průměrný věk v krajích o 0,6 až 4,7 roku. Nejvyšší tempo stárnutí bylo typické pro oblasti s výraznou převahou vystěhovalých, tj. v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Naopak nejpomaleji stárla populace krajů Hl. m. Prahy a Středočeského, které dlouhodobě charakterizuje vysoká převaha přistěhovalých. V Praze se zvyšování průměrného věku obyvatel dokonce zastavilo, resp. po kulminaci v roce 2013 se v posledních letech spíše mírně snižuje.

Zvýšil se podíl dětí i seniorů, klesl podíl osob ve věku 15–64 let.

S procesem stárnutí souvisí i měnící se věková skladba obyvatelstva. Ačkoliv se v roce 2017 ve všech krajích zvýšil podíl dětí do 14 let, ještě výrazněji vzrostl podíl osob starších 65 let. Jejich absolutní počet v roce 2017 poprvé v historii České republiky prolomil dvoumilionovou hranici, přičemž ve všech krajích roste pravidelně již od roku 2005. Zrcadlově obrácená byla situace u osob v ekonomicky aktivním věku. Podíl osob ve věku 15–64 let klesl v roce 2017 podeváté v řadě. Pouze v Praze a Středočeském kraji se počet osob ve věku 15–64 let v roce 2017 mírně zvýšil.

Od roku 2015 žije ve všech krajích více seniorů než dětí.

Změny ve věkové struktuře obyvatelstva se promítly do indexů stáří a ekonomického zatížení. Index stáří, tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let, ve všech krajích kromě Prahy i v roce 2017 nadále rostl. V Praze se již po šesté v řadě snížil. Do roku 2013 však byl index stáří v Praze vůbec nejvyšší v zemi. Od roku 2014 přísluší nejvyšší index stáří kraji Královéhradeckému (134,4 v roce 2017). Naopak nejnižší je v posledních sedm let v kraji Středočeském (102,5). Počet seniorů zde převýšil počet dětí jako v posledním z krajů až v roce 2015. Od roku 2015 tak žije ve všech krajích více

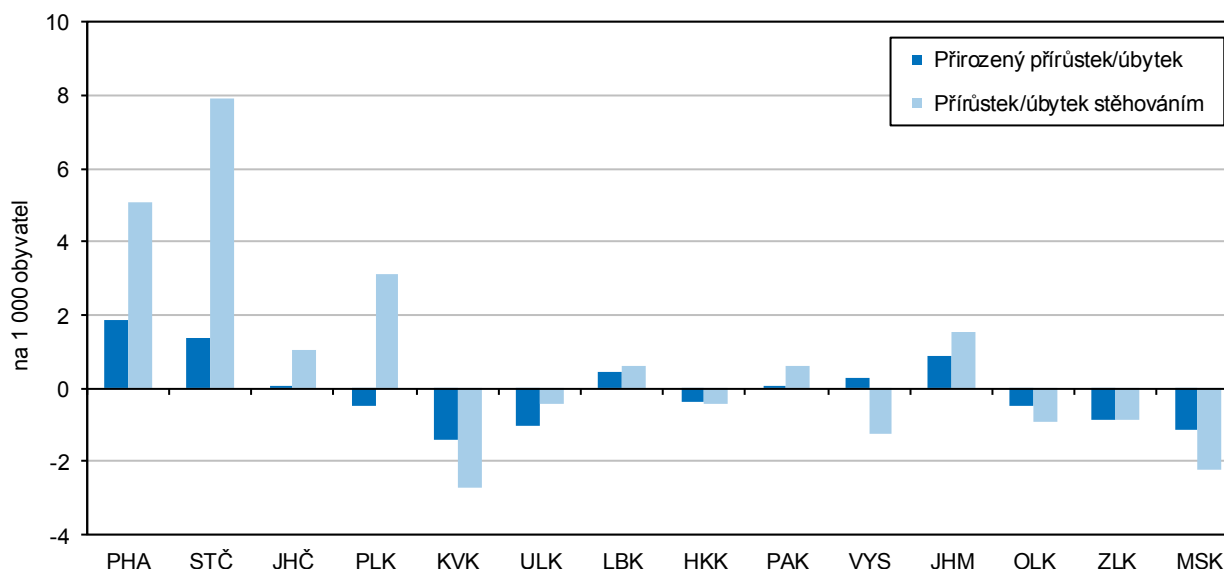
seniorů než dětí. Neměnná tendence charakterizovala vloni také index ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let. Index vzrostl ve všech krajích s tím, že růstový trend trvá již 10 let. Nezměnila se ani pozice krajů s mezními hodnotami. Nejvyšší index ekonomického zatížení náležel kraji Královéhradeckému (56,6) a nejnižší kraji Moravskoslezskému (52,1).

Základní migrační proudy se nezměnily; převažuje stěhování do Středočeského kraje a Hlavního města Prahy.

Převahu živě narozených nad zemřelými vykázala v dlouhodobém pohledu od roku 2001 pětice krajů: Středočeský, Hl. m. Praha, Jihomoravský, Liberecký a Kraj Vysočina. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v letech 2001–2017 kraj Středočeský následovaný Hl. m. Prahou. Migrační úbytek charakterizoval kraj Moravskoslezský. Déletrvajícím převahou vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro Kraj Vysočina a kraje Karlovarský, Zlínský a Olomoucký.

Graf 68 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2012–2017 (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

Migrační saldo s cizinou je kladné ve všech krajích.

Jestliže v mezikrajském stěhování zaznamenala v roce 2017 kladné migrační saldo pouze čtveřice krajů (Středočeský, Plzeňský, Jihomoravský a Hl. m. Praha), v případě zahraničního stěhování bylo saldo kladné u všech krajů. Bez vlivu zahraničního stěhování vykázal suverénně nejvyšší přírůstek kraj Středočeský, naopak nejvyšší úbytek kraj Moravskoslezský. V případě stěhování s cizinou náležel zcela nejvyšší přírůstek Praze a nejnižší přírůstek kraji Zlínskému. Kladné migrační saldo s cizinou trvá ve všech krajích od roku 2014.

Sociální vývoj

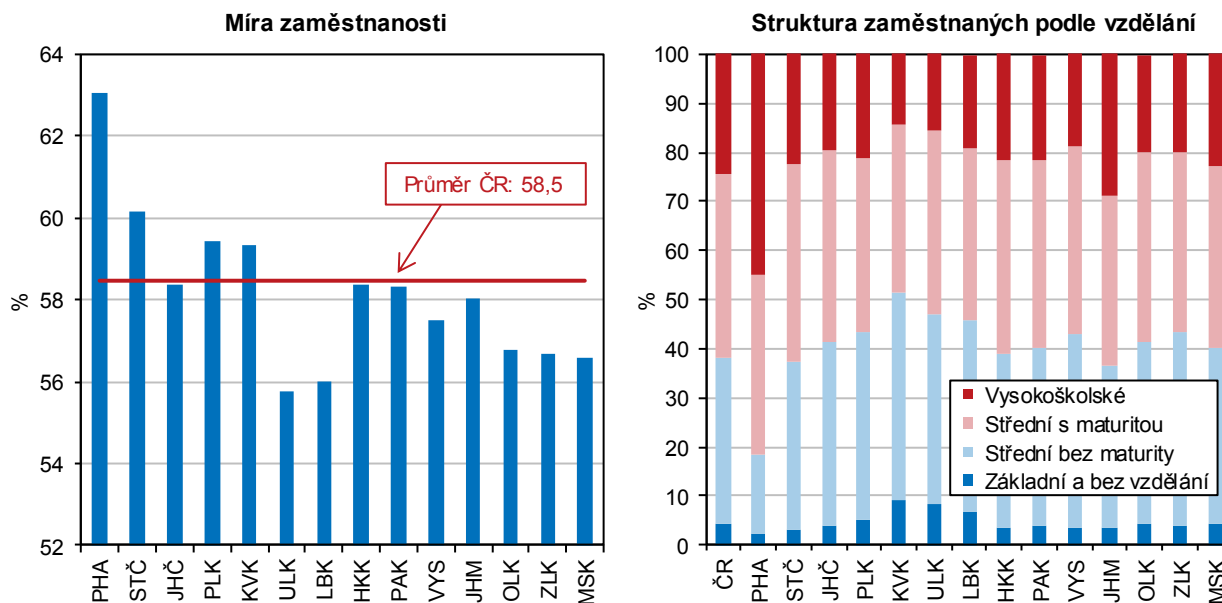
Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu bylo zjištěno v letech 2016 a 2017.

Růst ekonomiky příznivě ovlivňuje vývoj na trhu práce. Míra zaměstnanosti v posledních letech roste; v roce 2016 a 2017 bylo tempo růstu nejrychlejší od roku 2011. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2017 byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze a naopak nejnižší v Ústeckém kraji. Zaměstnanost rostla proti roku 2016 meziročně nejrychleji v Královéhradeckém kraji

(o 1,9 procentního bodu); v jednom kraji došlo k meziročnímu poklesu (Liberecký kraj – pokles o 0,4 p. b.).

Graf 69 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání a krajů v roce 2017
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi výší vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Porovnáním skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2001 a 2017 dle vzdělanostní struktury vidíme, že podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Na republikové úrovni se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2001 o 10 procentních bodů a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili o 12 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2017 evidován v Hlavním městě Praze (45 %) a Jihomoravském kraji (29 %), nejvyšší podíl zaměstnaných se základním vzděláním vykázal Karlovarský (9 %) a Ústecký kraj (8 %).

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se zvyšuje ve všech krajích.

Zatímco na sklonku roku 2016 nabízely úřady práce ve své evidenci 132 tis. pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 217 tis. volných pozic, přičemž od roku 2012 se počet volných pracovních míst zvýšil šestkrát. Nejvyšší meziroční nárůst pracovních míst v evidenci úřadu práce byl zaznamenán v Pardubickém kraji (o 106 %) a Hlavním městě Praze (o 101 %); nejnižší nárůst ve Zlínském (o 22 %) a Moravskoslezském kraji (o 28 %).

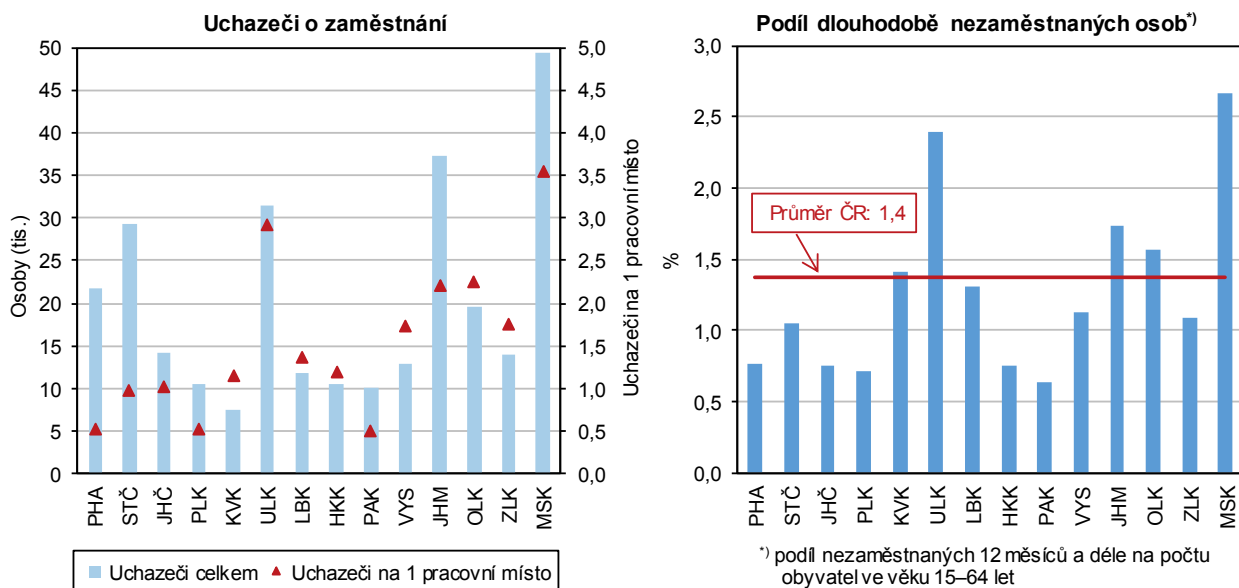
Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v roce 2017 nejnižších hodnot v desetileté řadě.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v ČR vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v ČR v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhl maxima již v roce 2010). Po roce 2013 se podíl nezaměstnaných osob ve všech krajích snižoval s minimem v roce 2017 (kromě Hlavního města Prahy, kde byla minimální hodnota dosažena v roce 2007). Nejmenší rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším podílem nezaměstnaných osob na obyvatelstvu byl v letech 2007 až 2017 evidován v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji (3,3 resp.

3,7 procentních bodů), naopak největší výkyv zaznamenaly kraje Ústecký a Karlovarský (6,1 resp. 5,9 p. b.).

Graf 70 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2017

Pramen: MPSV

Příjmy domácností se postupně zvyšují, obdobně jako rozdíly mezi kraji.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2016) v průměru o 3 %; ve srovnání s rokem 2012 činil průměrný nárůst 12 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Libereckém kraji (o 7 %, tj. o 13 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován ve Zlínském kraji (o 1 %, tj. o 1,3 tis. Kč). Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Tempo růstu mezd bylo v roce 2017 nejrychlejší za uplynulých 5 let.

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Od roku 2013 rostou průměrné hrubé měsíční mzdy každoročně. Tempo růstu mezd v roce 2017 bylo v celém sledovaném období nejrychlejší.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v Hlavním městě Praze.

Podle výsledků strukturálního šetření mezd z roku 2017, které publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, rostly meziročně hrubé měsíční mzdy ve všech krajích ČR, nejrychleji pak v Plzeňském a Karlovarském kraji (o 8,9, resp. 8,5 %), nejpomaleji v Jihočeském a Moravskoslezském kraji (o 5,9, resp. 6,1 %). Diference mzdové úrovně zůstávají mezi kraji zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší hrubé měsíční mzdy v roce 2017 byly vypláceny v Hl. městě Praze (39 782 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (26 999 Kč) byly o 13 tis. Kč vyšší. V Hlavním městě Praze byla zaznamenána i nejvyšší a hodnota mediánu mezd, nejnižší hodnota byla evidována ve Zlínském kraji, avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (7 tisíc korun).

Starobní důchody meziročně vzrostly nejvíce od roku 2012, rozdíl mezi vyšší důchodů u obou pohlaví se však nemění.

Výše starobních důchodů vyplácených sólo vzrostla v roce 2017 meziročně o 3,4 % a tempo růstu bylo nejrychlejší od roku 2012. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10% a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech

mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší starobní důchod (sólo) než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 17 % v Hlavním městě Praze po 31 % v kraji Moravskoslezském. Tempo růstu podílu příjemců předčasných starobních důchodů se ve většině krajů zpomalilo; nadále je jejich podíl nejvyšší v Kraji Vysočina, Pardubickém a Moravskoslezském kraji.

Ekonomický vývoj

Hrubý domácí produkt ČR od roku 2014 roste. Většina krajů se již dostala nad předkrizovou úroveň...

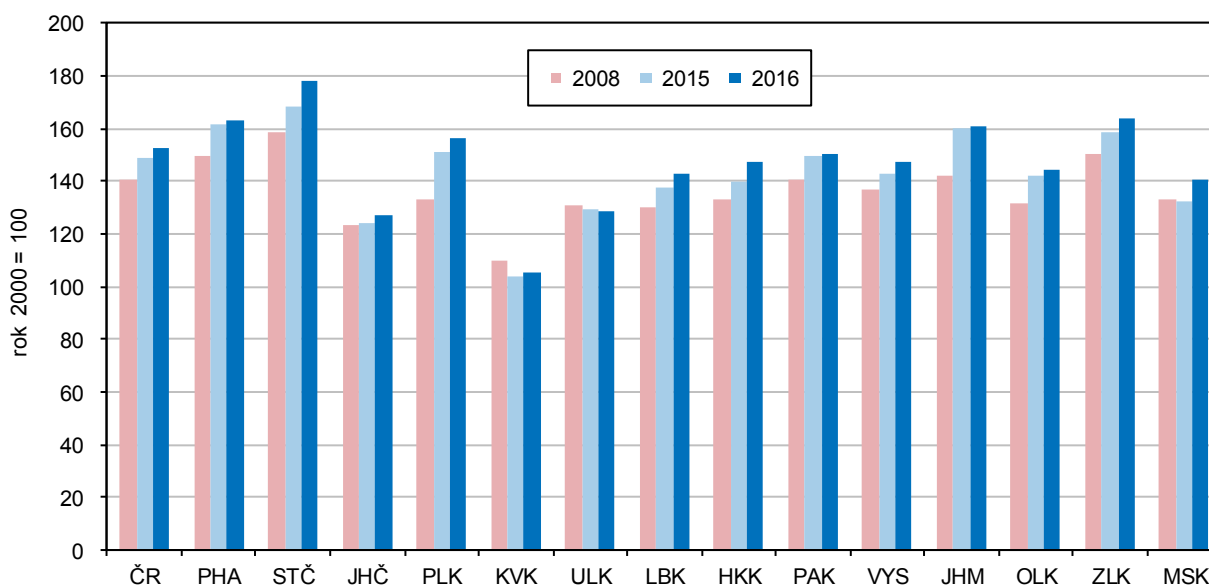
Ekonomika České republiky vstoupila v roce 2014 do období konjunktury. HDP ČR ve stálých cenách od toho roku roste. Po zrychlení růstu v roce 2015 (+5,3 %) ovlivněném dočerpáváním evropských dotací se v roce 2016 růst zpomalil, ale v roce 2017 již opět zrychlil na 4,3 %. Příznivým obdobím procházejí i ekonomiky jednotlivých krajů. V letech 2014 až 2016 (poslední dostupný údaj) regionální HDP ve srovnatelných cenách meziročně rostl ve všech krajích s výjimkou Ústeckého v roce 2016; obdobně jako česká ekonomika i většina regionů zaznamenala zpomalení tempa růstu HDP. Bez zpomalení tempa růstu se HDP v těchto letech vyvíjel v Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji.

...opoždují se za ní Karlovarský a Ústecký kraj.

Ze srovnání vývoje HDP v roce 2016 s předkrizovým rokem 2008 je zřejmé, že mezi kraje, jejichž ekonomika nejvíce expandovala, můžeme zařadit Plzeňský Jihomoravský a Středočeský kraj. Protipólem jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které podle předběžných výsledků ještě ani v roce 2016 nedosáhly předkrizové úrovně.

Graf 71 Regionální HDP ve srovnatelných cenách podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal podíl primárního sektoru a stavebnictví a rostl podíl služeb.

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). V době ekonomického oživení odpovídají dlouhodobým trendům, i když mají regionální specifika, jsou některé rysy společné. Ve většině krajů je patrný klesající podíl primárního sektoru (s výjimkou Karlovarského a Ústeckého kraje) a rostoucí podíl terciárního sektoru. Podíl sekundárního sektoru v některých krajích kolísá, v Hl. městě Praze dlouhodobě klesá a např. v Olomouckém, Královéhradeckém a Zlínském spíše roste. Přitom se ve všech krajích dlouhodobě snižuje zastoupení stavebnictví a spíše roste váha zpracovatelského průmyslu (s výjimkou Prahy); nejvíce v kraji Plzeňském, Zlínském a Královéhradeckém.

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Praha.

Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na 1 obyvatele překračuje od roku 2001 dvojnásobek průměru ČR a více než o tři čtvrtiny převyšuje i průměr HDP na 1 obyvatele EU (EU28), vyjádřeno ve standardu kupní síly (PPS). Ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejvíce se mu přibližuje Jihomoravský a Plzeňský kraj. Hranici 75 % průměru EU v PPS překročily v roce 2016 kraje Jihomoravský, Plzeňský a Středočeský (všechny uvedené kraje mají více než 80 % průměru EU28), 75 % tohoto průměru překročily také Královéhradecký a Zlínský kraj.

Zemědělská produkce v roce 2016 ve většině krajů meziročně vzrostla díky lepší sklizni.

Produkce zemědělského odvětví byla ve finančním vyjádření v roce 2016 (poslední dostupný údaj) podle předběžných výsledků oproti roku 2015 ve většině krajů vyšší zásluhou lepší sklizně. V Ústeckém a Jihomoravském kraji dosáhla historicky nejvyšší hodnoty od začátku měření, v ostatních krajích byla druhá nebo třetí nejvyšší, pouze ve Zlínském a Moravskoslezském kraji dopadl rok 2016 hůře. Velmi dobrých výsledků dosáhla v roce 2016 rostlinná produkce, která ve všech krajích meziročně vzrostla; v šesti krajích byla nejvyšší od roku 2003 a v šesti krajích byla druhá nejvyšší. Na rozdíl od rostlinné produkce živočišná ve většině krajů meziročně klesla a v Jihočeském a Moravskoslezském kraji byla nejnižší od roku 2003. Nejvyšší zemědělskou produkci na 1 hektar zemědělské půdy má od roku 2012 Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.

V roce 2017 byla meziročně horší sklizeň, vzrostla produkce vajec a mléka, ale poklesla výroba jatečných zvířat.

Sklizeň roku 2017 byla především vlivem horších výnosů oproti roku 2016 u většiny plodin nižší. V živočišné výrobě se v roce 2017 zvýšila meziročně ve většině krajů výroba mléka, vajec a jatečné drůbeže, naopak většinou nižší byla výroba jatečných zvířat (skotu a prasat).

Historicky nejvyšší těžba dřeva; kalamitní stav v Olomouckém a Moravskoslezském kraji.

Těžba dřeva v roce 2017 se v ČR meziročně zvýšila o 10 % a dosáhla historicky nejvyšší hodnoty od roku 2000. Překonala i do té doby nejvyšší objem z roku 2007, kdy byly zejména na Šumavě odstraňovány následky orkánu Kyrill. Nejvíce dřeva se v letech 2016 a 2017 vytěžilo v Olomouckém a Moravskoslezském kraji, kde se podíl těžby nahodil živelní a hmyzové přiblížil 70 % v roce 2016 a 80 % v roce 2017; kalamitní stav zde pokračuje.

Od roku 2014 se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Rostoucí podíl tržeb za přímý vývoz se poprvé od roku 2010 meziročně snížil.

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji byly v roce 2017 příznivé. Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy ve všech krajích vzrostly. Celorepublikově 62 % z nich připadalo na přímý vývoz. Meziročně byl podíl přímého vývozu na tržbách sice meziročně nižší, přesto dosáhl druhé nejvyšší hodnoty od roku 2000. Nejvíce závislý na exportu byl v roce 2017 průmysl Středočeského a Královéhradeckého kraje a Kraje Vysočina (podíl nad 70 %). Naopak nejméně byl na vývoz orientován průmysl Hlavního města Prahy (41 %) a Ústeckého kraje (44 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se od roku 2014 stále zvyšuje. Roste i ve většině krajů, v roce 2017 ve všech s výjimkou Karlovarského a Moravskoslezského. V mezikrajském srovnání přitom velké průmyslové firmy Moravskoslezského kraje i nadále zaměstnávají největší počet osob; v roce 2017 celkem 108 tis. osob.

Ve stavebnictví po oživení vlivem dočerpávání eurofondů došlo v roce 2016 k útlumu, ale v roce 2017 již objem prací na stavbách v tuzemsku mírně vzrostl.

Stavebnictví (po krizovém období 2009–2013) v letech 2014 a 2015 ožilo v souvislosti s dočerpáváním fondů z EU, v roce 2016 však došlo k útlumu stavební aktivity. Stavební firmy s 20 a více zaměstnanci provedly na stavbách téměř ve všech krajích menší objem prací, v tuzemsku celkový meziroční pokles představoval 12 %. V roce 2017 hodnota stavebních prací „S“ podle místa stavby ve většině krajů již opět meziročně vzrostla, v tuzemsku celkem o 3,5 %.

Ve srovnání s rokem 2008 však byla o 27 % nižší a propad proti roku 2008 můžeme sledovat ve všech krajích.

Po propadu prací pro veřejného zadavatele se jejich objem v roce 2017 mírně zvýšil.

Dočerpávání eurofondů v roce 2015 se odrazilo i ve vývoji stavebních prací pro veřejného zadavatele. V roce 2015 celorepublikově tvořily 41 % celkového objemu „S“ a dosáhly 111 mld. Kč; přesto nepřevýšily práce pro veřejného zadavatele z let 2003–2010. V roce 2016 jejich objem meziročně propadl o 30 % a v roce 2017 jen mírně vzrostl. Podíl prací pro veřejného zadavatele na tuzemském objemu „S“ po oba tyto roky představoval 33 %. V krajích se podíl veřejných zakázek v roce 2017 pohyboval od 24 % v Hlavním městě Praze po více než 50 % v Pardubickém kraji.

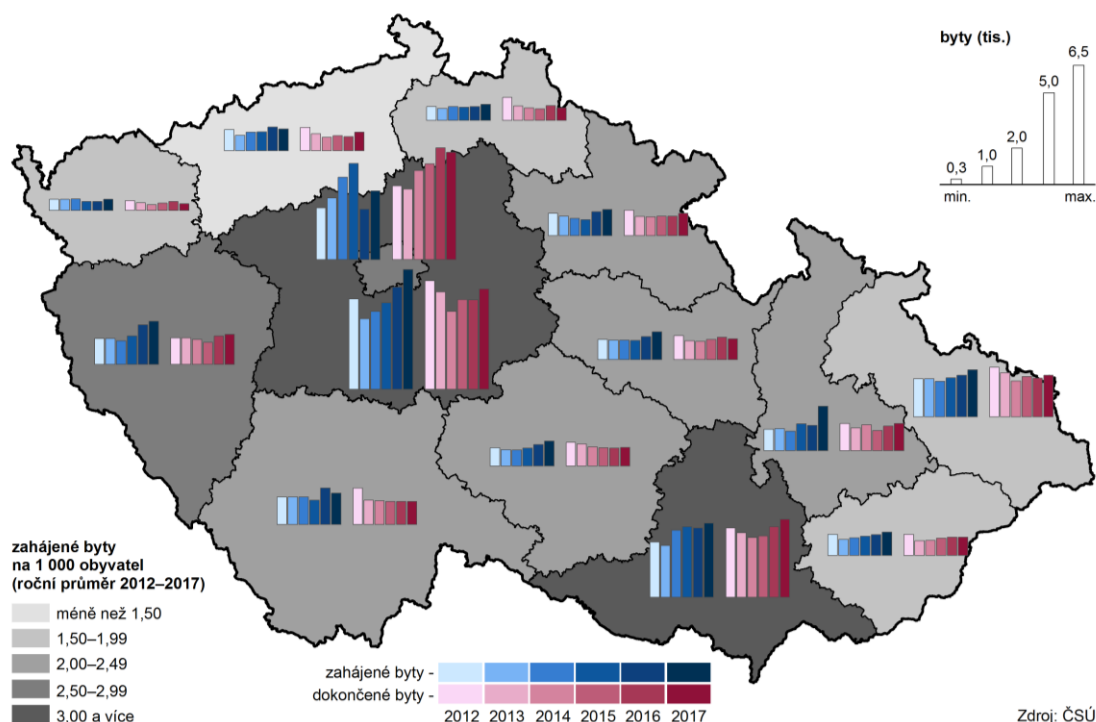
V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden v Praze a v Jihočeském kraji, nejmenší ve Zlínském kraji.

V intenzitě výstavby (stavební práce provedené v kraji na 1 obyvatele) bylo v období 2012–2017 mezi kraji premiantem Hl. město Praha, které převyšovalo o více než 80 % republikový průměr, za ním se na druhém místě umístil Jihočeský kraj (nad průměrem o 40 %) a těsně nadprůměrný byl i Jihomoravský kraj (o 5 %). Ostatní kraje již měly podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší byla ve Zlínském kraji (o 30 % pod republikovým průměrem).

Od roku 2014 rostl počet zahájených bytů a od roku 2015 počet dokončených bytů.

Ekonomický růst provázelo oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů se celostátně zvyšuje od roku 2014 a počet dokončených bytů od roku 2015. Z regionů počet zahájených bytů rostl od roku 2014 ve Středočeském a Zlínském kraji, od roku 2015 dále v Plzeňském, Moravskoslezském a Kraji Vysočina. Dokončených bytů přibývalo od roku 2015 každoročně v kraji Královéhradeckém, Jihomoravském a Zlínském, v posledních dvou letech také v kraji Plzeňském a Olomouckém.

Kartogram 23 Bytová výstavba v krajích v letech 2012 až 2017

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Středočeský kraj a Praha, nejnižší Ústecký kraj.

Nejvíce bytů se staví ve Středočeském kraji, Hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji. Tyto kraje se na celorepublikovém počtu bytů dokončených v letech 2012 až 2017 podílejí více než polovinou a na zahájených bytech 47 %. Po přepočtu na počet obyvatel jsou tyto kraje na špičce v intenzitě dokončování bytové výstavby, a to s výrazným náskokem před ostatními kraji. V intenzitě zahajování je v čele Středočeský kraj a za ním s odstupem kraje Jihomoravský, Hlavní město

Praha a Plzeňský. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích již třetím rokem rostl počet hostů ubytovaných v HUZ i počet jejich přenocování.

Hospodářský růst a vysoká zaměstnanost patří k faktorům, které napomáhají rozvoji cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenávají již třetím rokem (od roku 2015) rostoucí počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) i jejich přenocování. Ve všech krajích byl tyto tři roky patrný zvyšující se zájem tuzemské klientely – rostl počet hostů i počet přenocování (pouze v roce 2017 počet přenocování v Jihočeském kraji nepatrně poklesl). Počet zahraničních hostů i jejich přenocování meziročně vzrostl napříč všemi regiony až v roce 2017, i když ve většině krajů rostl i v předchozích dvou letech.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. V roce 2017 se na celorepublikové návštěvnosti cizinců podílelo z 65 %, na počtu tuzemských hostů z 11 %. Celkem se v roce 2017 v HUZ Prahy ubytovalo 7,7 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadalo v Praze 14,0 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (17,4 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (7,4 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (6,5 a 6,3 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Životní prostředí

Ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů, lesní půdy i zastavěných ploch.

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2017 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 11,5 %). Druhou příčku obsadilo Hlavní město Praha (pokles o 8,9 %), třetí příčka pak patřila Karlovarskému kraji (snížení o 8,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán v Jihomoravském a Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2017 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,7 %). Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvorí, nejvíce v kraji Jihočeském (téměř o 6 % proti roku 2000).

Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2017 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl měly kraje Pardubický a Středočeský (po 3 %).

Roste podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2017 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Nejmenší podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů měl kraj Plzeňský a Středočeský (85 % a 86 %). Ve srovnání let 2012 a 2017 vzrostl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR, přičemž nejmenší nárůst byl v Jihočeském kraji (o 0,1 procentního bodu), nejvyšší nárůst zaznamenali ve Zlínském kraji (o 4,2 p. b.).

Nejnižší spotřebu vody na obyvatele mají dlouhodobě domácnosti ve Zlínském kraji.

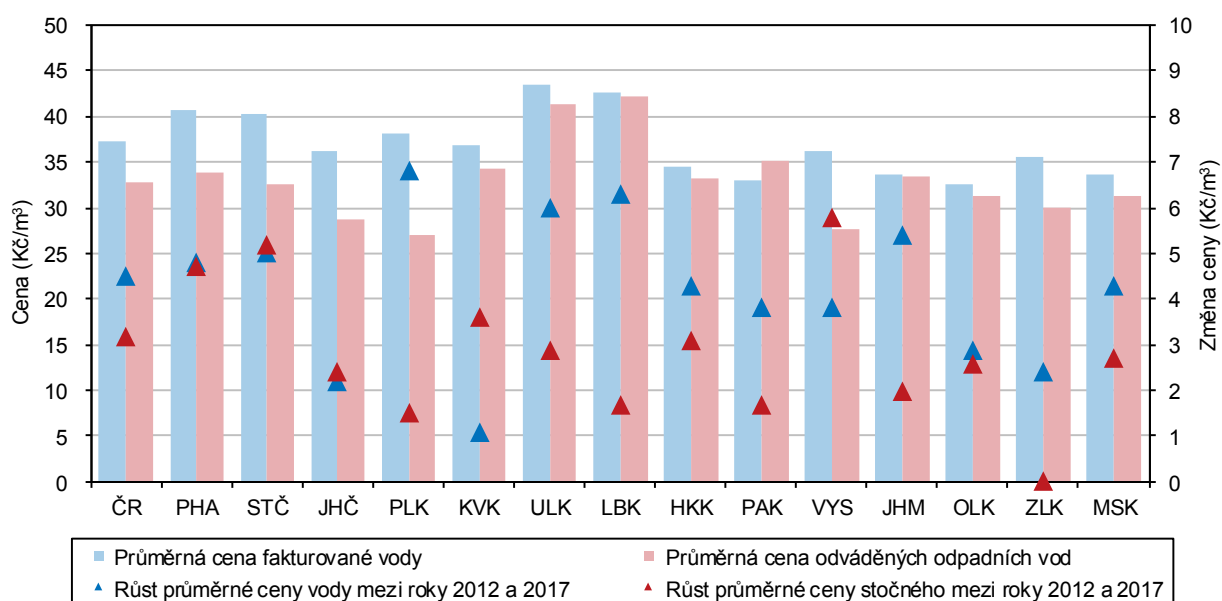
V roce 2017 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 109 litrů na osobu a den), naproti tomu nejnižší spotřebu – méně než 80 litrů na osobu a den – vykazaly domácnosti ve Zlínském a Pardubickém kraji a v Kraji Vysočina. Oproti roku 2012 pokleslo specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele v polovině krajů, naproti tomu v Ústeckém kraji došlo k jeho růstu o 13 %.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji.

Jevem, který je patrný ve většině krajů, je růst ceny vody; nejdražší voda teče z kohoutků v Ústeckém kraji. V roce 2017 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 43,40 Kč, zatímco v celé České republice 37,20 Kč. Oproti průměru republiky byla jednotková cena vody v roce 2017 v Ústeckém kraji vyšší o 6,20 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Olomouckém kraji (32,50 Kč za 1 m³).

Graf 72 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod v krajích v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Postupně se snižují měrné emise, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přidalo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský a Jihomoravský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla ve všech krajích.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2012 a 2016 vzrostla ve všech krajích České republiky, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 87 kg. Nejméně se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Hlavním městě Praze – o 5 kg na jednoho obyvatele. Ve srovnání let 2015 a 2016 se produkce odpadu na obyvatele zvýšila s různou intenzitou ve všech krajích, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 48 kg. K nejmenšímu zvýšení došlo v Hlavním městě Praha (o 8 kg) a v kraji Královéhradeckém (o 9 kg).

V Libereckém kraji je produkce komunálního odpadu na obyvatele o čtvrtinu nižší než v kraji Středočeském.

V České republice bylo v roce 2016 vyprodukováno celkem 3 579,6 tis. tun komunálního odpadu. V přepočtu na jednoho obyvatele činila v roce 2016 produkce komunálního odpadu 339 kg, což bylo o 22 kg více proti předchozímu roku. V jednotlivých krajích se produkce odpadu na jednoho obyvatele značně

lišila. Rozdíl mezi krajem Středočeským (397 kg), kde byl objem komunálního odpadu na obyvatele nejvyšší, a krajem Libereckým (302 kg), kde byla produkce na obyvatele nejnižší, činil 95 kg.

V roce 2016 poklesl objem investic na ochranu životního prostředí.

Investice na ochranu životního prostředí v České republice rostly od roku 2010 až do roku 2015. V následujícím roce došlo k meziročnímu snížení investic na území téměř všech krajů republiky. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha a kraje Ústecký a Plzeňský. Nejvíce v rámci celé ČR bylo na ochranu životního prostředí v roce 2016 investováno v Ústeckém kraji, a to 6,3 mld. Kč, což představovalo 24,6 % z celkového objemu investic v ČR. Naproti tomu nejméně prostředků na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo v Libereckém kraji (441 mil. Kč; tj. 1,7 % z částky za ČR).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly v osmi krajích.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2012 a 2016 celkem v osmi krajích České republiky. Na 1 obyvatele bylo v roce 2016 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (10 tis. Kč), čtyřikrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
Přirůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
Živé narození mimo manželství (%)															
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
Index stáří k 31. 12. (%)¹⁾															
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
2016	76,0	78,0	76,5	76,0	76,3	74,4	74,0	76,1	77,0	76,4	77,2	76,5	75,5	75,5	74,4
2017 ²⁾	.	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
2016	81,7	82,7	81,6	81,6	81,4	80,7	79,5	81,8	82,2	82,4	82,4	82,6	81,6	82,2	81,2
2017 ²⁾	.	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2

1) počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

2) změna metodiky; data nejsou srovnatelná s předchozími roky

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2012	7,37	4,16	6,13	6,37	5,94	8,50	10,46	7,75	6,55	7,03	7,63	8,15	8,93	7,82	9,17
2013	8,17	5,14	6,90	7,10	6,45	9,33	11,47	8,46	7,31	7,45	8,05	8,94	9,79	8,34	10,47
2014	7,46	5,03	6,36	6,20	5,70	8,21	10,67	7,72	6,36	6,22	7,35	8,25	8,82	7,36	9,80
2015	6,24	4,20	5,41	5,07	4,62	7,06	8,91	6,36	4,96	5,14	6,22	7,01	7,01	5,98	8,56
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2012	2,67	1,15	2,07	1,82	1,94	3,28	4,56	2,92	1,90	2,24	2,64	3,03	3,54	2,73	3,85
2013	3,33	1,77	2,65	2,35	2,38	4,04	5,49	3,53	2,55	2,69	3,14	3,68	4,13	3,27	4,88
2014	3,36	1,96	2,74	2,20	2,24	4,06	5,64	3,45	2,53	2,43	3,06	3,74	4,15	3,01	5,13
2015	2,68	1,68	2,17	1,57	1,73	3,40	4,59	2,67	1,78	1,71	2,43	3,04	3,09	2,28	4,37
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2012	198,5	259,8	218,1	187,9	201,0	174,1	173,2	183,3	192,1	188,1	188,8	195,1	180,2	184,6	179,2
2013	198,4	260,8	213,7	186,4	203,2	177,0	173,3	183,7	192,6	186,9	190,5	198,7	177,5	184,1	178,0
2014	205,0	267,5	220,3	194,4	206,4	183,7	175,8	190,4	200,3	195,8	196,6	205,5	184,8	191,5	185,6
2015	213,6	277,3	225,4	200,7	219,4	194,0	183,9	198,0	209,0	202,5	206,6	216,4	192,8	202,7	192,3
2016	220,5	286,5	230,3	208,1	221,0	204,5	193,1	211,3	215,0	209,2	214,5	221,9	199,8	204,0	199,4
2017
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)³⁾ (MPSV)															
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁴⁾ (ČSSZ)															
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2

1) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

2) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, ve jmenovateli data ČSÚ k 31. 12.

3) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

4) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2012	386,3	807,6	349,5	327,5	347,0	272,4	303,1	300,0	333,4	306,4	324,0	372,1	300,8	324,6	332,8
2013	389,9	812,5	348,7	333,1	363,3	272,5	302,4	302,1	335,3	313,7	327,5	387,6	301,2	330,8	324,6
2014	409,9	834,6	376,8	344,5	388,4	282,1	309,9	317,7	359,2	333,1	341,3	404,5	318,6	365,3	344,3
2015	435,9	917,2	392,9	359,0	405,2	292,2	333,9	337,1	378,0	354,4	356,1	427,9	334,7	374,8	362,0
2016	451,8	937,5	414,4	373,8	422,3	300,9	333,5	352,3	401,1	360,4	373,4	436,4	346,8	391,3	385,2
2017
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2012	99,2	99,7	99,2	100,5	95,9	98,7	99,5	99,8	98,2	93,4	100,2	101,4	99,4	97,5	99,5
2013	99,5	100,5	98,3	99,4	102,9	98,4	98,6	98,7	98,1	100,4	98,1	102,7	98,3	99,9	95,7
2014	102,7	102,3	104,1	100,7	104,3	101,2	100,4	101,6	103,9	103,5	101,1	102,6	103,5	106,5	102,4
2015	105,3	109,8	103,8	103,1	103,4	101,7	105,3	105,1	104,1	105,4	103,5	105,1	104,0	101,1	103,2
2016	102,6	101,0	105,9	102,8	103,2	101,7	99,1	103,9	105,2	100,8	103,3	100,5	102,0	103,3	105,9
2017
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2012	34,7	40,7	31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3	
2013	36,4	42,1	31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1	
2014	39,1	44,2	32,7	36,8	22,1	33,8	25,0	43,3	49,3	43,7	41,1	38,8	38,6	35,1	
2015	36,8	41,7	29,9	33,8	20,2	35,0	23,0	41,3	45,4	39,1	42,0	36,2	35,8	31,9	
2016 ¹⁾	37,9	43,0	31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4	
2017	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele³⁾ (tis. Kč)															
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113

1) semidefinitivní údaje

2) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převahou činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

3) podniky s 20 a více zaměstnanci s převahou stavební činnosti

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2012	1,96	0,77	1,95	0,79	0,93	2,83	10,62	0,46	1,06	2,57	0,36	0,29	0,73	1,24	3,77
2013	1,76	1,04	1,92	0,77	0,92	2,87	7,81	0,51	1,01	2,65	0,35	0,31	0,74	1,20	3,66
2014	1,61	0,51	1,81	0,65	0,86	2,88	6,88	0,41	0,86	2,61	0,27	0,27	0,72	1,07	3,46
2015 ¹⁾	1,56	0,50	1,79	0,62	0,86	2,94	6,25	0,47	0,91	2,60	0,29	0,24	0,74	1,07	3,31
2016
2017
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2012	2,45	13,83	2,59	1,04	1,21	2,51	8,54	1,05	1,34	3,14	1,32	1,77	1,63	1,56	4,43
2013	2,30	13,41	2,37	1,02	1,15	2,21	7,37	1,02	1,37	2,96	1,33	1,70	1,58	1,48	4,47
2014	2,16	12,73	2,35	0,94	1,04	1,96	6,42	0,96	1,31	3,08	1,30	1,65	1,52	1,46	4,18
2015 ¹⁾	2,08	11,83	2,29	0,89	1,04	2,10	5,91	0,96	1,26	2,81	1,23	1,65	1,51	1,45	4,12
2016
2017
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	2 205	4 909	1 420	2 420	2 012	629	1 757	1 014	1 071	1 402	1 341	3 098	1 559	1 701	2 285
2016	2 064	4 675	1 364	2 426	3 086	592	1 775	975	899	1 546	946	2 388	945	1 453	2 148
2017
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	317	301	374	346	283	297	321	266	295	315	335	297	330	299	313
2016	339	309	397	372	330	339	348	302	304	332	367	309	350	314	341
2017
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	14,5	16,8	12,0	14,3	17,1	13,8	13,2	12,4	15,7	15,1	16,0	12,6	13,3	18,7	15,5
2016	14,5	17,3	12,3	14,4	16,0	12,8	12,3	12,5	16,1	14,8	15,2	13,7	13,1	19,9	14,5
2017
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	3 804	1 160	3 038	3 176	2 106	2 784	5 168	1 258	2 230	7 983	6 887	5 286	3 879	2 591	5 526
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017

¹⁾ vč. přemísťujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí)

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Středočeského kraje v letech 2001–2017

	Měsíční jednotka	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	1 123 896	1 128 642	1 135 765	1 144 040	1 158 084	1 175 232	1 201 806	1 230 671
v tom ve věku: 0–14 let		176 854	175 325	173 288	172 638	173 030	174 073	178 188	183 489
15–64 let		787 038	792 880	801 608	809 765	821 480	834 931	853 804	871 814
65 a více let		160 004	160 437	160 869	161 637	163 574	166 228	169 814	175 368
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	39,3	39,5	39,7	39,8	39,9	40,0	40,0	40,0
Sňatky		5 856	5 871	5 587	5 847	5 989	6 139	6 682	6 320
Rozvody		3 401	3 528	3 837	3 818	3 692	3 743	3 696	3 695
Živě narození	osoby	10 035	10 483	10 631	11 288	12 113	12 741	14 279	15 246
Zemřelí	osoby	12 552	12 401	13 050	12 597	12 850	12 067	12 210	12 255
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-2 517	-1 918	-2 419	-1 309	-737	674	2 069	2 991
Přistěhovalí	osoby	15 842	20 655	24 711	24 630	27 390	31 295	43 053	39 734
Vystěhovalí	osoby	10 987	13 991	15 172	15 046	12 609	14 821	18 548	13 860
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	4 855	6 664	9 539	9 584	14 781	16 474	24 505	25 874
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	2 338	4 746	7 120	8 275	14 044	17 148	26 574	28 865
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	137,6	149,0	157,4	163,9	170,3	182,2	193,8	202,3
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	568,0	576,4	576,8	578,4	580,9	592,6	601,7	615,4
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	376,5	373,8	381,2	388,1	395,2	397,8	407,8	417,5
Míra ekonomické aktivity	%	60,1	60,7	60,2	59,8	59,5	59,8	59,6	59,6
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	osoby	37 819	41 761	43 937	44 012	40 751	35 498	29 273	31 220
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)	%	4,69	4,01	3,22	3,43
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 789	6 817	7 064	7 269	7 748	8 195	8 766	9 673
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	3,0	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	3,2	3,1
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby								
mateřských škol		30 153	30 680	31 217	31 463	31 738	32 673	33 818	35 343
základních škol		114 863	111 889	109 252	105 448	102 246	98 728	96 442	94 719
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	46 930	46 831	46 810	47 141	46 958	46 783
Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)	osoby	132	350	755	1 153	1 626	2 082	2 610	2 883
Registrované trestné činy na 1 000 obyv.		36,6	37,4	34,1	33,2	32,4	31,9	37,0	35,0
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	278 842	294 061	299 586	328 564	338 496	377 302	415 848	440 238
předchozí rok = 100 (srovnat. ceny)	%	103,1	104,9	100,6	106,1	104,4	113,7	107,6	107,5
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč	4 672	5 406	6 263	5 630
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		231 281	244 125	257 326	262 821	269 429	275 787	282 761	293 024
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	.	.	15 626	19 883	17 681	17 482	21 413	21 572
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	98 957	98 603	92 649	90 241	97 598	97 471	100 083	101 514
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	21 444	21 351	23 621	22 951	25 299	28 733	32 396	32 321
Dokončené byty		3 176	3 700	4 671	6 127	6 084	5 957	8 599	8 041
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	tis. osob	884,9	672,1	830,0	856,4	770,7	767,5	713,5	665,2
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	669 666	668 722	668 196	667 629	666 793	666 067	665 547	664 804
z toho orná půda		558 212	557 052	556 080	555 543	554 576	553 891	553 184	552 471
Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	431 776	432 891	433 254	433 835	434 671	435 406	435 931	436 696
z toho: lesní pozemky		304 737	304 976	304 906	305 032	305 191	305 311	305 439	305 475
zastavěné plochy a nádvoří		20 687	20 767	20 829	20 908	20 962	21 054	21 156	21 245
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	91,7	97,1	94,6	91,4	92,0	89,1	92,5	90,2
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	337	352	326	311	349	341	349	357
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 748	1 931	2 604	2 798	2 772	4 619	2 782	2 802

¹⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starob. důchodu; data za prosinec

³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

⁴⁾ průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zam. se sídlem v kraji s převaž. činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz. vzduchu

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
1 247 512	1 264 958	⁶⁾ 279 322	1 291 794	1 302 314	1 315 279	1 326 857	1 338 982	1 352 795	Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)
189 642	196 707	⁶⁾ 203 391	209 355	214 650	220 785	226 202	231 504	236 704	v tom ve věku: 0–14 let
877 017	881 804	⁶⁾ 880 813	878 449	875 637	874 686	873 368	872 510	873 540	15–64 let
180 853	186 447	⁶⁾ 195 118	203 990	212 027	219 808	227 287	234 968	242 551	65 a více let
40,0	40,1	⁶⁾ 40,3	40,4	40,6	40,7	40,8	41,0	41,1	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
5 758	5 731	5 540	5 567	5 252	5 376	5 903	6 154	6 524	Sňatky
3 541	4 129	3 615	3 614	3 793	3 938	3 670	3 524	3 768	Rozvody
15 219	15 212	14 530	14 428	14 218	14 572	14 602	14 748	15 323	Živě narození
12 722	12 440	12 621	12 752	12 924	12 301	13 049	12 695	13 248	Zemřelí
2 497	2 772	1 909	1 676	1 294	2 271	1 553	2 053	2 075	Přirozený přírůstek/úbytek
30 451	30 092	25 748	26 003	24 781	25 466	25 764	26 274	27 805	Přistěhovalí
16 107	15 418	13 296	15 207	15 555	14 772	15 739	16 202	16 067	Vystěhovalí
14 344	14 674	12 452	10 796	9 226	10 694	10 025	10 072	11 738	Přírůstek/úbytek stěhováním
16 841	17 446	14 361	12 472	10 520	12 965	11 578	12 125	13 813	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
212,3	215,8	214,6	218,1	213,7	220,3	225,4	230,3	.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
629,2	635,5	643,0	653,9	660,6	667,7	672,5	673,0	681,1	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
425,9	428,3	429,3	428,5	427,4	425,9	427,6	428,2	426,9	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
59,6	59,7	60,0	60,4	60,7	61,1	61,1	61,1	61,5	Míra ekonomické aktivity
49 144	54 716	50 594	54 451	61 681	56 674	48 102	38 966	29 370	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
5,51	6,10	5,63	6,13	6,90	6,36	5,41	4,31	3,17	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)
10 101	10 198	10 643	10 882	11 087	11 207	11 499	11 616	12 019	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
3,2	3,2	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,4	.	Lékaři na 1 000 obyvatel
36 954	39 420	42 317	44 430	46 815	48 455	49 663	49 771	50 315	Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.) mateřských škol
93 988	94 809	97 190	100 349	104 329	109 650	115 005	120 393	125 416	základních škol
46 148	44 464	42 117	40 222	38 955	38 080	37 534	37 328	37 350	středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
3 248	3 349	3 752	3 524	3 470	3 113	2 979	2 845	2 659	Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)
33,2	30,4	29,6	27,7	28,8	23,8	19,3	16,6	15,2	Registrované trestné činy na 1 000 obyv.
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
420 820	420 468	441 035	449 502	452 331	493 325	518 922	552 470	.	Hrubý domácí produkt
93,3	101,4	106,3	99,2	98,3	104,1	103,8	105,9	.	předchozí rok = 100 (srovnat. ceny)
5 697	6 017	6 350	6 677	9 718	9 879	9 991	11 175	.	Výdaje na výzkum a vývoj
298 099	307 761	317 598	323 025 ⁷⁾	314 688	319 758	324 905	330 506	336 540	Registrované subjekty (stav k 31. 12.)
17 625	18 891	21 923	22 931	23 701	24 845	23 446 ⁸⁾	24 228	.	Produkce zemědělského odvětví
94 043	90 898	86 426	88 505	89 543	92 074	95 346	99 971	105 875	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
33 416	24 683	23 096	23 109	20 142	21 548	25 561	22 352	25 740	Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾
7 421	7 405	6 376	5 900	5 295	4 226	4 872	4 860	5 449	Dokončené byty
645,4	631,4	694,6 ⁹⁾	853,2	820,1	799,5	907,6	939,0	1 021,4	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
664 285	663 524	663 087	662 490	661 654	661 027	660 383	659 623	658 933	Zemědělská půda (stav k 31. 12.)
551 884	551 096	550 320	549 519	548 308	547 330	546 691	545 826	544 551	z toho orná půda
437 208	438 007	438 442	439 057	439 917	440 558	441 231	433 227	433 908	Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)
305 576	305 902	305 997	306 164	306 292	306 435	306 825	299 393	299 749	z toho: lesní pozemky
21 312	21 444	21 470	21 530	21 545	21 598	21 624	21 641	21 681	zastavěné plochy a nádvoří
88,5	90,0	89,3	88,6	85,5	82,9	83,5	86,1	85,3	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
364	416	517	375	372	355	374	397	.	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
1 999	2 246	1 965	2 786	2 687	2 562	3 038	1 445	.	Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

⁶⁾ údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

⁷⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

⁸⁾ semidefinitivní výsledky

⁹⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	1 291 794	1 302 314	1 315 279	1 326 857	1 338 982	1 352 795
v tom: muži		637 706	642 741	649 232	654 923	660 919	668 102
ženy		654 088	659 573	666 047	671 934	678 063	684 693
z toho cizinci (bez azylantů)		56 810	57 850	59 860	61 682	64 815	69 096
Sňatky		5 567	5 252	5 376	5 903	6 154	6 524
Rozvody		3 614	3 793	3 938	3 670	3 524	3 768
Rozvody na 100 sňatků	%	64,9	72,2	73,3	62,2	57,3	57,8
Živě narození	osoby	14 428	14 218	14 572	14 602	14 748	15 323
z toho mimo manželství	%	40,5	42,2	44,3	45,7	46,0	47,8
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,54	1,54	1,61	1,64	1,69	1,79
Potraty		4 861	5 038	4 839	4 641	4 722	4 531
z toho umělá přerušení těhotenství		3 055	3 072	2 965	2 782	2 778	2 684
Potraty na 100 narozených	%	33,6	35,3	33,1	31,7	31,9	29,5
z toho umělá přerušení těhotenství		21,1	21,5	20,3	19,0	18,8	17,5
Zemřelí	osoby	12 752	12 924	12 301	13 049	12 695	13 248
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		6 208	6 021	5 654	6 039	5 699	5 836
novotvary		3 275	3 343	3 338	3 336	3 394	3 461
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	1 676	1 294	2 271	1 553	2 053	2 075
Přistěhovalí	osoby	26 003	24 781	25 466	25 764	26 274	27 805
z toho z ciziny		3 371	3 219	4 652	3 923	3 894	5 241
Vystěhovalí	osoby	15 207	15 555	14 772	15 739	16 202	16 067
z toho do ciziny		2 521	3 081	1 908	2 025	1 506	1 820
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	10 796	9 226	10 694	10 025	10 072	11 738
z toho s cizinou		850	138	2 744	1 898	2 388	3 421
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	12 472	10 520	12 965	11 578	12 125	13 813
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	11,2	11,0	11,1	11,1	11,1	11,4
zemřelí	‰	9,9	10,0	9,4	9,9	9,5	9,8
přirozený přírůstek/úbytek	‰	1,3	1,0	1,7	1,2	1,5	1,5
přistěhovalí	‰	20,2	19,1	19,5	19,5	19,7	20,7
vystěhovalí	‰	11,8	12,0	11,3	11,9	12,2	11,9
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	8,4	7,1	8,2	7,6	7,6	8,7
celkový přírůstek/úbytek	‰	9,7	8,1	9,9	8,8	9,1	10,3
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	2,1	1,6	2,1	2,3	2,8	2,0
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	1,7	0,8	1,3	1,5	1,8	1,1
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.) ve věku:							
0–14 let	osoby	209 355	214 650	220 785	226 202	231 504	236 704
%	%	16,2	16,5	16,8	17,0	17,3	17,5
15–64 let	osoby	878 449	875 637	874 686	873 368	872 510	873 540
%	%	68,0	67,2	66,5	65,8	65,2	64,6
65 a více let	osoby	203 990	212 027	219 808	227 287	234 968	242 551
%	%	15,8	16,3	16,7	17,1	17,5	17,9
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	40,4	40,6	40,7	40,8	41,0	41,1
v tom: muži		39,1	39,3	39,4	39,6	39,7	39,9
ženy		41,6	41,8	41,9	42,0	42,2	42,3
Index stáří (stav k 31. 12.) ⁴⁾	%	97,4	98,8	99,6	100,5	101,5	102,5
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ⁵⁾	%	47,1	48,7	50,4	51,9	53,5	54,9
Naděje dožití (dvouleté období) ⁶⁾	roky						
muži při narození		74,9	75,2	75,7	76,2	76,5	76,28
ženy při narození		80,6	80,9	81,3	81,4	81,6	81,63
muži ve věku 65 let		15,2	15,4	15,6	16,04	16,2	15,88
ženy ve věku 65 let		18,5	18,7	19,0	19,10	19,4	19,39

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁶⁾ změna metodiky; data nejsou srovnatelná s předchozími roky

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	1 082,4	1 088,1	1 093,6	1 100,1	1 101,2	1 108,0
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	14,2	13,6	13,2	12,8	13,3	12,6
střední bez maturity	%	34,9	35,2	34,3	35,2	35,5	34,2
střední s maturitou	%	35,8	35,2	35,4	34,9	34,4	35,9
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	15,1	16,0	17,1	17,1	16,9	17,1
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	653,9	660,6	667,7	672,5	673,0	681,1
v tom: zaměstnaní		623,7	626,2	633,5	649,2	652,0	666,6
z toho ženy		270,8	272,7	273,6	281,1	284,8	293,5
nezaměstnaní		30,3	34,4	34,3	23,2	20,9	14,5
z toho ženy		16,4	17,3	17,9	12,4	12,0	8,3
Ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let	tis. osob	428,5	427,4	425,9	427,6	428,2	426,9
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	79,5	78,2	77,3	76,5	77,8	79,0
zaměstnavatelé	%	4,4	4,7	4,9	5,0	4,2	3,9
pracující na vlastní účet	%	15,2	15,6	16,9	17,6	17,2	16,3
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	557,4	557,8	554,0	573,0	583,3	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	4,3	4,3	4,2	4,2	4,0	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	40,5	40,1	39,7	39,8	40,0	.
terciární (služby)	%	55,2	55,6	56,1	56,0	56,1	.
Míra ekonomické aktivity	%	60,4	60,7	61,1	61,1	61,1	61,5
v tom: muži		69,1	69,5	70,2	70,3	69,8	69,9
ženy		52,1	52,3	52,3	52,3	52,8	53,4
Míra zaměstnanosti	%	57,6	57,6	57,9	59,0	59,2	60,2
v tom: muži		66,4	66,3	67,2	68,3	68,1	68,8
ženy		49,1	49,2	49,1	50,1	50,7	51,9
Obecná míra nezaměstnanosti	%	4,6	5,2	5,1	3,5	3,1	2,1
v tom: muži		3,8	4,6	4,4	2,9	2,4	1,6
ženy		5,7	6,0	6,1	4,2	4,0	2,7
NEZAMĚSTNANOST (stav k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	54 451	61 681	56 674	48 102	38 966	29 370
z toho: ženy		27 333	30 796	29 180	25 294	20 652	15 638
absolventi škol a mladiství		3 426	3 742	2 839	2 319	1 729	1 227
osoby se zdravotním postižením		5 978	6 388	6 402	5 867	5 151	4 365
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		11 961	14 174	13 181	12 518	11 681	9 743
dosažitelní		53 605	60 772	55 691	46 957	37 393	27 545
v tom podle věku:							
do 19 let		2 576	2 434	1 882	1 589	1 305	1 079
20–24 let		7 440	8 097	6 573	5 084	3 599	2 443
25–34 let		12 156	13 500	11 780	9 581	7 511	5 396
35–44 let		12 521	14 833	14 209	11 951	9 666	7 029
45–54 let		11 060	12 295	11 688	10 243	8 401	6 415
55 a více let		8 698	10 522	10 542	9 654	8 484	7 008
průměrný věk	roky	38,6	39,4	40,7	41,4	42,1	42,8
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		14 800	16 530	15 065	13 095	11 075	8 686
střední bez maturity		22 904	25 694	23 176	19 088	15 226	11 264
střední s maturitou		13 203	15 222	14 245	12 068	9 602	7 015
vyšší odborné vč. nástavbového		538	583	586	521	413	334
vysokoškolské		3 006	3 652	3 602	3 330	2 650	2 071
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby	19 157	29 558	27 592	23 429	18 851	13 945
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		4 740	7 450	7 400	6 433	5 103	3 923
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		14 417	22 108	20 192	16 996	13 748	10 022
manuální pracovníci	osoby	19 430	30 360	27 359	23 141	18 835	14 417
kvalifikovaní (třídy 6–8)		9 543	15 905	13 745	11 014	8 562	6 379
nekvalifikovaní (třída 9)		9 887	14 455	13 614	12 127	10 273	8 038

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
v tom podle délky evidence:	osoby						
do 3 měsíců		15 634	15 556	14 244	13 833	12 594	10 499
3–6 měsíců		10 554	11 173	9 155	7 899	6 876	5 293
6–12 měsíců		10 057	11 776	9 299	7 382	5 889	4 364
od 1 roku do 2 let		8 242	10 763	9 624	6 224	4 426	3 011
více než 2 roky		9 964	12 413	14 352	12 764	9 181	6 203
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	6 273	6 603	6 373	6 629	6 763	7 320
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	6,13	6,90	6,36	5,41	4,31	3,17
v tom: muži		6,02	6,83	6,10	5,06	3,99	2,93
ženy		6,24	6,97	6,62	5,76	4,63	3,43
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾	%	2,07	2,65	2,74	2,17	1,56	1,05
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	4 044	4 040	8 215	13 551	18 650	30 321
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	13,5	15,3	6,9	3,5	2,1	1,0
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	280 494	277 187	288 382	297 736	307 110	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	218,1	213,7	220,3	225,4	230,3	.
průměr ČR = 100	%	109,9	107,7	107,5	105,5	104,5	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	25 923	26 302	27 046	27 997	29 170	31 457
v tom: muži		28 915	29 267	30 278	31 163	32 549	35 059
ženy		21 925	22 293	22 851	23 709	24 830	26 776
Medián mezd	Kč	22 576	22 874	23 579	24 582	25 490	27 709
v tom: muži		24 510	24 848	25 885	26 893	27 989	30 428
ženy		20 051	20 294	20 709	21 563	22 508	24 522
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		44 430	46 815	48 455	49 663	49 771	50 315
základních škol		100 349	104 329	109 650	115 005	120 393	125 416
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		40 222	38 955	38 080	37 534	37 328	37 350
vyšších odborných škol (denní studium)		1 590	1 457	1 326	1 105	939	803
Studenti vysokých škol (občané ČR, stav k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		37 157	36 079	34 374	32 439	31 007	30 187
s místem výuky v kraji		3 524	3 470	3 113	2 979	2 845	2 659
z toho v prezenčním studiu	%	63,7	66,8	68,7	66,1	62,2	65,2
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	754	816	823	772	757	811
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	4 101	4 209	4 343	4 312	4 469	.
na 1 000 obyvatel		3,2	3,2	3,3	3,3	3,4	.
Nemocnice		25	25	24	27	27	.
lůžka		5 871	5 634	5 406	5 478	5 951	.
případy hospitalizace ⁶⁾	v tis.	211,7	205,6	208,7	202,9	214,7	.
průměrná ošetřovací doba	dny	7,09	7,16	7,14	7,03	6,32	.
využití lůžek	dny	256,5	261,5	267,9	260,5	237,9	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,544	3,637	3,746	4,094	4,215	4,339
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	44,7	42,2	43,6	40,8	40,6	40,4
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV⁷⁾)							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péčovské péče)	v tis.	1 164,5	1 176,2	1 164,8	1 144,7	1 105,7	1 050,5
z toho přídavek na dítě		531,3	531,6	516,3	489,3	452,3	399,5
Výdaje na dávky celkem (vč. péčovské péče)	mil. Kč	4 170	4 291	4 213	4 203	4 237	4 214
z toho přídavek na dítě		316	318	308	291	270	238
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péčovské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 243	3 308	3 218	3 183	3 178	3 131

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		4 777	5 108	5 039	5 113	5 129	5 268
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let		23,4	24,1	22,9	22,5	21,8	21,7
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		1 323	1 473	1 856	2 097	2 388	2 632
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		1 496	1 502	1 485	1 481	1 484	1 489
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁸⁾	osoby	268 821	270 425	273 798	278 251	282 007	284 500
z toho ženy		165 620	165 833	167 258	169 233	170 445	171 031
Příjemci starobního důchodu sólo ⁹⁾	osoby	197 295	198 930	202 039	206 580	210 189	212 740
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{8,10)}	osoby	52 844	55 103	57 569	59 752	61 859	63 623
z toho ženy		30 369	31 537	32 837	34 030	35 185	36 102
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	19,7	20,4	21,0	21,5	21,9	22,4
v tom: muži		21,8	22,5	23,2	23,6	23,9	24,3
ženy		18,3	19,0	19,6	20,1	20,6	21,1
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁹⁾	Kč	10 882	11 087	11 207	11 499	11 616	12 019
v tom: muži		12 065	12 281	12 401	12 714	12 826	13 252
ženy		9 825	10 013	10 125	10 393	10 502	10 870
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁹⁾ na mzdovém mediánu	%	48,2	48,5	47,5	46,8	45,6	43,4
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 702 154	1 757 006	2 054 521	2 234 475	2 443 088	2 664 542
v tom dávky:							
nemocenské		1 058 856	1 097 408	1 321 609	1 461 490	1 614 312	1 761 101
ošetřovné		66 259	81 980	88 185	106 313	123 590	144 894
peněžitá pomoc v mateřství		575 847	576 496	643 343	665 122	702 818	757 525
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		1 192	1 121	1 385	1 550	2 367	1 021
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		35 612	37 350	31 118	25 442	22 124	20 424
na 1 000 obyvatel		27,7	28,8	23,8	19,3	16,6	15,2
Objasněné trestné činy		13 559	14 036	13 100	11 202	10 450	9 691
Hlášené dopravní nehody		10 595	11 266	11 604	12 463	13 833	14 707
na 1 000 obyvatel		8,2	8,7	8,9	9,4	10,4	10,9
Usmrčené osoby při dopravních nehodách	osoby	110	88	116	102	106	63
Podíl bodovaných řidičů z registrovaných řidičů celkem ¹¹⁾	%	9,5	9,2	8,9	8,6	8,0	7,1
Požáry		2 908	2 287	2 432	3 037	2 391	2 404
na 1 000 obyvatel		2,3	1,8	1,9	2,3	1,8	1,8
přímá škoda	mil. Kč	350	234	593	280	282	567

1) údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů)

2) zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

3) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

4) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

5) pramen: MPSV (Informační systém o průměrném výděлку) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

6) do roku 2015 počet hospitalizovaných pacientů

7) data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

8) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

9) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

10) předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

11) bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

12) některé LDN se staly součástí nemocnic

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	449 502	452 331	493 325	518 922	552 470	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	99,2	98,3	104,1	103,8	105,9	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	349,5	348,7	376,8	392,9	414,4	.
průměr ČR = 100	%	90,5	89,4	91,9	90,1	91,7	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	806,5	811,0	890,5	905,6	947,2	.
průměr ČR = 100	%	100,6	100,5	105,5	102,1	104,2	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	403 953	404 892	445 776	466 959	496 816	.
v tom sektory: primární	%	3,5	3,5	3,4	3,1	3,0	.
sekundární	%	45,4	44,6	47,0	47,4	47,1	.
terciární	%	51,1	51,9	49,5	49,4	49,9	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	134 928	130 365	138 686	143 560	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	104,9	100,5	105,9	108,7	.	.
průměr ČR = 100	%	104,8	102,8	102,8	94,2	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	557 371	557 776	553 972	573 037	583 253	.
z toho zaměstnanci		448 257	445 386	436 884	444 121	460 162	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY¹⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	40 942	43 914	46 503	51 548	50 450	55 217
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	41 054	42 009	45 206	50 068	44 926	52 193
z toho: běžné výdaje		30 739	31 820	32 808	33 891	36 216	40 205
kapitálové výdaje		10 314	10 188	12 398	16 177	8 710	11 988
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	34 568	34 950	36 006	37 254	38 899	.
z toho: přímé náklady		24 895	25 154	25 917	26 847	28 084	.
sociální náklady a výdaje		9 035	9 157	9 440	9 776	10 154	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	6 677	9 718	9 879	9 991	11 175	.
z toho: mzdové		3 534	4 014	4 088	4 220	4 962	.
financované z veřejných zdrojů ČR		1 554	1 871	1 820	1 442	2 017	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	5 549	5 698	5 698	6 213	6 881	.
z toho výzkumní pracovníci		3 102	3 073	3 041	3 504	3 205	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Podíl domácností vybavených počítačem	%	69,5	72,8	74,5	76,1	78,2	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	68,6	72,4	75,1	77,8	79,8	.
ORGANIZAČNÍ STATISTIKA³⁾							
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		323 025	314 688	319 758	324 905	330 506	336 540
z toho živnostníci		238 656	223 152	230 469	235 428	240 216	247 487
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		184 393	178 387	175 024	175 353	174 538	180 028
z toho živnostníci		129 864	118 473	121 686	123 463	124 841	129 472
Vzniklé subjekty		11 705	10 688	9 561	10 316	10 507	11 188
z toho živnostníci		8 232	7 106	6 883	6 754	6 996	7 203
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví ⁴⁾	mil. Kč	22 931	23 701	24 845	23 446 ⁹⁾	24 228	.
z toho: rostlinná produkce		14 841	15 617	16 499	15 646 ⁹⁾	16 388	.
živočišná produkce		7 181	7 205	7 735	7 057 ⁹⁾	6 740	.
Obhospodařovaná zemědělská půda ⁴⁾	ha	563 247	563 214	561 893	563 275	560 841	565 993
z toho orná		491 309	490 100	487 385	489 729	488 406	489 865
Sklizeň: obilovin	t	1 314 090	1 506 054	1 791 755	1 700 543	1 745 056	1 552 537
brambor	t	141 266	113 954	153 764	116 860	152 273	153 145
Hospodářská zvířata (stav k 1. 4.) ⁴⁾							
skot	kusy	147 209	150 700	149 265	150 314	151 875	152 097
prasata	kusy	296 906	301 893	318 378	303 587	324 709	304 374
drůbež	tis. ks	4 555	4 999	4 758	4 841	4 719	4 233
Výroba jatečného skotu ⁴⁾	t ž. hm.	21 072	19 754	20 277	19 792	18 440	19 185
Výroba jatečných prasat ⁴⁾	t ž. hm.	62 363	62 692	62 885	62 760	63 081	61 427
Výroba jatečné drůbeže ⁴⁾	t ž. hm.	41 164	35 013	36 756	38 767	42 257	43 507
Výroba mléka ⁴⁾	tis. l	351 654	360 788	362 361	373 351	375 800	379 497
Snáška konzumních vajec ⁴⁾	tis. ks	324 542	315 963	342 895	345 147	285 142	285 233

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měsíční jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	2 768	2 793	2 868	2 443	2 322	2 186
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 516 035	1 488 343	1 446 075	1 455 517	1 426 470	1 527 246
z toho nahodilá živelní		100 061	263 918	117 586	339 043	268 007	297 435
PRŮMYSL⁵⁾							
Průměrný počet podniků		209	219	217	217	223	227
Tržby za prodeje výrobků a služeb prům. povahy na 1 zaměstnanec	mil. Kč tis. Kč	504 890 5 705	514 119 5 742	615 182 6 681	638 658 6 698	681 164 6 814	757 172 7 152
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	88 505	89 543	92 074	95 346	99 971	105 875
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec	Kč	31 864	32 609	33 268	34 379	35 698	38 145
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	9 251	8 348	9 203	9 222	8 991	8 597
podíl na ČR	%	10,6	9,6	10,7	11,0	10,8	9,9
Spotřeba elektřiny ⁶⁾	GWh	9 749	9 582	7 831	7 915	7 887	8 125
podíl na ČR	%	13,8	13,7	14,0	14,0	13,7	13,8
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 979,0	1 999,1	1 896,3	1 895,0	1 953,3	1 986,7
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	985 047	1 026 850	933 277	963 119	1 035 436	1 077 705
podíl na ČR	%	12,3	12,6	13,1	12,9	12,7	12,8
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	1 136,7	1 145,3	988,6	1 074,0	1 165,1	1 181,8
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁷⁾		50	53	51	47	43	43
Základní stavební výroba ⁷⁾	mil. Kč tis. Kč	8 957 1 639	8 192 1 415	7 955 1 429	8 924 1 724	8 565 1 779	8 216 1 666
na 1 zaměstnanec							
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁷⁾	fyz. os.	5 465	5 788	5 566	5 177	4 815	4 932
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec ⁷⁾	Kč	28 854	26 485	27 722	29 231	31 541	33 509
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁸⁾	mil. Kč	23 109	20 142	21 548	25 561	22 352	25 740
z toho pro veřejné zadavatele		8 048	6 907	7 475	10 169	7 603	8 826
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	37 795	35 482	31 264	32 139	39 155	45 442
z toho: budov (bytových a nebytových)		27 051	26 813	22 577	25 145	31 008	34 186
na ochranu životního prostředí		3 792	3 080	2 609	2 040	2 572	2 443
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 080	2 308	2 071	2 024	2 421	2 774
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		4 914	3 831	4 239	4 706	5 547	6 514
z toho v nových rodinných domech		3 454	3 118	3 197	3 572	4 025	4 813
Dokončené byty		5 900	5 295	4 226	4 872	4 860	5 449
z toho v nových rodinných domech		4 513	4 006	3 462	3 668	3 898	4 044
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	35 962	36 241	36 176	34 846	34 827	34 935
v novém bytovém domě	Kč	36 517	38 827	37 215	39 416	38 848	38 055
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových (stav k 31. 12.)		611 662	615 988	629 390	667 586	693 799	723 551
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		814	805	668	669	682	667
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		40 311	40 144	34 900	34 812	35 303	34 694
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	853	820	800	908	939	1 021
z toho ze zahraničí		204	204	184	208	213	243
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,5	3,5	3,5	3,4	3,4	3,4
z toho hostů ze zahraničí		3,4	3,4	3,4	3,4	3,3	3,2

1) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

2) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2016 je vypočten z dat roku 2015, 2016 a 2017)

3) vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné

4) Středočeský kraj a hl. m. Praha

5) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

6) od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

7) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností

8) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

9) semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	662 490	661 654	661 027	660 383	659 623	658 933
z toho: orná půda		549 519	548 308	547 330	546 691	545 826	544 551
zahrady a ovocné sady		38 156	38 186	38 203	38 191	38 200	38 488
trvalé travní porosty		71 303	71 691	72 050	72 141	72 234	72 529
Nezemědělská půda (stav 31. 12.)	ha	439 057	439 917	440 558	441 231	433 227	433 908
z toho: lesní pozemky		306 164	306 292	306 435	306 825	299 393	299 749
zastavěné plochy a nádvoří		21 530	21 545	21 598	21 624	21 641	21 681
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	83,8	83,7	85,4	84,6	86,0	86,4
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	88,6	85,5	82,9	83,5	86,1	85,3
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	35,2	36,7	37,5	38,4	39,0	40,2
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	27,3	26,8	28,6	30,2	31,3	32,5
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	68,6	67,3	70,3	70,5	71,6	73,4
na kanalizaci s koncovou ČOV		68,4	67,1	69,8	70,3	71,4	73,3
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	99,4	99,9	99,8	99,8	99,7	99,7
Čistírný odpadních vod (ČOV)		444	464	469	479	495	500
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	369 107	364 643	356 636	360 615	361 517	342 348
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	17 025	16 347	17 498	18 017	18 603	20 655
OVZDUŠÍ (ČHMÚ¹)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,71	0,71	0,66	0,66	.	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,59	0,59	0,54	0,55	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,12	0,11	0,11	0,11	.	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	1,95	1,92	1,81	1,79	.	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		1,95	1,92	1,80	1,78	.	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	2,59	2,37	2,35	2,29	.	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		1,33	1,16	1,20	1,15	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,26	1,21	1,15	1,14	.	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	6,56	6,54	5,64	5,99	.	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		4,97	5,08	4,28	4,58	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,60	1,46	1,36	1,41	.	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ²⁾	t	1 900 880	2 030 712	1 759 371	1 875 646	1 818 642	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	526 562	557 807	550 580	555 473	577 152	.
zásobování vodou; činnosti související s odpad. vodami, odpady a sanacemi	t	494 186	539 905	441 555	494 551	383 102	.
stavebnictví	t	458 440	400 578	313 689	420 902	437 314	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 478	1 565	1 344	1 420	1 364	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	375	372	355	374	397	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	10,7	10,9	11,7	12,0	12,3	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	40,0	40,5	41,5	44,9	48,9	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 786	2 687	2 562	3 038	1 445	.
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	2 790,5	3 027,5	3 070,2	3 493,7	1 541,1	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	15,5	11,9	20,2	17,1	15,1	.
nakládání s odpadními vodami	%	54,7	57,4	53,7	62,3	57,9	.
nakládání s odpady	%	12,9	7,6	11,9	10,6	12,8	.
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil.. Kč	7 027,0	6 896,0	7 090,6	5 234,6	6 747,1	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	6,8	7,0	8,1	9,8	7,3	.
nakládání s odpadními vodami	%	21,1	17,7	17,2	24,5	19,5	.
nakládání s odpady	%	62,7	66,3	63,2	49,8	66,4	.

¹⁾ v roce 2015 vč. přemístujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí)²⁾ podle sídla podniku

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0633
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0634
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313			
Písek	PI	CZ0314	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Prachatice	PT	CZ0315	Blansko	BK	CZ0641
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-město	BM	CZ0642
Tábor	TA	CZ0317	Brno-venkov	BI	CZ0643
			Břeclav	BV	CZ0644
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0645
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0646
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeň-město	PM	CZ0323			
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Jeseník	JE	CZ0711
Rokycany	RO	CZ0326	Olomouc	OC	CZ0712
Tachov	TC	CZ0327	Prostějov	PV	CZ0713
			Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411			
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Sokolov	SO	CZ0413	Kroměříž	KM	CZ0721
			Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Vsetín	VS	CZ0723
Děčín	DC	CZ0421	Zlín	ZL	CZ0724
Chomutov	CV	CZ0422			
Litoměřice	LT	CZ0423	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Louny	LN	CZ0424	Bruntál	BR	CZ0801
Most	MO	CZ0425	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Teplice	TP	CZ0426	Karviná	KI	CZ0803
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Nový Jičín	NJ	CZ0804
			Opava	OP	CZ0805
Liberecký kraj	LBK	CZ051	Ostrava-město	OV	CZ0806
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Středočeského kraje v roce 2012 a 2017

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					Mělník
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ								
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	2012	1 291 794	95 883	87 185	159 984	97 279	74 359	104 148
	2017	1 352 795	97 972	92 353	164 051	100 457	75 189	107 237
z toho cizinci (bez azylantů)	2012	56 810	2 187	3 148	5 976	3 160	1 793	4 425
	2017	69 096	2 551	4 443	7 918	3 742	2 446	4 527
v tom ve věku (%):								
0–14 let	2012	16,2	15,3	16,2	15,5	15,4	14,3	15,7
	2017	17,5	16,4	17,5	16,7	16,7	15,1	16,8
15–64 let	2012	68,0	67,9	67,3	67,9	67,6	68,1	68,6
	2017	64,6	63,8	64,5	64,6	64,1	64,8	65,0
65 a více let	2012	15,8	16,8	16,4	16,5	17,0	17,7	15,7
	2017	17,9	19,7	18,1	18,7	19,1	20,1	18,2
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	2012	40,4	41,3	40,6	41,0	41,2	41,9	40,5
	2017	41,1	42,2	41,1	41,7	41,8	42,9	41,3
Index stáří (stav k 31. 12.) ¹⁾	2012	97,4	109,3	101,1	106,6	110,5	123,8	100,3
	2017	102,5	120,2	103,5	111,8	114,3	133,5	108,1
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ²⁾	2012	47,1	47,3	48,5	47,2	48,0	46,9	45,9
	2017	54,9	56,7	55,1	54,7	56,0	54,4	53,8
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2012	1,3	0,3	0,5	0,4	0,2	-2,1	0,3
	2017	1,5	0,0	1,9	0,0	1,4	-0,8	1,1
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2012	8,4	4,3	12,5	4,9	5,7	2,4	-0,5
	2017	8,7	5,3	10,4	5,7	7,0	7,4	5,7
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2012	9,7	4,6	13,0	5,3	5,9	0,3	-0,2
	2017	10,3	5,3	12,2	5,8	8,5	6,6	6,8
Naděje dožití při narození (v období 2013–2017)								
muži		.	75,7	75,6	75,3	75,7	75,0	75,8
ženy		.	81,3	81,3	80,5	81,5	81,6	80,9
SOCIÁLNÍ VÝVOJ								
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	2012	54 451	3 288	3 583	8 346	5 486	4 231	5 248
	2017	29 370	1 331	1 896	4 984	3 033	2 054	3 182
z toho (%):								
ženy	2012	50,2	46,7	52,1	49,7	49,4	51,0	52,2
	2017	53,2	50,6	52,5	53,5	54,0	53,1	56,2
absolventi škol a mladiství	2012	6,3	8,1	6,9	5,8	6,0	5,1	7,1
	2017	4,2	3,9	4,6	4,2	3,8	3,7	4,8
osoby se zdravotním postižením	2012	11,0	10,5	7,7	7,8	10,3	16,0	10,4
	2017	14,9	17,1	12,9	10,7	18,3	23,1	11,7
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2012	22,0	30,9	22,4	17,9	23,1	19,0	19,5
	2017	33,2	46,6	34,2	22,5	36,9	36,4	25,5
dosažitelní	2012	98,4	98,8	97,2	98,2	98,8	99,6	96,6
	2017	93,8	91,9	93,2	96,8	91,2	99,5	88,1
ve věku do 24 let	2012	18,4	21,6	18,1	18,2	17,8	18,1	18,9
	2017	12,0	12,0	13,2	11,7	11,1	13,6	12,2
ve věku 55 a více let	2012	16,0	15,4	15,6	14,1	15,2	16,6	16,3
	2017	23,9	24,0	21,4	22,5	24,1	25,3	22,3
evidovaní 12 a více měsíců	2012	33,4	17,2	31,6	41,9	35,1	36,2	36,5
	2017	31,4	14,7	28,2	47,5	27,1	26,3	38,7

v tom okresy						Rok	
Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník		
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ							
124 470	95 279	155 588	128 326	113 882	55 411	2012	Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)
127 776	98 837	176 203	142 910	114 403	55 407	2017	
8 781	3 690	9 687	9 106	2 730	2 127	2012	z toho cizinci (bez azylantů)
10 712	4 421	12 801	10 977	2 832	1 726	2017	
v tom ve věku (%):							
15,3	16,4	19,1	19,3	14,6	14,4	2012	0–14 let
16,3	17,4	21,0	20,8	15,4	15,5	2017	
69,2	67,4	67,5	67,3	68,7	69,0	2012	15–64 let
65,8	64,3	64,3	64,0	65,0	64,7	2017	
15,5	16,1	13,4	13,4	16,7	16,6	2012	65 a více let
17,9	18,3	14,7	15,2	19,6	19,8	2017	
40,5	40,4	38,3	38,3	41,5	41,4	2012	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
41,4	41,2	38,6	38,9	42,6	42,6	2017	
101,2	98,3	70,6	69,7	114,1	115,3	2012	Index stáří (stav k 31. 12.) ¹⁾
110,1	104,7	70,1	73,4	127,3	127,3	2017	
44,6	48,3	48,2	48,6	45,5	45,0	2012	Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ²⁾
52,0	55,5	55,5	56,2	53,9	54,5	2017	
1,7	1,2	5,2	5,4	-1,1	-1,0	2012	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
1,5	0,9	4,6	4,3	-0,1	0,0	2017	
4,2	8,5	21,7	22,5	3,2	-0,5	2012	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel
5,9	8,7	20,0	14,7	1,7	1,8	2017	
5,9	9,7	26,9	27,9	2,1	-1,6	2012	Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
7,5	9,6	24,6	19,1	1,6	1,8	2017	
Naděje dožití při narození (v období 2013–2017)							
76,5	75,3	76,9	77,1	75,7	75,6		muži
82,0	81,4	81,8	82,4	81,4	81,1		ženy
SOCIÁLNÍ VÝVOJ							
3 763	4 876	3 314	3 043	6 348	2 925	2012	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
1 924	2 655	1 712	1 923	3 340	1 336	2017	
z toho (%):							
54,1	49,8	50,1	52,3	46,2	52,0	2012	ženy
56,1	51,7	54,6	52,9	47,8	58,7	2017	
6,4	5,5	8,0	3,1	6,5	7,7	2012	absolventi škol a mladiství
3,7	5,0	3,9	3,5	4,4	3,7	2017	
13,7	12,4	9,7	7,2	12,6	15,8	2012	osoby se zdravotním postižením
18,0	15,0	10,6	10,3	13,5	28,7	2017	
21,8	20,8	33,7	23,0	22,0	17,4	2012	s nárokem na podporu v nezaměstnanosti
38,7	32,0	45,2	33,7	35,4	35,3	2017	
99,6	99,7	95,7	98,4	99,4	98,9	2012	dosažitelní
94,0	99,0	87,3	86,4	98,2	93,4	2017	
17,5	18,0	20,9	19,3	15,9	19,8	2012	ve věku do 24 let
9,8	13,8	11,8	12,0	11,6	11,2	2017	
20,6	15,1	16,7	15,0	17,1	15,6	2012	ve věku 55 a více let
33,7	22,0	21,4	22,0	25,1	25,4	2017	
31,3	38,2	14,4	23,1	36,3	38,3	2012	evidovaní 12 a více měsíců
30,6	31,0	16,2	25,2	29,0	28,3	2017	

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Středočeského kraje v roce 2012 a 2017

pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník
Podíl nezaměstnaných osob (stav k 31. 12.; %) ³⁾	2012	6,13	4,99	5,98	7,54	8,27	8,30	7,05
	2017	3,17	1,96	3,00	4,57	4,32	4,22	4,04
v tom: muži	2012	6,02	5,24	5,63	7,52	8,20	7,94	6,57
	2017	2,93	1,93	2,80	4,19	3,92	3,85	3,45
ženy	2012	6,24	4,73	6,35	7,56	8,36	8,68	7,55
	2017	3,43	1,99	3,20	4,95	4,74	4,61	4,66
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12.; %) ⁴⁾	2012	2,07	0,87	1,93	3,22	2,93	3,02	2,68
	2017	1,05	0,31	0,90	2,23	1,28	1,11	1,77
Lékaři na 1 000 obyvatel	2012	3,2	3,3	3,5	5,0	3,7	2,6	2,9
	2016	3,4	3,2	3,8	4,9	3,9	3,6	3,0
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2012	3,544	3,892	3,873	3,931	3,012	4,499	3,140
	2017	4,339	4,963	4,498	4,241	4,082	4,780	3,871
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	2012	44,7	47,5	46,9	46,7	41,0	52,9	40,7
	2017	40,4	46,0	42,5	42,1	41,7	45,1	39,8
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	2012	23,4	24,4	21,4	29,4	15,4	22,5	29,1
	2016	21,8	20,3	20,6	25,0	15,2	22,4	25,2
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁵⁾	2012	10 882	10 639	10 767	10 997	10 756	10 619	10 851
	2017	12 019	11 749	11 885	12 134	11 849	11 714	11 949
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu; %) ⁶⁾	2012	19,7	24,0	22,8	17,9	19,9	19,7	22,6
	2017	22,4	27,1	25,2	20,3	23,2	23,0	25,8
v tom: muži	2012	21,8	28,3	24,3	19,5	22,6	22,6	24,4
	2017	24,3	30,8	26,5	21,5	25,7	25,4	27,2
ženy	2012	18,3	21,3	21,8	16,8	18,2	18,0	21,6
	2017	21,1	24,6	24,3	19,5	21,5	21,4	24,9
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2012	27,7	25,2	29,9	23,1	32,8	20,2	25,2
	2017	15,2	11,5	14,7	18,7	15,6	11,4	15,1
z toho násilné a mravnostní	2012	1,7	0,9	1,7	1,6	2,3	1,2	1,9
	2017	1,2	0,6	1,1	2,1	1,4	0,7	1,4
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2012	8,2	11,6	7,7	6,0	7,2	6,2	7,3
	2017	10,9	17,0	9,6	10,1	8,5	9,2	8,1
EKONOMICKÝ VÝVOJ								
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel (stav k 31. 12.)	2013	171,3	184,6	170,8	148,9	160,1	154,9	163,7
	2017	182,9	197,4	181,6	157,2	170,7	159,9	174,4
z toho:								
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2013	91,0	93,9	93,9	76,0	84,7	81,9	86,7
	2017	95,7	98,0	98,2	80,3	89,5	84,3	90,7
subjekty vzniklé v roce	2013	5,5	4,9	5,5	5,0	4,9	5,0	5,4
	2017	5,4	5,2	5,3	4,9	5,0	4,7	5,5
Stavební práce "S" podle místa stavby ⁷⁾ na 1 obyvatele (tis. Kč)	2012	18,0	21,7	18,5	16,7	19,2	21,3	21,1
	2017	19,1	33,3	18,6	9,8	19,1	13,8	15,0
Počet bytů na 1 000 obyvatel:								
zahájených	2012	3,8	3,1	5,2	2,6	2,8	2,5	3,8
	2017	4,8	4,4	7,4	2,5	3,2	2,1	3,4
dokončených	2012	4,6	4,2	5,0	3,3	4,7	2,8	3,8
	2017	4,0	2,5	5,1	3,4	4,5	2,9	3,6

v tom okresy						Rok	
Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník		
4,35	7,60	3,07	3,54	8,04	7,53	2012	Podíl nezaměstnaných osob (stav k 31. 12.; %) ³⁾
2,16	4,16	1,34	1,84	4,41	3,48	2017	
3,87	7,59	3,06	3,41	8,49	7,03	2012	v tom: muži
1,80	3,99	1,21	1,77	4,50	2,77	2017	
4,87	7,62	3,08	3,67	7,58	8,07	2012	ženy
2,54	4,33	1,47	1,91	4,32	4,23	2017	
1,37	2,90	0,46	0,81	2,94	2,93	2012	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12.; %) ⁴⁾
0,70	1,30	0,24	0,53	1,30	1,05	2017	
4,1	2,6	1,9	1,5	3,8	2,8	2012	Lékaři na 1 000 obyvatel
4,2	2,7	2,6	1,5	3,9	3,0	2016	
3,123	3,197	3,918	2,767	3,728	4,137	2012	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti
4,206	4,165	4,545	4,091	4,143	5,038	2017	
36,3	41,7	49,3	41,2	48,4	53,5	2012	Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti
33,5	41,3	43,5	34,5	41,2	52,6	2017	
19,2	24,4	26,9	23,2	34,5	22,7	2012	Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
16,9	22,7	23,6	18,2	26,3	25,3	2016	
11 071	10 719	11 012	11 210	10 872	10 745	2012	Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁵⁾
12 309	11 791	12 208	12 423	11 929	11 897	2017	
17,1	19,0	19,0	15,9	19,4	21,4	2012	Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu; %) ⁶⁾
21,2	22,1	20,6	17,6	22,7	22,2	2017	
18,7	23,2	21,3	16,8	19,8	23,8	2012	v tom: muži
23,5	25,7	22,5	18,6	23,4	23,5	2017	
16,2	16,5	17,5	15,3	19,1	20,0	2012	ženy
19,6	19,7	19,3	16,8	22,2	21,4	2017	
27,9	22,4	31,4		34,1	24,6	2012	Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel
16,0	13,4	15,5		16,3	13,8	2017	
1,6	1,8	1,0		1,9	1,7	2012	z toho násilné a mravnostní
1,1	1,3	0,7		1,3	1,5	2017	
8,0	7,6	10,7	8,5	9,4	7,9	2012	Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel
13,7	9,3	10,3	8,6	13,5	15,7	2017	
150,4	174,3	194,2	197,7	189,0	148,1	2013	EKONOMICKÝ VÝVOJ Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyv. (stav k 31. 12.)
159,0	185,7	210,9	211,3	202,1	154,5	2017	
72,4	89,1	109,1	117,9	94,1	78,6	2013	z toho: se zjištěnou ekonomickou aktivitou
74,0	91,6	115,2	122,9	101,6	82,4	2017	
4,6	4,8	6,9	6,9	5,6	5,2	2013	subjekty vzniklé v roce
4,1	4,9	6,3	7,1	5,4	4,6	2017	
26,6	18,5	13,5	14,0	14,2	11,0	2012	Stavební práce "S" podle místa stavby ⁷⁾ na 1 obyvatele (tis. Kč)
29,7	20,4	23,9	14,5	14,4	17,4	2017	
2,4	3,1	6,1	7,5	2,9	1,8	2012	Počet bytů na 1 000 obyvatel: zahájených
4,2	7,6	7,9	8,1	2,1	1,8	2017	
2,7	2,5	10,2	7,2	3,0	1,9	2012	dokončených
3,5	3,1	7,4	5,1	2,4	1,7	2017	

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Středočeského kraje v roce 2012 a 2017

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					Mělník
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	
Hromadná ubytovací zařízení:								
lůžka	2012	40 311	5 830	2 133	1 742	740	3 186	2 489
	2017	34 694	4 957	1 741	1 074	970	3 184	2 212
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	31,3	60,9	24,6	10,9	7,6	42,9	23,9
	2017	25,8	50,8	19,0	6,6	9,7	42,5	20,7
hosté (tis. osob)	2012	853,2	124,0	65,3	35,1	17,3	49,7	50,5
	2017	1 021,4	146,8	78,4	40,2 ⁹⁾	39,6 ⁹⁾	77,9	54,7
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ								
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):								
orná půda	2012	49,9	47,4	38,6	60,0	66,0	54,6	59,0
	2017	49,8	47,1	35,7	59,4	65,7	54,3	58,5
zastavěné plochy a nádvoří	2012	2,0	1,4	2,0	2,6	2,5	1,9	2,6
	2017	2,0	1,4	1,9	2,6	2,4	1,9	2,5
Měrné emise ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3; t/km ²):								
tuhé znečišťujících látky ⁸⁾	2012	0,42	0,32	0,42	0,46	0,47	0,38	1,10
	2015	0,38	0,30	0,37	0,35	0,44	0,36	0,96
oxid siřičitý	2012	1,95	0,45	0,49	4,59	2,07	0,87	13,44
	2015	1,78	0,39	0,46	3,56	2,01	0,96	13,50
oxidy dusíku	2012	1,33	0,24	0,36	2,91	0,79	0,38	12,06
	2015	1,15	0,27	0,34	2,21	1,04	0,47	10,00
oxid uhelnatý	2012	4,97	4,27	6,72	4,83	5,88	4,48	6,02
	2015	4,58	3,96	7,07	4,47	5,19	4,02	5,68

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let²⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let⁵⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec⁶⁾ starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s hlavní činností stavebnictví⁸⁾ nezahrnují emise TZL, NH₃ a VOC (těkavých organických látek) ze stavebních činností, chovů hospodářských zvířat, aplikace minerálních hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel⁹⁾ méně spolehlivý údaj

v tom okresy						Rok	
Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník		
3 910	3 314	3 999	3 146	6 788	3 034	2012	Hromadná ubytovací zařízení:
3 309	3 162	3 312	2 411	5 481	2 881	2017	lůžka
31,5	35,0	26,0	24,9	59,7	54,6	2012	lůžka na 1 000 obyvatel
26,0	32,2	19,0	17,0	47,9	52,1	2017	
68,8	93,0	122,5	76,0	108,3	42,7	2012	hosté (tis. osob)
71,9	118,1	144,3 ⁹⁾	82,6 ⁹⁾	111,6	55,2	2017	
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ							
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):							
54,6	63,9	53,3	46,7	31,2	44,8	2012	orná půda
54,3	63,7	52,2	46,1	33,5	43,9	2017	
2,0	2,2	2,8	2,6	1,2	1,4	2012	zastavěné plochy a nádvoří
2,0	2,3	2,9	2,7	1,3	1,4	2017	
Měrné emise ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3; t/km ²):							
0,37	0,35	0,50	0,44	0,31	0,30	2012	tuhé znečišťujících látky ⁸⁾
0,32	0,32	0,51	0,36	0,30	0,30	2015	
1,22	0,65	0,50	0,67	1,29	0,71	2012	oxid siřičitý
1,16	0,58	0,44	0,55	1,01	0,35	2015	
0,87	0,30	0,26	0,31	0,44	0,29	2012	oxidy dusíku
0,70	0,28	0,24	0,32	0,44	0,21	2015	
4,95	4,87	5,64	6,11	4,40	3,72	2012	oxid uhelnatý
4,48	4,30	5,03	5,52	4,11	3,35	2015	